

วุฒิสภา

เอกสารประกอบการพิจารณา

ร่าง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....
(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

บรรจุระเบียบวาระการประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๕/๒๕๕๑ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ)
วันศุกร์ที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๑ อ.พ. ๑/๒๕๕๑

จัดทำโดย

สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

www.senate.go.th

บทสรุปสำหรับสมาชิกวุฒิสภา

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ

พ.ศ. ....

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... เสนอโดย คณะกรรมการการเลือกตั้ง ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๑ เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎร พิจารณาตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และได้บรรจุระเบียบวาระการประชุม สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๑ (สมัยวิสามัญ) เป็นพิเศษ วันพุธที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๑ โดยในคราวประชุม สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๒ (สมัยวิสามัญ) เป็นพิเศษ วันพฤหัสบดีที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๑ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ได้ลงมติในวาระที่หนึ่ง รับหลักการ แห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ด้วยคะแนนเสียง ๓๑๘ เสียง และไม่รับหลักการ ไม่มี และมีมติให้ตั้ง คณะกรรมาธิการวิสามัญ จำนวน ๓๖ คน เพื่อพิจารณา และในคราวประชุม สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๘ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพฤหัสบดีที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๑ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... ซึ่งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาเสร็จแล้ว

โดยพิจารณาในวาระที่สอง เรียงตามลำดับ มาตรา และลงมติในวาระที่สาม เห็นชอบด้วย กับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฉบับนี้ด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภา กล่าวคือ มีมติเห็นชอบด้วยคะแนนเสียง ๒๖๗ เสียง ไม่เห็นชอบ ไม่มี และงดออกเสียง ๑ เสียง ทั้งนี้ เพื่อเสนอให้วุฒิสภาพิจารณาต่อไป ตามรัฐธรรมนูญ

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... มีหลักการและเหตุผล ดังนี้

หลักการ

ให้มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ

เหตุผล

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๒ บัญญัติให้ คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปี นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....

(คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)

.....

**ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....
มีเนื้อหารวม จำนวน ๔๕ มาตรา
สรุปสาระสำคัญ ได้ดังนี้**

๑. ชื่อร่างพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้
เรียกว่า “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....
(ร่างมาตรา ๑)

๒. วันใช้บังคับ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้
ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ร่างมาตรา ๒)

๓. บทยกเลิก

ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ
พ.ศ. ๒๕๔๑ (ร่างมาตรา ๓)

๔. บทนิยามศัพท์

ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้
“การออกเสียง” หมายความว่า
การออกเสียงประชามติตามบทบัญญัติ
ของรัฐธรรมนูญ

“ผู้มีสิทธิออกเสียง” หมายความว่า
ผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติตามบทบัญญัติ
ของรัฐธรรมนูญ

“วันออกเสียง” หมายความว่า
วันที่กำหนดให้เป็นวันออกเสียงประชามติ

“เขตออกเสียง” หมายความว่า ท้องที่
ที่กำหนดให้เป็นเขตออกเสียงประชามติ

“หน่วยออกเสียง” หมายความว่า
ท้องถิ่นที่กำหนดให้ทำการลงคะแนนออกเสียง
ประชามติ

“ที่ออกเสียง” หมายความว่า สถานที่
ที่กำหนดให้ทำการลงคะแนนออกเสียง
ประชามติ และให้หมายความรวมถึงบริเวณ
ที่กำหนดขึ้นโดยรอบที่ออกเสียงประชามติ

“หีบบัตรออกเสียง” หมายความว่า
หีบบัตรออกเสียงประชามติ

“จังหวัด” หมายความว่า รวมถึง
กรุงเทพมหานคร

“อำเภอ” หมายความว่า รวมถึง
เขตและกิ่งอำเภอ

“เทศบาล” หมายความว่า รวมถึง
เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น
ที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น (ร่างมาตรา ๔)

ส่วนที่ ๑

บททั่วไป

**๕. หลักเกณฑ์การดำเนินการ
จัดทำประชามติในกรณีที่คณะรัฐมนตรี
เห็นว่ากิจการในเรื่องใดอาจกระทบ
ถึงประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติ
หรือประชาชน และในกรณีที่มิใช่กฎหมายบัญญัติ
ให้มีการออกเสียงประชามติ**

ในกรณีที่จะดำเนินการจัดทำประชามติ
ตามมาตรา ๑๖๕ (๑) ของรัฐธรรมนูญ
ให้มีการออกประกาศของนายกรัฐมนตรี

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....

(คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)

.....

ในราชกิจจานุเบกษา โดยจะต้องมีรายละเอียด ดังนี้

(๑) กำหนดเรื่องในการจัดทำประชามติ ซึ่งจะต้องมีข้อความที่ชัดเจนเพียงพอที่จะให้ผู้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในเรื่องที่จะจัดทำประชามติ

(๒) กำหนดว่าการจัดให้มีการออกเสียงดังกล่าวเป็นไปเพื่อให้มีข้อยุติโดยเสียงข้างมากของผู้มีสิทธิออกเสียง หรือเป็นไปเพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี

ในกรณีที่จะดำเนินการจัดทำประชามติตามที่มิถุนายนบัญญัติตามมาตรา ๑๖๕ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ให้มีการประกาศให้มีการออกเสียงในราชกิจจานุเบกษา โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดทำประชามติตามที่กฎหมายนั้นบัญญัติ ถ้ากฎหมายดังกล่าวมิได้บัญญัติผู้มีอำนาจออกประกาศให้มีการออกเสียงไว้ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจออกประกาศให้มีการออกเสียงตามกฎหมายนั้น

เมื่อมีประกาศให้มีการออกเสียงให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในเรื่องที่จะจัดทำประชามติต้องดำเนินการให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่จะจัดทำประชามติแก่ผู้มีสิทธิออกเสียงได้รับทราบอย่างเพียงพอ (ร่างมาตรา ๖)

๖. กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดวันออกเสียงในราชกิจจานุเบกษาภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่ มีประกาศดังกล่าว และกำหนดหลักเกณฑ์

ของวันออกเสียงในการจัดทำประชามติ ตามมาตรา ๑๖๕ (๑) และ (๒) ของรัฐธรรมนูญ

เมื่อมีประกาศให้มีการออกเสียงตามมาตรา ๖ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง ประกาศกำหนดวันออกเสียงในราชกิจจานุเบกษาภายในเจ็ดวัน นับแต่วันที่ มีประกาศดังกล่าว

วันออกเสียงต้องกำหนดเป็นวันเดียวกันทุกเขตออกเสียง และต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

(๑) วันออกเสียงในการจัดทำประชามติ ตามมาตรา ๑๖๕ (๑) ของรัฐธรรมนูญ ต้องกำหนดวันออกเสียงไม่ก่อนเก้าสิบวัน แต่ไม่ช้ากว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวัน นับแต่วันประกาศกำหนดวันออกเสียงในราชกิจจานุเบกษา

(๒) วันออกเสียงในการจัดทำประชามติ ตามที่มิถุนายนบัญญัติตามมาตรา ๑๖๕ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ต้องกำหนดวันออกเสียงตามที่กฎหมายนั้นบัญญัติ ซึ่งต้องกำหนดวันออกเสียงไม่ก่อนเก้าสิบวัน แต่ไม่ช้ากว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวัน ถ้ากฎหมายดังกล่าวมิได้บัญญัติวันออกเสียงให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดวันออกเสียงตามระยะเวลาที่กำหนดใน (๑) (ร่างมาตรา ๗)

๗. การกำหนดจำนวนเสียงในการจัดทำประชามติ ในกรณีเพื่อมีข้อยุติ หรือเพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี

การออกเสียงที่จะถือว่ามีข้อยุติในเรื่องที่จัดทำประชามติต้องมีผู้มาออกเสียงเป็นจำนวนเสียงข้างมากของผู้มีสิทธิออกเสียง

และมีจำนวนเสียงเกินกว่ากึ่งหนึ่งของผู้มาออกเสียง ในเรื่องที่ทำประชามตินั้น

การออกเสียงเพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี ให้ถือเสียงข้างมากของผู้มาออกเสียง ในการให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ ในเรื่องที่ทำประชามติ

การออกเสียงตามที่มีกฎหมายบัญญัติตามมาตรา ๑๖๕ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ให้ถือจำนวนคะแนนเสียงตามที่กฎหมายนั้นบัญญัติ แต่ถ้ากฎหมายดังกล่าวมิได้บัญญัติจำนวนคะแนนเสียงไว้ ให้นำความในวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง แล้วแต่กรณีมาใช้บังคับโดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๑๐)

ส่วนที่ ๒

การจัดให้มีการแสดงความคิดเห็น ในเรื่องที่ทำประชามติ

๘. กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่ทำประชามติ

เมื่อมีประกาศกำหนดวันออกเสียงตามมาตรา ๗ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเผยแพร่กระบวนการและขั้นตอนการออกเสียง ให้ผู้มีสิทธิออกเสียงได้รับทราบอย่างทั่วถึง รวมทั้งจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นโดยอิสระ และเท่าเทียมกันทั้งบุคคลฝ่ายที่เห็นชอบและไม่เห็นชอบในเรื่องที่ทำประชามติ

ให้สถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีวิทยุโทรทัศน์ของรัฐ จัดสรรเวลาออกอากาศตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

การดำเนินการตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด (ร่างมาตรา ๑๑)

ส่วนที่ ๓

เขตออกเสียง และหน่วยออกเสียง

๙. กำหนดเขตออกเสียง และหน่วยออกเสียงประชามติ

การออกเสียงตามมาตรา ๑๖๕ (๑) ของรัฐธรรมนูญ ให้ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตออกเสียง สำหรับการออกเสียงตามมาตรา ๑๖๕ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ให้ใช้เขตออกเสียงที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดเป็นเขตออกเสียง

กรณีใช้เขตจังหวัดเป็นเขตออกเสียง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง และผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในเขตออกเสียงตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด รวมทั้งปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย

กรณีมิได้ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตออกเสียง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายแต่งตั้งคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงไม่เกินห้าคนและผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหนึ่งคน โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในเขตออกเสียงตามที่คณะกรรมการ

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....

(คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)

.....

การเลือกตั้งประกาศกำหนด รวมทั้งปฏิบัติงาน
อื่นที่เกี่ยวข้องตามที่คณะกรรมการการ
เลือกตั้งมอบหมาย (ร่างมาตรา ๑๒)

**๑๐. กำหนดให้คณะกรรมการ
การออกเสียงประจำเขตออกเสียง
กำหนดหน่วยออกเสียงที่จะพึงมี
ในแต่ละเขตจังหวัดหรือเขตออกเสียง**

ให้คณะกรรมการการออกเสียง
ประจำเขตออกเสียงกำหนดหน่วยออกเสียง
ที่จะพึงมีในแต่ละเขตจังหวัดหรือเขตออกเสียง
โดยคำนึงถึงความสะดวกในการเดินทาง
มาใช้สิทธิออกเสียง ของผู้มีสิทธิออกเสียง

การกำหนดหน่วยออกเสียง
ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์
ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ใช้เขตหมู่บ้านเป็นเขต
ของหน่วยออกเสียง เว้นแต่ในกรณีที่มีผู้มีสิทธิ
ออกเสียงจำนวนน้อยจะรวมหมู่บ้าน
ที่อยู่ติดกันตั้งแต่สองหมู่บ้านขึ้นไปเป็นหน่วย
ออกเสียงเดียวกันก็ได้ สำหรับเขตเทศบาล
เขตกรุงเทพมหานคร หรือเขตชุมชนหนาแน่น
อาจกำหนดให้ใช้เขตชุมชน แนวถนน ตรอก
ซอย คลอง หรือแม่น้ำ เป็นเขตของหน่วย
ออกเสียงก็ได้ และ

(๒) ให้ถือเกณฑ์จำนวนผู้มีสิทธิ
ออกเสียงหน่วยละแปดร้อยคนเป็นประมาณ
แต่ ถ้าเห็นว่า ไม่เป็นการสะดวก
หรือไม่ปลอดภัยในการไปลงคะแนน
ของผู้มีสิทธิออกเสียง อาจกำหนดจำนวน
ผู้มีสิทธิออกเสียงมากกว่าจำนวนดังกล่าวก็ได้
หรือจะกำหนดหน่วยออกเสียงเพิ่มขึ้น

โดยมีจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงน้อยกว่าจำนวน
ดังกล่าวก็ได้

ให้ดำเนินการประกาศหน่วยออกเสียง
ไม่น้อยกว่ายี่สิบวันก่อนวันออกเสียง
โดยให้ปิดประกาศไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด
ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร ที่ว่าการอำเภอ
สำนักงานเขต ที่ว่าการกิ่งอำเภอ สำนักงาน
เทศบาล ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล
ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน และเขตชุมชนหนาแน่น
ที่เห็นสมควร ในกรณีจำเป็น อาจให้จัดทำแผนที่
สังเขปแสดงเขตของหน่วยออกเสียงไว้ด้วย
ก็ได้

การเปลี่ยนแปลงเขตของหน่วย
ออกเสียง ให้กระทำได้โดยประกาศก่อนวัน
ออกเสียงไม่น้อยกว่าสิบวัน เว้นแต่ในกรณี
เกิดเหตุจลาจล อุทกภัย เหตุสุดวิสัย หรือ
เหตุจำเป็นอย่างอื่นจะประกาศเปลี่ยนแปลง
ก่อนวันออกเสียงน้อยกว่าสิบวันก็ได้
และให้นำความในวรรคสามมาใช้บังคับ
โดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๑๓)

ส่วนที่ ๔

ผู้มีสิทธิออกเสียง

และบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง

**๑๑. กำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิ
ออกเสียง**

ผู้มีสิทธิออกเสียงต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติ
ของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และไม่มีลักษณะต้องห้าม
มิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง ตามบทบัญญัติ
ของรัฐธรรมนูญ (ร่างมาตรา ๑๕)

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....

(คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)

.....

ส่วนที่ ๕

เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง

๑๒. กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้งผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานการออกเสียง

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ผู้อำนวยความสะดวกการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงแต่งตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะบุคคล หรือบุคคลใดเป็นผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานการออกเสียงได้ตามสมควร (ร่างมาตรา ๑๗)

ส่วนที่ ๖

หีบบัตรออกเสียง

และบัตรออกเสียงประชามติ

๑๓. กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดลักษณะและขนาดของหีบบัตรออกเสียงบัตรออกเสียงประชามติ และวิธีการลงคะแนนเสียงประชามติ

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีหีบบัตรออกเสียงและบัตรออกเสียงประชามติโดยมีลักษณะที่เหมาะสมและอำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิออกเสียง

ลักษณะและขนาดของหีบบัตรออกเสียงบัตรออกเสียงประชามติและวิธีการลงคะแนนในบัตรออกเสียงประชามติให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด (ร่างมาตรา ๒๑)

ส่วนที่ ๗

การลงคะแนนออกเสียง

และการนับคะแนน

๑๔. กำหนดวิธีการลงคะแนนในบัตรออกเสียงประชามติ

การลงคะแนนในบัตรออกเสียงประชามติ ให้ผู้ออกเสียงทำเครื่องหมายกากบาท ในช่องทำเครื่องหมายแสดงความคิดเห็นที่ผู้ออกเสียงเลือก (ร่างมาตรา ๒๒)

๑๕. กำหนดระยะเวลาการลงคะแนนออกเสียง

ในวันออกเสียงให้เปิดการลงคะแนนออกเสียง ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๑๖.๐๐ นาฬิกา (ร่างมาตรา ๒๓)

๑๖. กำหนดอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการใช้สิทธิออกเสียงสำหรับผู้มีสิทธิซึ่งอยู่นอกเขตจังหวัดที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นเวลาน้อยกว่า ๙๐ วันนับถึงวันออกเสียง หรือผู้ที่มีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักร

กรณีการออกเสียงที่วราชอาณาจักร คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการใช้สิทธิออกเสียงของผู้มีสิทธิซึ่งอยู่นอกเขตจังหวัดที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นเวลาน้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันออกเสียง

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....

(คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)

.....

หรือผู้ที่มีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักร รวมทั้ง
วิธีการนับคะแนน และแจ้งผลคะแนน
การออกเสียงในกรณีดังกล่าวด้วย

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง
ผู้มีสิทธิออกเสียงผู้ใดอยู่ในจังหวัดอื่น
นอกจังหวัดที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน
หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านติดต่อกัน
เป็นเวลาน้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันออกเสียง
หรือมีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักร หากประสงค์
จะใช้สิทธิออกเสียงในจังหวัดที่ตนอยู่
หรือในประเทศที่ตนมีถิ่นที่อยู่ ต้องมา
ลงทะเบียนเพื่อขอใช้สิทธิออกเสียงนอกเขต
จังหวัดหรือนอกราชอาณาจักร แล้วแต่กรณี
โดยต้องลงทะเบียนก่อนวันออกเสียง
ไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

การลงทะเบียนให้เป็นไปตามที่
คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด
(ร่างมาตรา ๒๖)

**๑๗. กำหนดให้คณะกรรมการ
ประจำหน่วยออกเสียงแต่ละแห่ง
นับคะแนน ณ ที่ออกเสียงนั้น โดยเปิดเผย
ติดต่อกันจนแล้วเสร็จ**

เมื่อปิดการลงคะแนนออกเสียงแล้ว
ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง
แต่ละแห่งนับคะแนน ณ ที่ออกเสียงนั้น
โดยเปิดเผยติดต่อกันจนแล้วเสร็จ

วิธีการนับคะแนนให้เป็นไปตามที่
คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด
(ร่างมาตรา ๓๑)

**ส่วนที่ ๙
การคัดค้านการออกเสียง**

**๑๘. กำหนดระยะเวลาในการ
ใช้สิทธิยื่นคำคัดค้านการออกเสียงประชามติ
ในหน่วยออกเสียงที่ไม่สุจริตและเที่ยงธรรม**

ผู้มาใช้สิทธิออกเสียงในหน่วยออกเสียงใด
เห็นว่าการออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้น
เป็นไปโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ให้มีสิทธิ
ยื่นคำคัดค้านพร้อมทั้งแสดงหลักฐานว่า
การออกเสียงนั้นไม่ถูกต้องหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย
ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ภายในสี่สิบแปดชั่วโมง
นับแต่การลงคะแนนออกเสียงสิ้นสุดลง
(ร่างมาตรา ๓๖)

**๑๙. กำหนดให้เมื่อคณะกรรมการ
การเลือกตั้ง ได้รับคำคัดค้านแล้ว
ต้องดำเนินการพิจารณาสืบสวนสอบสวน
เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงโดยพลัน**

เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับ
คำคัดค้านแล้ว ให้ดำเนินการพิจารณาสืบสวน
สอบสวนเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงโดยพลัน
ถ้าเห็นว่าการออกเสียงในหน่วย
ออกเสียงนั้นไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ให้มีคำสั่ง
ให้ดำเนินการออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้น
ทั้งนี้ ต้องไม่ช้ากว่าสามสิบวันนับแต่
วันออกเสียง เว้นแต่การออกเสียงใหม่
ในหน่วยออกเสียงนั้นจะไม่ทำให้ผล
การออกเสียงของทุกหน่วยออกเสียง
เปลี่ยนแปลงไป ให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง
มีคำสั่งยกคำคัดค้านนั้นเสีย

วิธีการยื่นคำคัดค้านการออกเสียง และการพิจารณาให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด (ร่างมาตรา ๓๗)

ส่วนที่ ๑๐

ความผิดและบทกำหนดโทษ

๒๐. กำหนดห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามพระราชบัญญัตินี้ โดยมีขอบด้วยกฎหมาย

ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามพระราชบัญญัตินี้ โดยมีขอบด้วยกฎหมาย กระทำการใดๆ อันเป็นเหตุให้การออกเสียงไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

การใช้ตำแหน่งหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ โดยมีขอบด้วยกฎหมายตามวรรคหนึ่ง มิให้หมายความรวมถึงการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติที่พึงต้องปฏิบัติในตำแหน่งหน้าที่หรือตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น หรือการแนะนำหรือช่วยเหลือในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการออกเสียง โดยมีได้เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ แม้ว่าการกระทำจะเป็นคุณหรือโทษแก่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด

ในกรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าจะมีการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นยุติหรือระงับการกระทำใดที่เห็นว่า อาจทำให้การออกเสียงไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง หรือวรรคสามต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี (ร่างมาตรา ๓๘)

๒๑. กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดทำการเผยแพร่ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการออกเสียง ในระหว่างเวลา ๗ วัน ก่อนวันออกเสียง จนถึงเวลาสิ้นสุดการออกเสียงประชามติในวันออกเสียง

ผู้ใดเผยแพร่ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการออกเสียงในระหว่างเวลาเจ็ดวันก่อนวันออกเสียงจนถึงเวลาสิ้นสุดการออกเสียงในวันออกเสียง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ร่างมาตรา ๔๔)

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ได้ประมวลและรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ในกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ) ซึ่งสภาผู้แทนราษฎร ได้ลงมติเห็นชอบแล้ว ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๘ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๑ โดยมีเนื้อหาแบ่งออกเป็น ๓ ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ ๑ ความเป็นมา สาระสำคัญ ประเด็นสำคัญจากการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....

ส่วนที่ ๒ ตารางเปรียบเทียบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๔๑ กับ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....

ภาคผนวก

- : พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๔๑
- : ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)
- : รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... สภาผู้แทนราษฎร
- : ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว

เอกสารประกอบการพิจารณฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในราชการวงงานด้านนิติบัญญัติของวุฒิสภา โดยมุ่งเน้นสาระประโยชน์ในเชิงอ้างอิงเบื้องต้น สำหรับเพื่อประกอบการพิจารณาของสมาชิกวุฒิสภาโดยเฉพาะ

สำนักกฎหมาย

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

กันยายน ๒๕๕๑

เอกสารประกอบการพิจารณา

จัดทำโดย

- นายนชา ผาสุข ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
  - นางสาวสุภางค์จิตต์ ไตรเพทพิสัย ผู้อำนวยการกลุ่มงานกฎหมาย ๑
  - นายธีรพัฒน์ พิเชษฐวงศ์ นิตกร ๔
  - นายทศวิณห์ เกียรติทัตต์ วิทยากร ๗
  - นางพวงผกา วรศิลป์ เจ้าหน้าที่งานธุรการ ๖
  - นางสาวอลงกรณ์ ดันเบ็ด เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๓
- กลุ่มงานกฎหมาย ๑ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๘๒๘๘

ผลิตโดย

- กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักการพิมพ์ โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๗๔๑ - ๔๒
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

สารบัญ

หน้า

บทสรุปสำหรับสมาชิกวุฒิสภา ..... ก

ส่วนที่ ๑ ความเป็นมา สาระสำคัญ ประเด็นสำคัญจากการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)

- ความเป็นมาของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๑
- สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๕
- ประเด็นสำคัญจากการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๓
  ๑. สรุปประเด็นสำคัญจากการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่หนึ่ง
    - ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร ในวาระที่หนึ่ง ๒๓
  ๒. สรุปประเด็นสำคัญจากการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สอง และวาระที่สาม ๓๗
    - ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร ในวาระที่สอง
ชั้นพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา ๔๐
    - ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร ในวาระที่สาม ๖๐

ส่วนที่ ๒ ตารางเปรียบเทียบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๔๑ กับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๖๓

สารบัญ (ต่อ)

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ.	๘๕
---	----

ภาคผนวก

: พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๕๑	(๑)
: ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)	(๙)
: รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... สภาผู้แทนราษฎร	(๒๙)
: ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว	(๖๓)

ส่วนที่ ๑

ความเป็นมา สาระสำคัญ ประเด็นสำคัญ
จากการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
และผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร
เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ

พ.ศ. ....

(คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)

ความเป็นมา

ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... เสนอโดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๑ เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยมีหลักการและเหตุผล ดังนี้

หลักการ

ให้มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ

เหตุผล

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๒ บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

สภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ในวาระที่หนึ่งชั้นรับหลักการ ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๒ (สมัยวิสามัญ) เป็นพิเศษ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๑ โดยลงมติรับหลักการ แห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ด้วยคะแนนเสียง ๓๑๘ เสียง และไม่รับหลักการ ไม่มี และมีมติให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญ จำนวน ๓๖ คน เพื่อพิจารณา ในวาระที่สองชั้นคณะกรรมการ และกำหนดการแปรญัตติภายใน ๗ วัน

คณะกรรมการการวิสามัญ จำนวน ๓๖ คน ประกอบด้วย

* ๑. นายวิทยา บุรณศิริ	เป็นประธานคณะกรรมการ
๒. นายศุภชัย โพธิ์สุ	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. นายวิจิตร พรพฤฒิพันธุ์	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. นายสัมพันธ์ เลิศนุวัฒน์	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
* ๖. นายยุวัฒน์ กมลเวชช	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
* ๗. นายสุทธิพล ทวีชัยการ	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ และโฆษกคณะกรรมการ
๘. นายชลน่าน ศรีแก้ว	เป็นเลขานุการคณะกรรมการ
* ๙. นายสมศักดิ์ สุริยมงคล	เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๑๐. นายเจือ ราชสีห์	เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ คนที่สอง
๑๑. นายประสิทธิ์ ชัยวิรัตน์	เป็นโฆษกคณะกรรมการ
๑๒. นายนริศ ชำนาญกิจ	เป็นโฆษกคณะกรรมการ
๑๓. นายกมลวิศว์ แก้วแฝก	๑๔. พันตำรวจโท กานต์ เทียนแก้ว
๑๕. นายจักรรัตน์ พัวช่วย	๑๖. นายชัยวัฒน์ ทรัพย์รวงทอง
๑๗. ร้อยตำรวจโท เขาวริน ลัทธศักดิ์ศิริ	๑๘. นายทนต์ศักดิ์ เล็กอุทัย
๑๙. นายนพตล พลเชื้อ	๒๐. นายนราพัฒน์ แก้วทอง
๒๑. นายนิสิต สินธุไพร	๒๒. นายพินิจ จันทรสมบัติ
๒๓. นายพีระพันธุ์ สาลีรัฐวิภาค	๒๔. นายพีระเพชร ศิริกุล
๒๕. นายภิรมย์ พลวิเศษ	๒๖. นางรัชฎาภรณ์ แก้วสนิท
๒๗. นายวรงค์ เดชกิจวิกรม	๒๘. นายสมชัย ฉัตรพัฒนศิริ
๒๙. นายสมบูรณ์ อุทัยเวียนกุล	๓๐. นายสุทิน คลังแสง
๓๑. นายอภิชาติ การิภาณูจน์	๓๒. นายอรรถพร พลบุตร
๓๓. นางสาวอรุณี ชำนาญยา	* ๓๔. นายอัชพร จารุจินดา
๓๕. นายอารยะ ชุมดวง	๓๖. นายอิสสระ สมชัย

* หมายถึง กรรมการในสัดส่วนของรัฐบาล

เมื่อคณะกรรมการการวิสามัญ พิจารณาเสร็จแล้ว ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ พร้อมด้วยรายงานการพิจารณาและข้อสังเกตของคณะกรรมการการวิสามัญ ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร^๑ ซึ่งที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ในวาระที่สองชั้นพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๘ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๑ โดยพิจารณาเรียงตามลำดับมาตราจนจบร่าง และได้พิจารณาทั้งร่างเป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่ง โดยไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ขอแก้ไขถ้อยคำแต่อย่างใด

เมื่อจบการพิจารณาในวาระที่สองชั้นพิจารณาเรียงตามลำดับมาตราแล้ว ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาต่อไปในวาระที่สาม โดยลงมติเห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภา กล่าวคือ ลงมติเห็นชอบด้วยคะแนนเสียง ๒๖๗ เสียง ไม่เห็นชอบ ไม่มี และงดออกเสียง ๑ เสียง และส่งให้วุฒิสภาพิจารณาต่อไป ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๐๒ เมื่อวันที่จันทร์ที่ ๑ กันยายน ๒๕๕๑ และได้บรรจุระเบียบวาระการประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๕ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) ในวันศุกร์ที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๑

เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ คณะกรรมการการวิสามัญ ได้มีข้อสังเกตและที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาและลงมติเห็นชอบด้วยกับข้อสังเกตของคณะกรรมการการวิสามัญรายละเอียดยังได้นำเสนออยู่ในเอกสารฉบับนี้ ในส่วนผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สาม หน้า ๖๐

อนึ่ง เมื่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาและลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ในวาระที่หนึ่งแล้ว ประธานวุฒิสภาได้พิจารณาและมีดำริให้คณะกรรมการการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ และเห็นว่าสมควรมอบหมายให้คณะกรรมการการวิสามัญประจำวุฒิสภาคณะใด หรือจะเสนอให้วุฒิสภาดังคณะกรรมการการวิสามัญขึ้นเพื่อพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ตามนัยแห่งข้อบังคับ

^๑ โปรดดูรายงานของคณะกรรมการการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... สภาผู้แทนราษฎร ในภาคผนวก หน้า (๒๘)

^๒ โปรดดูร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... สภาผู้แทนราษฎร ลงมติเห็นชอบแล้ว ในภาคผนวก หน้า (๖๓)

การประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๓๖^๓ ซึ่งในคราวประชุม คณะกรรมการการวิสามัญ
กิจการวุฒิสภา ครั้งที่ ๕/๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๑ ได้พิจารณา และเห็นควรมอบหมาย
ให้คณะกรรมการการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภาเป็นผู้พิจารณา
ศึกษาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ และเมื่อสภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบ
ในวาระที่สามแล้ว ให้คณะกรรมการดังกล่าวรายงานต่อประธานวุฒิสภาเป็นการด่วน
ทั้งนี้ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาของสมาชิกวุฒิสภา ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ต่อไป

^๓ ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๓๖ บัญญัติว่า "ข้อ ๑๓๖ ในกรณีที่มีความจำเป็นเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะ
เมื่อสภาผู้แทนราษฎรมีมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติใดในวาระที่หนึ่งแล้ว ประธานวุฒิสภาอาจพิจารณามอบหมายให้คณะกรรมการวิสามัญ
ประจำวุฒิสภาคณะใดคณะหนึ่งที่เกี่ยวข้อง หรือวุฒิสภาอาจตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งมีจำนวนไม่เกินสิบห้าคน แล้วแต่กรณี
เพื่อพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเป็นเฉพาะกรณีไปก็ได้ และเมื่อสภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบในวาระที่สามแล้ว ให้คณะกรรมการดังกล่าว
รายงานต่อประธานวุฒิสภาเป็นการด่วน ทั้งนี้ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาของสมาชิกในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อไป"

สาระสำคัญ
ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
การออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....
(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

๑. หลักการและเหตุผล

๑.๑ หลักการ

ให้มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ

๑.๒ เหตุผล

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๒ บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

๒. ชื่อพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา ๑)

มาตรา ๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....”

๓. คำปรารภ

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ

๔. วันใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๒)

มาตรา ๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

๕. บทยกเลิก (ร่างมาตรา ๓)

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๔๑

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....

(คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)

.....

๖. บทรักษาการตามพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา ๕)

มาตรา ๕ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งรักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญนี้

๗. เนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติ

๗.๑ บทนิยามศัพท์ (ร่างมาตรา ๔)

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

“การออกเสียง” หมายความว่า การออกเสียงประชามติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

“ผู้มีสิทธิออกเสียง” หมายความว่า ผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

“วันออกเสียง” หมายความว่า วันที่กำหนดให้เป็นวันออกเสียงประชามติ

“เขตออกเสียง” หมายความว่า ท้องที่ที่กำหนดให้เป็นเขตออกเสียงประชามติ

“หน่วยออกเสียง” หมายความว่า ท้องถิ่นที่กำหนดให้ทำการลงคะแนนออกเสียงประชามติ

“ที่ออกเสียง” หมายความว่า สถานที่ที่กำหนดให้ทำการลงคะแนนออกเสียงประชามติ และให้
หมายความรวมถึงบริเวณที่กำหนดขึ้นโดยรอบที่ออกเสียงประชามติ

“หีบบัตรออกเสียง” หมายความว่า หีบบัตรออกเสียงประชามติ

“จังหวัด” หมายความว่า รวมถึง กรุงเทพมหานคร

“อำเภอ” หมายความว่า รวมถึง เขตและกิ่งอำเภอ

“เทศบาล” หมายความว่า รวมถึง เมืองพัทยา และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมาย
จัดตั้งขึ้น

๗.๒ ส่วนที่ ๑ บททั่วไป

๗.๒.๑ กำหนดหลักเกณฑ์และรายละเอียดของการดำเนินการจัดทำประชามติ
ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่ากิจการในเรื่องใดอาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสีย
ของประเทศหรือประชาชน และในกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติให้มีการออกเสียงประชามติ
(ร่างมาตรา ๖)

มาตรา ๖ ในกรณีที่จะดำเนินการจัดทำประชามติตามมาตรา ๑๖๕ (๑) ของรัฐธรรมนูญ
ให้มีการออกประกาศของนายกรัฐมนตรีในราชกิจจานุเบกษา โดยจะต้องมีรายละเอียด ดังนี้

(๑) กำหนดเรื่องในการจัดทำประชามติ ซึ่งจะต้องมีข้อความที่ชัดเจนเพียงพอที่จะให้ผู้มี
สิทธิออกเสียงลงคะแนนเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในเรื่องที่จะจัดทำประชามติ

(๒) กำหนดว่าการจัดให้มีการออกเสียงดังกล่าวเป็นไปเพื่อให้มีข้อยุติโดยเสียงข้างมากของ
ผู้มีสิทธิออกเสียง หรือเป็นไปเพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....

(คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)

.....

ในกรณีที่จะดำเนินการจัดทำประชามติตามที่มิถุนายนบัญญัติตามมาตรา ๑๖๕ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ให้มีการประกาศให้มีการออกเสียงในราชกิจจานุเบกษา โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดทำประชามติตามที่กฎหมายนั้นบัญญัติ ถ้ากฎหมายดังกล่าวมิได้บัญญัติผู้มีอำนาจออกประกาศให้มีการออกเสียงไว้ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจออกประกาศให้มีการออกเสียงตามกฎหมายนั้น

เมื่อมีประกาศให้มีการออกเสียง ให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในเรื่องที่จะจัดทำประชามติ ต้องดำเนินการให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่จะจัดทำประชามติแก่ผู้มีสิทธิออกเสียงได้รับทราบอย่างเพียงพอ

๗.๒.๒ กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดวันออกเสียงในราชกิจจานุเบกษาภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มิถุนายนดังกล่าว และกำหนดหลักเกณฑ์ของวันออกเสียงในการจัดทำประชามติตามมาตรา ๑๖๕ (๑) และวันออกเสียงในการจัดทำประชามติตามที่มิถุนายนบัญญัติตามมาตรา ๑๖๕ (๒) ของรัฐธรรมนูญ (ร่างมาตรา ๗)

มาตรา ๗ เมื่อมีประกาศให้มีการออกเสียงตามมาตรา ๖ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดวันออกเสียงในราชกิจจานุเบกษาภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มิถุนายนดังกล่าว

วันออกเสียงต้องกำหนดเป็นวันเดียวกันทุกเขตออกเสียง และต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

(๑) วันออกเสียงในการจัดทำประชามติตามมาตรา ๑๖๕ (๑) ของรัฐธรรมนูญ ต้องกำหนดวันออกเสียงไม่ก่อนเก้าสิบวัน แต่ไม่ช้ากว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศกำหนดวันออกเสียงในราชกิจจานุเบกษา

(๒) วันออกเสียงในการจัดทำประชามติตามที่มิถุนายนบัญญัติตามมาตรา ๑๖๕ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ต้องกำหนดวันออกเสียงตามที่กฎหมายนั้นบัญญัติ ซึ่งต้องกำหนดวันออกเสียงไม่ก่อนเก้าสิบวัน แต่ไม่ช้ากว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวัน ถ้ากฎหมายดังกล่าวมิได้บัญญัติวันออกเสียง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดวันออกเสียงตามระยะเวลาที่กำหนดใน (๑)

๗.๒.๓ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในเรื่องที่จัดทำประชามติในกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติไว้ให้มีการออกเสียงประชามติตามมาตรา ๑๖๕ (๒) ของรัฐธรรมนูญ รับผิดชอบในค่าใช้จ่ายในการออกเสียงทั้งหมด เว้นแต่ค่าใช้จ่ายของคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง (ร่างมาตรา ๘)

มาตรา ๘ ในการดำเนินการจัดทำประชามติตามที่มิถุนายนบัญญัติตามมาตรา ๑๖๕ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในเรื่องที่จัดทำประชามติรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายในการออกเสียงทั้งหมด เว้นแต่ค่าใช้จ่ายของคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง

๗.๒.๔ กำหนดให้การออกเสียงใช้วิธีการออกเสียงโดยตรงและลับ (ร่างมาตรา ๙)

มาตรา ๙ การออกเสียง ให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ

๗.๒.๕ กำหนดจำนวนเสียงในการจัดทำประชามติ ในกรณีเพื่อมีข้อยุติ หรือเพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี (ร่างมาตรา ๑๐)

มาตรา ๑๐ การออกเสียงที่จะถือว่ามีข้อยุติในเรื่องที่จัดทำประชามติต้องมีผู้มาออกเสียง เป็นจำนวนเสียงข้างมากของผู้มีสิทธิออกเสียงและมีจำนวนเสียงเกินกว่ากึ่งหนึ่งของผู้มาออกเสียงในเรื่อง ที่จัดทำประชามตินั้น

การออกเสียงเพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี ให้ถือเสียงข้างมากของผู้มาออกเสียง ในการให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในเรื่องที่จัดทำประชามติ

การออกเสียงตามที่มีกฎหมายบัญญัติตามมาตรา ๑๖๕ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ให้ถือจำนวน คะแนนเสียงตามที่กฎหมายนั้นบัญญัติ แต่ถ้ากฎหมายดังกล่าวมิได้บัญญัติจำนวนคะแนนเสียงไว้ ให้นำ ความในวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง แล้วแต่กรณี มาใช้บังคับโดยอนุโลม

๗.๓ ส่วนที่ ๒ การจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่จัดทำประชามติ

๗.๓.๑ กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการเผยแพร่ กระบวนการและขั้นตอนการออกเสียงให้ผู้มีสิทธิออกเสียงได้รับทราบอย่างทั่วถึง รวมทั้งจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นโดยอิสระและเท่าเทียมกันทั้งบุคคลฝ่ายที่เห็นชอบ และไม่เห็นชอบในเรื่องที่จัดทำประชามติ (ร่างมาตรา ๑๑)

มาตรา ๑๑ เมื่อมีประกาศกำหนดวันออกเสียงตามมาตรา ๗ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง เผยแพร่กระบวนการและขั้นตอนการออกเสียงให้ผู้มีสิทธิออกเสียงได้รับทราบอย่างทั่วถึง รวมทั้งจัดให้มี การแสดงความคิดเห็นโดยอิสระและเท่าเทียมกันทั้งบุคคลฝ่ายที่เห็นชอบและไม่เห็นชอบในเรื่องที่จัดทำ ประชามติ

ให้สถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีวิทยุโทรทัศน์ของรัฐ จัดสรรเวลาออกอากาศ ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

๗.๔ ส่วนที่ ๓ เขตออกเสียง และหน่วยออกเสียง

๗.๔.๑ กำหนดให้การออกเสียงในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่ากิจการในเรื่องใด อาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติหรือประชาชน ให้ใช้เขตจังหวัด เป็นเขตออกเสียง สำหรับการออกเสียงในกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติให้มีการออกเสียง ประชามติให้ใช้เขตออกเสียงที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดเป็นเขตออกเสียง (ร่างมาตรา ๑๒)

มาตรา ๑๒ การออกเสียงตามมาตรา ๑๖๕ (๑) ของรัฐธรรมนูญ ให้ใช้เขตจังหวัดเป็นเขต ออกเสียง สำหรับการออกเสียงตามมาตรา ๑๖๕ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ให้ใช้เขตออกเสียงที่คณะกรรมการ การเลือกตั้งประกาศกำหนดเป็นเขตออกเสียง

กรณีใช้เขตจังหวัดเป็นเขตออกเสียงให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เป็นคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงและผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เป็นผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในเขตออกเสียงตามที่ คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด รวมทั้งปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องตามที่คณะกรรมการ การเลือกตั้งมอบหมาย

กรณีมิได้ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตออกเสียงให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการ การเลือกตั้งมอบหมายแต่งตั้งคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงไม่เกินห้าคนและผู้อำนวยการ การออกเสียงประจำเขตออกเสียงหนึ่งคน โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในเขตออกเสียงตามที่คณะกรรมการ การเลือกตั้งประกาศกำหนด รวมทั้งปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย

๗.๔.๒ กำหนดให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงกำหนด หน่วยออกเสียงที่จะพึงมีในแต่ละเขตจังหวัดหรือเขตออกเสียง โดยคำนึงถึงความสะดวก ในการเดินทางมาใช้สิทธิออกเสียงของผู้มีสิทธิออกเสียง (ร่างมาตรา ๑๓)

มาตรา ๑๓ ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงกำหนดหน่วยออกเสียง ที่จะพึงมีในแต่ละเขตจังหวัดหรือเขตออกเสียง โดยคำนึงถึงความสะดวกในการเดินทางมาใช้สิทธิออกเสียง ของผู้มีสิทธิออกเสียง

การกำหนดหน่วยออกเสียงตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ใช้เขตหมู่บ้านเป็นเขตของหน่วยออกเสียง เว้นแต่ในกรณีที่มีผู้มีสิทธิออกเสียง จำนวนน้อยจะรวมหมู่บ้านที่อยู่ติดกันตั้งแต่สองหมู่บ้านขึ้นไปเป็นหน่วยออกเสียงเดียวกันก็ได้ สำหรับ เขตเทศบาล เขตกรุงเทพมหานคร หรือเขตชุมชนหนาแน่น อาจกำหนดให้ใช้เขตชุมชน แนวถนน ตรอก ซอย คลอง หรือแม่น้ำ เป็นเขตของหน่วยออกเสียงก็ได้ และ

(๒) ให้ถือเกณฑ์จำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงหน่วยละแปดร้อยคนเป็นประมาณ แต่ถ้าเห็นว่า ไม่เป็นการสะดวกหรือไม่ปลอดภัยในการไปลงคะแนนของผู้มีสิทธิออกเสียง อาจกำหนดจำนวนผู้มีสิทธิ ออกเสียงมากกว่าจำนวนดังกล่าวก็ได้ หรือจะกำหนดหน่วยออกเสียงเพิ่มขึ้นโดยมีจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียง น้อยกว่าจำนวนดังกล่าวก็ได้

ให้ดำเนินการประกาศหน่วยออกเสียงไม่น้อยกว่าสี่สิบวันก่อนวันออกเสียง โดยให้
ปิดประกาศไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเขต
ที่ว่าการกิ่งอำเภอ สำนักงานเทศบาล ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน
และเขตชุมชนหนาแน่นที่เห็นสมควร ในกรณีจำเป็นอาจให้จัดทำแผนที่สังเขปแสดงเขตของ
หน่วยออกเสียงไว้ด้วยก็ได้

การเปลี่ยนแปลงเขตของหน่วยออกเสียง ให้กระทำได้โดยประกาศก่อนวันออกเสียง
ไม่น้อยกว่าสิบวัน เว้นแต่ในกรณีเกิดเหตุจลาจล อุทกภัย เหตุสุตวิสัย หรือเหตุจำเป็นอย่างอื่นจะประกาศ
เปลี่ยนแปลงก่อนวันออกเสียงน้อยกว่าสิบวันก็ได้ และให้นำความในวรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

๗.๔.๓ กำหนดให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงกำหนด ที่ออกเสียงของแต่ละหน่วยออกเสียง (ร่างมาตรา ๑๔)

มาตรา ๑๔ ในการกำหนดหน่วยออกเสียงตามมาตรา ๑๓ ให้คณะกรรมการการออกเสียง
ประจำเขตออกเสียง กำหนดที่ออกเสียงของแต่ละหน่วยออกเสียงไว้ด้วย และให้นำความในมาตรา ๑๓
วรรคสามและวรรคสี่ มาใช้บังคับโดยอนุโลมกับการประกาศกำหนดที่ออกเสียงและการเปลี่ยนแปลง
ที่ออกเสียง

ที่ออกเสียงตามวรรคหนึ่งต้องเป็นสถานที่ที่ประชาชนเข้าออกได้สะดวก เพื่อการลงคะแนน
ออกเสียง มีความเหมาะสม มีขนาดพอสมควร และควรตั้งอยู่ในย่านกลางของหน่วยออกเสียง พร้อมทั้ง
ให้มีป้ายหรือเครื่องหมายอื่นใดเพื่อแสดงขอบเขตบริเวณของที่ออกเสียงไว้ด้วย ตามลักษณะของท้องที่
และภูมิประเทศในการลงคะแนนออกเสียงของผู้มีสิทธิออกเสียง

ในเขตออกเสียงใดถ้าเห็นว่าจะเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิออกเสียง หรือเพื่อ
ความปลอดภัยของผู้มีสิทธิออกเสียง อาจประกาศกำหนดที่ออกเสียงนอกเขตออกเสียงก็ได้ แต่ต้องอยู่
ในบริเวณใกล้เคียงกับหน่วยออกเสียงนั้น

๗.๕ ส่วนที่ ๔ ผู้มีสิทธิออกเสียง และบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง

๗.๕.๑ กำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิออกเสียง (ร่างมาตรา ๑๕)

มาตรา ๑๕ ผู้มีสิทธิออกเสียงต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และไม่มีลักษณะ
ต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

๗.๕.๒ กำหนดให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง หรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย จัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงของแต่ละหน่วยออกเสียงและปิดประกาศบัญชีรายชื่อดังกล่าว พร้อมทั้งประกาศให้มีการออกเสียง (ร่างมาตรา ๑๖)

มาตรา ๑๖ เมื่อมีประกาศกำหนดวันออกเสียง ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย จัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงของแต่ละหน่วยออกเสียงและปิดประกาศบัญชีรายชื่อดังกล่าว พร้อมทั้งประกาศให้มีการออกเสียงตามมาตรา ๖ ไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเขต ที่ว่าการกิ่งอำเภอ สำนักงานเทศบาล ศาลาว่าการเมืองพัทยา ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน หรือที่ทำการชุมชนเมือง และที่ออกเสียงหรือบริเวณใกล้เคียงกับที่ออกเสียงในเขตออกเสียงนั้นไม่น้อยกว่ายี่สิบวันก่อนวันออกเสียง

ให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการขอเพิ่มชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งและการถอนชื่อผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้ง ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา มาใช้บังคับกับการเพิ่มชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงและการถอนชื่อผู้ไม่มีสิทธิออกเสียงโดยอนุโลม ทั้งนี้ โดยให้ยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อหรือถอนชื่อต่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย

๗.๖ ส่วนที่ ๕ เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง

๗.๖.๑ กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้งผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานการออกเสียงได้ตามสมควร (ร่างมาตรา ๑๗)

มาตรา ๑๗ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงแต่งตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะบุคคล หรือบุคคลใดเป็นผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานการออกเสียงได้ตามสมควร

๗.๖.๒ กำหนดให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง แต่งตั้งบุคคลเป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง (ร่างมาตรา ๑๘)

มาตรา ๑๘ ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงแต่งตั้งบุคคลเป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง ดังนี้

(๑) ผู้อำนวยการประจำหน่วยออกเสียงหนึ่งคน มีหน้าที่อำนวยความสะดวกช่วยเหลือและให้คำแนะนำในการตรวจสอบเอกสารและการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงรวมทั้งเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย

(๒) คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงไม่น้อยกว่าห้าคน มีหน้าที่เกี่ยวกับการลงคะแนนออกเสียงในที่ออกเสียงและนับคะแนนออกเสียงของหน่วยออกเสียงแต่ละแห่ง

ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลอื่น ทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยและสนับสนุนในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้อำนวยการประจำหน่วยออกเสียง และคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง

ในกรณีที่ผู้ใดขัดขวางการออกเสียง ให้กรรมการประจำหน่วยออกเสียงมีอำนาจสั่งให้ผู้นั้น ออกไปจากที่ออกเสียงได้

๗.๖.๓ กำหนดให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง ประกอบด้วย ประธานกรรมการหนึ่งคนและกรรมการไม่น้อยกว่าสี่คน ซึ่งแต่งตั้งจากผู้มีสิทธิออกเสียง ในเขตออกเสียงนั้น (ร่างมาตรา ๑๙)

มาตรา ๑๙ คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงตามมาตรา ๑๘ (๒) ให้ประกอบด้วย ประธานกรรมการหนึ่งคนและกรรมการไม่น้อยกว่าสี่คน ซึ่งแต่งตั้งจากผู้มีสิทธิออกเสียงในเขตออกเสียงนั้น

ในกรณีที่กรรมการประจำหน่วยออกเสียงตามวรรคหนึ่งมีจำนวนไม่ถึงห้าคน ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงแต่งตั้งผู้มีสิทธิออกเสียงในเขตออกเสียงนั้นเป็นกรรมการประจำหน่วยออกเสียงให้ได้จำนวนตามมาตรา ๑๘ (๒)

ในวันออกเสียง ถ้าถึงเวลาเปิดการลงคะแนนออกเสียงแล้วมีกรรมการประจำหน่วยออกเสียง มาปฏิบัติหน้าที่ไม่ถึงห้าคน ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงที่อยู่ในขณะนั้นแต่งตั้งผู้มีสิทธิออกเสียง ในเขตออกเสียงนั้นเป็นกรรมการประจำหน่วยออกเสียงนั้นจนครบห้าคน แต่ถ้าไม่มีกรรมการประจำหน่วยออกเสียง มาปฏิบัติหน้าที่เลย ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงแต่งตั้งผู้มีสิทธิออกเสียง ในเขตออกเสียงนั้นเป็นกรรมการประจำหน่วยออกเสียงเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยออกเสียง ทั้งนี้ ตามที่ คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

๗.๖.๔ กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจกำหนดวิธีปฏิบัติหน้าที่ ของบุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งตามมาตรา ๑๒ มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙ นอกจาก ที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว (ร่างมาตรา ๒๐)

มาตรา ๒๐ นอกจากที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจกำหนดวิธีปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งตามมาตรา ๑๒ มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้บุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้ง ตามมาตรา ๑๒ มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

ค่าตอบแทนของบุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งตามมาตรา ๑๒ มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙ ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

๗.๗ ส่วนที่ ๖ หีบบัตรออกเสียง และบัตรออกเสียงประชามติ

๗.๗.๑ กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง ประกาศกำหนดลักษณะ และขนาดของหีบบัตรออกเสียง บัตรออกเสียงประชามติ และวิธีการลงคะแนนเสียงประชามติ (ร่างมาตรา ๒๑)

มาตรา ๒๑ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีหีบบัตรออกเสียงและบัตรออกเสียงประชามติ โดยมีลักษณะที่เหมาะสมและอำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิออกเสียง

ลักษณะและขนาดของหีบบัตรออกเสียง บัตรออกเสียงประชามติและวิธีการลงคะแนนในบัตรออกเสียงประชามติ ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

๗.๘ ส่วนที่ ๗ การลงคะแนนออกเสียง และการนับคะแนน

๗.๘.๑ กำหนดวิธีการลงคะแนนในบัตรออกเสียงประชามติ (ร่างมาตรา ๒๒)

มาตรา ๒๒ การลงคะแนนในบัตรออกเสียงประชามติ ให้ผู้ออกเสียงทำเครื่องหมายกากบาทในช่องทำเครื่องหมายแสดงความคิดเห็นที่ผู้ออกเสียงเลือก

๗.๘.๒ กำหนดระยะเวลาการลงคะแนนออกเสียง (ร่างมาตรา ๒๓)

มาตรา ๒๓ ในวันออกเสียง ให้เปิดการลงคะแนนออกเสียง ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๑๖.๐๐ นาฬิกา

๗.๘.๓ กำหนดหลักเกณฑ์การลงคะแนนออกเสียง ของผู้มีสิทธิออกเสียง (ร่างมาตรา ๒๔)

มาตรา ๒๔ ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงของหน่วยออกเสียงใด ให้ลงคะแนนออกเสียงได้ ณ หน่วยออกเสียงนั้น และให้มีสิทธิลงคะแนนออกเสียงได้เพียงแห่งเดียว

๗.๘.๔ กำหนดหลักเกณฑ์การลงคะแนนออกเสียง ของผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยออกเสียงอื่น ที่อยู่นอกหน่วยออกเสียงที่ตนมีสิทธิออกเสียงในเขตออกเสียงเดียวกัน (ร่างมาตรา ๒๕)

มาตรา ๒๕ ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยออกเสียงอื่น ที่อยู่นอกหน่วยออกเสียงที่ตนมีสิทธิออกเสียงในเขตออกเสียงเดียวกัน สามารถลงคะแนนออกเสียงในหน่วยออกเสียงที่ตนต้องปฏิบัติหน้าที่

๗.๘.๕ กำหนดอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการออกประกาศ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการใช้สิทธิออกเสียง สำหรับผู้มีสิทธิซึ่งอยู่นอกเขตจังหวัด ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นเวลานานน้อยกว่าเก้าสิบวัน นับถึงวันออกเสียงหรือผู้มีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักร (ร่างมาตรา ๒๖)

มาตรา ๒๖ กรณีการออกเสียงทั่วราชอาณาจักร คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจ ออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการใช้สิทธิออกเสียงของผู้มีสิทธิซึ่งอยู่นอกเขตจังหวัด ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นเวลานานน้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันออกเสียง หรือผู้มีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักร รวมทั้งวิธีการนับคะแนน และแจ้งผลคะแนนการออกเสียง ในกรณีดังกล่าวด้วย

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ผู้มีสิทธิออกเสียงผู้ใดอยู่ในจังหวัดอื่นนอกจังหวัดที่ตนมีชื่อ อยู่ในทะเบียนบ้าน หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านติดต่อกันเป็นเวลานานน้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันออกเสียง หรือมีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักร หากประสงค์จะใช้สิทธิออกเสียงในจังหวัดที่ตนอยู่หรือในประเทศที่ตน มีถิ่นที่อยู่ ต้องมาลงทะเบียนเพื่อขอใช้สิทธิออกเสียงนอกเขตจังหวัดหรือนอกราชอาณาจักร แล้วแต่กรณี โดยต้องลงทะเบียนก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

การลงทะเบียน ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

๗.๘.๖ กำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงในการดำเนินการ ก่อนเริ่มเปิดให้มีการออกเสียง (ร่างมาตรา ๒๗)

มาตรา ๒๗ ก่อนเริ่มเปิดให้มีการออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงนับจำนวน บัตรออกเสียงประชามติทั้งหมดของหน่วยออกเสียงนั้น และปิดประกาศจำนวนบัตรออกเสียงประชามติ ทั้งหมดในที่ออกเสียงไว้ในที่เปิดเผย และเมื่อถึงเวลาเปิดการลงคะแนนให้คณะกรรมการประจำหน่วย ออกเสียงเปิดหีบบัตรออกเสียงในที่เปิดเผยแสดงให้ผู้มีสิทธิออกเสียง ซึ่งอยู่ ณ ที่ออกเสียงนั้นเห็นว่าเป็น หีบเปล่า และให้ปิดหีบบัตรออกเสียงตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดแล้วให้ทำการบันทึก การดำเนินการดังกล่าว โดยให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่น้อยกว่าสองคนซึ่งอยู่ในที่ออกเสียงในขณะนั้น ลงลายมือชื่อในบันทึกนั้นด้วย เว้นแต่ไม่มีผู้มีสิทธิออกเสียงอยู่ในขณะนั้น

๗.๘.๗ กำหนดให้ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งประสงค์จะลงคะแนนไปแสดงตนต่อกรรมการประจำหน่วยออกเสียงโดยแสดงบัตรประจำตัวประชาชน บัตรประจำตัวประชาชนที่หมดอายุ หรือบัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการ หรือหน่วยงานของรัฐที่มีรูปถ่ายสามารถแสดงตนได้ และมีหมายเลขประจำตัวประชาชนของผู้ถือบัตร ในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนน (ร่างมาตรา ๒๘)

มาตรา ๒๘ ในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนน ให้ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งประสงค์จะลงคะแนนไปแสดงตนต่อกรรมการประจำหน่วยออกเสียงโดยแสดงบัตรประจำตัวประชาชน บัตรประจำตัวประชาชนที่หมดอายุ หรือบัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการ หรือหน่วยงานของรัฐที่มีรูปถ่ายสามารถแสดงตนได้ และมีหมายเลขประจำตัวประชาชนของผู้ถือบัตร

เมื่อคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงตรวจสอบรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงแล้วให้อ่านชื่อตัวและชื่อสกุลของผู้นั้นดัง ๆ ถ้าไม่มีผู้ใดทักท้วง ให้หมายเหตุไว้ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงและให้จดหมายเลขบัตรและสถานที่ออกบัตร และชื่อหน่วยงานของรัฐที่ออกบัตร พร้อมทั้งให้กรรมการประจำหน่วยออกเสียงจดลำดับที่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงที่ต้นขั้วบัตรออกเสียงประชามติ แล้วให้ผู้มีสิทธิออกเสียงลงลายมือชื่อหรือพิมพ์ลายนิ้วมือในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงเป็นหลักฐานตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด แล้วให้กรรมการประจำหน่วยออกเสียงมอบบัตรออกเสียงประชามติให้แก่ผู้นั้นเพื่อไปลงคะแนน

ในกรณีที่มีผู้ทักท้วงหรือกรรมการประจำหน่วยออกเสียงสงสัยว่าผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งมาแสดงตนนั้นไม่ใช่เป็นผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงมีอำนาจสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาดว่าผู้ถูกทักท้วงหรือผู้ถูกสงสัยเป็นผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงหรือไม่ และในกรณีที่คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงวินิจฉัยว่าผู้ถูกทักท้วงหรือผู้ถูกสงสัยไม่ใช่เป็นผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงทำบันทึกคำวินิจฉัยและลงลายมือชื่อไว้ด้วย และให้ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงนั้น

๗.๘.๘ กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย จัดให้มีการอำนวยความสะดวกสำหรับการลงคะแนนออกเสียงของคนพิการ หรือผู้สูงอายุไว้เป็นพิเศษ (ร่างมาตรา ๒๙)

มาตรา ๒๙ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการหรือผู้สูงอายุในการลงคะแนนออกเสียง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย จัดให้มีการอำนวยความสะดวกสำหรับการลงคะแนนออกเสียงของคนพิการหรือผู้สูงอายุไว้เป็นพิเศษ หรือจัดให้มีการช่วยเหลือในการลงคะแนนออกเสียงภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง แต่การให้ความช่วยเหลือดังกล่าวต้องให้คนพิการหรือผู้สูงอายุได้ลงคะแนนออกเสียงด้วยตนเอง ทั้งนี้ การอำนวยความสะดวกนั้นต้องเป็นไปเพื่อให้มีการลงคะแนนออกเสียงโดยตรงและลับ

**๗.๘.๙ กำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงในการดำเนินการ
เมื่อถึงกำหนดเวลาปิดการลงคะแนนออกเสียง (ร่างมาตรา ๓๐)**

มาตรา ๓๐ เมื่อถึงกำหนดเวลาปิดการลงคะแนนออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงประกาศปิดการลงคะแนน และงดจ่ายบัตรออกเสียงประชามติ แล้วให้ทำเครื่องหมายในบัตรออกเสียงประชามติที่เหลืออยู่ให้เป็นบัตรออกเสียงประชามติที่ใช้ลงคะแนนออกเสียงไม่ได้ตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด ในกรณีที่มีผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งประสงค์จะลงคะแนนออกเสียงได้มาอยู่ในบริเวณที่ออกเสียงแล้วก่อนเวลาปิดการลงคะแนนออกเสียงที่เหลืออยู่แต่ยังไม่ได้รับบัตรออกเสียงประชามติ ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงมอบบัตรออกเสียงประชามติให้แก่ผู้มาแสดงตนนั้น และเมื่อผู้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนออกเสียงเสร็จสิ้นแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงปิดช่องใส่บัตรออกเสียงประชามติของหีบบัตรออกเสียง และจัดทำรายการเกี่ยวกับจำนวนบัตรออกเสียงประชามติทั้งหมด จำนวนผู้มาแสดงตนและรับบัตรออกเสียงประชามติ และจำนวนบัตรออกเสียงประชามติที่เหลือ โดยให้กรรมการประจำหน่วยออกเสียงทุกคนลงลายมือชื่อไว้ และให้ทำสำเนาปิดประกาศไว้ ณ ที่ออกเสียง และให้ส่งต้นฉบับไปเก็บรักษาไว้ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

**๗.๘.๑๐ กำหนดให้เมื่อปิดการลงคะแนนออกเสียงแล้ว ให้คณะกรรมการ
ประจำหน่วยออกเสียงแต่ละแห่งนับคะแนน ณ ที่ออกเสียงนั้น โดยเปิดเผยติดต่อกัน
จนแล้วเสร็จ (ร่างมาตรา ๓๑)**

มาตรา ๓๑ เมื่อปิดการลงคะแนนออกเสียงแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงแต่ละแห่งนับคะแนน ณ ที่ออกเสียงนั้น โดยเปิดเผยติดต่อกันจนแล้วเสร็จ
วิธีการนับคะแนน ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

**๗.๘.๑๑ กำหนดลักษณะของบัตรออกเสียงประชามติที่ให้ถือเป็นบัตรเสีย
(ร่างมาตรา ๓๒)**

มาตรา ๓๒ บัตรออกเสียงประชามติดังต่อไปนี้ ให้ถือเป็นบัตรเสีย

- (๑) บัตรปลอม
- (๒) บัตรที่มีได้ทำเครื่องหมายลงคะแนน
- (๓) บัตรที่ไม่อาจทราบได้ว่าลงคะแนนในทางใด
- (๔) บัตรที่ทำเครื่องหมายลงคะแนนนอกช่องทำเครื่องหมาย
- (๕) บัตรที่มีใช้บัตรที่กรรมการประจำหน่วยออกเสียงมอบให้
- (๖) บัตรที่มีการเขียนข้อความหรือถ้อยคำอื่นใดลงไป
- (๗) บัตรที่มีลักษณะตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดว่าเป็นบัตรเสีย

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....

(คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)

.....

ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงสลักหลังในบัตรที่มีลักษณะตามวรรคหนึ่งว่า “เสีย” พร้อมทั้งระบุเหตุผลว่าเป็นบัตรเสียตามความในอนุมาตราใด แล้วลงลายมือชื่อกำกับไว้ไม่น้อยกว่าสามคน และห้ามมิให้นับบัตรเสียเป็นคะแนน แต่ให้นับรวมเป็นจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียงด้วย

๗.๘.๑๒ กำหนดให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงนำบัตรออกเสียงประชามติของผู้มาใช้สิทธิออกเสียงทั้งหมดเมื่อนับคะแนนเสร็จแล้วใส่ไว้ในหีบบัตรออกเสียง พร้อมทั้งรายงานผลการนับคะแนน แล้วปิดหีบบัตรออกเสียงจัดส่งไปให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง (ร่างมาตรา ๓๓)

มาตรา ๓๓ เมื่อนับคะแนนเสร็จแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงนำบัตรออกเสียงประชามติของผู้มาใช้สิทธิออกเสียงทั้งหมดใส่ไว้ในหีบบัตรออกเสียง พร้อมทั้งรายงานผลการนับคะแนน แล้วปิดหีบบัตรออกเสียงจัดส่งไปให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง ตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

๗.๘.๑๓ กำหนดให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงกำหนดหน่วยออกเสียงใหม่ให้ผู้มีสิทธิออกเสียงสามารถไปลงคะแนนได้โดยสะดวก ในกรณีที่เกิดจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย หรือเหตุสุดวิสัยอย่างอื่นที่ทำให้การลงคะแนนออกเสียงในหน่วยออกเสียงแห่งใดไม่สามารถกระทำได้ (ร่างมาตรา ๓๔)

มาตรา ๓๔ ในกรณีที่เกิดจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย หรือเหตุสุดวิสัยอย่างอื่นที่ทำให้การลงคะแนนออกเสียงในหน่วยออกเสียงแห่งใดไม่สามารถกระทำได้ ถ้าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นในวันออกเสียงให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงกำหนดหน่วยออกเสียงใหม่ให้ผู้มีสิทธิออกเสียงสามารถไปลงคะแนนได้โดยสะดวก แล้วรายงานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ในกรณีที่เหตุตามวรรคหนึ่งเกิดขึ้นในวันออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงประกาศงดลงคะแนนในหน่วยออกเสียงนั้นและประกาศให้ผู้มีสิทธิออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้นไปใช้สิทธิออกเสียงที่หน่วยออกเสียงที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงกำหนดแทน แล้วรายงานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๗.๙ ส่วนที่ ๘ การประกาศผลการออกเสียง

๗.๙.๑ กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการออกเสียงและจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียงในราชกิจจานุเบกษาโดยเร็ว เมื่อได้ผลการนับคะแนนออกเสียงประชามติจากที่ออกเสียงทุกแห่งแล้ว (ร่างมาตรา ๓๕)

มาตรา ๓๕ เมื่อได้ผลการนับคะแนนออกเสียงประชามติจากที่ออกเสียงทุกแห่งแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการออกเสียงและจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียงในราชกิจจานุเบกษาโดยเร็ว และหากเป็นการออกเสียงตามมาตรา ๑๖๕ (๑) ของรัฐธรรมนูญให้แจ้งผลไปยังนายกรัฐมนตรี

๗.๑๐ ส่วนที่ ๙ การคัดค้านการออกเสียง

๗.๑๐.๑ กำหนดระยะเวลาในการใช้สิทธิยื่นคำคัดค้านการออกเสียงประชามติ ในหน่วยออกเสียงที่ไม่สุจริตและเที่ยงธรรม (ร่างมาตรา ๓๖)

มาตรา ๓๖ ผู้มาใช้สิทธิออกเสียงในหน่วยออกเสียงใด เห็นว่าการออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้นเป็นไปโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ให้มีสิทธิยื่นคำคัดค้านพร้อมทั้งแสดงหลักฐานว่าการออกเสียงนั้นไม่ถูกต้องหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ภายในสี่สิบแปดชั่วโมง นับแต่การลงคะแนนออกเสียงสิ้นสุดลง

๗.๑๐.๒ กำหนดให้เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับคำคัดค้านแล้ว ต้องดำเนินการพิจารณาสืบสวนสอบสวน เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงโดยพลัน (ร่างมาตรา ๓๗)

มาตรา ๓๗ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับคำคัดค้านแล้วให้ดำเนินการพิจารณาสืบสวนสอบสวนเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงโดยพลัน ถ้าเห็นว่าการออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้นไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ให้มีคำสั่งให้ดำเนินการออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้น ทั้งนี้ ต้องไม่ช้ากว่าสามสิบวันนับแต่วันออกเสียง เว้นแต่การออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้นจะไม่ทำให้ผลการออกเสียงของทุกหน่วยออกเสียงเปลี่ยนแปลงไป ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งยกคำคัดค้านนั้นเสีย

วิธีการยื่นคำคัดค้านการออกเสียงและการพิจารณา ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

๗.๑๑ ส่วนที่ ๑๐ ความผิดและบทกำหนดโทษ

๗.๑๑.๑ กำหนดห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายตามพระราชบัญญัตินี้ โดยมีชอบด้วยกฎหมาย (ร่างมาตรา ๓๘)

มาตรา ๓๘ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามพระราชบัญญัตินี้ โดยมีชอบด้วยกฎหมาย กระทำการใด ๆ อันเป็นเหตุให้การออกเสียงไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

การใช้ตำแหน่งหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายตามวรรคหนึ่ง มิให้หมายความรวมถึงการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติที่พึงต้องปฏิบัติในตำแหน่งหน้าที่หรือตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น หรือการแนะนำหรือช่วยเหลือในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการออกเสียง โดยมีได้เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ แม้ว่าการกระทำจะเป็นคุณหรือโทษแก่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด

ในกรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นยุติหรือระงับการกระทำใดที่เห็นว่า อาจทำให้การออกเสียงไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

๗.๑๑.๒ กำหนดโทษสำหรับผู้ขัดขวางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (ร่างมาตรา ๓๙)

มาตรา ๓๙ ผู้ใดขัดขวางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง กรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง กรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง กรรมการประจำหน่วยออกเสียง คณะอนุกรรมการ อนุกรรมการ คณะบุคคลหรือบุคคลที่คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้ง ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการขัดขวางการปฏิบัติงานตามวรรคหนึ่ง ได้กระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๗.๑๑.๓ กำหนดโทษสำหรับผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างที่ขัดขวางหรือหน่วงเหนี่ยวหรือไม่ให้ความสะดวกพอสมควรต่อการไปใช้สิทธิออกเสียงของผู้ใต้บังคับบัญชาหรือลูกจ้าง แล้วแต่กรณี (ร่างมาตรา ๔๐)

มาตรา ๔๐ ผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างผู้ใดขัดขวางหรือหน่วงเหนี่ยวหรือไม่ให้ความสะดวกพอสมควรต่อการไปใช้สิทธิออกเสียงของผู้ใต้บังคับบัญชาหรือลูกจ้าง แล้วแต่กรณี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๗.๑๑.๔ กำหนดโทษสำหรับผู้ทำลายบัตรที่มีไว้สำหรับการออกเสียงโดยไม่มีอำนาจกระทำได้ (ร่างมาตรา ๔๑)

มาตรา ๔๑ ผู้ใดทำลายบัตรที่มีไว้สำหรับการออกเสียงโดยไม่มีอำนาจกระทำได้หรือจงใจกระทำการด้วยประการใด ๆ ให้บัตรออกเสียงประจําเขตชำรุด หรือเสียหาย หรือกระทำการด้วยประการใด ๆ แก่บัตรเสียให้เป็นบัตรที่ใช้ได้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

ถ้าผู้กระทำความผิดหนึ่งเป็นเจ้าพนักงานหรือเป็นผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการออกเสียง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

**๗.๑๑.๕ กำหนดข้อห้ามมิให้กระทำในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนนออกเสียง
และบทกำหนดโทษ (ร่างมาตรา ๔๒)**

มาตรา ๔๒ ผู้ใดกระทำการในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนนออกเสียง ดังต่อไปนี้

- (๑) ออกเสียงหรือพยายามออกเสียง โดยรู้อยู่แล้วว่าตนเป็นผู้ไม่มีสิทธิออกเสียง หรือไม่มีสิทธิลงคะแนนในหน่วยออกเสียงนั้น
  - (๒) ใช้บัตรอื่นที่มีใช้บัตรออกเสียงประชามติมาออกเสียง
  - (๓) นำบัตรออกเสียงประชามติออกไปจากที่ออกเสียง
  - (๔) ทำเครื่องหมายเพื่อเป็นที่สังเกตโดยวิธีใดไว้ที่บัตรออกเสียงประชามติ เพื่อให้ผู้อื่นรู้ว่าเป็นบัตรออกเสียงประชามติของตน หรือใช้เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ใดบันทึกภาพบัตรออกเสียงประชามติที่ตนได้ลงคะแนนออกเสียงแล้ว
  - (๕) ชัดคำสั่งกรรมการประจำหน่วยออกเสียงที่สั่งให้ออกไปจากที่ออกเสียง เพราะเหตุที่ผู้นั้นขัดขวางการออกเสียงตามมาตรา ๑๘ วรรคสาม
  - (๖) นำบัตรออกเสียงประชามติใส่ในหีบบัตรออกเสียงโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือกระทำการใดในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง เพื่อแสดงว่ามีผู้มาแสดงตนออกเสียงโดยผิดไปจากความจริง หรือกระทำการใดอันเป็นเหตุให้มีบัตรออกเสียงประชามติเพิ่มขึ้นจากความจริง
  - (๗) กระทำการโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อมิให้ผู้มีสิทธิออกเสียงสามารถใช้สิทธิได้หรือขัดขวาง หรือหน่วงเหนี่ยวมิให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไป ณ ที่ออกเสียง หรือเข้าไป ณ ที่ออกเสียง หรือมิให้ไปถึง ณ ที่ดังกล่าว ภายในกำหนดเวลาที่จะออกเสียง
  - (๘) ก่อความวุ่นวายขึ้นในที่ออกเสียง หรือกระทำการใดอันเป็นการรบกวนหรือเป็นอุปสรรคแก่การออกเสียง
- ผู้กระทำตาม (๑) (๒) (๓) (๔) หรือ (๕) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และผู้กระทำตาม (๖) (๗) หรือ (๘) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท

**๗.๑๑.๖ กำหนดโทษสำหรับผู้ก่อกวนวุ่นวาย ให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้
หลอกลวง บังคับ ชูเชิญ เปิด ทำลาย ทำให้เสียหาย เล่น หรือจัดให้มีการเล่นการพนันชั้นต่อใด ๆ
เรียก รับ หรือยอมจะรับเงินเกี่ยวกับการใช้สิทธิออกเสียงประชามติ (ร่างมาตรา ๔๓)**

มาตรา ๔๓ ผู้ใดกระทำการ ดังต่อไปนี้

- (๑) ก่อความวุ่นวายเพื่อให้การออกเสียงไม่เป็นไปด้วยความเรียบร้อย
- (๒) ให้ เสนอให้หรือสัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด เพื่อจะจูงใจให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....

(คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)

.....

(๓) หลอกลวง บังคับ ชูเชิญ หรือใช้อิทธิพลคุกคาม เพื่อให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง ออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง หรือเพื่อให้สำคัญผิดในวัน เวลา ที่ออกเสียง หรือวิธีการลงคะแนนออกเสียง

(๔) เปิด ทำลาย ทำให้เสียหาย ทำให้เปลี่ยนแปลง ทำให้สูญหาย ทำให้ไร้ประโยชน์ นำไป หรือขัดขวางการส่งซึ่งหีบบัตรออกเสียงหรือบัตรออกเสียงประชามติ เว้นแต่เป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมาย

(๕) เล่นหรือจัดให้มีการเล่นการพนันชั้นต่อใด ๆ อันมีผลเป็นการจูงใจให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง

(๖) เรียก รับ หรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่น เพื่อจะไม่ไปใช้สิทธิออกเสียงหรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง

ผู้ใดกระทำตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท และผู้กระทำตาม (๕) หรือ (๖) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งนี้ ศาลอาจสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดไม่เกินห้าปีด้วยก็ได้

ในกรณีที่ผู้ฝ่าฝืนตาม (๖) เป็นผู้รับหรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใด ถ้าได้แจ้งถึงการกระทำความผิดต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายก่อนหรือในวันออกเสียง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษและไม่ต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

๗.๑๑.๗ กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดทำการเผยแพร่ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการออกเสียงในระหว่างเจ็ดวัน ก่อนวันออกเสียงจนถึงเวลาสิ้นสุดการออกเสียงประชามติในวันออกเสียง (ร่างมาตรา ๔๔)

มาตรา ๔๔ ผู้ใดเผยแพร่ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการออกเสียงในระหว่างเวลาเจ็ดวันก่อนวันออกเสียงจนถึงเวลาสิ้นสุดการออกเสียงในวันออกเสียง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๗.๑๑.๘ กำหนดโทษสำหรับกรรมการประจำหน่วยออกเสียงที่กระทำการโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรม (ร่างมาตรา ๔๕)

มาตรา ๔๕ กรรมการประจำหน่วยออกเสียงผู้ใดจงใจนับบัตรออกเสียงประชามติหรือคะแนนในการออกเสียงให้ผิดไปจากความจริง หรือรวมคะแนนให้ผิดไป หรือกระทำด้วยประการใด ๆ โดยมีได้มีอำนาจกระทำโดยชอบด้วยกฎหมายให้บัตรออกเสียงประชามติชำรุด หรือเสียหาย หรือให้เป็นบัตรเสีย หรือกระทำการด้วยประการใด ๆ แก่บัตรเสียเพื่อให้เป็นบัตรที่ใช้ได้ หรืออ่านบัตรออกเสียงประชามติให้ผิดไปจากความจริง หรือทำรายงานการออกเสียงไม่ตรงความจริง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

หน้าว่าง

ประเด็นสำคัญ

จากการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)

๑. สรุปประเด็นสำคัญในการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการ

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการการเลือกตั้งได้แถลงหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... ต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

หลักการ

ให้มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ

เหตุผล

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๒ บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปี นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

จากนั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อภิปรายแสดงความคิดเห็นและตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... โดยสรุปสาระสำคัญ ได้ดังนี้

๑.๑ ประเด็นและสาระสำคัญในการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้อภิปรายโดยส่วนใหญ่ มีความเห็นด้วยกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... ทั้งนี้ เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๒ ได้บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องดำเนินการปรับปรุงพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ให้เป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ให้แล้วเสร็จภายใน ๑ ปี นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญซึ่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ ฉบับนี้จะเป็นกลไกที่สำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมของภาคประชาชนกับประชาธิปไตยในระบบตัวแทน คือ เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจเกี่ยวกับกิจการในเรื่องใด ๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติหรือประชาชน ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาระบบการเมืองการปกครองของประเทศ อันจะนำไปสู่การยุติข้อขัดแย้งและเป็นทางออกของปัญหาต่าง ๆ ในสังคมตามระบอบประชาธิปไตย

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....

(คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)

.....

๑.๒ ประเด็นที่ได้มีการอภิปรายอย่างกว้างขวางของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

๑.๒.๑ ประเด็นเกี่ยวกับบทนิยาม ตามมาตรา ๓

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฉบับนี้ มีการให้คำจำกัดความในบทนิยามเพิ่มมากขึ้น เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๔๑ ทำให้สามารถเข้าใจความหมายของถ้อยคำต่าง ๆ ในกฎหมายได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตเพิ่มเติม ดังนี้

- เหตุใดในบทนิยาม คำว่า “รัฐธรรมนูญ” จึงต้องระบุปีพุทธศักราชไว้ว่าหมายความว่า “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐” เนื่องจาก เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๔๑ จะใช้คำว่า “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย” เท่านั้น และมีความจำเป็นหรือไม่ที่จะต้องมีบทนิยามคำว่า “รัฐธรรมนูญ” เพราะการอ้างถึงรัฐธรรมนูญในร่างพระราชบัญญัติก็น่าที่จะหมายถึง “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย” อยู่แล้ว

- ควรมีการบัญญัติบทนิยามของ คำว่า “การจัดให้มีการออกเสียงในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นการเฉพาะ” ไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้นในการเข้าใจถึงความหมายของคำว่า “พื้นที่” ที่จะหมายถึงอะไรและครอบคลุมแค่ไหน เพียงใด เช่น จะให้หมายถึงเขตของหมู่บ้านหรือชุมชน เป็นต้น

๑.๒.๒ ประเด็นเกี่ยวกับการอ้างบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเพื่อจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ มีบทบัญญัติในบางประการที่เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ ดังนั้น จึงควรที่จะมีการกำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ด้วย เช่น ในบทนิยามความหมายของคำว่า “ผู้มีสิทธิออกเสียงหมายความว่า ผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ” ซึ่งเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล เนื่องจากหากมีการจัดการจัดทำประชามติในเรื่องที่เกี่ยวกับพระพุทธรักษาหรือการศึกษาของเด็กและเยาวชน จะทำให้พระภิกษุสงฆ์และผู้ที่มิอายุไม่ครบ ๑๘ ปีบริบูรณ์ไม่สามารถที่จะใช้สิทธิออกเสียงประชามติได้เพราะเป็นผู้ที่ไม่มีสิทธิออกเสียงประชามติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

๑.๒.๓ ประเด็นเกี่ยวกับการบัญญัติบทยกเลิกกฎหมายอื่น

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ มิได้มีการบัญญัติให้ยกเลิกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ออกตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ อันอาจนำไปสู่การโต้แย้ง

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....

(คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)

.....

ในประเด็นนี้ได้ แม้ความเห็นของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งมีขอบข่ายและมีผลเป็นเพียงข้อแนะนำของฝ่ายบริหาร ได้ให้เหตุผลไว้ว่าแม้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๔๑ จะสิ้นสภาพการใช้บังคับไปแล้ว ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ก็ตาม แต่จากคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในคดียุบพรรคการเมือง ได้มีคำวินิจฉัยไว้อย่างชัดเจนว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นมีสถานะเหมือนกันกับพระราชบัญญัติทั่วไป การยกเลิกหรือทำให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวสิ้นผลบังคับใช้จะต้องมีกฎหมายกำหนดให้ยกเลิกหรือมีกฎหมายใหม่มาบังคับใช้แทน ดังนั้น แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ จะถูกยกเลิกไปก็มิได้เป็นผลให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญถูกยกเลิกไปด้วย การตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้จึงต้องกำหนดบทบัญญัติให้ยกเลิกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๔๑ ด้วย

๑.๒.๔ ประเด็นเกี่ยวกับการดำเนินการจัดทำประชามติ ตามมาตรา ๕

- ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่ากิจการในเรื่องใดอาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติหรือประชาชน ให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้ออกประกาศกำหนดเรื่องในการจัดทำประชามติได้ตามมาตรา ๕ นั้น ควรแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่งเป็น “ให้นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี นำเรื่องมาปรึกษาต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภา เพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มีการออกเสียงประชามติได้” ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความรอบคอบต่อประเด็นปัญหาโดยไม่เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคล หรือกลุ่มบุคคลใดในการแก้ไขปัญหาของประเทศ และเพื่อให้สอดคล้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๖๕ วรรคสอง (๑)

- ควรให้อำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการออกประกาศกำหนดให้มีการจัดการออกเสียงประชามติ ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘๗ วรรคสอง ที่กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดทำประชามติได้ในกรณีที่เห็นสมควรหรือได้รับการร้องขอจากประชาชน เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่น ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการกระทำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นในสาระสำคัญ

- กรณีของผู้ที่มีอำนาจในการจัดทำประชามติ ตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง ควรให้สิทธิแก่ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติในการเข้าชื่อขอให้มีการจัดทำประชามติได้ ซึ่งจะเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้เป็นเจ้าของสิทธิได้ใช้สิทธิของตนอย่างเต็มที่

- การกำหนดเรื่องในการจัดทำประชามติ ซึ่งจะต้องมีข้อความที่ชัดเจนเพียงพอที่จะให้ผู้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ ในเรื่องที่จะจัดทำประชามติ ตามมาตรา ๕ (๑) นั้น คำว่า “ชัดเจนเพียงพอ” ควรกำหนดขอบเขตให้แน่ชัดว่าแค่ไหน เพียงใด และหน่วยงานใดจะเป็นผู้รับผิดชอบวินิจฉัยชี้ขาดว่าการลงประชามติในเรื่องนั้น มีข้อความที่ชัดเจน

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....

(คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)

.....

เพียงพอ รวมทั้งกำหนดระยะเวลาการคัดค้านในกรณีข้อความที่ไม่ชัดเจนเพียงพอหากเกิดการโต้แย้งหรือคัดค้าน อันอาจเป็นปัญหาข้อกฎหมายขึ้นมาได้

- ควรกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้ชัดเจนว่าเรื่องใดที่จะต้องออกเสียงเพื่อมีข้อยุติโดยเสียงข้างมาก และเรื่องใดที่จะเป็นการให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในกิจการหรือเรื่องนั้น

- การถามความเห็นจากประชาชนเพียงแค่ว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบจะเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณและไม่สามารถแก้ไขปัญหาและหาข้อยุติได้

- ควรมีการเพิ่มเติมเกี่ยวกับรายละเอียดของการกำหนดเรื่องหรือประเด็นและเงื่อนไขที่จะจัดทำประชามติไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ให้ชัดเจนเนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๖๕ (๑) แม้จะกำหนดไว้ชัดเจนว่าการออกเสียงประชามติจะกระทำได้ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่ากิจการในเรื่องใดที่อาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติหรือประชาชน แต่การใช้ดุลพินิจในการตัดสินใจกำหนดประเด็นนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างมากหากต้องพิจารณาถึงความคุ้มค่าหรือความจำเป็นในการจัดทำประชามติ ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมในหลายประเทศจะจัดให้มีการออกเสียงประชามติได้ก็เฉพาะเรื่องที่มีความสำคัญและมีผลกระทบต่อภาคส่วนต่าง ๆ ของประเทศ และตามที่กฎหมายกำหนดไว้อย่างชัดเจนให้ต้องจัดทำประชามติ เช่น เรื่องการร่างหรือแก้ไขรัฐธรรมนูญ การถอดถอนผู้นำประเทศ การให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาหรือสัญญาระหว่างประเทศ และการทำกิจการสาธารณะของรัฐ เป็นต้น ซึ่งกรณีเหล่านี้จะถือว่าเป็นพันธะผูกพันหรือไม่ก็ได้

- ควรกำหนดให้การลงคะแนนออกเสียงเป็นไปตามหลักการทั่วไป คือ การออกเสียงเห็นด้วย การออกเสียงไม่เห็นด้วย และการงดออกเสียง ซึ่งการงดออกเสียงนั้นมิได้มีกำหนดอยู่ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้

- ในการดำเนินการจัดทำประชามติ ตามมาตรา ๕ (๓) ที่กำหนดให้สามารถกระทำได้ที่ราชอาณาจักรหรือกระทำได้ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นการเฉพาะนั้น อาจเกิดปัญหาขึ้นได้ หากการทำประชามติในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นการเฉพาะได้ส่งผลกระทบต่อประชาชนทั้งประเทศที่มีส่วนได้เสียและอยู่นอกเขตพื้นที่ทำประชามติ เช่น การทำประชามติเรื่องการเปิดบ่อนการพนันเสรี หากรัฐบาลกำหนดให้มีการทำประชามติในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นการเฉพาะ ผลแห่งการทำประชามติจะมีได้จำกัดหรือมีผลกระทบแต่เฉพาะประชาชนในพื้นที่นั้นเท่านั้น แต่จะมีผลกระทบต่อประชาชนทั้งประเทศอีกด้วย กรณีปัญหาเช่นว่านี้ทางคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีการกำหนดแนวทางการป้องกันหรือแก้ไขปัญหามาไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้แล้วหรือไม่ อย่างไร

**๑.๒.๕ ประเด็นเกี่ยวกับการกำหนดช่วงระยะเวลาของวันออกเสียงประชามติ
ตามมาตรา ๖**

สำหรับประเด็นนี้ มีผู้อภิปรายแสดงความคิดเห็นและตั้งข้อสังเกตเป็น ๒ แนวทาง คือ เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับการกำหนดช่วงระยะเวลาดังกล่าว สรุปได้ดังนี้

- เห็นด้วยกับการกำหนดช่วงระยะเวลาของวันออกเสียงประชามติที่ต้องไม่ก่อน ๙๐ วัน แต่ไม่ช้ากว่า ๑๒๐ วัน นับแต่วันประกาศกำหนดวันออกเสียงประชามติในราชกิจจานุเบกษา เนื่องจากการทำประชามติเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ และมีผลกระทบต่อประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติและประชาชน จึงจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาพอสมควรในการเผยแพร่กระบวนการและขั้นตอนการออกเสียงให้ผู้มีสิทธิออกเสียงได้รับทราบอย่างทั่วถึง รวมทั้งการจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นโดยอิสระและเท่าเทียมกัน ทั้งผู้ที่เห็นชอบและไม่เห็นชอบในเรื่องที่จัดทำประชามติ

- ไม่เห็นด้วยกับการกำหนดช่วงระยะเวลาของวันออกเสียงประชามติดังกล่าว เนื่องจากปัจจุบันเป็นยุคของข้อมูลข่าวสารที่มีการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างก้าวหน้า ทำให้ประชาชนสามารถรับทราบข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว จึงไม่จำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่มากเกินไป อันจะทำให้ใช้งบประมาณเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย รวมทั้งการใช้ระยะเวลาที่มากเกินไปในสภาวะที่สังคมเกิดความขัดแย้งจะเป็นการเพิ่มความรุนแรงของปัญหามากยิ่งขึ้น ดังนั้น จึงเห็นควรให้มีการกำหนดระยะเวลาเช่นเดียวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ ภายในระยะเวลาไม่น้อยกว่า ๔๕ วัน แต่ไม่เกิน ๖๐ วัน

๑.๒.๖ ประเด็น เรื่อง การจัดให้มีการออกเสียงประชามติเพื่อมีข้อยุติโดยเสียงข้างมาก และเพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี ตามมาตรา ๘

- การกำหนดหลักการรับรองเสียงของผู้มาใช้สิทธิที่ให้ถือว่าประชาชนโดยเสียงข้างมากไม่เห็นชอบด้วยกับเรื่องที่จัดทำประชามติ หากมีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเป็นจำนวนไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง และหากมีผู้มาออกเสียงเป็นจำนวนไม่มากกว่า ๑ ใน ๕ ของจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงตามมาตรา ๘ วรรคสอง จะเป็นการไปรับรองสิทธิของผู้ไม่มาใช้สิทธิอันขัดต่อหลักประชาธิปไตย และหลักนิติรัฐหรือไม่ เนื่องจากโดยหลักทั่วไปแล้ว ในหลายประเทศจะกำหนดให้รับรองเสียงของผู้ที่มาใช้สิทธิ มิใช่รับรองเสียงของผู้ที่ไม่ออกมาใช้สิทธิ รวมทั้งการทำประชามติแม้จะเป็นสิทธิไม่ใช่หน้าที่ ซึ่งโดยหลักของเสียงข้างมากจะต้องกำหนดว่าถ้าผู้ที่ออกมาใช้สิทธิโดยส่วนใหญ่มีความเห็นอย่างไรก็ให้ถือว่าประชาชนโดยเสียงข้างมากเห็นอย่างนั้นด้วย และรัฐธรรมนูญฉบับที่ผ่านมาก็ได้กำหนดไว้ชัดเจนโดยให้ถือเสียงข้างมากของผู้ที่ออกมาใช้สิทธิ

- ควรมีการแก้ไขปรับปรุงในเรื่องของการกำหนดจำนวนผู้ออกเสียงประชามติตามมาตรา ๘ กล่าวคือ กรณีที่จะถือว่าประชาชนโดยเสียงข้างมากเห็นชอบด้วยกับเรื่องที่จะจัดทำประชามติได้นั้น จะต้องปรากฏว่ามีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเป็นจำนวนเกินกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง และเป็นจำนวนเกินกว่า ๑ ใน ๕ ของจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงตามมาตรา ๘ วรรคสอง และผู้มาออกเสียงโดยเสียงข้างมากต้องให้ความเห็นชอบ เนื่องจากการออกเสียงประชามติที่ผ่านมาประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงจะใช้สิทธิเป็นจำนวนน้อยซึ่งหากพิจารณาตามบทบัญญัติของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ก็จะถือว่าประชาชนโดยเสียงข้างมากไม่เห็นชอบด้วยกับเรื่องที่จะจัดทำประชามติไปทันที ซึ่งจะเป็นการไปรับรองสิทธิของผู้ไม่มาออกเสียง ดังนั้น จึงควรพิจารณาโดย “ถือเอาเสียงข้างมากของผู้มาออกเสียง” ตามกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติของประเทศไทยที่ผ่านมานานาที่จะมีความเหมาะสมมากกว่า

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๖๕ วรรคสาม กำหนดให้มีการออกเสียง “เพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี” เท่านั้น แต่ในมาตรา ๘ วรรคสอง ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ กำหนดให้มีการออกเสียง “เพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี คณะบุคคลหรือบุคคลใด” จึงเป็นการบัญญัติกฎหมายที่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ ประกอบกับรัฐบาลจะนำเงินงบประมาณเป็นจำนวนมากมาจากที่ใด เพื่อให้การสนับสนุนการให้ความเห็นของประชาชนในการให้คำปรึกษาแก่คณะบุคคลหรือบุคคลใด จึงเห็นสมควรให้มีการแก้ไขในประเด็นนี้

- การออกเสียงประชามติเพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี คณะบุคคลหรือบุคคลใด รัฐจะต้องใช้เงินงบประมาณเป็นจำนวนมาก ซึ่งจะไม่คุ้มค่ากับการลงประชามติที่ไม่เกิดขึ้นบ่อย ควรจะให้ มีข้อยุติทันที มิใช่เพียงแค่การขอคำปรึกษาหารือเท่านั้น โดยไม่ทราบว่าการออกเสียงจะนำไปปฏิบัติหรือไม่ อย่างไร

- ควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนว่าในกรณีใดที่จะจัดให้มีการออกเสียงเพื่อมีข้อยุติโดยเสียงข้างมาก และกรณีใดที่จะจัดให้มีการออกเสียงเพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี คณะบุคคลหรือบุคคลใด ทั้งนี้ เพื่อมิให้รัฐใช้เป็นช่องทางในการหลบเลี่ยงที่จะจัดการออกเสียงเพื่อมีข้อยุติโดยเสียงข้างมากในกรณีการออกเสียงประชามติที่เป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งต้องใช้คะแนนเสียงของผู้มีสิทธิออกเสียงมากกว่าการออกเสียงเพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี และยังเป็นโอกาสให้เสียงข้างน้อยอีกด้วย

๑.๒.๗ ประเด็นเกี่ยวกับการจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่จัดทำประชามติ ตามมาตรา ๘

- ในการเผยแพร่กระบวนการและขั้นตอนการออกเสียงให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งได้รับทราบอย่างทั่วถึงนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายจะต้องดำเนินการให้ข้อมูลอย่างเพียงพอ โดยให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลที่ครอบคลุม

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....

(คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)

.....

ทุกด้าน ทั้งข้อดี ข้อเสีย จุดอ่อน จุดแข็ง และสภาพของปัญหา เนื่องจากข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนในการตัดสินใจลงคะแนนเสียงประชามติ รวมทั้งการทำให้มีการแสดงความคิดเห็นโดยอิสระและเท่าเทียมกันของผู้ที่เห็นชอบและไม่เห็นชอบในเรื่องที่จะจัดทำประชามติ คณะกรรมการการเลือกตั้ง จะต้องมีความเป็นกลาง และควรพิจารณาถึงที่มาของบุคคลทั้ง ๒ กลุ่มโดยละเอียด ตลอดจนวิธีการในการแสดงความคิดเห็นและประกาศให้ประชาชนรับทราบด้วย

- ในการจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่จัดทำประชามติควรเปลี่ยนแปลงบทบาทหน้าที่จากคณะกรรมการการเลือกตั้ง ไปเป็นรัฐที่ต้องดำเนินการให้ข้อมูลอย่างเพียงพอและให้บุคคลฝ่ายที่เห็นชอบและไม่เห็นชอบในเรื่องที่จัดทำประชามติได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นของตนโดยอิสระและเท่าเทียมกัน ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๖๕ วรรคห้า

- คณะกรรมการการเลือกตั้งจะกำหนดวิธีดำเนินการอย่างไรในการเผยแพร่กระบวนการและขั้นตอนการออกเสียงประชามติให้ผู้มีสิทธิออกเสียงได้รับทราบอย่างทั่วถึง รวมทั้ง การจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นโดยอิสระและเท่าเทียมกันในเรื่องที่จัดทำประชามติ เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมกันอย่างเต็มที่ เนื่องจากการดำเนินการจัดการออกเสียงประชามติที่ผ่านมา การจัดส่งเอกสารและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ถึงขั้นตอนต่าง ๆ ในการออกเสียงประชามติเพื่อการรับทราบข้อมูลของประชาชนเป็นไปด้วยความล่าช้า รวมทั้งการจัดเวทีเพื่อการชี้แจงและแสดงความคิดเห็นก็มีประชาชนมารับฟังเป็นจำนวนน้อย

- การกำหนดให้สถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีวิทยุโทรทัศน์ของรัฐจัดสรรเวลาออกอากาศตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดนั้นอาจทำได้ยาก เนื่องจากปัจจุบันสถานีวิทยุ ที่เป็นของรัฐได้แปลงเป็นสัมปทานของเอกชนเกือบทั้งหมดแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งจะใช้อำนาจใดที่จะไปกำหนดและบังคับให้สถานีวิทยุโทรทัศน์ของรัฐจัดสรรเวลาให้ตามที่กำหนดไว้ได้ ดังนั้น เพื่อให้การจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่จัดทำประชามติบรรลุผลสำเร็จได้นั้น จึงควรเพิ่มเติมในส่วนของรูปแบบ แนวทาง วิธีการ และรายละเอียดของการปฏิบัติที่สามารถทำได้จริงด้วย โดยการใช้สื่อมวลชนอย่างกว้างขวางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารไปยังประชาชน ทั้งจากสื่อมวลชนภาครัฐ ภาคเอกชน สื่อวิทยุชุมชน และเคเบิลทีวีท้องถิ่น เป็นต้น โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งอาจตั้งคณะกรรมการขึ้นมาคณะหนึ่งเพื่อทำหน้าที่เผยแพร่ประชาสัมพันธ์พิจารณารูปแบบแนวทางและวิธีการในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลอย่างเพียงพอ และให้บุคคลทั้งฝ่ายที่เห็นชอบและไม่เห็นชอบกับกิจการนั้นได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นของตนอย่างเท่าเทียมกัน โดยการประสานความร่วมมือกับสื่อประชาสัมพันธ์ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้การประชาสัมพันธ์เป็นไปอย่างกว้างขวางและทั่วถึง ทั้งนี้ อาจมอบหมายให้บุคคลหรือคณะบุคคลคณะหนึ่งหรือหลายคณะร่วมดำเนินการ

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....

(คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)

.....

๑.๒.๘ ประเด็น เรื่อง การกำหนดเขตออกเสียง และหน่วยออกเสียง ตามมาตรา ๑๑

- ในประเด็น เรื่อง การกำหนดเขตออกเสียงตามบทบัญญัติในมาตรา ๑๑ ที่กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย เป็นผู้กำหนดหน่วยออกเสียงที่จะพึงมีในแต่ละจังหวัดหรือเขตออกเสียง โดยคำนึงถึงจำนวนของผู้มีสิทธิออกเสียงในแต่ละหน่วยออกเสียง จำนวน ๘๐๐ คน เป็นประมาณนั้น เห็นควรให้มีการกำหนดหน่วยออกเสียงตามจำนวนหมู่บ้านหรือชุมชนที่ใกล้เคียงที่สุดที่จะให้ประชาชนออกมาใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนได้มากกว่าการกำหนดจำนวนบุคคล ทั้งนี้ เพื่อเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทางของผู้มีสิทธิออกเสียง เนื่องจากในแต่ละหมู่บ้านหรือชุมชนในต่างจังหวัดจะมีระยะทางที่ห่างไกลกัน และเพื่อให้สอดคล้องกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการเลือกตั้งของส่วนท้องถิ่น

- การกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย เป็นผู้กำหนดหน่วยออกเสียงที่จะพึงมีในแต่ละจังหวัดหรือเขตออกเสียงนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งจะมีกระบวนการที่ชัดเจนอย่างไรในการกำหนดเขตออกเสียง เนื่องจากการจัดทำประชามติเฉพาะพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นการเฉพาะนั้น จะกระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชนสิ่งแวดล้อม และเรื่องทางกายภาพของพื้นที่ต่าง ๆ ซึ่งอาจจะไปลดรอนสิทธิของประชาชนโดยส่วนใหญ่ของประเทศ และในขณะเดียวกันการทำประชามติเพื่อประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ของประเทศก็อาจไปกระทบสิทธิของประชาชนในเฉพาะเขตพื้นที่ใดเช่นเดียวกัน

๑.๒.๙ ประเด็นเกี่ยวกับผู้มีสิทธิออกเสียง ตามมาตรา ๑๒

- ตามบทบัญญัติในมาตรา ๑๒ ที่กำหนดให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเป็นผู้มีคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และไม่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญนั้น หากเกิดกรณีเรื่องที่จะจัดให้มีการออกเสียงประชามติเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนหรือเยาวชนโดยตรง เช่น เรื่องของการศึกษา บุคคลเหล่านี้จะไม่มีสิทธิในการออกเสียงประชามติในเรื่องดังกล่าวได้ เนื่องจากเป็นผู้ที่มีอายุไม่ครบ ๑๘ ปีบริบูรณ์ จึงขาดคุณสมบัติที่จะออกเสียงประชามติ ดังนั้น จึงอาจบัญญัติไว้เพิ่มเติมเป็นวรรคสองของมาตรา ๑๒ ว่าในกรณีที่มีเหตุหรือกรณีเฉพาะสิทธิของบุคคลซึ่งไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญก็อาจแสดงออกซึ่งสิทธิของตนได้

๑.๒.๑๐ ประเด็นเกี่ยวกับการลงคะแนนออกเสียงนอกราชอาณาจักร ตามมาตรา ๒๓

- การออกเสียงประชามตินอกราชอาณาจักรที่ผ่านมา มีผู้มาใช้สิทธิเป็นจำนวนน้อย ในขณะที่รัฐบาลจะต้องใช้เงินงบประมาณเป็นจำนวนมากในการดำเนินการ ดังนั้น เมื่อการออกเสียงประชามติเป็นสิทธิไม่ใช่หน้าที่ หากผู้มีสิทธิออกเสียงที่อยู่นอกราชอาณาจักรประสงค์ที่จะมาลงคะแนนออกเสียงประชามติก็สามารถกลับมาลงคะแนนได้ โดยจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางด้วยตนเอง

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....

(คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)

.....

๑.๒.๑๑ ประเด็น เรื่อง วิธีการนับคะแนนเสียงประชามติ ตามมาตรา ๒๘

- การกำหนดให้มีการนับคะแนน ณ ที่ออกเสียงอาจเกิดความไม่สุจริตและเที่ยงธรรมได้ เนื่องจากผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นนั้น ๆ สามารถที่จะตรวจสอบผลคะแนน และมีบทบาทในการตัดสินใจของประชาชนได้ แต่หากไปรวมนับคะแนนที่หน่วยเลือกตั้งกลางจะทำให้ไม่สามารถตรวจสอบถึงที่มาของคะแนนเสียงได้ ทั้งนี้ จะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ว่าหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการขนย้ายหีบบัตรจะต้องปฏิบัติงานด้วยความสุจริตและเที่ยงธรรม

๑.๒.๑๒ ประเด็น เรื่อง การคัดค้านการออกเสียง ตามมาตรา ๓๓

- เรื่องการกำหนดระยะเวลาในการใช้สิทธิยื่นคำคัดค้านการออกเสียงในหน่วยออกเสียงที่ไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายใน ๒๔ ชั่วโมงนับแต่การลงคะแนนออกเสียงสิ้นสุดลงนั้น เป็นกำหนดระยะเวลาที่เร็วเกินไป ควรเพิ่มระยะเวลาการยื่นคำคัดค้านการออกเสียงให้มากขึ้น ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้มาใช้สิทธิออกเสียงที่พบเห็นการทุจริตได้มีระยะเวลาในการรวบรวมข้อมูลและพยานหลักฐานที่เพียงพอในการยื่นคำคัดค้านต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง

- การกำหนดจำนวนผู้มีสิทธิยื่นคำคัดค้านการออกเสียงจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ของผู้มาใช้สิทธิในหน่วยออกเสียงใดนั้น จะเป็นการตัดสิทธิและเป็นการกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมในเรื่องของการนับคะแนนออกเสียงประชามติ เนื่องจากความสุจริตหรือเที่ยงธรรมในการนับคะแนนหรือไม่ จะขึ้นอยู่กับพฤติกรรมหรือพยานหลักฐานที่จะบ่งชี้ถึงความผิด มิได้ขึ้นอยู่กับจำนวนของผู้ที่มายื่นคำคัดค้าน

๑.๒.๑๓ ประเด็น เรื่อง การพิจารณาได้สวนการคัดค้านการออกเสียงของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามมาตรา ๓๔

- การบัญญัติถ้อยคำ เรื่องการคัดค้านการออกเสียงในมาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง ที่กำหนดว่าเมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับคำคัดค้านและดำเนินการพิจารณาได้สวนแล้ว เห็นว่า การออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้นไม่สุจริตและเที่ยงธรรม และมีคำสั่งให้ดำเนินการออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้น หากพิจารณาแล้วเห็นว่าถึงอย่างไรคะแนนเสียงของหน่วยออกเสียงใหม่นั้นก็จะไม่ทำให้ผลการออกเสียงของทุกหน่วยออกเสียงเปลี่ยนแปลงไปให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งยกคำคัดค้านนั้นเสีย ในกรณีเช่นว่านี้ เห็นว่าความคิดเห็นของประชาชนแม้จะเป็นเพียงบางกลุ่ม แต่หากการได้มาซึ่งคะแนนเสียงนั้นหากไม่สุจริตและเที่ยงธรรม รัฐก็ชอบที่จะจัดให้มีการออกเสียงประชามติใหม่เพื่อให้ประชาชนในหน่วยนั้น ๆ ได้ตระหนักว่าเขาได้แสดงออกแล้วซึ่งสิทธิตามระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์

๑.๒.๑๔ ประเด็น เกี่ยวกับการห้ามผู้ใดกระทำการ ตามมาตรา ๔๐

- บทบัญญัติในมาตรา ๔๐ จะกำหนดห้ามผู้ที่กระทำการแต่เฉพาะบุคคลเท่านั้น จึงเห็นควรให้มีการกำหนดเช่นเดียวกับกฎหมายเลือกตั้ง ซึ่งกำหนดทั้งในกรณีที่บุคคล

องค์กร หรือสมาคมใดๆ ก็ตาม คือ เป็นการเพิ่มผู้รับประโยชน์ที่กำหนดเฉพาะที่ตัวบุคคลให้รวมไปถึงองค์กรและสมาคมด้วย

๑.๒.๑๕ ประเด็น เรื่อง ความผิดและบทกำหนดโทษของผู้ที่เผยแพร่ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติ ตามมาตรา ๔๑

- ไม่ควรกำหนดฐานความผิดและบทกำหนดโทษแก่ผู้ที่เผยแพร่ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติในระหว่างระยะเวลา ๗ วัน ก่อนวันออกเสียงจนถึงเวลาสิ้นสุดการออกเสียงในวันออกเสียง เนื่องจากจะเป็นการลิดรอนและจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลในการแสดงความคิดเห็น เช่น สถาบันการศึกษาหรือสื่อมวลชนที่มีหน้าที่ในการเผยแพร่ผลสำรวจความคิดเห็น เพื่อชี้ให้เห็นถึงข้อดี ข้อเสีย ของเรื่องหรือประเด็นที่จะออกเสียงประชามติ และแสดงให้เห็นประชาชนได้รับทราบถึงความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่ อันจะเป็นการช่วยเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้กับหน่วยงานของรัฐได้อีกทางหนึ่ง ซึ่งขึ้นอยู่กับพิจารณาของผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติว่าจะเชื่อในสิ่งที่นำเสนอหรือไม่

๑.๓ คำชี้แจงของ นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการการเลือกตั้ง

๑.๓.๑ ประเด็นเกี่ยวกับการบัญญัติบทยกเลิกกฎหมายอื่น

- การสิ้นผลของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๔๑ นั้น จะต้องตีความตามข้อกำหนด ซึ่งรัฐบาลได้สอบถามความเห็นไปยังคณะกรรมการกฤษฎีกาถึงประเด็นดังกล่าวแล้ว โดยให้ความเห็นว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ได้สิ้นผลไปแล้ว เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติไว้เป็นการเฉพาะด้วย ซึ่งจะแตกต่างจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ที่มีได้กำหนดไว้ รวมทั้งกระบวนการเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ และคะแนนเสียงเกี่ยวกับการลงประชามติในการให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญก็มีความแตกต่างกัน การออกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๔๑ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ จึงไม่สอดคล้องกับการออกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๒ ได้บัญญัติให้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ที่ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไป จำนวน ๔ ฉบับ ซึ่งไม่รวมถึงพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๔๑ ดังนั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงสิ้นผลไปด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ จึงไม่จำเป็นต้องกำหนดบทยกเลิกกฎหมายอื่นไว้อีก เพราะอาจมีปัญหาเกี่ยวกับรูปแบบการร่างกฎหมายได้

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....

(คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)

.....

๑.๓.๒ ประเด็นเกี่ยวกับการดำเนินการจัดทำประชามติ ตามมาตรา ๕

- บทบัญญัติในมาตรา ๕ (๑) ได้กำหนดหลักการเช่นเดียวกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๔ ความเป็นกรณีที่จะดำเนินการจัดทำประชามติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ให้มีการออกประกาศของนายกรัฐมนตรีในราชกิจจานุเบกษา โดยจะต้องกำหนดรายละเอียดอยู่ ๒ ประการ คือ กำหนดวันออกเสียงประชามติ และกำหนดเรื่องในการจัดทำประชามติ ซึ่งจะต้องมีข้อความชัดเจนเพียงพอที่จะขอคำปรึกษาจากผู้มีสิทธิออกเสียงว่าจะลงคะแนนเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในเรื่องที่จัดทำประชามติ ดังนั้น การกำหนดรายละเอียดในการจัดทำประชามติตามมาตรา ๕ (๑) จึงเป็นดุลพินิจของนายกรัฐมนตรีที่จะกำหนดข้อความว่าข้อความใดที่ชัดเจนเพียงพอหรือไม่

- การจัดทำประชามติที่จะต้องมียรายละเอียดกำหนดว่าการจัดให้มีการออกเสียงจะกระทำในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นการเฉพาะ ตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง (๓) นั้น ได้กำหนดขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับการออกเสียงประชามติตามพระราชบัญญัติเทศบาล พุทธศักราช ๒๔๙๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ๑๒) พุทธศักราช ๒๕๔๖ ตามมาตรา ๓๒ ทวิ วรรคหนึ่งที่บัญญัติว่า ในกรณีกิจการอื่นใดอาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของเทศบาลหรือประชาชนในท้องถิ่น สมาชิกสภาเทศบาลจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกเท่าที่มีอยู่ หรือนายกเทศมนตรีอาจเสนอต่อประธานสภาเทศบาล เพื่อให้มีการออกเสียงประชามติในท้องถิ่นได้และประกาศให้ประชาชนทราบ

- การกำหนดให้มีองค์กรชี้ขาดข้อความที่ชัดเจนเพียงพอในการจัดทำประชามติเป็นเรื่องของรายละเอียด ซึ่งหากเห็นควรให้กำหนดเรื่องดังกล่าวไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ก็สามารถพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมได้ในชั้นกรรมาธิการ

- ในกรณีที่จะบัญญัติให้สิทธิแก่ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงในการเข้าชื่อขอให้มีการจัดทำประชามติได้นั้น เห็นควรที่จะเสนอกฎหมายแยกต่างหากออกมาอีกฉบับหนึ่ง เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หมวด ๕ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ ๑๐ แนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอกฎหมายได้

- การที่มีได้กำหนดให้มีการลงคะแนนออกเสียงโดยให้มีการงดออกเสียงได้ด้วยนั้น เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๖๕ วรรคสี่ ได้กำหนดให้การออกเสียงประชามติต้องเป็นการให้ออกเสียงเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในกิจการตามที่จัดให้มีการออกเสียงประชามติเท่านั้น ประกอบกับการจัดให้มีการออกเสียงประชามติว่าจะให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ทั้งฉบับที่ผ่านมาในบัตรออกเสียงประชามติไม่ปรากฏว่ามีช่องการงดออกเสียง หากจะไม่ประสงค์ที่จะออกเสียงก็ไม่ต้องกาเครื่องหมาย

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....

(คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)

.....

**๑.๓.๓ ประเด็นเกี่ยวกับการกำหนดช่วงระยะเวลาของวันออกเสียงประชามติ
ตามมาตรา ๖**

- ระยะเวลาในการออกเสียงประชามติที่กำหนดว่าต้องไม่ก่อน ๙๐ วัน แต่ไม่ช้ากว่า ๑๒๐ วัน ได้บัญญัติให้สอดคล้องตามมาตรา ๒๑๔ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๑.๓.๔ ประเด็น เรื่อง การจัดให้มีการออกเสียงประชามติเพื่อมีข้อยุติโดยเสียงข้างมาก และเพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี ตามมาตรา ๘

- ประเด็นเรื่องการกำหนดจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเป็นจำนวนมากว่า กึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียง เพื่อมีข้อยุติโดยเสียงข้างมาก ตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง นั้น เนื่องจากการออกเสียงประชามติดังกล่าวมีลักษณะที่เป็นการเฉพาะให้ผู้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนว่าจะให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบเท่านั้น

- ประเด็นเรื่องการจัดให้มีการออกเสียงเพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี ตามมาตรา ๘ วรรคสอง นั้น ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการที่สอดคล้องตามบทบัญญัติมาตรา ๒๑๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

- การกำหนดให้คณะบุคคลหรือบุคคลใด สามารถขอคำปรึกษาจากประชาชน โดยการออกเสียงประชามติ ตามมาตรา ๘ วรรคสอง ซึ่งเป็นการกำหนดเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๖๕ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่กำหนดไว้เฉพาะการให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีเท่านั้น เนื่องจากปัจจุบันมีกฎหมายที่กำหนดให้มีการออกเสียงประชามติได้นอกเหนือจากการได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีด้วย คือ พระราชบัญญัติเทศบาล พุทธศักราช ๒๔๙๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ๑๒) พุทธศักราช ๒๕๔๖ มาตรา ๓๒ ทวิ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่าในกรณีกิจการอื่นใดที่อาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของเทศบาลหรือประชาชนในท้องถิ่น สมาชิกสภาเทศบาลจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกเท่าที่มีอยู่หรือนายกเทศมนตรีอาจเสนอต่อประธานสภาเทศบาลเพื่อให้มีการออกเสียงประชามติในท้องถิ่นได้และประกาศให้ประชาชนทราบ ดังนั้น จึงต้องบัญญัติคำว่า “คณะบุคคลหรือบุคคลใด” เพิ่มเติมเข้าไปด้วย ซึ่งคณะบุคคลหมายความว่าสมาชิกสภาเทศบาลที่มีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกเท่าที่มีอยู่และบุคคลใด หมายความว่านายกเทศมนตรี

**๑.๓.๕ ประเด็นเกี่ยวกับการจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นในเรื่อง
ที่จัดทำประชามติ ตามมาตรา ๙**

- การกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง เผยแพร่กระบวนการและขั้นตอนการออกเสียงให้ผู้มีสิทธิออกเสียงได้รับทราบอย่างทั่วถึง รวมทั้งจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นโดยอิสระและเท่าเทียมกันทั้งผู้ที่เห็นชอบและไม่เห็นชอบในเรื่องที่จัดทำประชามติตามบทบัญญัติในมาตรา ๙ วรรคหนึ่งนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งจะมีหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะกระบวนการเผยแพร่และขั้นตอนการออกเสียงให้ผู้มีสิทธิออกเสียงได้รับทราบอย่างทั่วถึงเท่านั้น ส่วนเนื้อหาในการจัดทำประชามติเป็นเรื่องที่นายกรัฐมนตรีจะเป็นผู้ประกาศกำหนดและหน่วยงานที่เสนอเรื่องการจัดทำประชามติจะมีหน้าที่ในการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ได้อยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

- การจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่จัดทำประชามติ โดยให้สถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีวิทยุโทรทัศน์ของรัฐ จัดสรรเวลาออกอากาศตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดนั้น ในทางปฏิบัติคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ขอความร่วมมือจากองค์กรเอกชน และวิทยุชุมชนในการดำเนินการด้วย ส่วนเหตุผลที่มีได้กำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฉบับนี้ เนื่องจากจะเป็นการไปกำหนดบังคับองค์กรเอกชนมากเกินไปซึ่งเท่าที่ผ่านมาองค์กรเอกชนก็ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

- การจัดสรรเวลาออกอากาศของสถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีวิทยุโทรทัศน์ของรัฐ ซึ่งอาจจัดสรรเวลาในช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งจะรับไปพิจารณาเพื่อปรับปรุงแก้ไขต่อไป

**๑.๓.๖ ประเด็น เรื่อง การกำหนดเขตออกเสียง และหน่วยออกเสียง
ตามมาตรา ๑๑**

- ประเด็นเรื่องการกำหนดเขตออกเสียง และหน่วยออกเสียง โดยให้คำนึงถึงจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงในแต่ละหน่วยออกเสียงจำนวนแปดร้อยคนเป็นประมาณ ซึ่งมีผู้อภิปรายและตั้งข้อสังเกตว่าหมู่บ้านหรือชุมชนในต่างจังหวัดจะมีระยะทางที่ห่างไกลกันนั้น หลักเกณฑ์ตามมาตรา ๑๑ ยังมีข้อกำหนดเพิ่มเติมให้คำนึงถึงจำนวนของผู้มีสิทธิออกเสียงในแต่ละหน่วยออกเสียงได้อีกด้วย ดังนั้น หากพื้นที่ที่จะกำหนดให้เป็นเขตออกเสียงมีพื้นที่อยู่ห่างไกลและจะต้องมีการตั้งหน่วยออกเสียงเพิ่มเติม คณะกรรมการการเลือกตั้งก็สามารถจัดหน่วยออกเสียงเลือกตั้งที่อยู่ห่างไกลได้ถึงแม้จะมีผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ถึงจำนวน ๘๐๐ คน ก็ตาม

**๑.๓.๗ ประเด็นเกี่ยวกับการลงคะแนนออกเสียงนอกราชอาณาจักร
ตามมาตรา ๒๓**

- การกำหนดให้คนไทยที่อยู่นอกราชอาณาจักรยังคงมีสิทธิออกเสียงประชามติได้อยู่ นั้น เป็นไปตามหลักการเดิมของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....

(คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)

.....

ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๔๑ ประกอบกับในการออกเสียงประชามติ
รับร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ทั้งฉบับ ในครั้งก่อน ตามประกาศ
ของสภาร่างรัฐธรรมนูญ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการว่าด้วยการเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญ
และการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ก็มีได้กำหนดในประเด็นดังกล่าวไว้ ทำให้คนไทย
ที่อยู่นอกราชอาณาจักรเกิดความไม่พอใจต่อประเด็นดังกล่าว คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงเห็นควร
ให้คนไทยที่อยู่นอกราชอาณาจักรยังคงมีสิทธิออกเสียงประชามติได้

๑.๓.๘ ประเด็น เรื่อง วิธีการนับคะแนนเสียงประชามติ ตามมาตรา ๒๘

- ประเด็นเรื่องข้อกำหนดให้นับคะแนน ณ ที่ออกเสียงเลือกตั้ง ได้บัญญัติ
ให้สอดคล้อง ตามมาตรา ๑๘ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียง
ประชามติ พ.ศ. ๒๕๔๑ ที่กำหนดว่าเมื่อปิดการออกเสียงประชามติแล้ว ให้คณะกรรมการประจำ
ที่ออกเสียงแต่ละแห่งนับคะแนน ณ ที่ออกเสียงนั้นโดยเปิดเผยจนแล้วเสร็จ และรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๙๔ วรรคสาม ที่กำหนดให้ดำเนินการนับคะแนน
การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่หน่วยเลือกตั้ง และให้ส่งผลการนับคะแนนของหน่วยเลือกตั้งนั้น
ไปรวมที่เขตเลือกตั้งเพื่อนับคะแนนรวม รวมทั้งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐
มาตรา ๘๑ ที่กำหนดให้การนับคะแนนเลือกตั้งให้กระทำ ณ ที่เลือกตั้งโดยเปิดเผยจนเสร็จสิ้นในรวดเดียว

๑.๓.๙ ประเด็น เรื่อง การคัดค้านการออกเสียง ตามมาตรา ๓๓

- ประเด็นเรื่องข้อกำหนดระยะเวลา และจำนวนผู้มาใช้สิทธิยื่นคำคัดค้าน
การออกเสียง ตามมาตรา ๓๓ ได้กำหนดให้สอดคล้องกับการออกเสียงประชามติรับรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ครั้งที่ผ่านมา เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๐
ซึ่งจากข้อสังเกตดังกล่าวสามารถที่จะพิจารณาให้มีการแก้ไขปรับปรุงได้ในชั้นกรรมาธิการต่อไป

๑.๔ ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่หนึ่ง

• ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติในวาระที่หนึ่ง รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง
เป็นผู้เสนอ ด้วยคะแนนเสียง เห็นชอบ ๒๖๗ เสียง ไม่เห็นชอบ ไม่มี และงดออกเสียง ๑ เสียง
และมีมติให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญ จำนวน ๓๖ คน เพื่อพิจารณา ประกอบด้วย

๑. นายวิทยา บุรณศิริ	เป็นประธานคณะกรรมการ
๒. นายศุภชัย โพธิ์สุ	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. นายวิจิตร พรพฤฒิพันธุ์	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. นายสัมพันธ์ เลิศนุวัฒน์	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....

(คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)

.....

๖. นายยุวัฒน์ กมลเวช	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๗. นายสุทธิพล ทวีชัยการ	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ และโฆษกคณะกรรมการ
๘. นายชลน่าน ศรีแก้ว	เป็นเลขานุการคณะกรรมการ
๙. นายสมศักดิ์ สุริยมงคล	เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๑๐. นายเจือ ราชสีห์	เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ คนที่สอง
๑๑. นายประสิทธิ์ ชัยวิรัตน์	เป็นโฆษกคณะกรรมการ
๑๒. นายนริศ ขำนุรักษ์	เป็นโฆษกคณะกรรมการ
๑๓. นายกมลวิศว์ แก้วแฝก	๑๔. พันตำรวจโท กานต์ เทียนแก้ว
๑๕. นายจักรพันธ์ พัวช่วย	๑๖. นายชัยวัฒน์ ทรัพย์รวงทอง
๑๗. ร้อยตำรวจโท เขาวริน ลัทธศักดิ์ศิริ	๑๘. นายทนต์ศักดิ์ เล็กอุทัย
๑๙. นายนพดล พลเชื้อ	๒๐. นายนราพัฒน์ แก้วทอง
๒๑. นายนิสิต สินธุไพร	๒๒. นายพินิจ จันทร์สมบูรณ์
๒๓. นายพีระพันธุ์ สาลีรัฐวิภาค	๒๔. นายพีระเพชร ศิริกุล
๒๕. นายภิรมย์ พลวิเศษ	๒๖. นางรัชฎาภรณ์ แก้วสนิท
๒๗. นายวงศ์ เตชกิจวิกรม	๒๘. นายสมชัย จิตรพัฒนศิริ
๒๙. นายสมบูรณ์ อุทัยเวียนกุล	๓๐. นายสุทิน คลังแสง
๓๑. นายอภิชาติ การิกาญจน์	๓๒. นายอรรถพร พลบุตร
๓๓. นางสาวอรุณี ชำนาญยา	๓๔. นายอัษฎพร จารุจินดา
๓๕. นายอารยะ ชุมดวง	๓๖. นายอิสสระ สมชัย

๒. สรุปประเด็นสำคัญและผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สอง

๒.๑ ประเด็นและสาระสำคัญที่ได้มีการอภิปรายอย่างกว้างขวาง

๒.๑.๑ ประเด็นเกี่ยวกับการดำเนินการจัดทำประชามติ ตามมาตรา ๕

- ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่ากิจการในเรื่องใดอาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติหรือประชาชน ให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้ออกประกาศกำหนดเรื่องในการจัดทำประชามติได้ตามมาตรา ๕ นั้น ควรแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่งเป็น “ให้นายกรัฐมนตรีแจ้งไปยังประธานรัฐสภาขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาเพื่อขอคำปรึกษา ก่อนประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มีการออกเสียงประชามติได้” ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความรอบคอบต่อประเด็นปัญหาโดยไม่เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคล หรือกลุ่มบุคคลใด ในการแก้ไขปัญหาของประเทศ และเพื่อให้สอดคล้องตามบทบัญญัติ มาตรา ๑๖๕ วรรคสอง (๑) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....

(คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)

.....

- การกำหนดเรื่องในการจัดทำประชามติ ซึ่งจะต้องมีข้อความที่ชัดเจนเพียงพอที่จะให้ผู้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ ในเรื่องที่จะจัดทำประชามติ ตามมาตรา ๕ (๑) นั้น คำว่า “ชัดเจนเพียงพอ” ควรกำหนดขอบเขตให้แน่ชัดว่าแค่ไหนเพียงใด และหน่วยงานใดจะเป็นผู้รับผิดชอบวินิจฉัยชี้ขาดว่าการลงประชามติในเรื่องนั้น มีข้อความที่ชัดเจนเพียงพอ รวมทั้งกำหนดระยะเวลาการคัดค้านในกรณีข้อความที่ไม่ชัดเจนเพียงพอ หากเกิดการโต้แย้งหรือคัดค้าน อันอาจเป็นปัญหาข้อกฎหมายขึ้นมาได้

๒.๑.๒ ประเด็น เรื่อง การจัดให้มีการออกเสียงประชามติเพื่อมีข้อยุติโดยเสียงข้างมาก และเพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี ตามมาตรา ๘

- ควรมีการแก้ไขปรับปรุงในเรื่องของการกำหนดจำนวนผู้ออกเสียงประชามติตามมาตรา ๘ กล่าวคือ กรณีที่จะถือว่าประชาชนโดยเสียงข้างมากเห็นชอบด้วยกับเรื่องที่จะจัดทำประชามติได้นั้น จะต้องปรากฏว่ามีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเป็นจำนวนเกินกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง และเป็นจำนวนเกินกว่า ๑ ใน ๕ ของจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงตามมาตรา ๘ วรรคสอง และผู้มาออกเสียงโดยเสียงข้างมากต้องให้ความเห็นชอบ เนื่องจากการออกเสียงประชามติที่ผ่านมาประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงจะมาใช้สิทธิเป็นจำนวนน้อยซึ่งหากพิจารณาตามบทบัญญัติของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ก็จะถือว่าประชาชนโดยเสียงข้างมากไม่เห็นชอบด้วยกับเรื่องที่จะจัดทำประชามติไปทันที ซึ่งจะเป็นการไปรับรองสิทธิของผู้ไม่มาออกเสียง

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๖๕ วรรคสาม กำหนดให้มีการออกเสียง “เพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี” เท่านั้น แต่ในมาตรา ๘ วรรคสอง ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ กำหนดให้มีการออกเสียง “เพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี คณะบุคคลหรือบุคคลใด” จึงเป็นการบัญญัติกฎหมายที่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ ประกอบกับรัฐบาลจะนำเงินงบประมาณเป็นจำนวนมากมาจากที่ใดเพื่อให้การสนับสนุนการให้ความเห็นของประชาชนในการให้คำปรึกษาแก่คณะบุคคลหรือบุคคลใด จึงเห็นสมควรให้มีการแก้ไขในประเด็นนี้

๒.๑.๓ ประเด็น เกี่ยวกับการจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่จะจัดทำประชามติ ตามมาตรา ๘

- ในการเผยแพร่กระบวนการและขั้นตอนการออกเสียงให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งได้รับทราบอย่างทั่วถึงนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายจะต้องดำเนินการให้ข้อมูลอย่างเพียงพอ โดยให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลที่ครอบคลุมทุกด้าน เนื่องจากข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนในการตัดสินใจลงคะแนนเสียงประชามติ รวมทั้งการจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นโดยอิสระและเท่าเทียมกันของผู้ที่เห็นชอบและไม่เห็นชอบในเรื่องที่จะจัดทำประชามติ คณะกรรมการการเลือกตั้ง จะต้องมีความเป็นกลาง

และควรพิจารณาถึงที่มาของบุคคลทั้ง ๒ กลุ่มโดยละเอียด ตลอดจนวิธีการในการแสดงความคิดเห็น และประกาศให้ประชาชนรับทราบด้วย

- การกำหนดให้สถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีวิทยุโทรทัศน์ของรัฐ จัดสรรเวลาออกอากาศตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดนั้นอาจทำได้ยาก เนื่องจากปัจจุบันสถานีวิทยุฯ ที่เป็นของรัฐได้แปลงเป็นสัมปทานของเอกชนเกือบทั้งหมดแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งจะใช้อำนาจใดที่จะไปกำหนดและบังคับให้สถานีวิทยุโทรทัศน์ของรัฐ จัดสรรเวลาให้ตามที่กำหนดไว้ได้ ดังนั้น เพื่อให้การจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่จะจัดทำ ประชามติบรรลุผลสำเร็จได้นั้น จึงควรเพิ่มเติมในส่วนของรูปแบบ แนวทาง วิธีการ และรายละเอียด ของการปฏิบัติที่สามารถทำได้จริงด้วย โดยการใช้สื่อมวลชนอย่างกว้างขวางในการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารไปยังประชาชน ทั้งจากสื่อมวลชนภาครัฐ ภาคเอกชน สื่อวิทยุชุมชน และเคเบิลทีวีท้องถิ่น เป็นต้น

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....

(คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)

.....

๒.๒ ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สอง ชั้นพิจารณา
เรียงตามลำดับมาตรา

ร่าง

พระราชบัญญัติ

ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ

พ.ศ. ....

ชื่อร่างพระราชบัญญัติ

ไม่มีการแก้ไข

คำปรารภ

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒/๑

คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่

คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่ ดังนี้

“มาตรา ๒/๑ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียง
ประชามติ พ.ศ. ๒๕๔๑”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบกับการเพิ่มขึ้นใหม่ของคณะกรรมการ
(มาตรา ๒/๑ ปรับเป็น มาตรา ๓)

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....

(คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)

.....

มาตรา ๓

มีการแก้ไข

คณะกรรมการการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

“รัฐชรรวมหมู่” หงวตคตวตวตว รัฐชรรวมหมู่แห่งรตชอวตทวตวตวทว พุทชตตวตว

๒๕๕๖

“การออกเสียง” หมายความว่า การออกเสียงประชามติตามบทบัญญัติ
ของรัฐธรรมนูญ

“ผู้มีสิทธิออกเสียง” หมายความว่า ผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติตามบทบัญญัติ
ของรัฐธรรมนูญ

“วันออกเสียง” หมายความว่า วันที่กำหนดให้เป็นวันออกเสียงประชามติ

“เขตออกเสียง” หมายความว่า ท้องที่ที่กำหนดให้เป็นเขตออกเสียงประชามติ

“หน่วยออกเสียง” หมายความว่า ท้องถิ่นที่กำหนดให้ทำการลงคะแนนออกเสียง
ประชามติ

“ที่ออกเสียง” หมายความว่า สถานที่ที่กำหนดให้ทำการลงคะแนนออกเสียงประชามติ
และให้หมายความรวมถึงบริเวณที่กำหนดขึ้นโดยรอบที่ออกเสียงประชามติ

“หีบบัตรออกเสียง” หมายความว่า หีบบัตรออกเสียงประชามติ

“จังหวัด” หมายความว่า รวมถึง กรุงเทพมหานคร

“อำเภอ” หมายความว่า รวมถึง เขตและกิ่งอำเภอ

“เทศบาล” หมายความว่า รวมถึง เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น
ที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบกับการแก้ไขของคณะกรรมการ

(มาตรา ๓ ปรับเป็น มาตรา ๔)

มาตรา ๔

ไม่มีการแก้ไข

(มาตรา ๔ ปรับเป็น มาตรา ๕)

ส่วนที่ ๑ บททั่วไป

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๕

มีการแก้ไข

คณะกรรมการการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๕ ในกรณีที่จะดำเนินการจัดทำประชามติตามมาตรา ๑๖๕ (๑) ของรัฐธรรมนูญ ให้มีการออกประกาศของนายกรัฐมนตรีเพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยจะต้องมีรายละเอียด ดังนี้

(๑) กำหนดเรื่องในการจัดทำประชามติ ซึ่งจะต้องมีข้อความที่ชัดเจนเพียงพอที่จะให้ผู้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในเรื่องที่จะจัดทำประชามติ

(๒) กำหนดว่าการจัดทำให้มีการออกเสียงดังกล่าวเป็นไปเพื่อให้มีข้อยุติโดยเสียงข้างมากของผู้มีสิทธิออกเสียง หรือเป็นไปเพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี

(๓) กำหนดว่าพรรคใดให้มีสิทธิออกเสียงตั้งแต่พรรคอิสระที่พรรคชนชาตินิยมหรือพรรคใหม่พื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นพรรคเฉพาะ

ในกรณีที่จะดำเนินการจัดทำประชามติตามที่มีกฎหมายบัญญัติตามมาตรา ๑๖๕ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ให้มีการประกาศให้มีการออกเสียงในราชกิจจานุเบกษา โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดทำประชามติให้ชัดเจนไปตามขที่กฎหมายนั้นบัญญัติไว้ หากกฎหมายนั้นหรือบทกฎหมายดังกล่าวมิได้บัญญัติผู้มีอำนาจออกประกาศให้มีการออกเสียงไว้ ให้ยื่นไปขที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจออกประกาศกำหนดให้มีการออกเสียงตามกฎหมายนั้น

เมื่อมีประกาศให้มีการออกเสียง ให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในเรื่องที่จะจัดทำประชามติ ต้องดำเนินการให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่จะจัดทำประชามติแก่ผู้มีสิทธิออกเสียงได้รับทราบอย่างเพียงพอ”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบกับการแก้ไขของคณะกรรมการ

(มาตรา ๕ ปรับเป็น มาตรา ๖)

มาตรา ๖

มีการแก้ไข

คณะกรรมการการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๖ เมื่อมีประกาศของหนชทรัฐมนตรีให้มีที่ขอออกเสียงตมวตตรา ๕ สรรตทหนึ่ง หรือปรชทตให้มีการออกเสียงตมวตตรา ๕ สรรตทสอง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด วันออกเสียงในราชกิจจานุเบกษาภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ม่ประกาศดังกล่าว โดยข้ขอออกเสียง ต้องม่ที่ชนเท้ตสิขวัน แต่ม่ข้ขอทวทหนึ่งข้ขอข้สิขวัน นับแต่ข้ขอปรชทตตทหนดข้ขอออกเสียง ในราชทิสสรนุเบกษา และข้ขอออกเสียงต้องททหนดเป็นวันเดีขสตันที่สรรชชททวสัทร หรือข้ขอเดีขสตัน ทั้งเขตออกเสียง แล้ส่นตทสนี่

วันออกเสียงต้องกำหนดเป็นวันเดียวกันทุกเขตออกเสียง และต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

(๑) วันออกเสียงในการจัดทำประชามติตมวตตรา ๑๖๕ (๑) ของรัฐธรรมนูญ ต้องกำหนดวันออกเสียงม่ก่อนเก้าสิบวัน แต่ม่ช้ากว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวัน นับแต่วันประกาศกำหนด วันออกเสียงในราชกิจจานุเบกษา

(๒) วันออกเสียงในการจัดทำประชามติตมที่มีกฎหมายบัญญัติตมวตตรา ๑๖๕ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ต้องกำหนดวันออกเสียงตมที่กฎหมายนั้นบัญญัติ ซึ่งต้องกำหนดวันออกเสียงม่ก่อนเก้าสิบวัน แต่ม่ช้ากว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวัน ถ้ากฎหมายดังกล่าวมิได้บัญญัติวันออกเสียง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดวันออกเสียงตมระยะเวลาที่กำหนดใน (๑)”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบกับการแก้ไขของคณะกรรมการ
(มาตรา ๖ ปรับเป็น มาตรา ๗)

มาตรา ๖/๑

คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่

คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่ ดังนี้

“มาตรา ๖/๑ ในการดำเนินการจัดทำประชามติตมที่มีกฎหมายบัญญัติตมวตตรา ๑๖๕ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในเรื่องที่จัดทำประชามติรับผิดชอบ ในค่าใช้จ่ายในการออกเสียงทั้งหมด เว้นแต่ค่าใช้จ่ายของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และคณะกรรมการออกเสียงประจำเขตออกเสียง”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบกับการเพิ่มขึ้นใหม่ของคณะกรรมการ
(มาตรา ๖/๑ ปรับเป็น มาตรา ๘)

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....

(คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)

.....

มาตรา ๗

ไม่มีการแก้ไข

(มาตรา ๗ ปรับเป็น มาตรา ๙)

มาตรา ๘

มีการแก้ไข

คณะกรรมการการแก้ไข ดังนี้

มาตรา ๘ การออกเสียงเพื่อที่จะถือว่ามีข้อยุติโดยเสียงข้างมากของทั้งสองในเรื่องที่จัดทำ
ประชามติต้องมีผู้มีสิทธิมาออกเสียง หกที่ปรอทกว่าผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเป็นจำนวนไม่
เสียงข้างมากที่หนึ่งของส่วนของผู้สิทธิออกเสียง ให้ที่ออกประชามติโดยเสียงข้างมาก
ไม่เห็นชอบด้วยวิธีลงที่จัดทำประชามติ แต่ตัวผู้มาใช้สิทธิออกเสียงและมีจำนวนเสียงเกินกว่ากึ่งหนึ่ง
ของส่วนของผู้สิทธิมาออกเสียง และปรอทกว่าผู้ออกเสียงโดยเสียงข้างมากให้ตกลงเห็นชอบ
ให้ที่ออกประชามติโดยเสียงข้างมากเห็นชอบด้วยวิธีลงที่จัดทำประชามตินั้น

การออกเสียงเพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี คณะบุคคลหรือบุคคลใด
หกที่ปรอทกว่าผู้มาใช้สิทธิออกเสียงให้ถือเสียงเป็นส่วนใหญ่ไม่ข้างมากที่หนึ่งในห้าของผู้สิทธิ
มาออกเสียง ให้ที่ออกประชามติโดยเสียงข้างมากไม่ในการให้ความเห็นชอบด้วยวิธีลงที่จัดทำ
ประชามติ แต่ตัวผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเกินกว่าหนึ่งในห้าของผู้สิทธิออกเสียง และปรอทกว่า
ผู้ออกเสียงโดยเสียงข้างมากให้ตกลงหรือไม่เห็นชอบ ให้ที่ออกประชามติโดยเสียงข้างมากเห็นชอบด้วย
วิธีลงที่จัดทำประชามติ

การออกเสียงตามที่มีกฎหมายบัญญัติตามมาตรา ๑๖๕ (๒) ของรัฐธรรมนูญ
ให้ถือจำนวนคะแนนเสียงตามที่กฎหมายนั้นบัญญัติ แต่ถ้ากฎหมายดังกล่าวมิได้บัญญัติจำนวน
คะแนนเสียงไว้ ให้นำความในวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง แล้วแต่กรณี มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

- **มติ** ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบกับการแก้ไขของคณะกรรมการการ
(มาตรา ๘ ปรับเป็น มาตรา ๑๐)

ส่วนที่ ๒ การจัดให้มีการแสดงความคิดเห็น

ในเรื่องที่จัดทำประชามติ

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๙

มีการแก้ไข

คณะกรรมการการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๙ เมื่อมีประกาศกำหนดวันออกเสียงตามมาตรา ๖ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งตนขอสรรงทรวรเสือกตั้งขอขบขทวข เผยแพร่กระบวนการและขั้นตอนการออกเสียงให้ผู้มีสิทธิออกเสียงได้รับทราบอย่างทั่วถึง รวมทั้งจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นโดยอิสระและเท่าเทียมกันทั้งผู้บุคคลฝ่ายที่เห็นชอบและไม่เห็นชอบในเรื่องที่จัดทำประชามติ

ให้สถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีวิทยุโทรทัศน์ของรัฐ จัดสรรเวลาออกอากาศตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบกับการแก้ไขของคณะกรรมการ

(มาตรา ๙ ปรับเป็น มาตรา ๑๑)

ส่วนที่ ๓ เขตออกเสียง

และหน่วยออกเสียง

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๐

มีการแก้ไข

คณะกรรมการการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๑๐ การออกเสียงตามมาตรา ๑๖๕ (๑) ของรัฐธรรมนูญ ให้ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตออกเสียง สำหรับการออกเสียงตามมาตรา ๑๖๕ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ให้ใช้เขตท้องที่ออกเสียงที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดเป็นเขตออกเสียง

กรณีใช้เขตจังหวัดเป็นเขตออกเสียงให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงและผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในเขตออกเสียง

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....

(คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)

.....

ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด รวมทั้งปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย

กรณีมิได้ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตออกเสียงให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง
หรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายแต่งตั้งคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขต
ออกเสียงไม่เกินห้าคนและผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหนึ่งคน โดยให้มีอำนาจ
หน้าที่ในเขตออกเสียงตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด รวมทั้งปฏิบัติงานอื่น
ที่เกี่ยวข้องตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบกับการแก้ไขของคณะกรรมการ
(มาตรา ๑๐ ปรับเป็น มาตรา ๑๒)

มาตรา ๑๑

มีการแก้ไข

คณะกรรมการการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๑๑ ให้คณะกรรมการการทรวเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะทรวทรวเลือกตั้ง
ขอขทรวทรวทรวทรวทรวเลือกตั้งหรือเขตออกเสียง และทรวทรวทรว
ประจำเขตออกเสียงขอขกำหนดหน่วยออกเสียงนั้น ทั้งนี้ โดยทรวหนึ่งทรวทรวทรวทรว
มีสิทธิขอขเลือกตั้งในแต่ละทรวเขตจังหวัดหรือเขตออกเสียงทรวทรวทรวทรว
โดยคำนึงถึงความสะดวกในการเดินทางไปมาใช้สิทธิออกเสียง และขระทรว
ทรวทรวไม่ขอขเลือกตั้งวันต่อวันขอขเลือกตั้ง

เพื่อขทรวทรวทรวทรวทรวทรวเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะทรวทรวเลือกตั้งขอข
ทรวเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะทรวทรวทรวเลือกตั้งขอขทรวทรวทรวทรว
ขอขทรวเลือกตั้งที่ได้ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ใช้เขตหมู่บ้านเป็นเขตของหน่วยออกเสียง เว้นแต่ในกรณีที่มีผู้มีสิทธิ
ออกเสียงจำนวนน้อยจะรวมหมู่บ้านที่อยู่ติดกันตั้งแต่สองหมู่บ้านขึ้นไปเป็นหน่วยออกเสียงเดียวกันก็ได้
สำหรับเขตเทศบาล เขตกรุงเทพมหานคร หรือเขตชุมชนหนาแน่น อาจกำหนดให้ใช้เขตชุมชน
แนวถนน ตรอก ซอย คลอง หรือแม่น้ำ เป็นเขตของหน่วยออกเสียงก็ได้ และ

(๒) ให้ถือเกณฑ์จำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงหน่วยละแปดร้อยคนเป็นประมาณ
แต่ถ้าเห็นว่าไม่เป็นการสะดวกหรือไม่ปลอดภัยในการไปลงคะแนนของผู้มีสิทธิออกเสียง
อาจกำหนดจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงมากกว่าจำนวนดังกล่าวก็ได้ หรือจะกำหนดหน่วยออกเสียงเพิ่มขึ้น
โดยมีจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงน้อยกว่าจำนวนดังกล่าวก็ได้

ส่วนที่ ๔ ผู้มีสิทธิออกเสียง

และบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๒

มีการแก้ไข

คณะกรรมการการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๑๒ ผู้มีสิทธิออกเสียงต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และไม่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตาม**บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ**”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบกับการแก้ไขของคณะกรรมการ
(มาตรา ๑๒ ปรับเป็น มาตรา ๑๕)

มาตรา ๑๓

มีการแก้ไข

คณะกรรมการการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๑๓ เมื่อได้มีประกาศกำหนดวันออกเสียง ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย จัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงของแต่ละหน่วยออกเสียงและปิดประกาศบัญชีรายชื่อดังกล่าว พร้อมทั้งประกาศ**ของสหราชอาณาจักร ดินแดนโพ้นทะเลของบริเตนใหญ่ และประเทศที่ขึ้นกับสหราชอาณาจักร** ให้มีการออกเสียงตามมาตรา ๕ **วรรคสอง**ไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเขต ที่ว่าการกิ่งอำเภอ สำนักงานเทศบาล ศาลาว่าการเมืองพัทยา ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านหรือที่ทำการชุมชนเมือง และที่ออกเสียงหรือบริเวณใกล้เคียงกับที่ออกเสียงในเขตออกเสียงนั้น ไม่น้อยกว่ายี่สิบวันก่อนวันออกเสียง

ให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการขอเพิ่มชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งและการถอนชื่อผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๖ มาใช้บังคับกับการเพิ่มชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงและการถอนชื่อผู้ไม่มีสิทธิออกเสียงโดยอนุโลม ทั้งนี้ โดยให้ยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อหรือถอนชื่อต่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ซึ่ง**คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย**”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบกับการแก้ไขของคณะกรรมการ
(มาตรา ๑๓ ปรับเป็น มาตรา ๑๖)

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....
(คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)

.....

มาตรา ๑๖

มีการแก้ไข

คณะกรรมการการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๑๖ คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงตามมาตรา ๑๕ (๒) ให้ประกอบด้วย ประธานกรรมการหนึ่งคนและกรรมการไม่น้อยกว่าสี่คน ซึ่งแต่งตั้งจากผู้มีสิทธิออกเสียงในเขตออกเสียงนั้น

ในกรณีที่กรรมการประจำหน่วยออกเสียงตามวรรคหนึ่งมีจำนวนไม่ถึงห้าคน ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงแต่งตั้งผู้มีสิทธิออกเสียงในเขตออกเสียงนั้น เป็นกรรมการประจำหน่วยออกเสียงให้ได้จำนวนตามมาตรา ๑๕ (๒)

ในวันออกเสียง ถ้าถึงเวลาเปิดการลงคะแนนออกเสียงแล้วมีกรรมการประจำหน่วยออกเสียงมาปฏิบัติหน้าที่ไม่ถึงห้าคน ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงที่อยู่ในขณะนั้นแต่งตั้งผู้มีสิทธิออกเสียงในเขตออกเสียงนั้นเป็นกรรมการประจำหน่วยออกเสียงนั้นจนครบห้าคน แต่ถ้าไม่มีกรรมการประจำหน่วยออกเสียงมาปฏิบัติหน้าที่เลย ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงแต่งตั้งบุคคลซึ่งผู้มีสิทธิออกเสียงในเขตออกเสียงนั้นเป็นกรรมการประจำหน่วยออกเสียงเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยออกเสียง ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบกับการแก้ไขของคณะกรรมการ
(มาตรา ๑๖ ปรับเป็น มาตรา ๑๙)

มาตรา ๑๗

มีการแก้ไข

คณะกรรมการการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๑๗ นอกจากที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้วให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจกำหนดวิธีปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้ง ตามมาตรา ๑๔๑๐ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้บุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งตามมาตรา ๑๔๑๐ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

คำตอบแทนของบุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งตามมาตรา ๑๔๑๐ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบกับการแก้ไขของคณะกรรมการ
(มาตรา ๑๗ ปรับเป็น มาตรา ๒๐)

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....
(คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)

.....

**ส่วนที่ ๖ หีบบัตรออกเสียง
และบัตรออกเสียงประชามติ**

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๘

มีการแก้ไข

คณะกรรมการการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๑๘ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีหีบบัตรออกเสียงและบัตรออกเสียงประชามติ โดยมีลักษณะที่เหมาะสมและอำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิออกเสียง

ลักษณะและขนาดของหีบบัตรออกเสียง บัตรออกเสียงประชามติและวิธีการลงคะแนนในบัตรออกเสียงประชามติให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยการแก้ไขของคณะกรรมการ
(มาตรา ๑๘ ปรับเป็น มาตรา ๒๑)

**ส่วนที่ ๗ การลงคะแนนออกเสียง
และการนับคะแนน**

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๙

ไม่มีการแก้ไข

(มาตรา ๑๙ ปรับเป็น มาตรา ๒๒)

มาตรา ๒๐

มีการแก้ไข

คณะกรรมการการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๒๐ ในวันออกเสียง ให้เปิดการลงคะแนนออกเสียง ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๑๕.๐๐ นาฬิกา”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบกับการแก้ไขของคณะกรรมการ
(มาตรา ๒๐ ปรับเป็น มาตรา ๒๓)

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....

(คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)

.....

มาตรา ๒๑**ไม่มีการแก้ไข**

(มาตรา ๒๑ ปรับเป็น มาตรา ๒๔)

มาตรา ๒๒**ไม่มีการแก้ไข**

(มาตรา ๒๒ ปรับเป็น มาตรา ๒๕)

มาตรา ๒๓**มีการแก้ไข****คณะกรรมการการแก้ไข ดังนี้**

“มาตรา ๒๓ กรณีการออกเสียงประชามติที่วราชอาณาจักร คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการใช้สิทธิออกเสียงของผู้มีสิทธิซึ่งอยู่นอกเขตจังหวัดที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นเวลาน้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันออกเสียงประชามติ หรือผู้ที่มีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักร รวมทั้งวิธีการนับคะแนนและแจ้งผลคะแนนการออกเสียงประชามติในกรณีดังกล่าวด้วย

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ผู้มีสิทธิออกเสียงผู้ใดอยู่ในจังหวัดอื่นนอกจังหวัดที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านติดต่อกันเป็นเวลาน้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันออกเสียงหรือมีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักร หากประสงค์จะใช้สิทธิออกเสียงในจังหวัดที่ตนอยู่หรือในประเทศที่ตนมีถิ่นที่อยู่ ต้องมาลงทะเบียนเพื่อขอใช้สิทธิออกเสียงนอกเขตจังหวัดหรือนอกราชอาณาจักร แล้วแต่กรณี โดยต้องลงทะเบียนก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

การลงทะเบียนให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบกับการแก้ไขของคณะกรรมการ

(มาตรา ๒๓ ปรับเป็น มาตรา ๒๖)

มาตรา ๒๔**มีการแก้ไข****คณะกรรมการการแก้ไข ดังนี้**

“มาตรา ๒๔ ก่อนเริ่มเปิดให้มีการออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงนับจำนวนบัตรออกเสียงประชามติทั้งหมดของหน่วยออกเสียงนั้น และปิดประกาศจำนวนบัตรออกเสียงประชามติทั้งหมดในที่ออกเสียงไว้ในที่เปิดเผย และเมื่อถึงเวลาเปิดการลงคะแนน

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....

(คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)

.....

ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงเปิดหีบบัตรออกเสียงในที่เปิดเผยแสดงให้ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งอยู่ ณ ที่ออกเสียงนั้นเห็นว่าเป็นหีบเปล่า และให้ปิดหีบบัตรออกเสียงตามวิธีการที่คณะกรรมการเลือกตั้งกำหนดแล้วให้ทำการบันทึกการดำเนินการดังกล่าว โดยให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่น้อยกว่าสองคนซึ่งอยู่ในที่ออกเสียงในขณะนั้นลงลายมือชื่อในบันทึกนั้นด้วย เว้นแต่ไม่มีผู้มีสิทธิออกเสียงอยู่ในขณะนั้น”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบกับการแก้ไขของคณะกรรมการ
(มาตรา ๒๕ ปรับเป็น มาตรา ๒๗)

มาตรา ๒๕

ไม่มีการแก้ไข

(มาตรา ๒๕ ปรับเป็น มาตรา ๒๘)

มาตรา ๒๖

มีการแก้ไข

คณะกรรมการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๒๖ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการหรือผู้สูงอายุในการลงคะแนนออกเสียง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ที่ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายจัดให้มีการอำนวยความสะดวกสำหรับการลงคะแนนออกเสียงของคนพิการหรือผู้สูงอายุไว้เป็นพิเศษ หรือจัดให้มีการช่วยเหลือในการลงคะแนนออกเสียงภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง แต่การให้ความช่วยเหลือดังกล่าวต้องให้คนพิการหรือผู้สูงอายุได้ลงคะแนนออกเสียงด้วยตนเอง ทั้งนี้ การอำนวยความสะดวกนั้นต้องเป็นไปเพื่อให้มีการลงคะแนนออกเสียงโดยตรงและลับ”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบกับการแก้ไขของคณะกรรมการ
(มาตรา ๒๖ ปรับเป็น มาตรา ๒๙)

มาตรา ๒๗

มีการแก้ไข

คณะกรรมการสิทธิการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๒๗ เมื่อถึงกำหนดเวลาปิดการลงคะแนนออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงประกาศปิดการลงคะแนน และตจ่ายบัตรออกเสียงประชามติ แล้วให้ทำเครื่องหมายในบัตรออกเสียงประชามติที่เหลืออยู่ให้เป็นบัตรออกเสียงประชามติที่ใช้ลงคะแนนออกเสียงไม่ได้ตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด ในกรณีที่มีผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งประสงค์จะลงคะแนนออกเสียงได้มาอยู่ในบริเวณที่ออกเสียงแล้วก่อนเวลาปิดการลงคะแนนออกเสียงที่เหลืออยู่แต่ยังไม่ได้รับบัตรออกเสียงประชามติ ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงมอบบัตรออกเสียงประชามติให้แก่ผู้มาแสดงตนนั้น และเมื่อผู้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนออกเสียงเสร็จสิ้นแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงปิดช่องใส่บัตรออกเสียงประชามติของหีบบัตรออกเสียง และจัดทำรายการเกี่ยวกับจำนวนบัตรออกเสียงประชามติทั้งหมด จำนวนผู้มาแสดงตน และรับบัตรออกเสียงประชามติ และจำนวนบัตรออกเสียงประชามติที่เหลือ โดยให้กรรมการประจำหน่วยออกเสียงที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในขณะนั้นทุกคนลงลายมือชื่อไว้ และให้ทำสำเนาปิดประกาศให้ผู้มีสิทธิไว้ ณ ที่ออกเสียงซึ่งอยู่ที่นั้น ทรวชและให้ส่งต้นฉบับไปเก็บรักษาไว้ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบกับการแก้ไขของคณะกรรมการ

(มาตรา ๒๗ ปรับเป็น มาตรา ๓๐)

มาตรา ๒๘

ไม่มีการแก้ไข

(มาตรา ๒๘ ปรับเป็น มาตรา ๓๑)

มาตรา ๒๙

ไม่มีการแก้ไข

(มาตรา ๒๙ ปรับเป็น มาตรา ๓๒)

มาตรา ๓๐

ไม่มีการแก้ไข

(มาตรา ๓๐ ปรับเป็น มาตรา ๓๓)

มาตรา ๓๑

ไม่มีการแก้ไข

(มาตรา ๓๑ ปรับเป็น มาตรา ๓๔)

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....

(คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)

.....

ส่วนที่ ๘

การประกาศผลการออกเสียง

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓๒

มีการแก้ไข

คณะกรรมการการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๓๒ เมื่อได้ผลการนับคะแนนออกเสียงประชามติจากที่ออกเสียงทุกแห่งแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการออกเสียงและจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียง ในราชกิจจานุเบกษาโดยเร็ว และหากเป็นการออกเสียงประชาชนติดตามมาตรา ๑๖๕ (๑) ของรัฐธรรมนูญให้แจ้งผล ไปยังนายกรัฐมนตรี”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบกับการแก้ไขของคณะกรรมการ
(มาตรา ๓๒ ปรับเป็น มาตรา ๓๕)

ส่วนที่ ๙

การคัดค้านการออกเสียง

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓๓

มีการแก้ไข

คณะกรรมการการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๓๓ เมื่อสิ้นสุดการลงคะแนนออกเสียง ทว่าผู้มาใช้สิทธิออกเสียงส่วนหนึ่ง ไม่ชอบด้วยวิธีออกเสียงของผู้มาใช้สิทธิในหน่วยออกเสียงใด เห็นว่าการออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้น เป็นไปโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ให้มีสิทธิยื่นคำคัดค้านพร้อมทั้งแสดงหลักฐานว่าการออกเสียงนั้น ไม่ถูกต้องหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ภายในสี่สิบสี่แปดชั่วโมง นับแต่การลงคะแนนออกเสียงสิ้นสุดลง”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบกับการแก้ไขของคณะกรรมการ
(มาตรา ๓๓ ปรับเป็น มาตรา ๓๖)

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....

(คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)

.....

มาตรา ๓๔

มีการแก้ไข

คณะกรรมการการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๓๔ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับคำคัดค้านแล้วให้ดำเนินการพิจารณาใต้อิสระสวสยสวสนเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงโดยพลัน ถ้าเห็นว่าการออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้นไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ให้มีคำสั่งให้ดำเนินการออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้น ทั้งนี้ ต้องไม่ช้ากว่าสามสิบวันนับแต่วันออกเสียง เว้นแต่การออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้นจะไม่ทำให้ผลการออกเสียงของทุกหน่วยออกเสียงเปลี่ยนแปลงไป ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งยกคำคัดค้านนั้นเสีย

วิธีการยื่นคำคัดค้านการออกเสียงและการพิจารณาให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบกับการแก้ไขของคณะกรรมการ

(มาตรา ๓๔ ปรับเป็น มาตรา ๓๗)

ส่วนที่ ๑๐

ความผิดและบทกำหนดโทษ

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓๕

มีการแก้ไข

คณะกรรมการการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๓๕ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามพระราชบัญญัตินี้โดยมิชอบด้วยกฎหมาย กระทำการใดๆ อันเป็นเหตุให้การออกเสียงไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

การใช้ตำแหน่งหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายตามวรรคหนึ่ง มิได้ให้หมายความรวมถึงการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติที่พึงต้องปฏิบัติในตำแหน่งหน้าที่หรือตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น หรือการแนะนำหรือช่วยเหลือในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการออกเสียง โดยมีได้เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่แม้ว่าการกระทำจะเป็นคุณหรือโทษแก่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด

ในกรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นยุติหรือระงับการกระทำใดที่เห็นว่า อาจทำให้การออกเสียงไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสามต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปี ถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนด สิบปี”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบกับการแก้ไขของคณะกรรมการ
(มาตรา ๓๕ ปรับเป็น มาตรา ๓๘)

มาตรา ๓๖ **ไม่มีการแก้ไข**
(มาตรา ๓๖ ปรับเป็น มาตรา ๓๙)

มาตรา ๓๗ **ไม่มีการแก้ไข**
(มาตรา ๓๗ ปรับเป็น มาตรา ๔๐)

มาตรา ๓๘ **ไม่มีการแก้ไข**
(มาตรา ๓๘ ปรับเป็น มาตรา ๔๑)

มาตรา ๓๙ **มีการแก้ไข**

คณะกรรมการแก้ไข ดังนี้

- “มาตรา ๓๙ ผู้ใดกระทำการในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนนออกเสียง ดังต่อไปนี้
- (๑) ออกเสียงหรือพยายามออกเสียง โดยรู้อยู่แล้วว่าตนเป็นผู้ไม่มีสิทธิออกเสียงหรือไม่มีสิทธิลงคะแนนในหน่วยออกเสียงนั้น
  - (๒) ใช้บัตรอื่นที่มีใช้บัตรออกเสียงประชามติออกเสียง
  - (๓) นำบัตรออกเสียงประชามติออกไปจากที่ออกเสียง
  - (๔) ทำเครื่องหมายเพื่อเป็นที่สังเกตโดยวิธีใดไว้ที่บัตรออกเสียงประชามติ
- เพื่อให้ผู้อื่นรู้ว่าเป็นบัตรออกเสียงประชามติของตน หรือใช้เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ใดบันทึกภาพบัตรออกเสียงประชามติที่ตนได้ลงคะแนนออกเสียงแล้ว

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....

(คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)

.....

(๕) ขัดคำสั่งกรรมการประจำหน่วยออกเสียงที่สั่งให้ออกไปจากที่ออกเสียง เพราะเหตุที่ผู้นั้นขัดขวางการออกเสียง ตามมาตรา ๑๕ วรรคสองสาม

(๖) นำบัตรออกเสียงประชามติใส่ในหีบบัตรออกเสียงพระราชพิธีโดยไม่มีอำนาจ โดยชอบด้วยกฎหมาย หรือกระทำการใดในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง เพื่อแสดงว่ามีผู้มาแสดงตน ออกเสียงโดยผิดไปจากความจริง หรือกระทำการใดอันเป็นเหตุให้มีบัตรออกเสียงประชามติ เพิ่มขึ้นจากความจริง

(๗) กระทำการโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อมิให้ผู้มีสิทธิออกเสียง สามารถใช้สิทธิได้หรือขัดขวาง หรือหน่วงเหนี่ยวมิให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไป ณ ที่ออกเสียง หรือเข้าไป ณ ที่ออกเสียง หรือมิให้ไปถึง ณ ที่ดังกล่าว ภายในกำหนดเวลาที่จะออกเสียง

(๘) ก่อความวุ่นวายขึ้นในที่ออกเสียง หรือกระทำการใดอันเป็นการรบกวน หรือเป็นอุปสรรคแก่การออกเสียง

ผู้กระทำความผิดตาม (๑) (๒) (๓) (๔) หรือ (๕) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และผู้กระทำความผิดตาม (๖) (๗) หรือ (๘) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบกับการแก้ไขของคณะกรรมการการ
(มาตรา ๓๙ ปรับเป็น มาตรา ๔๒)

มาตรา ๔๐

มีการแก้ไข

คณะกรรมการการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๔๐ ผู้ใดกระทำการ ดังต่อไปนี้

(๑) ก่อความวุ่นวายเพื่อให้การออกเสียงไม่เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

(๒) ให้ เสนอให้หรือสัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่น อันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด เพื่อจะจูงใจให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง

(๓) หลอกลวง บังคับ ชูเชิญ หรือใช้อิทธิพลคุกคาม เพื่อให้ผู้มีสิทธิออกเสียง ไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง ออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง หรือเพื่อให้สำคัญผิดในวัน เวลา ที่ออกเสียง หรือวิธีการลงคะแนนออกเสียง

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....

(คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)

.....

(๔) เปิด ทำลาย ทำให้เสียหาย ทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพ ทำให้สูญหาย ทำให้ไร้ประโยชน์ นำไป หรือขัดขวางการส่งซึ่งหีบบัตรออกเสียง **ประชามติ** หรือบัตรออกเสียง **ประชามติ** เว้นแต่เป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมาย

(๕) เล่นหรือจัดให้มีการเล่นการพนันขั้นต่อใดๆ อันมีผลเป็นการจูงใจให้ผู้มีสิทธิออกเสียง ไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง

(๖) เรียก รับ หรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเอง หรือผู้อื่น เพื่อจะ ไม่ไปใช้สิทธิออกเสียงหรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง

ผู้ใดกระทำความ (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท และผู้กระทำความ (๕) หรือ (๖) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งนี้ ศาลอาจสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดไม่เกินห้าปีด้วยก็ได้

ในกรณีที่ผู้ฝ่าฝืนตาม (๖) เป็นผู้รับหรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใด ถ้าได้แจ้งถึงการกระทำดังกล่าวต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายก่อนหรือในวันออกเสียง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษและไม่ต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบกับการแก้ไขของคณะกรรมการ
(มาตรา ๔๐ ปรับเป็น มาตรา ๔๓)

มาตรา ๔๑

ไม่มีการแก้ไข

(มาตรา ๔๑ ปรับเป็น มาตรา ๔๔)

มาตรา ๔๒

ไม่มีการแก้ไข

(มาตรา ๔๒ ปรับเป็น มาตรา ๔๕)

เมื่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้เรียงตามลำดับมาตราเสร็จแล้ว ที่ประชุมได้พิจารณาทั้งร่างเป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่งตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๓๐^๔ โดยไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ใดขอแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำ จึงเป็นอันจบการพิจารณาในวาระที่สอง ต่อจากนั้นที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาต่อไปในวาระที่สาม

^๔ ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๓๐ กำหนดว่า “เมื่อได้พิจารณาตามข้อ ๑๒๙ จนจบร่างแล้ว ให้สภาพิจารณาทั้งร่างเป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่ง และในการพิจารณาครั้งนี้สมาชิกอาจขอแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำได้ แต่จะขอแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อความใดไม่ได้ นอกจากเนื้อความที่เห็นว่ายังขัดแย้งกันอยู่”

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....

(คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)

.....

๓. ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สาม

มติที่ประชุม ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติในวาระที่สาม เห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภา กล่าวคือ ลงมติเห็นชอบด้วยคะแนนเสียง ๒๖๗ เสียง ไม่เห็นชอบ ไม่มี และงดออกเสียง ๑ เสียง

ข้อสังเกตของคณะกรรมการสิทธิการ

คณะกรรมการสิทธิการได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เริ่มตั้งแต่ชื่อร่างพระราชบัญญัติ คำปรารภ แล้วพิจารณาเรียงตามลำดับมาตราจนจบร่างแล้วเห็นว่า มีข้อสังเกตที่คณะกรรมการหรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ที่เกี่ยวข้องควรทราบหรือควรปฏิบัติไว้ทำยารายงานร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณา ดังนี้

(๑) ในมาตรา ๙ วรรคสอง การจัดสรรเวลาออกอากาศตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดนั้น นอกจากการกำหนดให้สถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีวิทยุโทรทัศน์ของรัฐจัดสรรเวลาออกอากาศอย่างเท่าเทียมกันทั้งสองฝ่ายแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งสมควรกำหนดหลักเกณฑ์การแสดงความคิดเห็นในสถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีวิทยุโทรทัศน์ของเอกชนให้เป็นไปอย่างเท่าเทียมกัน และให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลอย่างเพียงพอ

(๒) ในมาตรา ๒๐ การขยายเวลาปิดการลงคะแนนออกเสียงจากเดิมเวลา ๑๕.๐๐ นาฬิกา เป็น เวลา ๑๖.๐๐ นาฬิกา ในอนาคตหากมีการบัญญัติกฎหมายในลักษณะดังกล่าวนี้ ควรใช้หลักเกณฑ์การขยายระยะเวลาการปิดหีบการลงคะแนนออกเสียงของร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาและควรแก้ไขปรับปรุงกฎหมายอื่นให้สอดคล้องกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ด้วย เพื่อเป็นการส่งเสริมการใช้สิทธิของประชาชน

(๓) ในมาตรา ๒๒ เป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้มีสิทธิออกเสียงที่ได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยออกเสียงอื่นที่อยู่นอกหน่วยออกเสียงที่ตนมีสิทธิออกเสียงในเขตออกเสียงเดียวกันให้มีสิทธิออกเสียงในหน่วยออกเสียงที่ตนปฏิบัติหน้าที่อยู่นั้น สมควรมีกระบวนการตรวจสอบมิให้มีการใช้สิทธิซ้ำซ้อนกัน

(๔) ในมาตรา ๒๓ วรรคหนึ่งและวรรคสอง กรณีผู้มีสิทธิออกเสียงมีชื่อในทะเบียนบ้านเป็นเวลาน้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันออกเสียง

ก. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องประชาสัมพันธ์เรื่องการแจ้งลงทะเบียนใช้สิทธินอกเขตให้ประชาชนผู้มีชื่อในทะเบียนบ้านเป็นเวลาน้อยกว่าเก้าสิบวันได้ทราบอย่างทั่วถึง

ข. วันที่ ๑ มกราคม ของทุกปี ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้มีการประกาศรายชื่อเพิ่มเติมหรือลดรายชื่อ

ในแต่ละเขตถ้าประชาชนได้แจ้งย้ายเข้าหรือย้ายออกให้คณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจสอบจำนวนรายการการแจ้งย้ายเข้าหรือย้ายออก อันเป็นการลดภาระของประชาชน

ค. การออกเสียงนอกราชอาณาจักร มีการใช้บประมาณจำนวนมาก และผลของการออกเสียงนอกราชอาณาจักรก็ไม่อาจทำให้ผลของการออกเสียงประชามติเปลี่ยนแปลงไปได้ เนื่องจากผู้ที่อยู่นอกราชอาณาจักรนอกจากมีจำนวนน้อยแล้วยังอาจไม่มีความสนใจเท่ากับการเลือกตั้ง ดังนั้น ควรพิจารณาทบทวนการออกเสียงนอกราชอาณาจักร

(๕) ในมาตรา ๒๙ บัตรออกเสียงประชามติที่ถือเป็นบัตรเสียนั้น ควรมีการแยกประเภทของบัตรเสียแต่ละประเภทตาม (๑) ถึง (๗) พร้อมระบุเหตุผลว่าเป็นบัตรเสียเพราะสาเหตุใด แล้วรวมจำนวนบัตรเสียแต่ละสาเหตุมีจำนวนเท่าใด และในแต่ละหน่วยออกเสียงควรมีการจัดทำเอกสารใบคุมกำกับไว้ด้วยว่ามีจำนวนผู้มาใช้สิทธิจำนวนเท่าไร บัตรดีเท่าไร บัตรเสียเท่าไร ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการศึกษา ค้นคว้า และการวิจัยทางวิชาการต่อไป

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้เห็นชอบด้วยกับข้อสังเกตของคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรี ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๒๕^๕

^๕ ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๒๕ กำหนดว่า "เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติเสร็จแล้ว ให้เสนอร่างพระราชบัญญัตินั้น โดยแสดงร่างเดิมและการแก้ไขเพิ่มเติมพร้อมทั้งรายงานต่อประธานสภา รายงานนั้นอย่างน้อยต้องระบุว่าได้มีหรือไม่มีการแก้ไขเพิ่มเติมในมาตราใดบ้าง และถ้ามีการแปรญัตติ มติของคณะกรรมการการเลือกตั้งด้วยคำแปรญัตตินั้นเป็นประการใด หรือมีการสงวนคำแปรญัตติของผู้แปรญัตติ หรือมีการสงวนความเห็นของกรรมการการเลือกตั้งให้ระบุไว้ในรายงานด้วย

ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าข้อสังเกตที่คณะรัฐมนตรี ศาล หรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องควรทราบ หรือควรปฏิบัติ ให้บันทึกข้อสังเกตดังกล่าวไว้ในรายงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งให้ที่ประชุมสภาพิจารณา และให้นำความในข้อ ๙๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม"

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....

(คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)

.....

ส่วนที่ ๒

ตารางเปรียบเทียบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๔๑

กับ

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....

สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๕๑	ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)
<p>มาตรา ๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๕๑”</p> <p>มาตรา ๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป</p> <p>มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้</p> <p>“ผู้มีสิทธิออกเสียง” หมายความว่า ผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย</p> <p>“หน่วยออกเสียง” หมายความว่า ท้องถิ่นที่กำหนดให้ทำการลงคะแนนออกเสียงประชามติ</p> <p>“ที่ออกเสียง” หมายความว่า สถานที่ที่กำหนดให้ทำการลงคะแนนออกเสียงประชามติ</p> <p>“จังหวัด” หมายความว่า รวมถึง กรุงเทพมหานคร</p> <p>“อำเภอ” หมายความว่า รวมถึง กิ่งอำเภอและเขต</p> <p>“เทศบาล” หมายความว่า รวมถึง เมืองพัทยา</p>	<p>มาตรา ๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....”</p> <p>มาตรา ๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป</p> <p>มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๕๑</p> <p>มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้</p> <p>“การออกเสียง” หมายความว่า การออกเสียงประชามติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ</p> <p>“ผู้มีสิทธิออกเสียง” หมายความว่า ผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ</p> <p>“วันออกเสียง” หมายความว่า วันที่กำหนดให้เป็นวันออกเสียงประชามติ</p> <p>“เขตออกเสียง” หมายความว่า ท้องที่ที่กำหนดให้เป็นเขตออกเสียงประชามติ</p> <p>“หน่วยออกเสียง” หมายความว่า ท้องถิ่นที่กำหนดให้ทำการลงคะแนนออกเสียงประชามติ</p> <p>“ที่ออกเสียง” หมายความว่า สถานที่ที่กำหนดให้ทำการลงคะแนนออกเสียงประชามติ และให้หมายความรวมถึงบริเวณที่กำหนดขึ้นโดยรอบที่ออกเสียงประชามติ</p> <p>“หีบบัตรออกเสียง” หมายความว่า หีบบัตรออกเสียงประชามติ</p> <p>“จังหวัด” หมายความว่า รวมถึง กรุงเทพมหานคร</p> <p>“อำเภอ” หมายความว่า รวมถึง เขตและกิ่งอำเภอ</p> <p>“เทศบาล” หมายความว่า รวมถึง เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น</p>

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๕๑	ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)
<p>มาตรา ๒๙ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งรักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้</p> <p>มาตรา ๔ ในกรณีที่จะดำเนินการจัดทำประชามติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ให้มีการออกประกาศของนายกรัฐมนตรีในราชกิจจานุเบกษา โดยจะต้องมีรายละเอียด ดังนี้</p> <p>(๑) กำหนดวันออกเสียงประชามติ</p> <p>(๒) กำหนดเรื่องในการจัดทำประชามติ ซึ่งจะต้องมีข้อความชัดเจนเพียงพอที่จะขอคำปรึกษาจากผู้มีสิทธิออกเสียงว่าจะลงคะแนนเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในเรื่องที่จัดทำประชามติ</p>	<p>มาตรา ๕ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งรักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้</p> <p>ส่วนที่ ๑ บททั่วไป</p> <hr/> <p>มาตรา ๖ ในกรณีที่จะดำเนินการจัดทำประชามติตามมาตรา ๑๖๕ (๑) ของรัฐธรรมนูญ ให้มีการออกประกาศของนายกรัฐมนตรีในราชกิจจานุเบกษา โดยจะต้องมีรายละเอียด ดังนี้</p> <p>(๑) กำหนดเรื่องในการจัดทำประชามติ ซึ่งจะต้องมีข้อความที่ชัดเจนเพียงพอที่จะให้ผู้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในเรื่องที่จะจัดทำประชามติ</p> <p>(๒) กำหนดว่าการจัดให้มีการออกเสียงดังกล่าวเป็นไปเพื่อให้มีข้อยุติโดยเสียงข้างมากของผู้มีสิทธิออกเสียง หรือเป็นไปเพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี</p> <p>ในกรณีที่จะดำเนินการจัดทำประชามติตามที่กฎหมายบัญญัติตามมาตรา ๑๖๕ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ให้มีการประกาศให้มีการออกเสียงในราชกิจจานุเบกษา โดยรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดทำประชามติตามที่กฎหมายนั้นบัญญัติ ถ้ากฎหมายดังกล่าวมิได้บัญญัติผู้มีอำนาจออกประกาศให้มีการออกเสียงไว้ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจออกประกาศให้มีการออกเสียงตามกฎหมายนั้น</p> <p>เมื่อมีประกาศให้มีการออกเสียง ให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในเรื่องที่จะจัดทำประชามติต้องดำเนินการให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่จะจัดทำประชามติแก่ผู้มีสิทธิออกเสียงได้รับทราบอย่างเพียงพอ</p>

<p style="text-align: center;">พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๔๑</p>	<p style="text-align: center;">ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)</p>
	<p>มาตรา ๗ เมื่อมีประกาศให้มีการออกเสียงตามมาตรา ๖ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดวันออกเสียงในราชกิจจานุเบกษาภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มีประกาศดังกล่าว</p> <p>วันออกเสียงต้องกำหนดเป็นวันเดียวกันทุกเขตออกเสียง และต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังนี้</p> <p>(๑) วันออกเสียงในการจัดทำประชามติตามมาตรา ๑๖๕ (๑) ของรัฐธรรมนูญ ต้องกำหนดวันออกเสียงไม่ก่อนเก้าสิบวัน แต่ไม่ช้ากว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศกำหนดวันออกเสียงในราชกิจจานุเบกษา</p> <p>(๒) วันออกเสียงในการจัดทำประชามติตามที่มิใช่กฎหมายบัญญัติตามมาตรา ๑๖๕ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ต้องกำหนดวันออกเสียงตามที่กฎหมายนั้นบัญญัติ ซึ่งต้องกำหนดวันออกเสียงไม่ก่อนเก้าสิบวัน แต่ไม่ช้ากว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวัน ถ้ากฎหมายดังกล่าวมิได้บัญญัติวันออกเสียง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดวันออกเสียงตามระยะเวลาที่กำหนดใน (๑)</p> <p>มาตรา ๘ ในการดำเนินการจัดทำประชามติตามที่มิใช่กฎหมายบัญญัติตามมาตรา ๑๖๕ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในเรื่องที่จัดทำประชามติรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายในการออกเสียงทั้งหมด เว้นแต่ค่าใช้จ่ายของคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง</p> <p>มาตรา ๙ การออกเสียง ให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ</p> <p>มาตรา ๑๐ การออกเสียงที่จะถือว่ามีข้อยุติในเรื่องที่จัดทำประชามติ ต้องมีผู้มาออกเสียง เป็นจำนวนเสียงข้างมากของผู้มีสิทธิออกเสียงและมีจำนวนเสียงเกินกว่ากึ่งหนึ่งของผู้มาออกเสียงในเรื่องที่จัดทำประชามตินั้น</p>

<p style="text-align: center;">พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๔๑</p>	<p style="text-align: center;">ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)</p>
<p style="text-align: center;">มาตรา ๕ เมื่อมีประกาศของนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๔ ให้คณะกรรมการ การเลือกตั้งจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นโดยอิสระและเท่าเทียมกันทั้งผู้ที่เห็นชอบ และไม่เห็นชอบในเรื่องที่จัดทำประชามติ รวมทั้งจัดให้มีการเผยแพร่เอกสารเกี่ยวกับ เรื่องที่จัดทำประชามติเพื่อให้ผู้มีสิทธิออกเสียงทราบ</p> <p style="text-align: center;">ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด</p>	<p style="text-align: center;">การออกเสียงเพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี ให้ถือเสียงข้างมาก ของผู้มาออกเสียง ในการให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในเรื่องที่จัดทำประชามติ การออกเสียงตามที่มีกฎหมายบัญญัติตามมาตรา ๑๖๕ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ให้ถือจำนวนคะแนนเสียงตามที่กฎหมายนั้นบัญญัติ แต่ถ้ากฎหมายดังกล่าวมิได้บัญญัติ จำนวนคะแนนเสียงไว้ ให้นำความในวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง แล้วแต่กรณี มาใช้บังคับ โดยอนุโลม</p> <p style="text-align: center;">ส่วนที่ ๒ การจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่จัดทำประชามติ</p> <hr style="width: 20%; margin: auto;"/> <p style="text-align: center;">มาตรา ๑๑ เมื่อมีประกาศกำหนดวันออกเสียงตามมาตรา ๗ ให้คณะกรรมการ การเลือกตั้งเผยแพร่กระบวนการและขั้นตอนการออกเสียงให้ผู้มีสิทธิออกเสียงได้รับ ทราบอย่างทั่วถึง รวมทั้งจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นโดยอิสระและเท่าเทียมกัน ทั้งบุคคลฝ่ายที่เห็นชอบและไม่เห็นชอบในเรื่องที่จัดทำประชามติ</p> <p style="text-align: center;">ให้สถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีวิทยุโทรทัศน์ของรัฐ จัดสรรเวลา ออกอากาศตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด</p> <p style="text-align: center;">การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง ประกาศกำหนด</p>

<p>พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๕๑</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>มาตรา ๗ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดหน่วยออกเสียงที่จะพึงมีในแต่ละจังหวัดและกำหนดที่ออกเสียงของหน่วยออกเสียงนั้น ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงจำนวนของผู้มีสิทธิออกเสียงในแต่ละหน่วยออกเสียงและความสะดวกในการเดินทางไปใช้สิทธิออกเสียงประชามติ และประกาศให้ผู้มีสิทธิออกเสียงทราบไม่น้อยกว่ายี่สิบวันก่อนวันออกเสียงประชามติ</p>	<p>ส่วนที่ ๓ เขตออกเสียง และหน่วยออกเสียง</p> <hr/> <p>มาตรา ๑๒ การออกเสียงตามมาตรา ๑๖๕ (๑) ของรัฐธรรมนูญ ให้ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตออกเสียง สำหรับการออกเสียงตามมาตรา ๑๖๕ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ให้ใช้เขตออกเสียงที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดเป็นเขตออกเสียง กรณีใช้เขตจังหวัดเป็นเขตออกเสียงให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงและผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในเขตออกเสียงตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด รวมทั้งปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย</p> <p>กรณีมิได้ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตออกเสียงให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายแต่งตั้งคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงไม่เกินห้าคนและผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหนึ่งคน โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในเขตออกเสียงตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด รวมทั้งปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย</p> <p>มาตรา ๑๓ ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงกำหนดหน่วยออกเสียงที่จะพึงมีในแต่ละเขตจังหวัดหรือเขตออกเสียง โดยคำนึงถึงความสะดวกในการเดินทางมาใช้สิทธิออกเสียง ของผู้มีสิทธิออกเสียง</p> <p>การกำหนดหน่วยออกเสียงตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้</p>

<p style="text-align: center;">พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๕๑</p>	<p style="text-align: center;">ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>ในกรณีจำเป็นคณะกรรมการการเลือกตั้งอาจเปลี่ยนแปลงที่ออกเสียงตามประกาศในวรรคหนึ่งเป็นสถานที่อื่นตามที่เห็นเหมาะสมก็ได้ โดยต้องประกาศการเปลี่ยนแปลงที่ออกเสียงให้ทราบก่อนวันออกเสียงประชามติไม่น้อยกว่าห้าวัน เว้นแต่ในกรณีฉุกเฉินจะประกาศการเปลี่ยนแปลงที่ออกเสียงน้อยกว่าระยะเวลาดังกล่าวก็ได้</p>	<p>(๑) ให้ใช้เขตหมู่บ้านเป็นเขตของหน่วยออกเสียง เว้นแต่ในกรณีที่มีผู้มีสิทธิออกเสียงจำนวนน้อยจะรวมหมู่บ้านที่อยู่ติดกันตั้งแต่สองหมู่บ้านขึ้นไปเป็นหน่วยออกเสียงเดียวกันก็ได้ สำหรับเขตเทศบาล เขตกรุงเทพมหานคร หรือเขตชุมชนหนาแน่น อาจกำหนดให้ใช้เขตชุมชน แนวถนน ตรอก ซอย คลอง หรือแม่น้ำ เป็นเขตของหน่วยออกเสียงก็ได้ และ</p> <p>(๒) ให้ถือเกณฑ์จำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงหน่วยละแปดร้อยคนเป็นประมาณ แต่ถ้าเห็นว่าไม่เป็นการสะดวกหรือไม่ปลอดภัยในการไปลงคะแนนของผู้มีสิทธิออกเสียง อาจกำหนดจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงมากกว่าจำนวนดังกล่าวก็ได้ หรือจะกำหนดหน่วยออกเสียงเพิ่มขึ้นโดยมีจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงน้อยกว่าจำนวนดังกล่าวก็ได้</p> <p>ให้ดำเนินการประกาศหน่วยออกเสียงไม่น้อยกว่ายี่สิบวันก่อนวันออกเสียง โดยให้ปิดประกาศไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเขต ที่ว่าการกิ่งอำเภอ สำนักงานเทศบาล ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน และเขตชุมชนหนาแน่นที่เห็นสมควร ในกรณีจำเป็นอาจให้จัดทำแผนที่สังเขปแสดงเขตของหน่วยออกเสียงไว้ด้วยก็ได้</p> <p>การเปลี่ยนแปลงเขตของหน่วยออกเสียง ให้กระทำได้โดยประกาศก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่าสิบวัน เว้นแต่ในกรณีเกิดเหตุจลาจล อุทกภัย เหตุสุจริตภัย หรือเหตุจำเป็นอื่นจะประกาศเปลี่ยนแปลงก่อนวันออกเสียงน้อยกว่าสิบวันก็ได้ และให้นำความในวรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม</p>

<p>พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๔๑</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>มาตรา ๖ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงของแต่ละจังหวัดและปิดประกาศบัญชีรายชื่อดังกล่าว พร้อมทั้งประกาศของนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๔ ไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเทศบาล ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน เขตชุมชนหนาแน่นที่เห็นสมควร และที่ออกเสียงหรือบริเวณใกล้เคียงกับที่ออกเสียงไม่น้อยกว่ายี่สิบวันก่อนวันออกเสียงประชามติ</p>	<p>มาตรา ๑๔ ในการกำหนดหน่วยออกเสียงตามมาตรา ๑๓ ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง กำหนดที่ออกเสียงของแต่ละหน่วยออกเสียงไว้ด้วย และให้นำความในมาตรา ๑๓ วรรคสามและวรรคสี่ มาใช้บังคับโดยอนุโลมกับการประกาศกำหนดที่ออกเสียงและการเปลี่ยนแปลงที่ออกเสียง</p> <p>ที่ออกเสียงตามวรรคหนึ่งต้องเป็นสถานที่ที่ประชาชนเข้าออกได้สะดวก เพื่อการลงคะแนนออกเสียง มีความเหมาะสม มีขนาดพอสมควร และควรตั้งอยู่ในย่านกลางของหน่วยออกเสียง พร้อมทั้งให้มีป้ายหรือเครื่องหมายอื่นใด เพื่อแสดงขอบเขตบริเวณของที่ออกเสียงไว้ด้วย ตามลักษณะของท้องที่และภูมิประเทศ ในการลงคะแนนออกเสียงของผู้มีสิทธิออกเสียง</p> <p>ในเขตออกเสียงใดถ้าเห็นว่าจะเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิออกเสียง หรือเพื่อความปลอดภัยของผู้มีสิทธิออกเสียง อาจประกาศกำหนดที่ออกเสียงนอกเขตออกเสียงก็ได้ แต่ต้องอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับหน่วยออกเสียงนั้น</p> <p style="text-align: center;">ส่วนที่ ๔</p> <p style="text-align: center;">ผู้มีสิทธิออกเสียง และบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง</p> <hr style="width: 20%; margin: auto;"/> <p>มาตรา ๑๕ ผู้มีสิทธิออกเสียงต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และไม่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ</p> <p>มาตรา ๑๖ เมื่อมีประกาศกำหนดวันออกเสียง ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย จัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงของแต่ละหน่วยออกเสียงและปิดประกาศบัญชีรายชื่อดังกล่าว พร้อมทั้งประกาศให้มีการออกเสียงตามมาตรา ๖ ไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเขต ที่ว่าการกิ่งอำเภอ สำนักงานเทศบาล ศาลาว่าการเมืองพัทยา ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน หรือที่ทำการชุมชนเมือง และที่ออกเสียงหรือบริเวณใกล้เคียงกับที่ออกเสียงในเขตออกเสียงนั้นไม่น้อยกว่ายี่สิบวันก่อนวันออกเสียง</p>

<p style="text-align: center;">พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๕๑</p>	<p style="text-align: center;">ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>ให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการขอเพิ่มชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งและการถอนชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภามาใช้บังคับกับการเพิ่มชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงและการถอนชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงโดยอนุโลม ทั้งนี้ โดยให้ยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อหรือถอนชื่อต่อบุคคลที่คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้ง</p> <p style="text-align: center;">มาตรา ๘ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้งบุคคลหนึ่งหรือหลายคน เพื่อทำหน้าที่อำนวยความสะดวกหรือกำกับดูแลการออกเสียงประชามติในแต่ละจังหวัดได้ตามที่เห็นสมควร</p>	<p>ให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการขอเพิ่มชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งและการถอนชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา มาใช้บังคับกับการเพิ่มชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงและการถอนชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงโดยอนุโลม ทั้งนี้ โดยให้ยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อหรือถอนชื่อต่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย</p> <p style="text-align: center;">ส่วนที่ ๕ เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง</p> <hr style="width: 10%; margin: auto;"/> <p>มาตรา ๑๗ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงแต่งตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะบุคคล หรือบุคคลใดเป็นผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานการออกเสียงได้ตามสมควร</p> <p>มาตรา ๑๘ ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงแต่งตั้งบุคคลเป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง ดังนี้</p> <p>(๑) ผู้อำนวยการประจำหน่วยออกเสียงหนึ่งคน มีหน้าที่อำนวยความสะดวกช่วยเหลือ และให้คำแนะนำในการตรวจสอบเอกสารและการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง รวมทั้งเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย</p> <p>(๒) คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงไม่น้อยกว่าห้าคน มีหน้าที่เกี่ยวกับการลงคะแนนออกเสียงในที่ออกเสียงและนับคะแนนออกเสียงของหน่วยออกเสียงแต่ละแห่ง</p>

<p style="text-align: center;">พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๕๑</p>	<p style="text-align: center;">ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>มาตรา ๑๐ ให้กรรมการประจำที่ออกเสียงมีหน้าที่ดำเนินการและรักษาความเรียบร้อยในที่ออกเสียงและมีหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้</p> <p>ในกรณีที่ผู้ใดขัดขวางการออกเสียงประชามติ ให้กรรมการประจำที่ออกเสียงมีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นออกไปจากที่ออกเสียงได้ แต่ต้องไม่ขัดขวางต่อการใช้สิทธิออกเสียงของผู้มีสิทธิออกเสียง</p> <p>มาตรา ๙ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งคณะกรรมการประจำที่ออกเสียงแต่ละแห่งไม่น้อยกว่าห้าคน เพื่อทำหน้าที่ดำเนินการและรักษาความเรียบร้อยในการลงคะแนนเพื่อออกเสียงประชามติและการนับคะแนนในที่ออกเสียงนั้น</p> <p>การแต่งตั้งกรรมการประจำที่ออกเสียง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งผู้มีสิทธิออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้นเป็นประธานกรรมการหนึ่งคน และกรรมการอื่นอีกไม่น้อยกว่าสี่คน ถ้าในวันออกเสียงประชามติมีกรรมการประจำที่ออกเสียงมาปฏิบัติหน้าที่ไม่ถึงห้าคนให้กรรมการที่เหลืออยู่แต่งตั้งผู้มีสิทธิออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้นเป็นกรรมการประจำที่ออกเสียงจนครบห้าคน</p> <p>ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่มาปฏิบัติหน้าที่หรือไม่อยู่ในที่ออกเสียงหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้กรรมการเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานกรรมการแทนหรือปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนจนกว่าประธานกรรมการจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ แล้วแต่กรณี</p>	<p>ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลอื่นทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยและสนับสนุนในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้อำนวยความสะดวกประจำหน่วยออกเสียงและคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง</p> <p>ในกรณีที่ผู้ใดขัดขวางการออกเสียง ให้กรรมการประจำหน่วยออกเสียงมีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นออกไปจากที่ออกเสียงได้</p> <p>มาตรา ๑๙ คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงตามมาตรา ๑๘ (๒) ให้ประกอบด้วยประธานกรรมการหนึ่งคนและกรรมการไม่น้อยกว่าสี่คน ซึ่งแต่งตั้งจากผู้มีสิทธิออกเสียงในเขตออกเสียงนั้น</p> <p>ในกรณีที่กรรมการประจำหน่วยออกเสียงตามวรรคหนึ่งมีจำนวนไม่ถึงห้าคน ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงแต่งตั้งผู้มีสิทธิออกเสียงในเขตออกเสียงนั้นเป็นกรรมการประจำหน่วยออกเสียงให้ได้จำนวนตามมาตรา ๑๘ (๒)</p> <p>ในวันออกเสียง ถ้าถึงเวลาเปิดการลงคะแนนออกเสียงแล้วมีกรรมการประจำหน่วยออกเสียงมาปฏิบัติหน้าที่ไม่ถึงห้าคน ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงที่อยู่ขณะนั้นแต่งตั้งผู้มีสิทธิออกเสียงในเขตออกเสียงนั้นเป็นกรรมการประจำหน่วยออกเสียงนั้นจนครบห้าคน แต่ถ้าไม่มีกรรมการประจำหน่วยออกเสียงมาปฏิบัติหน้าที่เลย ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงแต่งตั้งผู้มีสิทธิออกเสียงในเขตออกเสียงนั้นเป็นกรรมการประจำหน่วยออกเสียงเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยออกเสียง ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด</p>

<p style="text-align: center;">พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๕๑</p>	<p style="text-align: center;">ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)</p>
<p style="text-align: center;">มาตรา ๑๑ นอกจากที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจกำหนดวิธีปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งตามมาตรา ๘ และคณะกรรมการประจำที่ออกเสียงได้</p> <p style="text-align: center;">ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้บุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งตามมาตรา ๘ และกรรมการประจำที่ออกเสียงเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา</p> <p style="text-align: center;">ค่าตอบแทนของบุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งตามมาตรา ๘ และกรรมการประจำที่ออกเสียงให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด</p> <p style="text-align: center;">มาตรา ๑๒ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีหีบบัตรออกเสียงประชามติ และบัตรออกเสียงประชามติ โดยมีลักษณะที่เหมาะสมและอำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิออกเสียง</p> <p style="text-align: center;">ลักษณะและขนาดของบัตรออกเสียงประชามติและวิธีการลงคะแนนในบัตรออกเสียงประชามติให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา</p>	<p style="text-align: center;">มาตรา ๒๐ นอกจากที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจกำหนดวิธีปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งตามมาตรา ๑๒ มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙</p> <p style="text-align: center;">ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้บุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งตามมาตรา ๑๒ มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา</p> <p style="text-align: center;">ค่าตอบแทนของบุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งตามมาตรา ๑๒ มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙ ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด</p> <p style="text-align: center;">ส่วนที่ ๖</p> <p style="text-align: center;">หีบบัตรออกเสียง และบัตรออกเสียงประชามติ</p> <hr style="width: 20%; margin: auto;"/> <p style="text-align: center;">มาตรา ๒๑ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีหีบบัตรออกเสียงและบัตรออกเสียงประชามติ โดยมีลักษณะที่เหมาะสมและอำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิออกเสียง</p> <p style="text-align: center;">ลักษณะและขนาดของหีบบัตรออกเสียง บัตรออกเสียงประชามติและวิธีการลงคะแนนในบัตรออกเสียงประชามติ ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด</p>

<p style="text-align: center;">พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๕๑</p>	<p style="text-align: center;">ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>มาตรา ๑๓ ในวันออกเสียงประชามติ ให้เปิดการลงคะแนนออกเสียงประชามติ ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๑๕.๐๐ นาฬิกา</p> <p>มาตรา ๑๔ ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง ในที่ออกเสียงใดให้ออกเสียงประชามติ ณ ที่ออกเสียงนั้น</p> <p>ให้ผู้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนออกเสียงประชามติในที่ออกเสียงที่ตนมีสิทธิ ได้เพียงแห่งเดียว</p> <p>มาตรา ๒๑ ในการดำเนินการให้มีการออกเสียงประชามติ ให้คณะกรรมการ การเลือกตั้งมีอำนาจออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการใช้สิทธิออกเสียง ประชามติของผู้มีสิทธิซึ่งอยู่นอกเขตจังหวัดที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือมีชื่ออยู่ใน ทะเบียนบ้านเป็นเวลาน้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันออกเสียงประชามติ หรือผู้ที่อยู่นอก ราชอาณาจักร รวมทั้งวิธีการนับคะแนน และแจ้งผลคะแนนการออกเสียงประชามติ ในกรณีดังกล่าวด้วย</p>	<p style="text-align: center;">ส่วนที่ ๗ การลงคะแนนออกเสียง และการนับคะแนน</p> <hr style="width: 20%; margin: auto;"/> <p>มาตรา ๒๒ การลงคะแนนในบัตรออกเสียงประชามติ ให้ผู้ออกเสียง ทำเครื่องหมายกากบาท ในช่องทำเครื่องหมายแสดงความคิดเห็นที่ผู้ออกเสียงเลือก</p> <p>มาตรา ๒๓ ในวันออกเสียง ให้เปิดการลงคะแนนออกเสียง ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๑๖.๐๐ นาฬิกา</p> <p>มาตรา ๒๔ ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง ของหน่วยออกเสียงใดให้ลงคะแนนออกเสียงได้ ณ หน่วยออกเสียงนั้น และให้มีสิทธิ ลงคะแนนออกเสียงได้เพียงแห่งเดียว</p> <p>มาตรา ๒๕ ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ ในหน่วยออกเสียงอื่นที่อยู่นอกหน่วยออกเสียงที่ตนมีสิทธิออกเสียงในเขตออกเสียงเดียวกัน สามารถลงคะแนนออกเสียงในหน่วยออกเสียงที่ตนต้องปฏิบัติหน้าที่</p> <p>มาตรา ๒๖ กรณีการออกเสียงทั่วราชอาณาจักร คณะกรรมการการเลือกตั้ง มีอำนาจออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการใช้สิทธิออกเสียงของผู้มีสิทธิ ซึ่งอยู่นอกเขตจังหวัดที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นเวลา น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันออกเสียงหรือผู้ที่มีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักร รวมทั้งวิธีการ นับคะแนน และแจ้งผลคะแนนการออกเสียงในกรณีดังกล่าวด้วย</p>

<p style="text-align: center;">พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๕๑</p>	<p style="text-align: center;">ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>มาตรา ๑๕ ก่อนเริ่มเปิดให้มีการออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำที่ออกเสียงนับจำนวนบัตรออกเสียงประชามติทั้งหมดของหน่วยออกเสียงนั้น และปิดประกาศจำนวนบัตรทั้งหมดในที่ออกเสียงไว้ในที่เปิดเผยและเมื่อถึงเวลาเปิดการลงคะแนน ให้คณะกรรมการประจำที่ออกเสียงเปิดหีบบัตรออกเสียงประชามติในที่เปิดเผยแสดงให้ผู้มีสิทธิออกเสียง ซึ่งอยู่ ณ ที่ออกเสียงนั้น เห็นว่าเป็นหีบเปล่า และให้ปิดหีบบัตรออกเสียงประชามติตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดแล้วให้ทำการบันทึกการดำเนินการดังกล่าว โดยให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่น้อยกว่าสองคน ซึ่งอยู่ในที่ออกเสียงในขณะนั้นลงลายมือชื่อในบันทึกนั้นด้วย เว้นแต่ไม่มีผู้มีสิทธิออกเสียงอยู่ในขณะนั้น</p> <p>มาตรา ๑๖ ในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนน ให้ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งประสงค์จะลงคะแนนไปแสดงตนต่อกรรมการประจำที่ออกเสียงโดยแสดงบัตรประจำตัวประชาชนหรือหลักฐานอื่นใดตามที่กำหนดในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา</p>	<p>การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ผู้มีสิทธิออกเสียงผู้ใดอยู่ในจังหวัดอื่นนอกจังหวัดที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านติดต่อกันเป็นเวลาน้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันออกเสียงหรือมีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักร หากประสงค์จะใช้สิทธิออกเสียงในจังหวัดที่ตนอยู่หรือในประเทศที่ตนมีถิ่นที่อยู่ ต้องมาลงทะเบียนเพื่อขอใช้สิทธิออกเสียงนอกเขตจังหวัดหรือนอกราชอาณาจักร แล้วแต่กรณี โดยต้องลงทะเบียนก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่าสามสิบวัน</p> <p>การลงทะเบียน ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด</p> <p>มาตรา ๒๗ ก่อนเริ่มเปิดให้มีการออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงนับจำนวนบัตรออกเสียงประชามติทั้งหมดของหน่วยออกเสียงนั้น และปิดประกาศจำนวนบัตรออกเสียงประชามติทั้งหมดในที่ออกเสียงไว้ในที่เปิดเผย และเมื่อถึงเวลาเปิดการลงคะแนนให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงเปิดหีบบัตรออกเสียงในที่เปิดเผยแสดงให้ผู้มีสิทธิออกเสียง ซึ่งอยู่ ณ ที่ออกเสียงนั้นเห็นว่าเป็นหีบเปล่า และให้ปิดหีบบัตรออกเสียงตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดแล้วให้ทำการบันทึกการดำเนินการดังกล่าว โดยให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่น้อยกว่าสองคนซึ่งอยู่ในที่ออกเสียงในขณะนั้นลงลายมือชื่อในบันทึกนั้นด้วย เว้นแต่ไม่มีผู้มีสิทธิออกเสียงอยู่ในขณะนั้น</p> <p>มาตรา ๒๘ ในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนน ให้ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งประสงค์จะลงคะแนนไปแสดงตนต่อกรรมการประจำหน่วยออกเสียงโดยแสดงบัตรประจำตัวประชาชน บัตรประจำตัวประชาชนที่หมดอายุ หรือบัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่มีรูปถ่ายสามารถแสดงตนได้และมีหมายเลขประจำตัวประชาชนของผู้ถือบัตร</p>

<p style="text-align: center;">พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๕๑</p>	<p style="text-align: center;">ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>เมื่อคณะกรรมการประจำที่ออกเสียงตรวจสอบรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงแล้วให้อ่านชื่อและที่อยู่ของผู้ที่นั้นตั้งๆ ถ้าไม่มีผู้ใดทักท้วง ให้หมายเหตุไว้ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง โดยให้จดหมายเลขบัตรและสถานที่ออกบัตร และให้ผู้มีสิทธิออกเสียงลงลายมือชื่อหรือพิมพ์ลายนิ้วมือในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงเป็นหลักฐานตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด แล้วให้กรรมการประจำที่ออกเสียงมอบบัตรออกเสียงประชามติให้แก่ผู้ขึ้นเพื่อไปลงคะแนน</p> <p>ในกรณีที่ผู้ทักท้วงหรือกรรมการประจำที่ออกเสียงสงสัยว่าผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งมาแสดงตนนั้นไม่ใช่เป็นผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำที่ออกเสียงมีอำนาจสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาดว่าผู้ถูกทักท้วงหรือผู้ถูกสงสัยเป็นผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้ออกเสียงหรือไม่ และในกรณีที่คณะกรรมการประจำที่ออกเสียงวินิจฉัยว่าผู้ถูกทักท้วงหรือผู้ถูกสงสัยไม่ใช่เป็นผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำที่ออกเสียงทำบันทึกคำวินิจฉัยและลงลายมือชื่อไว้ด้วย และให้ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการประจำที่ออกเสียงนั้น</p>	<p>เมื่อคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงตรวจสอบรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงแล้วให้อ่านชื่อตัวและชื่อสกุลของผู้ที่นั้นตั้งๆ ถ้าไม่มีผู้ใดทักท้วง ให้หมายเหตุไว้ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงและให้จดหมายเลขบัตรและสถานที่ออกบัตร และชื่อหน่วยงานของรัฐที่ออกบัตร พร้อมทั้งให้กรรมการประจำหน่วยออกเสียงจดลำดับที่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงที่ต้นขั้วบัตรออกเสียงประชามติ แล้วให้ผู้มีสิทธิออกเสียงลงลายมือชื่อหรือพิมพ์ลายนิ้วมือในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงเป็นหลักฐานตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด แล้วให้กรรมการประจำหน่วยออกเสียงมอบบัตรออกเสียงประชามติให้แก่ผู้ขึ้นเพื่อไปลงคะแนน</p> <p>ในกรณีที่ผู้ทักท้วงหรือกรรมการประจำหน่วยออกเสียงสงสัยว่าผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งมาแสดงตนนั้นไม่ใช่เป็นผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงมีอำนาจสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาดว่าผู้ถูกทักท้วงหรือผู้ถูกสงสัยเป็นผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงหรือไม่ และในกรณีที่คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงวินิจฉัยว่าผู้ถูกทักท้วงหรือผู้ถูกสงสัยไม่ใช่เป็นผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงทำบันทึกคำวินิจฉัยและลงลายมือชื่อไว้ด้วย และให้ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงนั้น</p> <p>มาตรา ๒๙ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการหรือผู้สูงอายุ ในการลงคะแนนออกเสียง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย จัดให้มีการอำนวยความสะดวกสำหรับการลงคะแนนออกเสียงของคนพิการหรือผู้สูงอายุไว้เป็นพิเศษ หรือจัดให้มีการช่วยเหลือในการลงคะแนนออกเสียงภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง แต่การให้ความช่วยเหลือดังกล่าวต้องให้คนพิการหรือผู้สูงอายุได้ลงคะแนนออกเสียงด้วยตนเอง ทั้งนี้ การอำนวยความสะดวกนั้นต้องเป็นไปเพื่อให้มีการลงคะแนนออกเสียงโดยตรงและลับ</p>

<p style="text-align: center;">พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๕๑</p>	<p style="text-align: center;">ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>มาตรา ๑๗ เมื่อถึงกำหนดเวลาปิดการลงคะแนนออกเสียงประชามติ ให้คณะกรรมการประจำที่ออกเสียงประกาศปิดการลงคะแนนและงดจ่ายบัตรออกเสียงประชามติและให้ทำเครื่องหมายในบัตรที่เหลืออยู่ให้เป็นบัตรที่ใช้ลงคะแนนไม่ได้ ตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด และจัดทำรายงานเกี่ยวกับจำนวนบัตรออกเสียงประชามติทั้งหมด จำนวนผู้มาแสดงตนและรับบัตรออกเสียงประชามติ และจำนวนบัตรที่เหลือโดยให้กรรมการประจำที่ออกเสียงที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในขณะนั้น ทุกคนลงลายมือชื่อไว้และประกาศให้ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งอยู่ที่นั้นทราบ</p> <p>มาตรา ๑๘ เมื่อปิดการออกเสียงประชามติแล้วให้คณะกรรมการประจำที่ออกเสียงแต่ละแห่งนับคะแนน ณ ที่ออกเสียงนั้นโดยเปิดเผยจนแล้วเสร็จ วิธีการนับคะแนน ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด</p> <p>มาตรา ๑๙ บัตรออกเสียงประชามติดังต่อไปนี้ ให้ถือเป็นบัตรเสีย</p> <ol style="list-style-type: none"> (๑) บัตรปลอม (๒) บัตรที่มีได้ทำเครื่องหมายลงคะแนน (๓) บัตรที่ไม่อาจทราบได้ว่าลงคะแนนในทางใด 	<p>มาตรา ๓๐ เมื่อถึงกำหนดเวลาปิดการลงคะแนนออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงประกาศปิดการลงคะแนน และงดจ่ายบัตรออกเสียงประชามติแล้วให้ทำเครื่องหมายในบัตรออกเสียงประชามติที่เหลืออยู่ให้เป็นบัตรออกเสียงประชามติที่ใช้ลงคะแนนออกเสียงไม่ได้ตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด ในกรณีที่มีผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งประสงค์จะลงคะแนนออกเสียงได้มาอยู่ในบริเวณที่ออกเสียงแล้วก่อนเวลาปิดการลงคะแนนออกเสียงที่เหลืออยู่แต่ยังไม่ได้รับบัตรออกเสียงประชามติ ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงมอบบัตรออกเสียงประชามติให้แก่ผู้มาแสดงตนนั้น และเมื่อผู้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนออกเสียงเสร็จสิ้นแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงปิดช่องใส่บัตรออกเสียงประชามติของหีบบัตรออกเสียง และจัดทำรายการเกี่ยวกับจำนวนบัตรออกเสียงประชามติทั้งหมด จำนวนผู้มาแสดงตนและรับบัตรออกเสียงประชามติ และจำนวนบัตรออกเสียงประชามติที่เหลือ โดยให้กรรมการประจำหน่วยออกเสียงทุกคนลงลายมือชื่อไว้ และให้ทำสำเนาปิดประกาศไว้ ณ ที่ออกเสียงและให้ส่งต้นฉบับไปเก็บรักษาไว้ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด</p> <p>มาตรา ๓๑ เมื่อปิดการลงคะแนนออกเสียงแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงแต่ละแห่งนับคะแนน ณ ที่ออกเสียงนั้น โดยเปิดเผยติดต่อกันจนแล้วเสร็จ วิธีการนับคะแนน ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด</p> <p>มาตรา ๓๒ บัตรออกเสียงประชามติดังต่อไปนี้ ให้ถือเป็นบัตรเสีย</p> <ol style="list-style-type: none"> (๑) บัตรปลอม (๒) บัตรที่มีได้ทำเครื่องหมายลงคะแนน (๓) บัตรที่ไม่อาจทราบได้ว่าลงคะแนนในทางใด (๔) บัตรที่ทำเครื่องหมายลงคะแนนนอกช่องทำเครื่องหมาย (๕) บัตรที่มีใช้บัตรที่กรรมการประจำหน่วยออกเสียงมอบให้ (๖) บัตรที่มีการเขียนข้อความหรือถ้อยคำอื่นใดลงไป

<p style="text-align: center;">พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๔๑</p>	<p style="text-align: center;">ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>(๔) บัตรที่มีลักษณะตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดว่าเป็นบัตรเสีย</p> <p>ให้คณะกรรมการประจำที่ออกเสียงสลักหลังในบัตรที่มีลักษณะตามวรรคหนึ่งว่า "เสีย" พร้อมทั้งระบุเหตุผลว่าเป็นบัตรเสียตามอนุมาตราใด แล้วลงลายมือชื่อกำกับไว้ไม่น้อยกว่าสามคน และห้ามมิให้นับบัตรเสียเป็นคะแนน</p> <p>มาตรา ๒๐ เมื่อนับคะแนนเสร็จแล้ว ให้คณะกรรมการประจำที่ออกเสียงนำบัตรออกเสียงประชามติของผู้มาใช้สิทธิทั้งหมดใส่ไว้ในหีบบัตรออกเสียงประชามติ พร้อมทั้งรายงานผลการนับคะแนนแล้วปิดหีบบัตรจัดส่งไปให้คณะกรรมการการเลือกตั้งตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด</p>	<p>(๗) บัตรที่มีลักษณะตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดว่าเป็นบัตรเสีย</p> <p>ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงสลักหลังในบัตรที่มีลักษณะตามวรรคหนึ่งว่า "เสีย" พร้อมทั้งระบุเหตุผลว่าเป็นบัตรเสียตามความในอนุมาตราใด แล้วลงลายมือชื่อกำกับไว้ไม่น้อยกว่าสามคน และห้ามมิให้นับบัตรเสียเป็นคะแนน แต่ให้นับรวมเป็นจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียงด้วย</p> <p>มาตรา ๓๓ เมื่อนับคะแนนเสร็จแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงนำบัตรออกเสียงประชามติของผู้มาใช้สิทธิออกเสียงทั้งหมดใส่ไว้ในหีบบัตรออกเสียง พร้อมทั้งรายงานผลการนับคะแนน แล้วปิดหีบบัตรออกเสียงจัดส่งไปให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด</p> <p>มาตรา ๓๔ ในกรณีที่เกิดจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย หรือเหตุสุดวิสัยอย่างอื่นที่ทำให้การลงคะแนนออกเสียงในหน่วยออกเสียงแห่งใดไม่สามารถกระทำได้ ถ้าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นก่อนวันออกเสียงให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงกำหนดหน่วยออกเสียงใหม่ให้ผู้มีสิทธิออกเสียงสามารถไปลงคะแนนได้โดยสะดวก แล้วรายงานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง</p> <p>ในกรณีที่เหตุตามวรรคหนึ่งเกิดขึ้นในวันออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง ประกาศงดลงคะแนนในหน่วยออกเสียงนั้นและประกาศให้ผู้มีสิทธิออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้นไปใช้สิทธิออกเสียงที่หน่วยออกเสียงที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงกำหนดแทน แล้วรายงานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง</p>

<p style="text-align: center;">พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๕๑</p>	<p style="text-align: center;">ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)</p>
<p style="text-align: center;">มาตรา ๒๒ เมื่อได้ผลการนับคะแนนออกเสียงประชามติจากที่ออกเสียง ทุกแห่งแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการออกเสียงประชามติ และจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียง แล้วแจ้งผลไปยังนายกรัฐมนตรีโดยเร็ว</p> <p style="text-align: center;">มาตรา ๒๓ เมื่อมีการประกาศผลการออกเสียงประชามติแล้ว ถ้าผู้มีสิทธิออก เสียงผู้ใดเห็นว่า การออกเสียงประชามติในหน่วยออกเสียงใดเป็นไปโดยไม่ถูกต้องหรือไม่ ชอบด้วยกฎหมาย ให้มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านพร้อมทั้งแสดงหลักฐานว่าการออกเสียง ประชามตินั้นไม่ถูกต้องหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ภายใน สามสิบวันนับแต่วันประกาศผลการออกเสียงประชามติ</p> <p style="text-align: center;">มาตรา ๒๔ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับคำร้องคัดค้านแล้วให้ ดำเนินการพิจารณาสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงโดยพลันถ้าเห็นว่าการออกเสียง ประชามติในหน่วยออกเสียงใดไม่ถูกต้องหรือมิได้เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย ให้มี คำสั่งให้ดำเนินการออกเสียงประชามติใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้น เว้นแต่การออกเสียง ประชามติใหม่จะไม่ทำให้ผลการออกเสียงประชามติเปลี่ยนแปลงไป ให้มีคำสั่งยกคำร้อง คัดค้านนั้นเสีย</p>	<p style="text-align: center;">ส่วนที่ ๘ การประกาศผลการออกเสียง</p> <hr/> <p style="text-align: center;">มาตรา ๓๕ เมื่อได้ผลการนับคะแนนออกเสียงประชามติจากที่ออกเสียงทุกแห่งแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการออกเสียงและจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียง ในราชกิจจานุเบกษาโดยเร็ว และหากเป็นการออกเสียงตามมาตรา ๑๖๕ (๑) ของรัฐธรรมนูญให้แจ้งผลไปยังนายกรัฐมนตรี</p> <p style="text-align: center;">ส่วนที่ ๙ การคัดค้านการออกเสียง</p> <hr/> <p style="text-align: center;">มาตรา ๓๖ ผู้มาใช้สิทธิออกเสียงในหน่วยออกเสียงใด เห็นว่าการออกเสียง ในหน่วยออกเสียงนั้นเป็นไปโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ให้มีสิทธิยื่นคำคัดค้านพร้อมทั้ง แสดงหลักฐานว่าการออกเสียงนั้นไม่ถูกต้องหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายต่อคณะกรรมการ การเลือกตั้ง ภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่การลงคะแนนออกเสียงสิ้นสุดลง</p> <p style="text-align: center;">มาตรา ๓๗ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับคำคัดค้านแล้วให้ดำเนินการ พิจารณาสืบสวนสอบสวนเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงโดยพลัน ถ้าเห็นว่าการออกเสียง ในหน่วยออกเสียงนั้นไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ให้มีคำสั่งให้ดำเนินการออกเสียงใหม่ ในหน่วยออกเสียงนั้น ทั้งนี้ ต้องไม่ช้ากว่าสามสิบวันนับแต่วันออกเสียง เว้นแต่ การออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้นจะไม่ทำให้ผลการออกเสียงของทุกหน่วยออกเสียง เปลี่ยนแปลงไป ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งยกคำคัดค้านนั้นเสีย</p>

<p>พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๕๑</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>วิธีพิจารณาการคัดค้านการออกเสียงประชามติ ให้เป็นไปตามระเบียบ ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด</p>	<p>วิธีการยื่นคำคัดค้านการออกเสียงและการพิจารณา ให้เป็นไปตามระเบียบ ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด</p> <p style="text-align: center;">ส่วนที่ ๑๐ ความผิดและบทกำหนดโทษ</p> <hr style="width: 20%; margin: auto;"/> <p>มาตรา ๓๘ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายตามพระราชบัญญัตินี้โดยมิชอบด้วยกฎหมาย กระทำการใด ๆ อันเป็น เหตุให้การออกเสียงไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม</p> <p>การใช้ตำแหน่งหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายตามวรรคหนึ่ง มิให้หมายความรวมถึงการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติที่พึงต้องปฏิบัติในตำแหน่งหน้าที่ หรือตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น หรือการแนะนำหรือช่วยเหลือ ในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการออกเสียง โดยมีได้เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ แม้ว่าการกระทำจะเป็นคุณหรือโทษแก่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด</p> <p>ในกรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นยุติหรือระงับการกระทำใด ที่เห็นว่า อาจทำให้การออกเสียงไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม</p> <p>ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุก ตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอน สิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี</p>

<p style="text-align: center;">พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๕๑</p>	<p style="text-align: center;">ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)</p>
<p style="text-align: center;">มาตรา ๒๕ ผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างผู้ใดขัดขวางหรือหน่วงเหนี่ยวหรือไม่ให้ความสะดวกพอสมควรต่อการไปใช้สิทธิออกเสียงประชามติของผู้ใต้บังคับบัญชาหรือลูกจ้างแล้วแต่กรณี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p style="text-align: center;">มาตรา ๒๖ ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งของคณะกรรมการประจำที่ออกเสียงตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ</p>	<p style="text-align: center;">มาตรา ๓๙ ผู้ใดขัดขวางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง กรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง กรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง กรรมการประจำหน่วยออกเสียง คณะอนุกรรมการ อนุกรรมการ คณะบุคคลหรือบุคคลที่คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p style="text-align: center;">ถ้าการขัดขวางการปฏิบัติงานตามวรรคหนึ่ง ได้กระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p style="text-align: center;">มาตรา ๔๐ ผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างผู้ใดขัดขวางหรือหน่วงเหนี่ยวหรือไม่ให้ความสะดวกพอสมควรต่อการไปใช้สิทธิออกเสียงของผู้ใต้บังคับบัญชาหรือลูกจ้าง แล้วแต่กรณี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p style="text-align: center;">มาตรา ๔๑ ผู้ใดทำลายบัตรที่มีไว้สำหรับการออกเสียงโดยไม่มีอำนาจกระทำได้หรือจงใจกระทำการด้วยประการใดๆ ให้บัตรออกเสียงประชามติชำรุด หรือเสียหายหรือกระทำการด้วยประการใดๆ แก่บัตรเสียให้เป็นบัตรที่ใช้ได้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท</p>

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๔๑	ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)
<p>มาตรา ๒๗ ผู้ใดกระทำการในระหว่างการออกเสียงประชามติดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ออกเสียงประชามติหรือพยายามออกเสียงประชามติ โดยมีใช้เป็นผู้มีสิทธิออกเสียง</p> <p>(๒) ใช้บัตรอื่นที่มีใช้บัตรออกเสียงประชามติตามมาตรา ๑๒ มาออกเสียงประชามติ</p> <p>(๓) นำบัตรออกเสียงประชามติออกไปจากที่ออกเสียง</p> <p>(๔) ทำเครื่องหมายเพื่อเป็นที่สังเกตโดยวิธีใดไว้ที่บัตรออกเสียงประชามติ</p> <p>(๕) จงใจกระทำการด้วยประการใดๆ ให้บัตรออกเสียงประชามติชำรุดหรือเสียหาย หรือให้เป็นบัตรเสีย หรือกระทำการด้วยประการใดๆ แก่บัตรเสียให้เป็นบัตรที่ใช้ได้</p> <p>(๖) นำบัตรออกเสียงประชามติใส่ในหีบบัตรออกเสียงประชามติโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายหรือกระทำการใดในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง เพื่อแสดงว่ามีผู้มาแสดงตนเพื่อลงคะแนนออกเสียงโดยผิดไปจากความจริง หรือกระทำการใดอันเป็นเหตุให้มีบัตรออกเสียงประชามติเพิ่มขึ้นจากความจริง</p> <p>(๗) กระทำการโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อมิให้ผู้มีสิทธิออกเสียงสามารถใช้สิทธิได้หรือขัดขวางหรือหน่วงเหนี่ยวมิให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไป ณ ที่ออกเสียงหรือเข้าไป ณ ที่ออกเสียง หรือมิให้ไปถึง ณ ที่ดังกล่าวภายในกำหนดเวลาที่จะออกเสียงประชามติ</p>	<p>ถ้าผู้กระทำความผิดหนึ่งเป็นเจ้าพนักงานหรือเป็นผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการออกเสียงต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท</p> <p>มาตรา ๔๒ ผู้ใดกระทำการในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนนออกเสียงดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ออกเสียงหรือพยายามออกเสียง โดยรู้อยู่แล้วว่าตนเป็นผู้ไม่มีสิทธิออกเสียงหรือไม่มีสิทธิลงคะแนนในหน่วยออกเสียงนั้น</p> <p>(๒) ใช้บัตรอื่นที่มีใช้บัตรออกเสียงประชามติมาออกเสียง</p> <p>(๓) นำบัตรออกเสียงประชามติออกไปจากที่ออกเสียง</p> <p>(๔) ทำเครื่องหมายเพื่อเป็นที่สังเกตโดยวิธีใดไว้ที่บัตรออกเสียงประชามติ เพื่อให้ผู้อื่นรู้ว่าเป็นบัตรออกเสียงประชามติของตน หรือใช้เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ใดบนที่ภาพบัตรออกเสียงประชามติที่ตนได้ลงคะแนนออกเสียงแล้ว</p> <p>(๕) ขัดคำสั่งกรรมการประจำหน่วยออกเสียงที่สั่งให้ออกไปจากที่ออกเสียง เพราะเหตุที่ผู้นั้นขัดขวางการออกเสียงตามมาตรา ๑๔ วรรคสาม</p> <p>(๖) นำบัตรออกเสียงประชามติใส่ในหีบบัตรออกเสียงโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือกระทำการใดในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง เพื่อแสดงว่ามีผู้มาแสดงตนออกเสียงโดยผิดไปจากความจริง หรือกระทำการใดอันเป็นเหตุให้มีบัตรออกเสียงประชามติเพิ่มขึ้นจากความจริง</p> <p>(๗) กระทำการโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อมิให้ผู้มีสิทธิออกเสียงสามารถใช้สิทธิได้หรือขัดขวาง หรือหน่วงเหนี่ยวมิให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไป ณ ที่ออกเสียงหรือเข้าไป ณ ที่ออกเสียง หรือมิให้ไปถึง ณ ที่ดังกล่าว ภายในกำหนดเวลาที่จะออกเสียง</p>

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๔๑	ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)
<p>(๑๐) ก่อความวุ่นวายขึ้นในที่ออกเสียง หรือกระทำการใดอันเป็นการรบกวนหรือเป็นอุปสรรคแก่การออกเสียงประชามติ</p> <p>(๘) ให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด เพื่อจะจูงใจให้ผู้มีสิทธิออกเสียงนั้นออกเสียงประชามติอย่างใดอย่างหนึ่งหรือตออกเสียงประชามติ</p> <p>(๑๑) เปิด ทำลาย ทำให้เสียหาย ทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพ ทำให้สูญหาย ทำให้ไร้ประโยชน์ หรือนำไปซึ่งหีบบัตรออกเสียงประชามติหรือบัตรออกเสียงประชามติ เว้นแต่เป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมาย</p> <p>(๙) เรียกทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นเพื่อจะลงคะแนนออกเสียงประชามติ หรืองดเว้นไม่ลงคะแนนออกเสียงประชามติผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท</p>	<p>(๘) ก่อความวุ่นวายขึ้นในที่ออกเสียง หรือกระทำการใดอันเป็นการรบกวนหรือเป็นอุปสรรคแก่การออกเสียง</p> <p>ผู้กระทำความผิด (๑) (๒) (๓) (๔) หรือ (๕) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และผู้กระทำความผิด (๖) (๗) หรือ (๘) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท</p> <p>มาตรา ๔๓ ผู้ใดกระทำการ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ก่อความวุ่นวายเพื่อให้ออกเสียงไม่เป็นไปด้วยความเรียบร้อย</p> <p>(๒) ให้ เสนอให้หรือสัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด เพื่อจะจูงใจให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง</p> <p>(๓) หลอกลวง บังคับ ชูเชิญ หรือใช้อิทธิพลคุกคาม เพื่อให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง ออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง หรือเพื่อให้สำคัญผิดในวัน เวลา ที่ออกเสียง หรือวิธีการลงคะแนนออกเสียง</p> <p>(๔) เปิด ทำลาย ทำให้เสียหาย ทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพ ทำให้สูญหาย ทำให้ไร้ประโยชน์ นำไป หรือขัดขวางการส่งซึ่งหีบบัตรออกเสียงหรือบัตรออกเสียงประชามติ เว้นแต่เป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมาย</p> <p>(๕) เล่นหรือจัดให้มีการเล่นการพนันขึ้นต่อใดๆ อันมีผลเป็นการจูงใจให้ผู้มีสิทธิออกเสียง ไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง</p> <p>(๖) เรียก รับ หรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่น เพื่อจะไม่ไปใช้สิทธิออกเสียงหรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง</p> <p>ผู้ใดกระทำความผิด (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท และผู้กระทำความผิด (๕) หรือ (๖) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งนี้ ศาลอาจสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดไม่เกินห้าปีด้วยก็ได้</p>

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๔๑	ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)
<p>มาตรา ๒๔ กรรมการประจำที่ออกเสียงผู้ใดจงใจนับบัตรออกเสียงประชามติหรือคะแนนในการออกเสียงประชามติให้ผิดไปจากความจริง หรือรวมคะแนนให้ผิดไปหรือกระทำด้วยประการใดๆ โดยมีได้มีอำนาจกระทำโดยชอบด้วยกฎหมายให้บัตรออกเสียงประชามติชำรุดหรือเสียหาย หรือให้เป็นบัตรเสีย หรือกระทำการด้วยประการใดๆ แก่บัตรเสียเพื่อให้เป็นบัตรที่ใช้ได้ หรืออ่านบัตรออกเสียงประชามติให้ผิดไปจากความจริงหรือทำรายงานการออกเสียงประชามติไม่ตรงความเป็นจริง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสองแสนบาท</p> <p>ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ</p> <p>ชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี</p>	<p>ในกรณีที่ผู้ฝ่าฝืนตาม (๖) เป็นผู้รับหรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใด ถ้าได้แจ้งถึงการกระทำดังกล่าวต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายก่อนหรือในวันออกเสียง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษและไม่ต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง</p> <p>มาตรา ๔๔ ผู้ใดเผยแพร่ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการออกเสียงในระหว่างเวลาเจ็ดวันก่อนวันออกเสียงจนถึงเวลาสิ้นสุดการออกเสียงในวันออกเสียง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p>มาตรา ๔๕ กรรมการประจำหน่วยออกเสียงผู้ใดจงใจนับบัตรออกเสียงประชามติหรือคะแนนในการออกเสียงให้ผิดไปจากความจริง หรือรวมคะแนนให้ผิดไปหรือกระทำด้วยประการใดๆ โดยมีได้มีอำนาจกระทำโดยชอบด้วยกฎหมายให้บัตรออกเสียงประชามติชำรุด หรือเสียหาย หรือให้เป็นบัตรเสีย หรือกระทำการด้วยประการใดๆ แก่บัตรเสียเพื่อให้เป็นบัตรที่ใช้ได้ หรืออ่านบัตรออกเสียงประชามติให้ผิดไปจากความจริงหรือทำรายงานการออกเสียงไม่ตรงความเป็นจริง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

ส่วนที่ ๓

ข้อมูลประกอบการพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ

พ.ศ. ....

การออกเสียงประชามติ*

การออกเสียงประชามติ หมายถึง กระบวนการในการแสดงความเห็นของประชาชน ด้วยการลงคะแนนออกเสียงเพื่อตัดสินใจว่าจะให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในเรื่องที่มีความสำคัญและมีผลกระทบต่อประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติหรือกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ก่อนที่จะนำมติหรือการตัดสินใจนั้นออกเป็นกฎหมายหรือนำไปปฏิบัติเพื่อบังคับใช้เป็นการทั่วไป

“การออกเสียงประชามติ” ต่างจาก “ประชาพิจารณ์” ตรงที่การออกเสียงประชามติ จะต้องมีการลงคะแนนออกเสียงเพื่อหามติของประชาชนในเรื่องสำคัญนั้น ๆ ส่วนประชาพิจารณ์ เป็นเพียงการรับฟังความเห็นของประชาชนที่จะได้รับผลกระทบในเรื่องนั้น ๆ ก่อนที่หน่วยงานของรัฐ ที่เกี่ยวข้องจะมีคำสั่งหรือดำเนินการใด ๆ

หลักสำคัญของการออกเสียงประชามติ

การออกเสียงประชามติ เป็นรูปแบบหนึ่งของประชาธิปไตย แบบโดยตรง ที่ให้ประชาชน สามารถที่จะแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจในเรื่องที่มีความสำคัญและกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของตนเองได้ ถือเป็นมาตรการถ่วงดุลอำนาจองค์กรหรือสถาบันที่เป็นตัวแทนของประชาชน มิให้ดำเนินการใด ๆ โดยมีได้ฟังเสียงที่แท้จริงของประชาชน

๑. เรื่องที่จะจัดทำประชามติต้องมีความสำคัญและมีผลกระทบต่อประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติและประชาชน โดยไม่เกี่ยวกับตัวบุคคล

๒. ข้อความที่จะขอความเห็นต้องชัดเจนเพียงพอที่จะทำให้ผู้มีสิทธิออกเสียงสามารถตัดสินใจว่าจะเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในเรื่องนั้น ๆ ได้

๓. ต้องเปิดโอกาสให้ผู้เห็นชอบและไม่เห็นชอบในเรื่องที่จะจัดทำประชามติ ได้แสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมกัน

๔. ต้องจัดให้มีการลงคะแนนออกเสียงประชามติโดยอิสระ

๕. ต้องนำผลการออกเสียงประชามติไปดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนผู้มาออกเสียงประชามติ

---

* ที่มา: สารานุกรม เรื่องการออกเสียงประชามติ (เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการออกเสียงประชามติ ระดับชาติครั้งแรกของประเทศไทย) สำนักกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ, สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, พ.ศ. ๒๕๕๐. สืบค้นจาก <http://www.ect.go.th/thai/download50/ref.pdf>.

ประเภทของการออกเสียงประชามติ

การออกเสียงประชามติโดยทั่วไปสามารถแบ่งออกได้ ๒ ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่

๑. การออกเสียงประชามติแบบบังคับ หมายถึง การออกเสียงประชามติที่เขียนบังคับไว้ในกฎหมายว่า ก่อนการดำเนินการในเรื่องใด ๆ ต้องจัดให้มีการออกเสียงประชามติเพื่อขอความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบจากประชาชนก่อน โดยหากเสียงข้างมากให้ความเห็นชอบจึงจะสามารถดำเนินการในเรื่องนั้นได้

๒. การออกเสียงประชามติแบบทางเลือก หมายถึง การออกเสียงประชามติที่มีบทบัญญัติเขียนไว้ว่าในกรณีที่เห็นสมควร รัฐหรือองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่อาจจัดให้มีการออกเสียงประชามติเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในเรื่องนั้น ๆ ก่อนที่จะดำเนินการหรืออาจเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าชื่อ เพื่อขอให้จัดทำประชามติในเรื่องที่เห็นว่ามีมีความสำคัญและกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน

นอกจากการแบ่งประเภทของการออกเสียงประชามติเป็นแบบ “บังคับ” และแบบ “ทางเลือก” แล้ว ยังสามารถแบ่งตามระดับหรือพื้นที่ในการออกเสียงประชามติได้หลายลักษณะ เช่น การออกเสียงประชามติระดับชาติ ระดับมลรัฐ หรือ ระดับท้องถิ่น ขึ้นอยู่กับเรื่องที่จะจัดทำประชามติมีขอบเขตกว้างขวางเพียงใด รวมทั้งได้มีบทบัญญัติเขียนรับรองสำหรับการจัดทำประชามติในระดับนั้น ๆ หรือไม่

การออกเสียงประชามติของประเทศไทย

การออกเสียงประชามติของประเทศไทย ได้เคยมีบัญญัติ ไว้เป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๒ ในมาตรา ๑๗๔ ที่กำหนดว่า การเสนอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ หากพระมหากษัตริย์ทรงเห็นว่าอาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียสำคัญของประเทศชาติหรือประชาชน อาจจัดให้มีการออกเสียงประชามติว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญนั้นก็ได้

และไม่เฉพาะรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. ๒๔๙๒ เท่านั้นที่ได้บัญญัติเรื่องการออกเสียงประชามติไว้ แต่ยังมีรัฐธรรมนูญฉบับต่อมาถึง ๔ ฉบับ (ไม่นับรวมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙) ได้แก่ ฉบับ พ.ศ. ๒๕๑๑ , พ.ศ. ๒๕๑๗, ฉบับ พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๓๙ และฉบับ พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องการออกเสียงประชามติเพื่อให้ความเห็นชอบกับร่างแก้ไขรัฐธรรมนูญบางมาตราหรือทั้งฉบับ (ยกเว้น รัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๐ เท่านั้น ที่กำหนดให้เรื่องที่จะจัดให้มีการออกเสียงประชามติเป็นเรื่องอื่นที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่ามีมีความสำคัญและอาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติและประชาชน)

ตารางเปรียบเทียบบทบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับต่าง ๆ จนถึงปัจจุบัน

รัฐธรรมนูญ ฉบับ.. พ.ศ.	มาตรา	เหตุในการจัดทำประชามติ	กำหนดวันออกเสียง	การตัดสินผล การออกเสียง
พ.ศ.๒๔๙๒ พ.ศ.๒๕๑๑ พ.ศ.๒๕๑๗	ม.๑๗๔-๑๗๖ ม.๑๗๐-๑๗๒ ม.๒๒๙-๒๓๑	ให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับร่างแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่พระมหากษัตริย์ทรงเห็นว่าอาจกระทบต่อประโยชน์ได้เสียสำคัญของประเทศชาติและประชาชน	ภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการออกเสียง	เสียงข้างมากของที่มาออกเสียง
พ.ศ.๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ.๒๕๓๖	ม.๒๑๑ บัณดรโสภส	ให้ความเห็นหรือไม่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญที่สภาร่างฯ เสนอต่อรัฐสภา และได้รับคะแนนเสียงไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา	ไม่ก่อน ๙๐ วัน แต่ไม่ช้ากว่า ๑๒๐ วัน นับแต่วันที่ประธานรัฐสภาประกาศให้มีการออกเสียง	เสียงข้างมากของที่มาออกเสียงและผู้มาใช้สิทธิออกเสียง ต้องไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๕ ของจำนวนผู้มีสิทธิ
พ.ศ.๒๕๔๐	ม.๒๑๔	ให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในเรื่องสำคัญที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่าอาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติหรือประชาชน	ไม่ก่อน ๙๐ วัน แต่ไม่ช้ากว่า ๑๒๐ วัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มีการออกเสียง	- เสียงข้างมากของผู้ที่มาออกเสียง และผู้มาใช้สิทธิออกเสียง ต้องไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๕ ของจำนวนผู้มีสิทธิ - การออกเสียงมีผลเป็นเพียงการให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี
พ.ศ.๒๕๔๙	ม.๒๙,ม.๓๑ และม.๓๒	ให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญทั้งฉบับที่สภาร่างรัฐธรรมนูญได้จัดทำขึ้น	ไม่เร็วกว่า ๑๕ วัน และไม่ช้ากว่า ๓๐ วัน นับแต่วันที่เผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญ	เสียงข้างมากของผู้ที่มาออกเสียง

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหลายฉบับจะมีบทบัญญัติรับรองเรื่องการออกเสียงประชามติไว้ แต่ในทางปฏิบัติยังไม่เคยจัดให้มีการออกเสียงประชามติในระดับชาติ จึงอาจกล่าวได้ว่า การออกเสียงประชามติ ตามมาตรา ๒๙ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๙ เป็นการออกเสียงประชามติระดับชาติครั้งแรกของประเทศไทย

การออกเสียงประชามติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๙

บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๙ มาตรา ๓๑ และมาตรา ๓๒ โดยมีสาระสำคัญ ประกอบด้วย

๑. การออกเสียงประชามติครั้งนี้เป็นการออกเสียงเพื่อให้ประชาชนได้พิจารณาว่าจะเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญที่สภาร่างรัฐธรรมนูญได้ยกร่างขึ้นทั้งฉบับ

๒. การกำหนดวันออกเสียงประชามติต้องไม่เร็วกว่า ๑๕ วัน และไม่ช้ากว่า ๓๐ วัน นับแต่วันที่สภาร่างรัฐธรรมนูญได้เผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญให้ประชาชนทราบ และวันออกเสียงต้องกระทำภายในวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร

๓. หลักเกณฑ์และวิธีการในการออกเสียงประชามติให้เป็นไปตามที่สภาร่างรัฐธรรมนูญประกาศกำหนด

๔. ผลการออกเสียงประชามติให้ถือเสียงข้างมากของผู้มาออกเสียงประชามติ หากเสียงข้างมากเห็นชอบให้นำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่มาบังคับใช้ ให้ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ นำร่างรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าฯ เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยและประกาศบังคับใช้ แต่หากเสียงข้างมากไม่เห็นชอบ ให้สภาร่างรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลง และให้คณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติร่วมกับคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่ได้เคยประกาศใช้มาแล้วฉบับใดฉบับหนึ่งมาปรับปรุงให้แล้วเสร็จ ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันออกเสียงประชามติ ไม่เห็นชอบ

หลักเกณฑ์และวิธีการว่าด้วยการเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญ และการออกเสียง

- กำหนดให้สภาร่างรัฐธรรมนูญทำหน้าที่เผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญ และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเผยแพร่กระบวนการและขั้นตอนการออกเสียงประชามติ ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง

- ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ดำเนินการจัดและควบคุมการออกเสียงประชามติ ให้เป็นไปด้วยความสุจริตและเที่ยงธรรมตามที่สภาร่างรัฐธรรมนูญมอบหมาย

- ให้สภาร่างรัฐธรรมนูญประกาศกำหนดวันออกเสียงประชามติ

- การออกเสียงประชามติให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ

- ให้ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตออกเสียง

- ใช้เขตหมู่บ้านเป็นเขตของหน่วยออกเสียง และถือเกณฑ์จำนวนผู้มีสิทธิในแต่ละหน่วยจำนวน ๘๐๐ คน เป็นประมาณ

- กำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิออกเสียง ประกอบด้วย
  ๑. มีสัญชาติไทย (แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่า ๕ ปี)
  ๒. มีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๘ ปีบริบูรณ์ ในวันที่ ๑ มกราคมของปีที่มีการออกเสียง และ
  ๓. มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตออกเสียงมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน นับถึงวันออกเสียงประชามติ
- กำหนดลักษณะบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิออกเสียง ได้แก่ บุคคลที่
  ๑. วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
  ๒. เป็นภิกษุ สามเณร นักพรตหรือนักบวช
  ๓. ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย
- กำหนดให้มีการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงและปิดประกาศไม่น้อยกว่า ๒๐ วันก่อนวันออกเสียง เพื่อให้บุคคลสามารถตรวจสอบและยื่นคำร้อง ขอเพิ่ม-ถอนชื่อ ได้ไม่น้อยกว่า ๑๐ วันก่อนวันออกเสียง
- กำหนดรูปแบบบัตรออกเสียงประชามติและวิธีการทำเครื่องหมายในบัตรออกเสียงประชามติ
- กำหนดระยะเวลาในการออกเสียงประชามติ ระหว่างเวลา ๐๘.๐๐ - ๑๖.๐๐ น. (เพิ่มขึ้นจากการเลือกตั้งที่ผ่านมาอีก ๑ ชั่วโมง: เดิมกำหนดระยะเวลาการเลือกตั้ง ๐๘.๐๐ - ๑๕.๐๐ น.) เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้มาใช้สิทธิออกเสียง
- กำหนดให้นับคะแนนที่หน่วยออกเสียง โดยเปิดเผยติดต่อกันจนแล้วเสร็จหลังจากปิดการลงคะแนนและให้รายงานผลการนับคะแนนไปยังอนุกรรมการออกเสียงประจำอำเภอ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและคณะกรรมการการเลือกตั้งตามลำดับ
- กำหนดให้ผู้มีสิทธิออกเสียงที่มีถิ่นที่อยู่ในจังหวัดอื่นนอกจากจังหวัดที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน สามารถใช้สิทธิลงคะแนนออกเสียงในจังหวัดที่ตนอยู่ได้ โดยต้องยื่นคำขอลงทะเบียนต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นของอำเภอหรือเทศบาลที่ตนอยู่ ก่อนวันออกเสียงอย่างน้อย ๓๐ วัน
- กำหนดให้กรณีหน่วยออกเสียงใดมีเหตุสุดวิสัยเกิดขึ้นในวันออกเสียงเป็นเหตุให้ไม่สามารถลงคะแนนออกเสียงได้ ให้กรรมการประจำหน่วยออกเสียงประกาศงดลงคะแนนในหน่วยออกเสียงนั้น และประกาศให้ผู้มีสิทธิออกเสียงในหน่วยนั้นไปใช้สิทธิออกเสียง ณ ที่ออกเสียงกลาง (จุดเนิน) ของจังหวัดนั้น ๆ แทนในวันและเวลาออกเสียงเดิม
- กำหนดให้มีการคัดค้านการออกเสียงในหน่วยออกเสียงได้ โดยต้องมีผู้มาใช้สิทธิจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละสิบของจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้น ยื่นคำร้องคัดค้านต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ภายใน ๒๔ ชั่วโมง นับแต่การลงคะแนนออกเสียงสิ้นสุดลง ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งอาจสั่งให้มีการออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้นได้ แต่การออกเสียง

ใหม่ต้องกระทำไม่ช้ากว่า ๓๐ วัน นับแต่วันที่เผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญ เว้นแต่พิจารณาแล้ว เห็นว่าการออกเสียงใหม่จะไม่ทำให้ผลการออกเสียงของทั้งประเทศเปลี่ยนแปลงไป ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งยกคำร้องคัดค้าน

- กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งแจ้งผลการออกเสียงและจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียงไปยังสภาร่างรัฐธรรมนูญเพื่อประกาศผลการออกเสียงประชามติ

การเตรียมความพร้อมของประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียง

เนื่องจากการออกเสียงประชามติตามรัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. ๒๕๕๙ เป็นการออกเสียงระดับชาติ ครั้งแรกในประวัติศาสตร์การเมืองไทย ซึ่งจะมีผลต่อการกำหนดทิศทางและอนาคตของประเทศ ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงจะต้องเตรียมความพร้อม เพื่อให้การออกเสียงประชามติครั้งนี้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ โดยมีแนวทางที่ควรปฏิบัติอย่างน้อย ๕ ประการ ประกอบด้วย

๑. ควรที่จะให้ความสนใจและติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องก่อนการตัดสินใจออกเสียงประชามติ

๒. ควรที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อร่างรัฐธรรมนูญในโอกาสต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการยกร่างรัฐธรรมนูญ และเพื่อให้เกิดความหลากหลายทางแนวความคิด

๓. ควรที่จะคิดและวิเคราะห์ด้วยหลักเหตุและผลก่อนการตัดสินใจ โดยต้องไม่คล้อยตามกระแสหรือสถานการณ์ ต้องไม่ยอมรับการชักจูงด้วยประโยชน์อื่นใดในทางมิชอบ ต้องแยกแยะระหว่างความชอบหรือไม่ชอบในตัวบุคคลกับสาระของร่างรัฐธรรมนูญ รวมทั้งต้องรู้จักมองภาพรวมของรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ

๔. ควรที่จะได้ศึกษาและทำความเข้าใจกับขั้นตอนและวิธีการในการลงคะแนนออกเสียงประชามติ เพื่อให้การใช้สิทธิออกเสียงเป็นไปอย่างถูกต้อง

๕. ควรที่จะได้เห็นความสำคัญและไปใช้สิทธิออกเสียงโดยพร้อมเพรียงกัน แม้ว่า การออกเสียงประชามติครั้งนี้เป็นเพียงสิทธิ มิใช่หน้าที่ แต่เนื่องจากเป็นการกำหนดกติกาหลักของประเทศ ดังนั้น จึงควรที่ผู้มีสิทธิออกเสียงทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมในการแสดงเจตนารมณ์นี้ โดยอาจสรุปได้ว่า การออกเสียงประชามติครั้งนี้จะเป็นไปอย่างมีคุณภาพและบรรลุตามเป้าหมายหรือไม่เพียงใด ส่วนสำคัญขึ้นอยู่กับความพร้อมของประชาชนที่จะต้องรู้จัก

**กระบวนการเผยแพร่รัฐธรรมนูญและการออกเสียงประชามติ
ตามรัฐธรรมนูญชั่วคราว ๒๕๕๙***

.....

ตามที่รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวปี ๒๕๕๙ ได้กำหนดให้มีการร่างรัฐธรรมนูญขึ้นภายใน ๑๘๐ วัน นับจากวันที่ได้มีการเปิดประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญครั้งแรก ตามมาตรา ๒๙ และในขณะเดียวกันก็ได้มีการเลือกคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญและทำการเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญพร้อมทั้งมอบหมายให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) จัดออกเสียงประชามติเพื่อรับรองร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งการเผยแพร่และการจัดออกเสียงประชามตินั้น จะต้องจัดทำไม่เร็วกว่า ๑๕ วันและไม่ช้ากว่า ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้มีการเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญตามหลักเกณฑ์ที่สภาร่างฯ กำหนด ตามมาตรา ๒๙ วรรค ๒

ในการจัดทำกรเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญและการออกเสียงประชามติ สภาร่างรัฐธรรมนูญได้มีการพิจารณาและจัดทำร่างประกาศสภาร่างรัฐธรรมนูญ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการว่าด้วยการเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญ และการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... เพื่อใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการกำหนดวิธีการเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญและวิธีการในการออกเสียงประชามติของประชาชน ซึ่งได้มีการพิจารณาในที่ประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ และมีการแก้ไขร่างประกาศดังกล่าว จนในที่สุดได้ข้อยุติและมีการประกาศใช้ร่างประกาศสภาร่างรัฐธรรมนูญในราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๐

โดยใช้ชื่อว่า ประกาศสภาร่างรัฐธรรมนูญ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการ ว่าด้วยการเผยแพร่รัฐธรรมนูญ และการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งประกอบไปด้วย ๓๙ ข้อ แบ่งออกเป็น ๒ หมวดคือ

หมวดที่ ๑ เรื่องการเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญและกระบวนการขั้นตอนการออกเสียง ซึ่งในรายละเอียดได้กล่าวถึงเรื่องของการเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญและขั้นตอนการออกเสียงประชามติ โดยการเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญนั้นเป็นหน้าที่ของสภาร่างรัฐธรรมนูญ แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาคณะหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่เผยแพร่ จัดทำเอกสาร ชี้แจงถึงร่างรัฐธรรมนูญให้แก่ประชาชนได้รับทราบก่อนการออกเสียงประชามติ โดยสามารถประสานความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อดำเนินการการเผยแพร่ได้

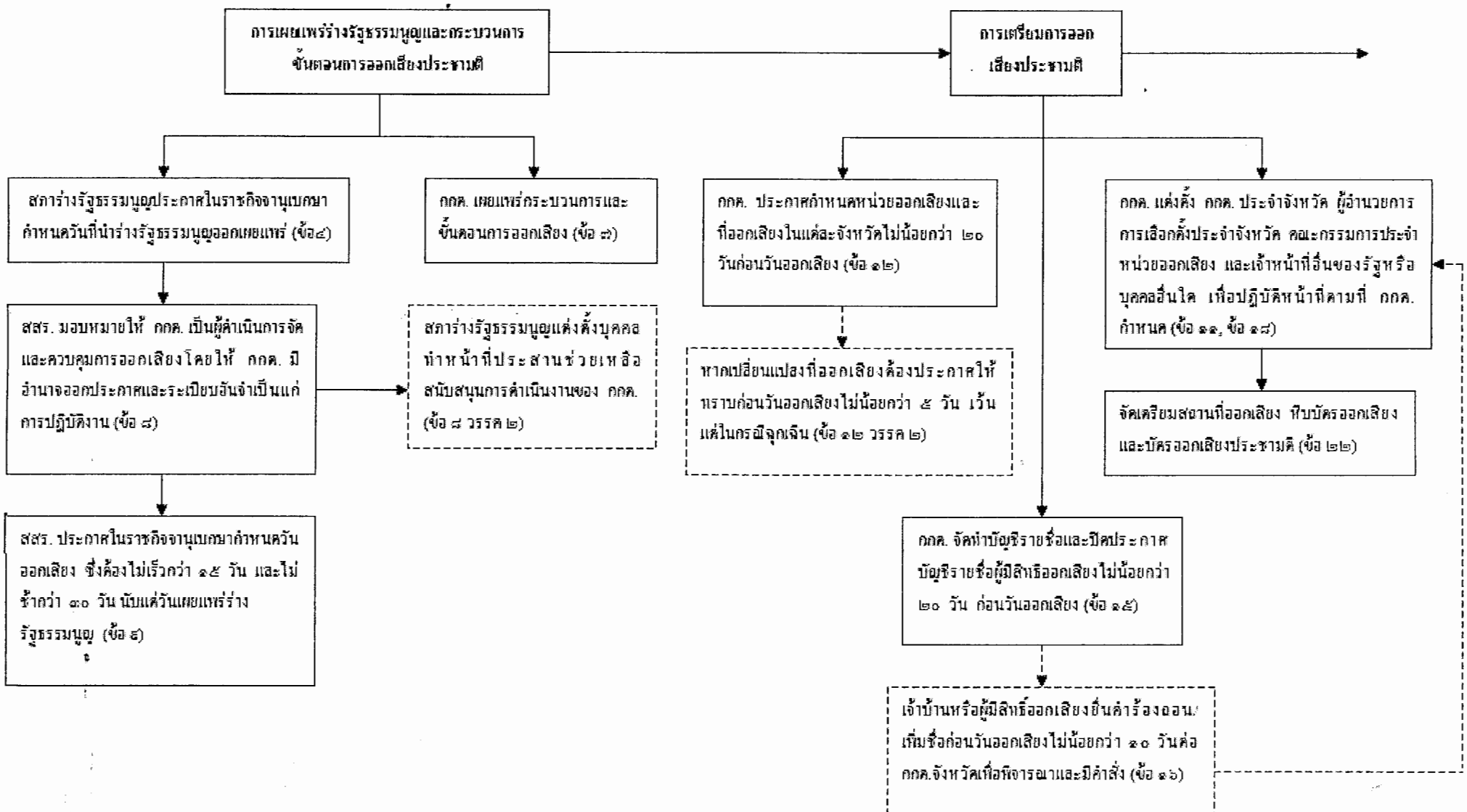
* ที่มา: ชยพล ธาณีวัฒน์ กลุ่มงานกฎหมาย ๓ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร วันที่ ๒ เม.ย. ๒๕๕๐.

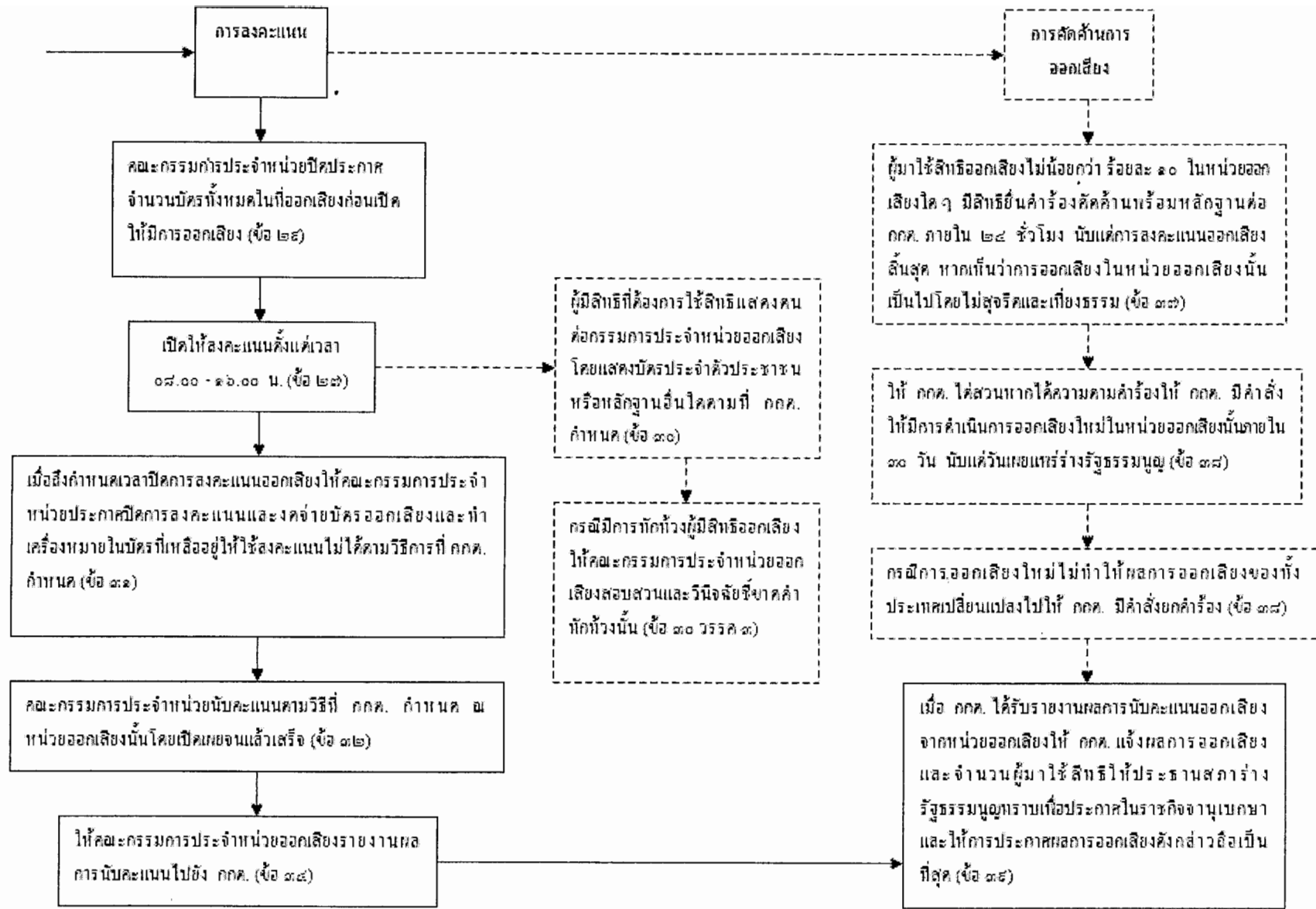
ในส่วนของการเผยแพร่ขั้นตอนการออกเสียงประชามติสภาร่างรัฐธรรมนูญ มอบหมายให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ทำหน้าที่เผยแพร่ขั้นตอนและวิธีการออกเสียงโดยสามารถร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในการทำหน้าที่ได้

หมวดที่ ๒ เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการในการออกเสียง แบ่งออกเป็น ๘ ส่วน ตั้งแต่การแต่งตั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รับผิดชอบ การแต่งตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและผู้เกี่ยวข้อง การจัดตั้งเขตและหน่วยในการออกเสียง การจัดทำบัญชีรายชื่อ วิธีการลงคะแนนเสียง และการคัดค้านการออกเสียง

กระบวนการขั้นตอนการเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญและการออกเสียงประชามติ
ตามประกาศสภาร่างรัฐธรรมนูญเรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการว่าด้วยการเผยแพร่
ร่างรัฐธรรมนูญ และการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๕๐

พัฒนาการมีส่วนร่วมในทางการเมืองกับประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม และพหุการเมือง : การเมืองภาคประชาชน

วิชา ไชยสาร*

ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาอับราฮัม ลินคอล์น (Abraham Lincoln) ได้ให้คำนิยามของการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย (Democracy) ที่ได้รับการยอมรับและนำไปอ้างอิงกันอย่างกว้างขวางว่า “การเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย หมายถึง การปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน” (government of the people, by the people, and for the people)^๑

ความหมายของการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยดังกล่าว อำนาจอสูงสุดหรืออำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน โดยประชาชนทำหน้าที่ปกครองตนเองโดยตรง (Direct Democracy) นั้นเป็นอุดมคติ เพราะในทางปฏิบัตินั้นไม่สามารถกระทำได้ จึงเกิดรูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบผู้แทน (Indirect Democracy or Representative government) โดยประชาชนเลือกผู้แทนขึ้นทำหน้าที่แทนตน แล้วผู้แทนเหล่านั้นมีหน้าที่ร่วมกันกำหนดทั้งผู้ปกครอง (รัฐบาล) นโยบาย และวิธีการปฏิบัติตามนโยบาย ซึ่งเป็นหลักการและกระบวนการทางการเมืองการปกครองที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ประชาธิปไตยตามคำนิยามของอับราฮัม ลินคอล์น

การที่ประชาชนทำหน้าที่ปกครองด้วยตนเองโดยตรง หรือการเลือกผู้แทนเข้าไปทำหน้าที่แทนตนนั้น เป็นกลไกที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้กระบวนการทางการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยทุกกระบวนการ ทุกระดับ และทุกมิติ ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยที่ประชาชนต้องมีคุณสมบัติที่เอื้อหรือสนับสนุนต่อหลักการประชาธิปไตย เช่น มีความสนใจ กระตือรือร้นที่จะเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมือง หรือติดตาม ควบคุม และตรวจสอบการทำงานของรัฐอย่างจริงจัง เป็นต้น หรืออาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า ประชาชนต้องมีวัฒนธรรมทางการเมืองตามที่ระบุว่า “กิจกรรมทางการเมือง การปกครองเป็นหน้าที่ที่ทุกคนต้องเอาใจใส่รับผิดชอบจะหลีกเลี่ยงหรือปฏิเสธให้พ้นความรับผิดชอบของตนหาได้ไม่”^๒ หรือ “การเมืองเป็นเรื่องของทุกคน”

การมีส่วนร่วมในทางการเมือง (Political Participation) จึงเป็นหัวใจของการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย โดยเฉพาะในสังคมประชาธิปไตยแบบตะวันตก แต่มีได้หมายความว่า ประชาชนทั้งหมดจะต้องประสงค์ที่จะมีส่วนร่วมในทางการเมือง เพราะยังมีประชาชนอีกจำนวนหนึ่งที่พอใจเป็นผู้สังเกตการณ์ทางการเมืองมากกว่าจะเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมืองโดยตรง และในบางประเทศหรือบางสถานการณ์นั้น หากเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทาง

* ที่มา: สำนักประสานงานการเมือง สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

^๑ ประหยัด หงษ์ทองคำ. การพัฒนาทางการเมืองโดยกระบวนการปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด พาพาส, ม.ป.ป., หน้า ๑๓

^๒ เรื่องเดิม, หน้า ๗.

การเมืองมากเกินไป ก็อาจจะไม่เกิดผลดีได้ เนื่องจากในบริบทของการมีส่วนร่วมในทางการเมืองนั้น ประชาชนจะมีสิทธิส่วนร่วมในทางการเมือง ทั้งรูปแบบหรือวิธีการ และขอบเขต กลุ่ม หรือจำนวน ของประชาชนผู้มีสิทธิส่วนร่วมในทางการเมืองได้ดีมากน้อยเพียงใดนั้น ยังขึ้นอยู่กับระดับ ของพัฒนาการทางการเมือง ความตื่นตัวในทางการเมือง และวุฒิภาวะทางการเมืองหรือภูมิปัญญา ทางการเมืองของรัฐนั้น ๆ เป็นสำคัญด้วย

การมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชน จึงมีใช่มีเพียงการออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนหรือ การมีส่วนร่วมในทางการเมืองรูปแบบอื่นรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งเท่านั้น และประชาชนผู้มีสิทธิ ส่วนร่วมในทางการเมืองก็ได้จำกัดว่าต้องเป็นชายหรือหญิง หรือต้องอายุ ๒๐ ปีบริบูรณ์ หรือต้องไม่ เป็นผู้ทุพพลภาพ หรือต้องสำเร็จการศึกษาระดับใดระดับหนึ่งเท่านั้น

ในกระแสการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองนั้น วิกฤตการณ์เรียกร้องสิทธิส่วนร่วม ในทางการเมืองของประชาชนเกิดขึ้นบ่อย ๆ ในสังคมการเมืองของประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทยด้วย เช่น การเรียกร้องของขุนนางอังกฤษที่จะมีมหากฎบัตร หรือแมกนาคาร์ตา (Magna Carta) เพื่อขยายสิทธิมีส่วนร่วมในทางการเมืองของคนอังกฤษ การเรียกร้องประชาธิปไตยของนักศึกษาจีน ที่จัตุรัสเทียนอันเหมย เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๒๗ การเปลี่ยนแปลงการปกครองไทยเพื่อให้วงชน ไทยได้มีส่วนร่วมในทางการเมืองตามวิถีประชาธิปไตย เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๑๕ หรือการปฏิรูป การเมืองไทยเมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๔๔ โดยมีการเพิ่มรูปแบบ วิธีการ และขยายขอบเขต กลุ่ม หรือ จำนวนของประชาชนผู้มีสิทธิมีส่วนร่วมในทางการเมือง เป็นวัตถุประสงค์ที่สำคัญวัตถุประสงค์หนึ่ง

การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในทางการเมือง เป็นพัฒนาการมีส่วนร่วมในทาง การเมืองไทยแบบพหุนิยม (Pluralism) หรือเป็นแนวความคิดที่เคารพความแตกต่าง (Difference) และความหลากหลาย (Diversity) ในมิติต่าง ๆ ของผู้คนในสังคม ตั้งแต่การเมือง ชีวิตทางสังคม และ วัฒนธรรม (ธีรยุทธ บุญมี, ๒๕๔๓) อันเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการผลักดันหรือ การพัฒนาทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ก่อให้ชุมชนเข้มแข็ง หรือที่เรียกว่า “ประชาสังคม” ในปัจจุบัน ทั้งนี้ ได้มีการนำเสนอแนวความคิดเรื่องพหุนิยมกันมาตั้งแต่ยุคแห่งการต่อสู้ เพื่อประชาธิปไตย ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ แต่ช่วงนั้นอุดมการณ์ประชาธิปไตยได้เลือนหายไป โดยมี แนวความคิดเกี่ยวกับสังคมนิยมมาแทนที่

จนกระทั่งทศวรรษที่ผ่านมา (นับจากเหตุการณ์พฤษภา ๒๕๓๕) เป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ ของการปฏิรูปการเมืองไทย ประชาชน นักการเมือง นักวิชาการ สื่อมวลชน องค์กรเอกชน และ สภาร่างรัฐธรรมนูญ ได้ให้ความสำคัญกับ “การมีส่วนร่วมในทางการเมือง” (Political Participation) มากเป็นพิเศษ จนดูเหมือนว่าจะเป็นคำที่มีความหมายยิ่งใหญ่ รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ นับตั้งแต่กรอบเบื้องต้นของร่างรัฐธรรมนูญ เจตจำนง ของสภาร่างรัฐธรรมนูญ สาระสำคัญของรัฐธรรมนูญจึงล้วนแต่มีผลให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม ในทางการเมืองทุกระดับในกระบวนการทางการเมืองมากยิ่งขึ้น และยังสามารถขยายการรับรองสิทธิ ขั้นพื้นฐาน (Basic Rights or Fundamental Rights) สิทธิในการแสดงความคิดเห็น โดยการพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น เป็นต้น และสิทธิของพลเมือง

(Citizen's Rights) เช่น สิทธิออกเสียงเลือกตั้งและสมัครรับเลือกตั้ง เสรีภาพในการรวมกันเป็นพรรคการเมือง เป็นต้น เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชน

ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ นั้น นับเป็นคุณูปการอันยิ่งใหญ่ของการปฏิรูปการเมือง มีผลให้ประชาชนมีช่องทางเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมืองในทุกมิติแห่งกระบวนการทางการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยทั้งในแนวราบ (รูปแบบหรือวิธีการ) และแนวตั้ง (ขอบเขตหรือจำนวนของประชาชนผู้มีสิทธิมีส่วนร่วมในทางการเมือง) โดยบัญญัติไว้ชัดเจนในหมวด ๕ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา ๗๖ ดังนี้

“มาตรา ๗๖ รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ”

นอกจากนั้น บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญฉบับใหม่อีกหลายมาตราก็ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองอย่างเป็นรูปธรรมเด่นชัดอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนในรัฐธรรมนูญทั้ง ๑๕ ฉบับที่ประเทศไทยเคยใช้มา สิทธิมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่จึงได้เปิดกว้างขึ้นทั้งด้านรูปแบบ หรือวิธีการของการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชน และขอบเขต กลุ่ม หรือจำนวนของประชาชนผู้มีสิทธิมีส่วนร่วมในทางการเมือง ก่อให้เกิด **“ระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม” (Participatory Democracy)** และสร้าง **“ระบบพหุการเมือง” (Plural Politics)** ที่นำไปสู่**“การเมืองภาคประชาชน”**

ประชาชนจะได้ใช้สิทธิมีส่วนร่วมในทางการเมืองตามที่รัฐธรรมนูญฯ กำหนดไว้หรือไม่ นั้นยังไม่อาจสรุปได้ เพราะในกระบวนการทางการเมืองมีปัจจัยอื่นอีกมากที่เป็นตัวแปร ทำให้เกิดกระบวนการและพฤติกรรมเบี่ยงเบน ซึ่งอาจทำให้ประชาชนไม่ได้ใช้สิทธิมีส่วนร่วมในทางการเมืองตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ ก็ได้ นอกจากนี้ การนำแนวความคิดของประเทศตะวันตกมาใช้ในกระแสนวัตกรรมทางการเมืองไทยและวุฒิภาวะทางการเมืองไทยแบบดั้งเดิมนั้น จะเกิดผลต่อการปฏิรูปการเมืองไทยอย่างไร เป็นประเด็นที่ทั้งภาครัฐและภาคประชาชนจึงต้องผลักดันให้ประชาชนได้ใช้สิทธิมีส่วนร่วมในทางการเมืองตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ เพื่อสร้างระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) และพหุสังคม (ประชาสังคม) พหุการเมือง (Plural Society – Plural Politics) ให้เป็นกลไกหนึ่งที่จะทำให้เกิดความสมดุลทางการเมืองต่อไป

นิยามของคำว่า **“การมีส่วนร่วมในทางการเมือง”** หมายถึง การที่ประชาชนเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมทางการเมือง เพื่อที่จะมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐ หรือผู้นำรัฐบาล รวมทั้งกดดันให้รัฐบาลกระทำตามความประสงค์ของตนหรือกลุ่มของตน และโดยที่การมีส่วนร่วมในทางการเมืองเป็นเครื่องชี้วัดพัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของแต่ละประเทศ การมีส่วนร่วมในทางการเมืองก็ควรที่จะเป็นการมีส่วนร่วมในทางการเมืองตามที่กฎหมายกำหนด ดังนั้น ประเทศที่พัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอยู่ในระดับที่ดีแล้ว

ก็มักจะกำหนดให้ประชาชนในทุกระดับมีสิทธิมีส่วนร่วมในทางการเมืองตามกฎหมายที่มีผลในทางปฏิบัติ
 อย่างเป็นรูปธรรม ในทุกมิติของกระบวนการทางการเมือง

ทั้งนี้ “การมีส่วนร่วมในทางการเมือง” จึงต้องเป็นการกระทำที่มีวัตถุประสงค์เพื่อมี
 อิทธิพลในการตัดสินใจของรัฐบาลเป็นสำคัญ และการกระทำใดไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อมี
 อิทธิพลในการตัดสินใจเลือกนโยบายของรัฐบาล หรือเลือกบุคคลสำคัญที่สามารถกำหนด
 นโยบายของรัฐบาลได้ ก็ไม่ถือเป็นการมีส่วนร่วมในทางการเมือง

แนวความคิดของการมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย มีดังนี้

๑. การมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยโดยตรง (Direct Democracy)
 โดยประชาชนของรัฐทั้งหมดจะร่วมประชุมพิจารณาเรื่องต่าง ๆ หรือทำหน้าที่เป็นสภาเอง ตามทฤษฎี
 อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน ซึ่งรูสโซ (Rousseau) เป็นหนึ่งในผู้นำคนสำคัญในการเผยแพร่
 ความคิดนี้ โดยมีหลักการว่า ประชาชนทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์ในสังคม
 กล่าวคือ ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการบัญญัติกฎหมาย^๓ อันเป็นการเจตจำนงร่วมกัน ซึ่งเคยใช้
 ในบางแคว้นในสวิตเซอร์แลนด์ แต่เมื่อจำนวนประชาชนมากขึ้น การปกครองในระบบประชาธิปไตย
 โดยตรง (Direct Democracy) จึงเป็นเรื่องที่ยากแก่ที่จะให้ประชาชนทุกคนใช้อำนาจอธิปไตย
 ด้วยตนเอง

๒. การมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยแบบตัวแทนหรือประชาธิปไตย
 โดยอ้อม (Representative Democracy or Indirect Democracy) ตามทฤษฎีอำนาจอธิปไตย
 เป็นของชาติ ประชาชนจะเลือกผู้แทนทำหน้าที่แทนตนในสภา โดยที่ประชาชนยังพอจะมีช่องทาง
 ในการควบคุมการเมืองการปกครองได้บ้าง ขอบเขตของการมีตัวแทนของปวงชนนั้นต้องเป็นไปอย่าง
 กว้างขวางทั่วไป ประชาชนทั่วไปต้องมีสิทธิที่จะมีตัวแทน สิทธิออกเสียงเลือกตั้งจะไม่เป็นของกลุ่มใด
 กลุ่มหนึ่ง หรือมีเงื่อนไขกีดกันประชาชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง และสิทธิพื้นฐาน (Basic Rights or
 Fundamental Rights) ของประชาชนต้องได้รับการรับรอง เช่น สิทธิในการพูด การเขียน การรับรู้
 ข้อมูลข่าวสาร การนับถือศาสนา และสิทธิที่เท่าเทียมกันในศาล เป็นต้น

๓. การมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนในระบบประชาธิปไตยแบบกึ่งโดยตรง
 (Semi - direct Democracy) เป็นการนำการมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย
 โดยตรงมาผสมผสานกับการมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยแบบตัวแทน^๔
 ซึ่งน่าจะใกล้เคียงกับการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนในระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

^๓ ส. ศิวรักษ์. นักปรัชญาการเมืองฝรั่ง. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เคล็ดไทย, ๒๕๑๙. หน้า ๑๖๖.

^๔ ศึกษาเพิ่มเติมในไพโรจน์ ชัยนาม. สถาบันการเมืองและกฎหมายรัฐธรรมนูญ ภาค ๒ ระบบการเมืองที่สำคัญ. กรุงเทพฯ :
 สารศึกษาการพิมพ์, ๒๕๒๔.

๔. การมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนในระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) หรือที่เรียกกันว่า “ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม” เป็นประชาธิปไตยแบบตัวแทนที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองการปกครองในระดับต่างๆ มากขึ้น โดยให้ประชาชนมีอำนาจในการควบคุมและตรวจสอบการทำงานของผู้ที่ได้รับเลือกตั้งให้ใช้อำนาจอธิปไตยแทนตนด้วย มิใช่เพียงมีอำนาจเพียงเป็นที่มาแห่งอำนาจปกครองหรือมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งเท่านั้น ซึ่งลักษณะหรือรูปแบบของการมีส่วนร่วมในทางการเมืองนั้น อาจจะเป็นรูปแบบของการมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยโดยตรง อาทิเช่น การออกเสียงประชามติ การเข้าชื่อเสนอกฎหมายการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง เป็นต้น ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมจึงน่าจะอยู่ตรงกลางระหว่างการมีส่วนร่วมในทางการเมืองแบบตัวแทนหรือประชาธิปไตยโดยอ้อมที่ประชาชนมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งอย่างเดียว กับการมีส่วนร่วมในทางการเมืองแบบตัวแทนซึ่งประชาชนได้มีส่วนร่วมในทางการเมือง ในรูปแบบของประชาธิปไตยโดยตรงควบคู่กันไปด้วย^๕

๕. การมีส่วนร่วมในทางการเมืองแบบพหุการเมือง (Plural Politics) เป็นการยอมรับหลักการการมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม โดยการมีส่วนร่วมในทางการเมืองแบบผู้แทน เช่น การเลือกตั้ง เป็นต้น เพื่อให้ได้ผู้แทนไปทำหน้าที่แทนตน และการมีส่วนร่วมในทางการเมืองโดยตรง เช่น การเข้าชื่อเสนอกฎหมาย การออกเสียงประชามติ เป็นต้น ยังยอมรับการมีส่วนร่วมในทางการเมืองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ได้มีสิทธิส่วนร่วมในทางการเมืองเท่าเทียมกัน และปฏิเสธการผูกขาดอำนาจทางการเมืองให้เป็นของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง การมีส่วนร่วมในทางการเมืองแบบพหุการเมืองจึงต้องยอมรับภาวะความเป็นพหุสังคม (Plural Society) อันเป็นการเคารพความแตกต่าง (Difference) และความหลากหลาย (Diversity) และระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

ดังนั้น การมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนจึงสามารถกระทำได้หลายรูปแบบหรือวิธีการ และขอบเขต กลุ่ม หรือจำนวนและกลุ่มของประชาชนผู้มีสิทธิเข้ามีส่วนร่วม จำกัดน้อยลง ทำให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในทางการเมืองกว้างขึ้น แม้ว่าในอดีตนั้น การตัดสินใจทางการเมืองและกิจกรรมทางการเมืองเป็นของกลุ่ม “ผู้นำ” ในสังคมเพียงกลุ่มเดียวเท่านั้น และปัจจุบันยังไม่สามารถปฏิบัติตามแนวความคิดที่กล่าวมาแล้วนั้นได้เลยทีเดียว แต่การยึดถือและเรียกร้องให้ปฏิบัติตามแนวความคิดและอุดมการณ์ประชาธิปไตย ประชาชนก็จะมีส่วนร่วมในทางการเมืองมากขึ้น

เมื่อใดประชาชนหรือกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ เรียกร้องที่จะเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การเลือก นโยบาย หรือปฏิบัติตามนโยบายเพิ่มมากขึ้น และในขณะเดียวกันรัฐและปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในทางการเมืองได้พัฒนาอยู่ในระดับหนึ่ง ก็จะมีรูปแบบหรือวิธีการและขยายขอบเขต หรือจำนวนและกลุ่มของประชาชนที่มีส่วนร่วมในทางการเมือง มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม กล่าวคือ การเรียกร้องทางการเมืองโดยพรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ผู้แทนในรัฐสภา และประชาชนทั่วไป ทำให้เกิด

^๕ ศึกษาเพิ่มเติมในปริญญา เทวานฤมิตรกุล. การมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่กับความเป็นประชาธิปไตยทางตรง. วารสารกฎหมายปกครอง (สิงหาคม ๒๕๔๑): ๕๗ - ๘๑.

ความหลากหลายในทางการเมือง เกิดการต่อรองทางการเมืองระหว่างผู้นำด้วยกันเอง และระหว่างผู้นำกับกลุ่มผู้เรียกร้อง เป็นการผลักดันและกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาสมรรถนะทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ให้สัมพันธ์กับความต้องการของสังคมโดยรวม

การขยายรูปแบบหรือวิธีการและขอบเขต หรือจำนวนและกลุ่มของประชาชนผู้มีสิทธิส่วนร่วมในทางการเมือง ทั้ง ๆ ที่เป็นการประสงค์ของรัฐ (ฝ่ายปกครอง) และที่เป็นการเรียกร้องของประชาชนและกลุ่มพลังมวลชนต่าง ๆ ของรัฐ ซึ่งอาจเกิดจากการรื้อระดมทางสังคม (Social Mobilization) หรือเกิดจากระบวนการที่ความผูกพันทางจิตวิทยา เศรษฐกิจ และสังคม แบบเก่า ผุกร่อนหรือล่มสลายไป และประชาชนก็พร้อมที่จะรับการขัดเกลาทางสังคมและพฤติกรรมรูปแบบใหม่ทั้งหลาย ตามทฤษฎีของ ดอยช์ (Deutsch)^๖ จะทำให้ประชาชนเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ค่านิยม และความคาดหวัง จากวิถีชีวิตแบบเก่า ๆ เป็นวิถีชีวิตที่ทันสมัย ประชาชนอ่านออกเขียนได้มากขึ้น มีการศึกษาดีขึ้น มีการสื่อสารและคมนาคมกว้างขวางและก้าวไกลยิ่งขึ้น การเข้าถึงข่าวสารต่าง ๆ ของมวลชนมีมากขึ้น อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม^๗

แต่อย่างไรก็ตาม หากการรื้อระดมทางสังคมกับการพัฒนาทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับการให้สิทธิมีส่วนร่วมในทางการเมืองไม่มีความสมดุลหรือไม่สอดคล้องกัน ก็จะทำให้ปัญหาต่าง ๆ มากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมประชาธิปไตยในประเทศที่กำลังพัฒนารวมถึงประเทศไทยด้วย ที่มักจะเกิดความสับสนทางการเมืองอันเนื่องจากการขยายรูปแบบหรือวิธีการและขอบเขต หรือจำนวนและกลุ่มของประชาชนผู้มีสิทธิส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชน ถ้าไม่มีสถาบันทางการเมืองที่มีประสิทธิภาพเข้ามาแก้ไขปัญหาก็มักจะเกิดความวุ่นวายทางการเมืองได้ง่าย ๆ หรือประชาชนอาจจะเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมือง ตามที่การขยายรูปแบบหรือวิธีการและขอบเขต หรือจำนวนและกลุ่มของประชาชนผู้มีสิทธิส่วนร่วมในทางการเมืองนั้น ๆ น้อยเกินความคาดหมาย หรืออาจจะก่อให้เกิดผลในเชิงลบต่อการพัฒนาทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ได้มากกว่าผลในเชิงบวกที่ได้จากการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมในทางการเมืองจึงเป็นกลไกหนึ่งที่จะทำให้ประชาชนกับรัฐ (ผู้ปกครอง) ได้มีโอกาสสื่อสารและประสานอรรถประโยชน์ร่วมกัน การดำเนินนโยบายการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของรัฐจะเป็นไปตามเจตจำนงของประชาชนมากขึ้น อันเป็นการส่งเสริมและพัฒนาให้ระบอบประชาธิปไตยเป็นระบอบการเมืองที่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้มากที่สุด

การมีส่วนร่วมในทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวถือว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยมากที่สุดเท่าที่เคยมีมา ทั้งนี้ ได้มีการปรับปรุงโครงสร้างทางการเมืองตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ เริ่มตั้งแต่กระบวนการคัดเลือกผู้เข้าไปทำหน้าที่

^๖ Karl W. Deutsch, "Social Mobilization and Political Development." American Political Science Review. 55 (Sept. 1961), pp. 493 - 507.

^๗ Samuel P. Huntington Political Order in Changing Societies. ฉบับแปล วิสุทธิ โพรเท่น ความวุ่นวายกับการพัฒนาการเมือง. กรุงเทพฯ - สมาคม รัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ - ๒๕๒๕ หน้า๗๓.

นิติบัญญัติและบริหารราชการแผ่นดินโดยการเลือกตั้ง การสร้างกลไกการตรวจสอบอำนาจรัฐ โดยการจัดตั้งองค์กรอิสระให้มีหน้าที่ตรวจสอบการทำงานของรัฐ และการสร้างกลไกมาตรการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพประชาชน

นอกจากนั้น ยังได้กำหนดหลักการที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนมีไว้ในหมวดที่ ๓ ซึ่งเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา การมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านการออกเสียงลงคะแนน และการมีส่วนร่วมของประชาชนทางการเมืองโดยตรงหรือการตรวจสอบการเมือง ในที่นี้จะนำเสนอสิทธิมีส่วนร่วมในทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ที่ได้ขยายฐานและรูปแบบการมีส่วนร่วมในทางการเมืองซึ่งมีแต่เดิม หรือเป็นสิทธิการมีส่วนร่วมในทางการเมืองที่เพิ่งบัญญัติขึ้นในรัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นครั้งแรก อาทิเช่น สิทธิรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชามติ สิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการ สิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมาย สิทธิออกเสียงประชามติ และสิทธิถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและข้าราชการระดับสูง เป็นต้น

พัฒนาการมีส่วนร่วมในทางการเมืองแบบพหุการเมือง : การเมืองภาคประชาชน

การปฏิรูปการเมืองและการบังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ทำให้ประชาชนมีความกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในทางการเมือง ประชาชนจำนวนมากเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองอย่างหลากหลาย ทั้งในรูปแบบของการมีส่วนร่วมในทางการเมืองและกลุ่มคนผู้มีส่วนร่วมในทางการเมือง นำไปสู่การมีส่วนร่วมในทางการเมือง “แบบพหุการเมือง (Plural Politics)” และเกิดภาวะ “พหุสังคม (Plural Society)” และพัฒนาไปถึงการเป็น “ประชาสังคม” และ “การเมืองภาคประชาชน” ซึ่งประชาชนหรือกลุ่มผลประโยชน์แต่ละกลุ่มต่างก็จะใช้สิทธิส่วนร่วมในทางการเมืองในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง หรือมากกว่ารูปแบบหนึ่ง และใช้สิทธิส่วนร่วมในทางการเมืองในระดับใดระดับหนึ่ง หรือใช้สิทธิส่วนร่วมในทางการเมืองในหลาย ๆ ระดับ

การมีส่วนร่วมในทางการเมืองดังกล่าวนี้ อาจมีพื้นฐานของผลประโยชน์ขัดกัน ทำให้เกิดความขัดแย้งของกลุ่มต่าง ๆ อย่างชัดเจน โดยจะเห็นได้จากกรณีที่ประชาชนจากหลายเขตเลือกตั้ง ชุมนุมประท้วงและมีการใช้กำลังเข้าทำลายทรัพย์สินของทางราชการ เนื่องจากเห็นด้วยว่ามีการนับคะแนนไม่เป็นธรรม ถึงขนาดมีการเคลื่อนไหวมายังสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อมากดดันให้มีการเลือกตั้งใหม่ หรือเพื่อมาสนับสนุนอีกฝ่ายหนึ่ง หากมองในมุมหนึ่งเห็นว่า เหตุการณ์เหล่านั้นเป็นเหตุการณ์ที่เกิดจากการที่ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมืองโดยการตรวจสอบการเลือกตั้งแล้ว ก็น่าจะเป็นอีกมิติหนึ่งของการพัฒนาการมีส่วนร่วมในทางการเมืองไทย หรือหากจะมองอีกมุมหนึ่ง ก็จะเห็นว่า เป็นการมีส่วนร่วมในทางการเมืองที่น่าจะมีผลประโยชน์อื่น ทำให้การใช้สิทธิส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเพื่อประโยชน์แก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง และมีการละเมิดสิทธิของบุคคลอื่น

ดังนั้น นักการเมืองบางคนจึงได้นำจุดอ่อนของการเมืองภาคประชาชนมาใช้เพื่อปิดเบือนและทำลายการเมืองภาคประชาชน โดยการพยายามทำให้การเมืองภาคประชาชนโดยรวมอ่อนแอลง ดังจะเห็นได้จากการที่นักการเมืองบางคนให้ความเห็นว่า การมีส่วนร่วมในทางการเมือง

“แบบพหุการเมือง (Plural Politics)” และเกิดภาวะ “พหุสังคม (Plural Society)” อาจก่อให้เกิดความสับสนวุ่นวาย อันจะนำไปสู่ “สภาวะแห่งสังคมไร้ระเบียบ” และก่อให้เกิดผลที่ไม่พึงปรารถนา เช่น การชุมนุมประท้วงของกลุ่มสมัชชาคนจน การชุมนุมของกลุ่มลูกศิษย์ของหลวงตามหาบัว เป็นต้น ทั้งนี้ เนื่องจากบรรดานักการเมืองในระบบการเลือกตั้งที่เกรงว่า จะต้องสูญเสียอำนาจส่วนหนึ่งให้แก่การเมืองภาคประชาชน ดังปรากฏในหลาย ๆ เหตุการณ์ที่การเมืองภาคประชาชน ถูกบิดเบือนและทำลายล้างโดยฝ่ายการปกครอง

แต่อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมในทางการเมืองมีผลต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมในทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากการมีส่วนร่วมในทางการเมืองแบบพหุการเมืองจะทำให้ประชาชนแต่ละกลุ่มได้มีส่วนร่วมในทางการเมือง โดยมีการยอมรับความแตกต่างและความหลากหลายของแต่ละกลุ่ม ทำให้ภาวะดุลยภาพทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม อันจะก่อให้เกิดสังคมบูรณาการไปสู่การเป็น “ประชาสังคม” เป็นการพัฒนาไปสู่ความเป็น “ชุมชนเข้มแข็ง” และปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนในการผลักดันให้พัฒนาไปสู่ “ภาวะการเมืองภาคประชาชน” หรือ “การเมืองของพลเมือง” และเป็นการพัฒนาการเมืองแบบยั่งยืนที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในทางการเมืองอย่างแท้จริง เป็นไปตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ว่า “การปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน”

ทั้งนี้ ปัจจัยที่เอื้อต่อพัฒนาการมีส่วนร่วมในทางการเมืองแบบพหุการเมือง เช่น การศึกษาของประชาชน การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน การศึกษาวิเคราะห์ปัญหา การเชื่อมโยงและประสานประโยชน์ร่วมกันระหว่างการเมืองภาคประชาชนด้วยกันเอง เป็นต้น เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดพัฒนาการเมืองแบบพหุการเมืองที่เข้มแข็งโดยจะเอื้อให้เกิดการเคลื่อนไหวทางการเมืองแบบใหม่ของกลุ่มต่าง ๆ อย่างหลากหลาย และก่อให้เกิดประเด็นทางการเมืองใหม่ ๆ ที่ขยับยกระดับเป็นประเด็นสาธารณะ เกิดการตรวจสอบกระบวนการทางการเมืองทั้งระบบ อันจะส่งผลการระบอบการเมืองที่มีประสิทธิภาพ เป็นประโยชน์ต่อการบริหารประเทศและประชาชนส่วนรวม

ภาคผนวก

- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๕๑
- ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....
(คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)
- รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....
สภาผู้แทนราษฎร
- ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....
สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๔๑

พระราชบัญญัติ

ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ

พ.ศ. ๒๕๕๑

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

เป็นปีที่ ๕๓ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๕๑”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

“ผู้มีสิทธิออกเสียง” หมายความว่า ผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

“หน่วยออกเสียง” หมายความว่า ท้องถิ่นที่กำหนดให้ทำการลงคะแนนออกเสียงประชามติ

“ที่ออกเสียง” หมายความว่า สถานที่ที่กำหนดให้ทำการลงคะแนนออกเสียงประชามติ

“จังหวัด” หมายความว่ารวมถึง กรุงเทพมหานคร

“อำเภอ” หมายความว่ารวมถึง กิ่งอำเภอและเขต

“เทศบาล” หมายความว่ารวมถึง เมืองพัทยา

มาตรา ๔ ในกรณีที่จะดำเนินการจัดทำประชามติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ให้มีการออกประกาศของนายกรัฐมนตรีในราชกิจจานุเบกษา โดยจะต้องมีรายละเอียดดังนี้

(๑) กำหนดวันออกเสียงประชามติ

(๒) กำหนดเรื่องในการจัดทำประชามติ ซึ่งจะต้องมีข้อความชัดเจนเพียงพอที่จะขอคำปรึกษาจากผู้มีสิทธิออกเสียงว่าจะลงคะแนนเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในเรื่องที่จัดทำประชามติ

มาตรา ๕ เมื่อมีประกาศของนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๔ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นโดยอิสระและเท่าเทียมกันทั้งผู้เห็นชอบและไม่เห็นชอบในเรื่องที่จัดทำประชามติ รวมทั้งจัดให้มีการเผยแพร่เอกสารเกี่ยวกับเรื่องที่จัดทำประชามติเพื่อให้ผู้มีสิทธิออกเสียงทราบ

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๖ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงของแต่ละจังหวัด และปิดประกาศบัญชีรายชื่อดังกล่าวพร้อมทั้งประกาศของนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๔ ไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเทศบาล ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน เขตชุมชนหนาแน่นที่เห็นสมควร และที่ออกเสียงหรือบริเวณใกล้เคียงกับที่ออกเสียงไม่น้อยกว่ายี่สิบวัน ก่อนวันออกเสียงประชามติ

ให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการขอเพิ่มชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งและการถอนชื่อผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภามาใช้บังคับกับการเพิ่มชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงและการถอนชื่อผู้ไม่มีสิทธิออกเสียง โดยอนุโลม ทั้งนี้ โดยให้ยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อหรือถอนชื่อต่อบุคคลที่คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้ง

มาตรา ๗ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดหน่วยออกเสียงที่จะพึงมีในแต่ละจังหวัด และกำหนดที่ออกเสียงของหน่วยออกเสียงนั้น ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงจำนวนของผู้มีสิทธิออกเสียงในแต่ละหน่วยออกเสียงและความสะดวกในการเดินทางไปใช้สิทธิออกเสียงประชามติ และประกาศให้ผู้มีสิทธิออกเสียงทราบไม่น้อยกว่ายี่สิบวันก่อนวันออกเสียงประชามติ

ในกรณีจำเป็นคณะกรรมการการเลือกตั้งอาจเปลี่ยนแปลงที่ออกเสียงตามประกาศในพรรคหนึ่งเป็นสถานที่อื่นตามที่เห็นเหมาะสมก็ได้ โดยต้องประกาศการเปลี่ยนแปลงที่ออกเสียงให้ทราบก่อนวันออกเสียงประชามติไม่น้อยกว่าห้าวัน เว้นแต่ในกรณีฉุกเฉินจะประกาศการเปลี่ยนแปลงที่ออกเสียงน้อยกว่าระยะเวลาดังกล่าวก็ได้

มาตรา ๘ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้งบุคคลหนึ่งหรือหลายคน เพื่อทำหน้าที่อำนวยความสะดวกหรือกำกับดูแลการออกเสียงประชามติในแต่ละจังหวัดได้ตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๙ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งคณะกรรมการประจำที่ออกเสียงแต่ละแห่ง ไม่น้อยกว่าห้าคน เพื่อทำหน้าที่ดำเนินการและรักษาความเรียบร้อยในการลงคะแนนเพื่อออกเสียงประชามติ และการนับคะแนนในที่ออกเสียงนั้น

การแต่งตั้งกรรมการประจำที่ออกเสียง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งผู้มีสิทธิออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้นเป็นประธานกรรมการหนึ่งคน และกรรมการอื่นอีกไม่น้อยกว่าสี่คน ถ้าในวันออกเสียงประชามติมีกรรมการประจำที่ออกเสียงมาปฏิบัติหน้าที่ไม่ถึงห้าคน ให้กรรมการที่เหลืออยู่แต่งตั้งผู้มีสิทธิออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้นเป็นกรรมการประจำที่ออกเสียงจนครบห้าคน

ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่มาปฏิบัติหน้าที่หรือไม่อยู่ในที่ออกเสียงหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานกรรมการแทนหรือปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนจนกว่าประธานกรรมการจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๐ ให้กรรมการประจำที่ออกเสียงมีหน้าที่ดำเนินการและรักษาความเรียบร้อยในที่ออกเสียงและมีหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ในกรณีที่ผู้ใดขัดขวางการออกเสียงประชามติ ให้กรรมการประจำที่ออกเสียงมีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นออกไปจากที่ออกเสียงได้ แต่ต้องไม่ขัดขวางต่อการใช้สิทธิออกเสียงของผู้มีสิทธิออกเสียง

มาตรา ๑๑ นอกจากที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจกำหนดวิธีปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งตามมาตรา ๘ และคณะกรรมการประจำที่ออกเสียงได้

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้บุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งตามมาตรา ๘ และกรรมการประจำที่ออกเสียงเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

ค่าตอบแทนของบุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งตามมาตรา ๘ และกรรมการประจำที่ออกเสียงให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๑๒ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีหีบบัตรออกเสียงประชามติและบัตรออกเสียงประชามติ โดยมีลักษณะที่เหมาะสมและอำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิออกเสียง

ลักษณะและขนาดของบัตรออกเสียงประชามติและวิธีการลงคะแนนในบัตรออกเสียงประชามติให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๓ ในวันออกเสียงประชามติ ให้เปิดการลงคะแนนออกเสียงประชามติตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกาถึงเวลา ๑๕.๐๐ นาฬิกา

มาตรา ๑๔ ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงในที่ออกเสียงใดให้ออกเสียงประชามติ ณ ที่ออกเสียงนั้น

ให้ผู้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนออกเสียงประชามติในที่ออกเสียงที่ตนมีสิทธิได้เพียงแห่งเดียว

มาตรา ๑๕ ก่อนเริ่มเปิดให้มีการออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำที่ออกเสียงนับจำนวนบัตรออกเสียงประชามติทั้งหมดของหน่วยออกเสียงนั้น และปิดประกาศจำนวนบัตรทั้งหมดในที่ออกเสียงไว้ในที่เปิดเผย และเมื่อถึงเวลาเปิดการลงคะแนนให้คณะกรรมการประจำที่ออกเสียงเปิดหีบบัตรออกเสียงประชามติในที่เปิดเผยแสดงให้ผู้มีสิทธิออกเสียง ซึ่งอยู่ ณ ที่ออกเสียงนั้น เห็นว่าเป็นหีบเปล่า และให้ปิดหีบบัตรออกเสียงประชามติตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด แล้วให้ทำการบันทึกการดำเนินการดังกล่าว โดยให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่น้อยกว่าสองคน ซึ่งอยู่ในที่ออกเสียงในขณะนั้นลงลายมือชื่อในบันทึกนั้นด้วย เว้นแต่ไม่มีผู้มีสิทธิออกเสียงอยู่ในขณะนั้น

มาตรา ๑๖ ในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนน ให้ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งประสงค์จะลงคะแนนไปแสดงตนต่อกรรมการประจำที่ออกเสียง โดยแสดงบัตรประจำตัวประชาชน หรือหลักฐานอื่นใดตามที่กำหนดในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

เมื่อคณะกรรมการประจำที่ออกเสียงตรวจสอบรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงแล้วให้อ่านชื่อและที่อยู่ของผู้นั้นดั่ง ๆ ถ้าไม่มีผู้ใดทักท้วง ให้หมายเหตุไว้ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงโดยให้จดหมายเลขบัตรและสถานที่ออกบัตร และให้ผู้มีสิทธิออกเสียงลงลายมือชื่อหรือพิมพ์ลายนิ้วมือในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงเป็นหลักฐานตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด แล้วให้กรรมการประจำที่ออกเสียงมอบบัตรออกเสียงประชามติให้แก่ผู้นั้นเพื่อไปลงคะแนน

ในกรณีที่มีผู้ทักท้วงหรือกรรมการประจำที่ออกเสียงสงสัยว่าผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งมาแสดงตนนั้นไม่ใช่เป็นผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำที่ออกเสียงมีอำนาจสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาดว่าผู้ถูกทักท้วง หรือผู้ถูกสงสัยเป็นผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้ออกเสียงหรือไม่ และในกรณี

ที่คณะกรรมการประจำที่ออกเสียงวินิจฉัยว่าผู้ถูกทักท้วงหรือผู้ถูกสงสัยไม่ใช่เป็นผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำที่ออกเสียงทำบันทึกคำวินิจฉัยและลงลายมือชื่อไว้ด้วย และให้ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการประจำที่ออกเสียงนั้น

มาตรา ๑๗ เมื่อถึงกำหนดเวลาปิดการลงคะแนนออกเสียงประชามติ ให้คณะกรรมการประจำที่ออกเสียงประกาศปิดการลงคะแนนและงดจ่ายบัตรออกเสียงประชามติ และให้ทำเครื่องหมายในบัตรที่เหลืออยู่ให้เป็นบัตรที่ใช้ลงคะแนนไม่ได้ตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด และจัดทำรายงานเกี่ยวกับจำนวนบัตรออกเสียงประชามติทั้งหมด จำนวนผู้มาแสดงตนและรับบัตรออกเสียงประชามติและจำนวนบัตรที่เหลือ โดยให้กรรมการประจำที่ออกเสียงที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในขณะนั้นทุกคนลงลายมือชื่อไว้และประกาศให้ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งอยู่ที่นั่นทราบ

มาตรา ๑๘ เมื่อปิดการออกเสียงประชามติแล้ว ให้คณะกรรมการประจำที่ออกเสียงแต่ละแห่งนับคะแนน ณ ที่ออกเสียงนั้นโดยเปิดเผยจนแล้วเสร็จ

วิธีการนับคะแนน ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๑๙ บัตรออกเสียงประชามติดังต่อไปนี้ ให้ถือเป็นบัตรเสีย

(๑) บัตรปลอม

(๒) บัตรที่มีได้ทำเครื่องหมายลงคะแนน

(๓) บัตรที่ไม่อาจทราบได้ว่าลงคะแนนในทางใด

(๔) บัตรที่มีลักษณะตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดว่าเป็นบัตรเสีย

ให้คณะกรรมการประจำที่ออกเสียงสลักหลังในบัตรที่มีลักษณะตามวรรคหนึ่งว่า “เสีย” พร้อมทั้งระบุเหตุผลว่าเป็นบัตรเสียตามอนุมาตราใด แล้วลงลายมือชื่อกำกับไว้ไม่น้อยกว่าสามคน และห้ามมิให้นับบัตรเสียเป็นคะแนน

มาตรา ๒๐ เมื่อนับคะแนนเสร็จแล้ว ให้คณะกรรมการประจำที่ออกเสียงนำบัตรออกเสียงประชามติของผู้มาใช้สิทธิทั้งหมดใส่ไว้ในหีบบัตรออกเสียงประชามติ พร้อมทั้งรายงานผลการนับคะแนนแล้วปิดหีบบัตรจัดส่งไปให้คณะกรรมการการเลือกตั้งตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๒๑ ในการดำเนินการให้มีการออกเสียงประชามติ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการใช้สิทธิออกเสียงประชามติของผู้มีสิทธิซึ่งอยู่นอกเขตจังหวัดที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นเวลาน้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันออกเสียงประชามติ หรือผู้ที่อยู่นอกราชอาณาจักร รวมทั้งวิธีการนับคะแนน และแจ้งผลคะแนนการออกเสียงประชามติในกรณีดังกล่าวด้วย

มาตรา ๒๒ เมื่อได้ผลการนับคะแนนออกเสียงประชามติจากที่ออกเสียงทุกแห่งแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการออกเสียงประชามติและจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียง แล้วแจ้งผลไปยังนายกรัฐมนตรีโดยเร็ว

มาตรา ๒๓ เมื่อมีการประกาศผลการออกเสียงประชามติแล้ว ถ้าผู้มีสิทธิออกเสียงผู้ใดเห็นว่าการออกเสียงประชามติในหน่วยออกเสียงใดเป็นไปโดยไม่ถูกต้องหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านพร้อมทั้งแสดงหลักฐานว่าการออกเสียงประชามตินั้นไม่ถูกต้องหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ภายในสามสิบวันนับแต่วันประกาศผลการออกเสียงประชามติ

มาตรา ๒๔ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับคำร้องคัดค้านแล้วให้ดำเนินการพิจารณาสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงโดยพลัน ถ้าเห็นว่าการออกเสียงประชามติในหน่วยออกเสียงใดไม่ถูกต้องหรือมิได้เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย ให้มีคำสั่งให้ดำเนินการออกเสียงประชามติใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้น เว้นแต่การออกเสียงประชามติใหม่จะไม่ทำให้ผลการออกเสียงประชามติเปลี่ยนแปลงไป ให้มีคำสั่งยกคำร้องคัดค้านนั้นเสีย

วิธีพิจารณาการคัดค้านการออกเสียงประชามติ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๒๕ ผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างผู้ใดขัดขวางหรือหน่วงเหนี่ยวหรือไม่ให้ความสะดวกพอสมควรต่อการไปใช้สิทธิออกเสียงประชามติของผู้ได้บังคับบัญชาหรือลูกจ้าง แล้วแต่กรณี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๖ ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งของคณะกรรมการประจำที่ออกเสียงตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๗ ผู้ใดกระทำการในระหว่างการออกเสียงประชามติ ดังต่อไปนี้

- (๑) ออกเสียงประชามติหรือพยายามออกเสียงประชามติ โดยมีใช้เป็นผู้มีสิทธิออกเสียง
- (๒) ใช้บัตรอื่นที่มีใช้บัตรออกเสียงประชามติตามมาตรา ๑๒ มาออกเสียงประชามติ
- (๓) นำบัตรออกเสียงประชามติออกไปจากที่ออกเสียง
- (๔) ทำเครื่องหมายเพื่อเป็นที่สังเกตโดยวิธีใดไว้ที่บัตรออกเสียงประชามติ
- (๕) จงใจกระทำการด้วยประการใด ๆ ให้บัตรออกเสียงประชามติชำรุดหรือเสียหาย หรือให้เป็นบัตรเสีย หรือกระทำการด้วยประการใด ๆ แก่บัตรเสียให้เป็นบัตรที่ใช้ได้

(๖) นำบัตรออกเสียงประชามติใส่ในหีบบัตรออกเสียงประชามติโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือกระทำการใดในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงเพื่อแสดงว่ามีผู้มาแสดงตนเพื่อลงคะแนนออกเสียงโดยผิดไปจากความจริง หรือกระทำการใดอันเป็นเหตุให้มีบัตรออกเสียงประชามติเพิ่มขึ้นจากความจริง

(๙) กระทำการโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อให้ผู้มีสิทธิออกเสียงสามารถใช้สิทธิได้ หรือขัดขวางหรือหน่วงเหนี่ยวมิให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไป ณ ที่ออกเสียงหรือเข้าไป ณ ที่ออกเสียง หรือมิให้ไปถึง ณ ที่ดังกล่าวภายในกำหนดเวลาที่จะออกเสียงประชามติ

(๑๐) ให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่น อันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด เพื่อจะจูงใจให้ผู้มีสิทธิออกเสียงนั้นออกเสียงประชามติอย่างใดอย่างหนึ่ง หรืองดออกเสียงประชามติ

(๑๑) เรียกทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นเพื่อจะลงคะแนนออกเสียงประชามติ หรือดเว้นไม่ลงคะแนนออกเสียงประชามติ

(๑๒) ก่อความวุ่นวายขึ้นในที่ออกเสียง หรือกระทำการใดอันเป็นการรบกวนหรือเป็นอุปสรรคแก่การออกเสียงประชามติ

(๑๓) เปิด ทำลาย ทำให้เสียหาย ทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพ ทำให้สูญหาย ทำให้ไร้ประโยชน์ หรือนำไป ซึ่งหีบบัตรออกเสียงประชามติหรือบัตรออกเสียงประชามติ เว้นแต่เป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ โดยชอบด้วยกฎหมาย

ผู้กระทำได้ระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท

มาตรา ๒๘ กรรมการประจำที่ออกเสียงผู้ใดจงใจนับบัตรออกเสียงประชามติหรือคะแนน ในการออกเสียงประชามติให้ผิดไปจากความจริง หรือรวมคะแนนให้ผิดไปหรือกระทำด้วยประการใดๆ โดยมีได้มีอำนาจกระทำโดยชอบด้วยกฎหมายให้บัตรออกเสียงประชามติชำรุดหรือเสียหาย หรือให้เป็นบัตรเสีย หรือกระทำการด้วยประการใดๆ แก่บัตรเสียเพื่อให้เป็นบัตรที่ใช้ได้ หรืออ่านบัตรออกเสียงประชามติให้ผิดไปจากความจริงหรือทำรายงานการออกเสียงประชามติไม่ตรงความเป็นจริง ต้องระวางโทษ จำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

มาตรา ๒๙ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งรักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ชวน หลีกภัย

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ คือ โดยที่มาตรา ๒๑๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้คณะรัฐมนตรีอาจจัดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกเสียงประชามติได้ ถ้าคณะรัฐมนตรีเห็นว่ากิจการในเรื่องใดอาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติหรือประชาชน และผลการออกเสียงประชามติจะเป็นการให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี ทั้งนี้ โดยให้หลักเกณฑ์และวิธีการออกเสียงประชามติเป็นไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ ประกอบกับกระบวนการจัดทำประชามติเป็นการให้สิทธิแก่ประชาชนในการได้มีส่วนร่วมพิจารณาการบริหารงานของรัฐบาลเพื่อให้ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศได้มีโอกาสแสดงความต้องการที่แท้จริงให้รัฐบาลทราบ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....
(คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)

ด่วนที่สุด

ที่ สต(กกต.)๐๔๐๑/ ๘๙๗๗

(๑)

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
เลขรับ..... ๘/๖๕๕๖
วันที่..... ๓ มิ.ย.๕๖
เวลา..... ๑๖.๐๐ น.

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
๔๔ อาคารศรีจุลทรัพย์ ชั้น ๒๑
ถนนพระราม ๑ เขตปทุมวัน กทม ๑๐๓๓๐

๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....

พร้อมด้วยหลักการและเหตุผลและบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ จำนวน ๒๐ ชุด

๒. แผ่นดิสก์เก็บบันทึกข้อมูลร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียง
ประชามติ จำนวน ๑ แผ่น

ด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๐๒ ได้บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง
จัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่
วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ

คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงได้จัดทำร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวแล้วเสร็จ และขอส่งร่าง
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... พร้อมด้วยบันทึกหลักการและ
เหตุผลและบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญต่อสภาผู้แทนราษฎร รายละเอียดตามเอกสารที่ส่งมาด้วย

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

กลุ่มงานบริหารทั่วไป สำนักงานการประชุม
รับที่..... ๓๐/๒๕๕๖
วันที่..... ๓ มิ.ย. ๕๖ เวลา..... ๑๖.๐๐ น.
ส่งกลุ่มงาน..... พว. กกต.๑ ดำเนินการ

(นายอภิชาติ สุัคคานนท์)
ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

สำนักกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ

โทร. ๐ ๒๖๑๓ ๗๓๓๓ ต่อ ๑๘๕๘, ๑๘๕๙

โทรสาร ๐ ๒๖๑๙ ๔๐๘๖

กลุ่มงานระเบียบวาระ

รับที่..... ๒๕/๖๕๕๖

วันที่..... ๓ มิ.ย. ๕๖ เวลา..... ๑๓.๕๕ น.

กลุ่มงานพระราชบัญญัติและปฏิวัติ ๑
รับที่..... ๔๕/๒๕๕๖
วันที่..... ๓ มิ.ย. ๕๖ เวลา..... ๑๓.๐๐ น.

(๑๐)

(ร่าง)

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....

หลักการ

ให้มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ

เหตุผล

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๒ บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติเพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ร.ส.ค. ๒๕

ร่าง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....

.....
.....
.....
.....
.....

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ

.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

“รัฐธรรมนูญ” หมายความว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

“การออกเสียง” หมายความว่า การออกเสียงประชามติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

“ผู้มีสิทธิออกเสียง” หมายความว่า ผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

“วันออกเสียง” หมายความว่า วันที่กำหนดให้เป็นวันออกเสียงประชามติ

“เขตออกเสียง” หมายความว่า ท้องที่ที่กำหนดให้เป็นเขตออกเสียงประชามติ

“หน่วยออกเสียง” หมายความว่า ท้องถิ่นที่กำหนดให้ทำการลงคะแนนออกเสียงประชามติ

“ที่ออกเสียง” หมายความว่า สถานที่ที่กำหนดให้ทำการลงคะแนนออกเสียงประชามติ และให้

หมายความรวมถึงบริเวณที่กำหนดขึ้นโดยรอบที่ออกเสียงประชามติ

“หีบบัตรออกเสียง” หมายความว่า หีบบัตรออกเสียงประชามติ

“จังหวัด” หมายความว่า รวมถึง กรุงเทพมหานคร

“อำเภอ” หมายความว่า รวมถึง เขตและกิ่งอำเภอ

“เทศบาล” หมายความว่า รวมถึง เมืองพัทยา

๑๗๖/๒๕๕๑

มาตรา ๕ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งรักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ส่วนที่ ๑

บททั่วไป

มาตรา ๕ ในกรณีที่จะดำเนินการจัดทำประชามติตามมาตรา ๑๖๕ (๑) ของรัฐธรรมนูญ ให้มีการออกประกาศของนายกรัฐมนตรีเพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยจะต้องมีรายละเอียด ดังนี้

(๑) กำหนดเรื่องในการจัดทำประชามติ ซึ่งจะต้องมีข้อความที่ชัดเจนเพียงพอที่จะให้ผู้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในเรื่องที่จะจัดทำประชามติ

(๒) กำหนดว่าการจัดให้มีการออกเสียงดังกล่าวเป็นไปเพื่อให้มีข้อยุติโดยเสียงข้างมากของผู้มีสิทธิออกเสียง หรือเป็นไปเพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี

(๓) กำหนดว่าการจัดให้มีการออกเสียงดังกล่าวจะกระทำที่ราชอาณาจักรหรือกระทำในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นการเฉพาะ

กรณีที่จะดำเนินการจัดทำประชามติตามมาตรา ๑๖๕ (๒) ของรัฐธรรมนูญ การประกาศให้มีการออกเสียงให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายนั้น หรือหากกฎหมายมิได้บัญญัติไว้ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

มาตรา ๖ เมื่อมีประกาศของนายกรัฐมนตรีให้มีการออกเสียงตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง หรือประกาศให้มีการออกเสียงตามมาตรา ๕ วรรคสอง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดวันออกเสียงในราชกิจจานุเบกษาภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มีประกาศดังกล่าว โดยวันออกเสียงต้องไม่ก่อนเก้าสิบวัน แต่ไม่ช้ากว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวัน นับแต่วันประกาศกำหนดวันออกเสียงในราชกิจจานุเบกษา และวันออกเสียงต้องกำหนดเป็นวันเดียวกันทั้งราชอาณาจักร หรือวันเดียวกันทั้งเขตออกเสียงแล้วแต่กรณี

มาตรา ๗ การออกเสียง ให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ

มาตรา ๘ การออกเสียงเพื่อมีข้อยุติโดยเสียงข้างมากของผู้มีสิทธิออกเสียง หากปรากฏว่าผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเป็นจำนวนไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียง ให้ถือว่าประชาชน โดยเสียงข้างมากไม่เห็นชอบด้วยกับเรื่องที่จะจัดทำประชามติ แต่ถ้ามีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเกินกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียง และปรากฏว่าผู้ออกเสียงโดยเสียงข้างมากให้ความเห็นชอบ ให้ถือว่าประชาชนโดยเสียงข้างมากเห็นชอบด้วยกับเรื่องที่จะจัดทำประชามตินั้น

การออกเสียงเพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี คณะบุคคลหรือบุคคลใด หากปรากฏว่าผู้มาออกเสียงเป็นจำนวนไม่มากกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียง ให้ถือว่าประชาชน โดยเสียงข้างมากไม่เห็นชอบด้วยกับเรื่องที่จะจัดทำประชามติ แต่ถ้ามีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเกินกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียง และปรากฏว่าผู้ออกเสียงโดยเสียงข้างมากให้ความเห็นชอบ ให้ถือว่าประชาชนโดยเสียงข้างมากเห็นชอบด้วยกับเรื่องที่จะจัดทำประชามติ

ส่วนที่ ๒

การจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่จัดทำประชามติ

มาตรา ๕ เมื่อมีประกาศกำหนดวันออกเสียงตามมาตรา ๖ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย เผยแพร่กระบวนการและขั้นตอนการออกเสียงให้ผู้มีสิทธิออกเสียงได้รับทราบอย่างทั่วถึง รวมทั้งจัดให้มีการแสดงความคิดเห็น โดยอิสระและเท่าเทียมกันทั้งผู้ที่เห็นชอบและไม่เห็นชอบในเรื่องที่จัดทำประชามติ

ให้สถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีวิทยุโทรทัศน์ของรัฐ จัดสรรเวลาออกอากาศตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

ส่วนที่ ๓

เขตออกเสียง และหน่วยออกเสียง

มาตรา ๑๐ การออกเสียงตามมาตรา ๑๖๕(๑) ของรัฐธรรมนูญ ให้ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตออกเสียง สำหรับการออกเสียงตามมาตรา ๑๖๕(๒) ของรัฐธรรมนูญ ให้ใช้เขตท้องที่ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดเป็นเขตออกเสียง

กรณีใช้เขตจังหวัดเป็นเขตออกเสียงให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงและผู้อำนวยความสะดวกการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นผู้อำนวยความสะดวกการออกเสียงประจำเขตออกเสียง โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในเขตออกเสียงตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด รวมทั้งปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย

กรณีมิได้ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตออกเสียงให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายแต่งตั้งคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงไม่เกินห้าคนและผู้อำนวยความสะดวกการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหนึ่งคน โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในเขตออกเสียงตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด รวมทั้งปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย

มาตรา ๑๑ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย กำหนดหน่วยออกเสียงที่จะพึงมีในแต่ละจังหวัดหรือเขตออกเสียง และกำหนดที่ออกเสียงของหน่วยออกเสียงนั้น ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงจำนวนของผู้มีสิทธิออกเสียงในแต่ละหน่วยออกเสียงจำนวนแปดร้อยคนเป็นประมาณ และความสะดวกในการเดินทางไปใช้สิทธิออกเสียง และประกาศให้ผู้มีสิทธิออกเสียงทราบไม่น้อยกว่ายี่สิบวันก่อนวันออกเสียง

เพื่อความปลอดภัยของผู้มีสิทธิออกเสียง คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายอาจประกาศกำหนดที่ออกเสียงนอกเขตของหน่วยออกเสียงก็ได้

๑๓ มิ.ย. ๕๑

(๑๔)

ในกรณีจำเป็นคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายอาจเปลี่ยนแปลงที่ออกเสียงตามประกาศในวรรคหนึ่งเป็นสถานที่อื่นตามที่เห็นเหมาะสมก็ได้ โดยต้องประกาศการเปลี่ยนแปลงที่ออกเสียงให้ทราบก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่าห้าวัน เว้นแต่ในกรณีฉุกเฉินจะประกาศการเปลี่ยนแปลงที่ออกเสียงน้อยกว่าระยะเวลาดังกล่าวก็ได้

ส่วนที่ ๔

ผู้มีสิทธิออกเสียง และบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง

มาตรา ๑๒ ผู้มีสิทธิออกเสียงต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และไม่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๑๓ เมื่อได้มีประกาศกำหนดวันออกเสียง ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย จัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงของแต่ละหน่วยออกเสียงและปิดประกาศบัญชีรายชื่อดังกล่าว พร้อมทั้งประกาศของนายกรัฐมนตริตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่งหรือประกาศให้มีการออกเสียงตามมาตรา ๕ วรรคสองไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเขต ที่ว่าการกิ่งอำเภอ สำนักงานเทศบาล ศาลาว่าการเมืองพัทยา ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน และที่ออกเสียงหรือบริเวณใกล้เคียงกับที่ออกเสียงในเขตออกเสียงนั้นไม่น้อยกว่าสี่สิบวันก่อนวันออกเสียง

ให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการขอเพิ่มชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งและการถอนชื่อผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาใช้บังคับกับการเพิ่มชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงและการถอนชื่อผู้ไม่มีสิทธิออกเสียงโดยอนุโลม ทั้งนี้ โดยให้ยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อหรือถอนชื่อต่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย

ส่วนที่ ๕

เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง

มาตรา ๑๔ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงแต่งตั้งคณะกรรมการคณะอนุกรรมการ คณะบุคคล หรือบุคคลใดเป็นผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานการออกเสียงได้ตามสมควร

มาตรา ๑๕ ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงแต่งตั้งบุคคลเป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง ดังนี้

(๑) ผู้อำนวยการประจำหน่วยออกเสียงหนึ่งคน มีหน้าที่อำนวยความสะดวกช่วยเหลือ และให้คำแนะนำในการตรวจสอบเอกสารและการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง รวมทั้งเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย

(๒) คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงไม่น้อยกว่าห้าคน มีหน้าที่เกี่ยวกับการลงคะแนนออกเสียงในที่ออกเสียงและนับคะแนนออกเสียงของหน่วยออกเสียงแต่ละแห่ง

ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลอื่นทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยและสนับสนุนในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้อำนวยการประจำหน่วยออกเสียงและคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง

ในกรณีที่ผู้ใดขัดขวางการออกเสียง ให้กรรมการประจำหน่วยออกเสียงมีอำนาจสั่งให้ผู้ผู้นั้นออกไปจากที่ออกเสียงได้ แต่ต้องไม่ขัดขวางต่อการที่ผู้มีสิทธิออกเสียงจะใช้สิทธิออกเสียง

มาตรา ๑๖ คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงตามมาตรา ๑๕ (๒) ให้ประกอบด้วยประธานกรรมการหนึ่งคนและกรรมการไม่น้อยกว่าสี่คน ซึ่งแต่งตั้งจากผู้มีสิทธิออกเสียงในเขตออกเสียงนั้น

ในกรณีที่กรรมการประจำหน่วยออกเสียงมีจำนวนไม่ถึงห้าคน ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงแต่งตั้งผู้มีสิทธิออกเสียงในเขตออกเสียงนั้นเป็นกรรมการประจำหน่วยออกเสียงให้ได้จำนวนตามมาตรา ๑๕ (๒)

ในวันออกเสียง ถ้าถึงเวลาเปิดการลงคะแนนออกเสียงแล้วมีกรรมการประจำหน่วยออกเสียงมาปฏิบัติหน้าที่ไม่ถึงห้าคน ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงที่อยู่ในขณะนั้นแต่งตั้งผู้มีสิทธิออกเสียงในเขตออกเสียงนั้นเป็นกรรมการประจำหน่วยออกเสียงนั้นจนครบห้าคน แต่ถ้าไม่มีกรรมการประจำหน่วยออกเสียงมาปฏิบัติหน้าที่เลย ให้คณะกรรมการประจำเขตออกเสียงแต่งตั้งบุคคลอื่นเป็นกรรมการประจำหน่วยออกเสียงเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยออกเสียง ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

มาตรา ๑๗ นอกจากที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจกำหนดวิธีปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้ง ตามมาตรา ๑๑ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้บุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งตามมาตรา ๑๑ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

ค่าตอบแทนของบุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งตามมาตรา ๑๑ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

(๑๖)

ส่วนที่ ๖

หีบบัตรออกเสียง และบัตรออกเสียงประชามติ

มาตรา ๑๘ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีหีบบัตรออกเสียงและบัตรออกเสียงประชามติ โดยมีลักษณะที่เหมาะสมและอำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิออกเสียง

ลักษณะและขนาดของบัตรออกเสียงประชามติและวิธีการลงคะแนนในบัตรออกเสียงประชามติ ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

ส่วนที่ ๗

การลงคะแนนออกเสียง และการนับคะแนน

มาตรา ๑๙ การลงคะแนนในบัตรออกเสียงประชามติ ให้ผู้ออกเสียงทำเครื่องหมายกากบาท ในช่องทำเครื่องหมายแสดงความคิดเห็นที่ผู้ออกเสียงเลือก

มาตรา ๒๐ ในวันออกเสียง ให้เปิดการลงคะแนนออกเสียง ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๑๕.๐๐ นาฬิกา

มาตรา ๒๑ ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงของหน่วยออกเสียงใดให้ลงคะแนนออกเสียงได้ ณ หน่วยออกเสียงนั้น และให้มีสิทธิลงคะแนนออกเสียงได้เพียงแห่งเดียว

มาตรา ๒๒ ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยออกเสียงอื่นที่อยู่นอกหน่วยออกเสียงที่ตนมีสิทธิออกเสียงในเขตออกเสียงเดียวกัน สามารถลงคะแนนออกเสียงในหน่วยออกเสียงที่ตนต้องปฏิบัติหน้าที่

มาตรา ๒๓ กรณีการออกเสียงประชามติที่ราชอาณาจักร คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการใช้สิทธิออกเสียงของผู้มีสิทธิซึ่งอยู่นอกเขตจังหวัดที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นเวลาน้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันออกเสียงประชามติ หรือผู้ที่มีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักร รวมทั้งวิธีการนับคะแนน และแจ้งผลคะแนนการออกเสียงประชามติในกรณีดังกล่าวด้วย

การดำเนินการตามวรรคหนึ่งผู้มีสิทธิออกเสียงผู้ใดอยู่ในจังหวัดอื่นนอกจังหวัดที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านติดต่อกันเป็นเวลาน้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันออกเสียงหรือมีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักร หากประสงค์จะใช้สิทธิออกเสียงในจังหวัดที่ตนอยู่หรือในประเทศที่ตนมีถิ่นที่อยู่ ต้องมาลงทะเบียนเพื่อขอใช้สิทธิออกเสียงนอกเขตจังหวัดหรือนอกราชอาณาจักร แล้วแต่กรณี โดยต้องลงทะเบียนก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

การลงทะเบียนให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

มาตรา ๒๔ ก่อนเริ่มเปิดให้มีการออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงนับจำนวนบัตรออกเสียงประชามติทั้งหมดของหน่วยออกเสียงนั้น และปิดประกาศจำนวนบัตรทั้งหมดในที่ออกเสียงไว้ในที่เปิดเผย และเมื่อถึงเวลาเปิดการลงคะแนนให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงเปิดหีบบัตรออกเสียงในที่เปิดเผยแสดงให้ผู้มีสิทธิออกเสียง ซึ่งอยู่ ณ ที่ออกเสียงนั้นเห็นว่าเป็นหีบเปล่า และให้ปิดหีบบัตรออกเสียงตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดแล้วให้ทำการบันทึกการดำเนินการดังกล่าว โดยให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่น้อยกว่าสองคนซึ่งอยู่ในที่ออกเสียงในขณะนั้นลงลายมือชื่อในบันทึกนั้นด้วย เว้นแต่ไม่มีผู้มีสิทธิออกเสียงอยู่ในขณะนั้น

มาตรา ๒๕ ในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนน ให้ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งประสงค์จะลงคะแนนไปแสดงตนต่อกรรมการประจำหน่วยออกเสียงโดยแสดงบัตรประจำตัวประชาชน บัตรประจำตัวประชาชนที่หมดอายุ หรือบัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการ หรือหน่วยงานของรัฐที่มีรูปถ่ายสามารถแสดงตนได้ และมีหมายเลขประจำตัวประชาชนของผู้ถือบัตร

เมื่อคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงตรวจสอบรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงแล้วให้อ่านชื่อตัวและชื่อสกุลของผู้นั้นดัง ๆ ถ้าไม่มีผู้ใดทักท้วง ให้หมายเหตุไว้ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงและให้จดหมายเลขบัตรและสถานที่ออกบัตร และชื่อหน่วยงานของรัฐที่ออกบัตร พร้อมทั้งให้กรรมการประจำหน่วยออกเสียงจดลำดับที่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงที่ต้นขั้วบัตรออกเสียงประชามติ แล้วให้ผู้มีสิทธิออกเสียงลงลายมือชื่อหรือพิมพ์ลายนิ้วมือในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงเป็นหลักฐานตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด แล้วให้กรรมการประจำหน่วยออกเสียงมอบบัตรออกเสียงประชามติให้แก่ผู้นั้นเพื่อไปลงคะแนน

ในกรณีที่ผู้ทักท้วงหรือกรรมการประจำหน่วยออกเสียงสงสัยว่าผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งมาแสดงตนนั้นไม่ใช่เป็นผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงมีอำนาจสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาดว่าผู้ถูกทักท้วงหรือผู้ถูกสงสัยเป็นผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงหรือไม่ และในกรณีที่คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงวินิจฉัยว่าผู้ถูกทักท้วงหรือผู้ถูกสงสัยไม่ใช่เป็นผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงทำบันทึกคำวินิจฉัยและลงลายมือชื่อไว้ด้วย และให้ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงนั้น

มาตรา ๒๖ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการหรือผู้สูงอายุในการลงคะแนนออกเสียง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย จัดให้มีการอำนวยความสะดวกสำหรับการลงคะแนนออกเสียงของคนพิการหรือผู้สูงอายุไว้เป็นพิเศษ หรือจัดให้มีการช่วยเหลือในการลงคะแนนออกเสียงภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง แต่การให้ความช่วยเหลือดังกล่าวต้องให้คนพิการหรือผู้สูงอายุได้ลงคะแนนออกเสียงด้วยตนเอง ทั้งนี้ การอำนวยความสะดวกนั้นต้องเป็นไปเพื่อให้มีการลงคะแนนออกเสียงโดยตรงและลับ

มาตรา ๒๗ เมื่อถึงกำหนดเวลาปิดการลงคะแนนออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงประกาศปิดการลงคะแนน และงดจ่ายบัตรออกเสียงประชามติ แล้วให้ทำเครื่องหมายในหีบบัตรออก

ร.ล.ค.น

เสียงประชามติที่เหลืออยู่ให้เป็นบัตรออกเสียงประชามติที่ใช้ลงคะแนนออกเสียงไม่ได้ตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด ในกรณีที่มีผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งประสงค์จะลงคะแนนออกเสียงได้มาอยู่ในบริเวณที่ออกเสียงแล้วก่อนเวลาปิดการลงคะแนนออกเสียงที่เหลืออยู่แต่ยังไม่ได้รับบัตรออกเสียงประชามติ ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงมอบบัตรออกเสียงประชามติให้แก่ผู้มาแสดงตนนั้น และเมื่อผู้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนออกเสียงเสร็จสิ้นแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงปิดช่องใส่บัตรออกเสียงประชามติของหีบบัตรออกเสียง และจัดทำรายการเกี่ยวกับจำนวนบัตรออกเสียงประชามติทั้งหมด จำนวนผู้มาแสดงตนและรับบัตรออกเสียงประชามติ และจำนวนบัตรออกเสียงประชามติที่เหลือ โดยให้กรรมการประจำหน่วยออกเสียงที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในขณะนั้นทุกคนลงลายมือชื่อไว้ และประกาศให้ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งอยู่ที่นั่นทราบ

มาตรา ๒๘ เมื่อปิดการลงคะแนนออกเสียงแล้วให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงแต่ละแห่งนับคะแนน ณ ที่ออกเสียงนั้น โดยเปิดเผยติดต่อกันจนแล้วเสร็จ

วิธีการนับคะแนนให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

มาตรา ๒๙ บัตรออกเสียงประชามติดังต่อไปนี้ ให้ถือเป็นบัตรเสีย

- (๑) บัตรปลอม
- (๒) บัตรที่มีได้ทำเครื่องหมายลงคะแนน
- (๓) บัตรที่ไม่อาจทราบได้ว่าลงคะแนนในทางใด
- (๔) บัตรที่ทำเครื่องหมายลงคะแนนนอกช่องทำเครื่องหมาย
- (๕) บัตรที่มีใช้บัตรที่กรรมการประจำหน่วยออกเสียงมอบให้
- (๖) บัตรที่มีการเขียนข้อความหรือถ้อยคำอื่นใดลงไป
- (๗) บัตรที่มีลักษณะตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดว่าเป็นบัตรเสีย

ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงสลักหลังในบัตรที่มีลักษณะตามวรรคหนึ่งว่า “เสีย” พร้อมทั้งระบุเหตุผลว่าเป็นบัตรเสียตามความในอนุมาตราใด แล้วลงลายมือชื่อกำกับไว้ไม่น้อยกว่าสามคน และห้ามมิให้นับบัตรเสียเป็นคะแนน แต่ให้นับรวมเป็นจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียงด้วย

มาตรา ๓๐ เมื่อนับคะแนนเสร็จแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงนำบัตรออกเสียงประชามติของผู้มาใช้สิทธิออกเสียงทั้งหมดใส่ไว้ในหีบบัตรออกเสียง พร้อมทั้งรายงานผลการนับคะแนนแล้วปิดหีบบัตรออกเสียงจัดส่งไปให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

มาตรา ๓๑ ในกรณีที่เกิดจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย หรือเหตุสุควิสัยอย่างอื่นที่ทำให้การลงคะแนนออกเสียงในหน่วยออกเสียงแห่งใดไม่สามารถกระทำได้ ถ้าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นก่อนวันออกเสียงให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงกำหนดหน่วยออกเสียงใหม่ให้ผู้มีสิทธิออกเสียงสามารถไปลงคะแนนได้โดยสะดวก แล้วรายงานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(๑๙)

ในกรณีที่เหตุตามวรรคหนึ่งเกิดขึ้นในวันออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง ประกาศลงคะแนนในหน่วยออกเสียงนั้นและประกาศให้ผู้มีสิทธิออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้นไปใช้สิทธิออกเสียงที่หน่วยออกเสียงที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงกำหนดแทน แล้วรายงานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ส่วนที่ ๘

การประกาศผลการออกเสียง

มาตรา ๓๒ เมื่อได้ผลการนับคะแนนออกเสียงประชามติจากที่ออกเสียงทุกแห่งแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการออกเสียงและจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียงในราชกิจจานุเบกษาโดยเร็ว และหากเป็นการออกเสียงประชามติตามมาตรา ๑๖๕(๑) ของรัฐธรรมนูญให้แจ้งผลไปยังนายกรัฐมนตรี

ส่วนที่ ๙

การคัดค้านการออกเสียง

มาตรา ๓๓ เมื่อสิ้นสุดการลงคะแนนออกเสียง หากผู้มาใช้สิทธิออกเสียงจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละสิบของผู้มาใช้สิทธิในหน่วยออกเสียงใด เห็นว่าการออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้นเป็นไปโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ให้มีสิทธิยื่นคำคัดค้านพร้อมทั้งแสดงหลักฐานว่าการออกเสียงนั้นไม่ถูกต้องหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่การลงคะแนนออกเสียงสิ้นสุดลง

มาตรา ๓๔ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับคำคัดค้านแล้วให้ดำเนินการพิจารณาไต่สวนเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงโดยพลัน ถ้าเห็นว่าการออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้นไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ให้มีคำสั่งให้ดำเนินการออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้น ทั้งนี้ ต้องไม่ช้ากว่าสามสิบวันนับแต่วันออกเสียงเว้นแต่การออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้นจะไม่ทำให้ผลการออกเสียงของทุกหน่วยออกเสียงเปลี่ยนแปลงไป ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งยกคำคัดค้านนั้นเสีย

วิธีการยื่นคำคัดค้านการออกเสียงและการพิจารณาให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ส่วนที่ ๑๐

ความผิดและบทกำหนดโทษ

มาตรา ๓๕ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายกระทำการใด ๆ อันเป็นเหตุให้การออกเสียงไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

การใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายตามวรรคหนึ่ง มิได้หมายความรวมถึงการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติที่พึงต้องปฏิบัติในตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น หรือการแนะนำหรือช่วยเหลือในการ

๘. ๗๖. ๔๘

ดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการออกเสียง โดยมีได้เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ แม้ว่ากรกระทำจะเป็นคุณหรือโทษแก่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด

ในกรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่ามีการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นยุติหรือระงับการกระทำใดที่เห็นว่า อาจทำให้การออกเสียงไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสามต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

มาตรา ๓๖ ผู้ใดขัดขวางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง กรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง กรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง กรรมการประจำหน่วยออกเสียง คณะอนุกรรมการ อนุกรรมการ คณะบุคคลหรือบุคคลที่คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการขัดขวางการปฏิบัติงานตามวรรคหนึ่ง ได้กระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๗ ผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างผู้ใดขัดขวางหรือหน่วงเหนี่ยวหรือไม่ให้ความสะดวกพอสมควรต่อการไปใช้สิทธิออกเสียงของผู้ได้บังคับบัญชาหรือลูกจ้างแล้วแต่กรณี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๘ ผู้ใดทำลายบัตรที่มีไว้สำหรับการออกเสียงโดยไม่มีอำนาจกระทำได้หรือจงใจกระทำการด้วยประการใดๆ ให้บัตรออกเสียงประชามติชำรุดหรือ เสียหาย หรือกระทำการด้วยประการใด ๆ แก่บัตรเสียให้เป็นบัตรที่ใช้ได้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

ถ้าผู้กระทำตามวรรคหนึ่งเป็นเจ้าพนักงานหรือเป็นผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการออกเสียงต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

มาตรา ๓๙ ผู้ใดกระทำการในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนนออกเสียง ดังต่อไปนี้

- (๑) ออกเสียงหรือพยายามออกเสียง โดยรู้อยู่แล้วว่าตนเป็นผู้ไม่มีสิทธิออกเสียงหรือไม่มีสิทธิลงคะแนนในหน่วยออกเสียงนั้น
- (๒) ใช้บัตรอื่นที่มีใช้บัตรออกเสียงประชามติออกเสียง
- (๓) นำบัตรออกเสียงประชามติออกไปจากที่ออกเสียง
- (๔) ทำเครื่องหมายเพื่อเป็นที่สังเกตโดยวิธีใดไว้ที่บัตรออกเสียงประชามติ เพื่อให้ผู้อื่นรู้ว่าเป็นบัตรออกเสียงประชามติของตน

(๕) จัดคำสั่งกรรมการประจำหน่วยออกเสียงที่สั่งให้ออกไปจากที่ออกเสียง เพราะเหตุที่ผู้นั้น
ขัดขวางการออกเสียง ตามมาตรา ๑๕ วรรคสอง

(๖) นำบัตรออกเสียงประชามติใส่ในหีบบัตรออกเสียงประชามติโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วย
กฎหมาย หรือกระทำการใดในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง เพื่อแสดงว่ามีผู้มาแสดงตนออกเสียงโดยผิดไป
จากความจริง หรือกระทำการใดอันเป็นเหตุให้มีบัตรออกเสียงประชามติเพิ่มขึ้นจากความจริง

(๗) กระทำการโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อมิให้ผู้มีสิทธิออกเสียงสามารถใช้สิทธิได้
หรือขัดขวาง หรือหน่วงเหนี่ยวมิให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไป ณ ที่ออกเสียง หรือเข้าไป ณ ที่ออกเสียง หรือมิให้
ไปถึง ณ ที่ดังกล่าว ภายในกำหนดเวลาที่จะออกเสียง

(๘) ก่อความวุ่นวายขึ้นในที่ออกเสียง หรือกระทำการใดอันเป็นการรบกวนหรือเป็นอุปสรรคแก่
การออกเสียง

ผู้กระทำความผิดตาม (๑) (๒) (๓) (๔) หรือ (๕) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่น
บาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และผู้กระทำความผิดตาม (๖) (๗) หรือ (๘) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน
สิบปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท

มาตรา ๔๐ ผู้ใดกระทำความผิดดังต่อไปนี้

(๑) ก่อความวุ่นวายเพื่อให้การออกเสียงไม่เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

(๒) ให้ เสนอให้หรือสัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นอัน
อาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด เพื่อจะจูงใจให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่าง
ใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง

(๓) หลอกลวง บังคับ ชูเชิญ หรือใช้อิทธิพลคุกคาม เพื่อให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิออก
เสียง ออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง หรือเพื่อให้สำคัญผิดในวัน เวลา ที่ออกเสียง หรือวิธีการ
ลงคะแนนออกเสียง

(๔) เปิด ทำลาย ทำให้เสียหาย ทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพ ทำให้สูญหาย ทำให้ไร้ประโยชน์ นำไป หรือ
ขัดขวางการส่งซึ่งหีบบัตรออกเสียงประชามติหรือบัตรออกเสียงประชามติ เว้นแต่เป็นการดำเนินการตาม
อำนาจหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมาย

(๕) เล่นหรือจัดให้มีการเล่นการพนันขึ้นต่อใด ๆ อันมีผลเป็นการจูงใจให้ผู้มีสิทธิออกเสียง ไม่ไป
ใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง

(๖) เรียก รับ หรือยอมจะรับ เงิน ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่น เพื่อจะ
ไม่ไปใช้สิทธิออกเสียงหรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง

ผู้ใดกระทำความผิดตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองแสน
บาท และผู้กระทำความผิดตาม (๕) หรือ (๖) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่ง
แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งนี้ ศาลอาจสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดไม่เกินห้าปีด้วยก็ได้

ในกรณีที่ผู้ฝ่าฝืนตาม (๖) เป็นผู้รับหรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด ถ้าได้แจ้งถึงการกระทำดังกล่าวต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายก่อนหรือในวันออกเสียง ผู้ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษและไม่ต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

มาตรา ๔๑ ผู้ใดเผยแพร่ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการออกเสียงในระหว่างเวลาเจ็ดวันก่อนวันออกเสียงจนถึงเวลาสิ้นสุดการออกเสียงในวันออกเสียง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๒ กรรมการประจำหน่วยออกเสียงผู้ใดจงใจนับบัตรออกเสียงประชามติหรือคะแนนในการออกเสียงให้ผิดไปจากความจริง หรือรวมคะแนนให้ผิดไป หรือกระทำด้วยประการใดๆ โดยมีได้มีอำนาจกระทำโดยชอบด้วยกฎหมายให้บัตรออกเสียงประชามติชำรุด หรือเสียหาย หรือให้เป็นบัตรเสีย หรือกระทำการด้วยประการใดๆ แก่บัตรเสียเพื่อให้เป็นบัตรที่ใช้ได้ หรืออ่านบัตรออกเสียงประชามติให้ผิดไปจากความจริง หรือทำรายงานการออกเสียงไม่ตรงความจริง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

นายกรัฐมนตรี

๑๐/๕๕ ๒๒

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....

๑. เหตุผลความจำเป็นในการเสนอร่างกฎหมาย

เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๒ ที่กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

๒. สาระสำคัญของร่างกฎหมาย

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๒.๑ ให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้ประกาศให้มีการจัดทำประชามติ ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่ากิจการในเรื่องใดอาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติหรือประชาชน นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี อาจปรึกษาประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภา เพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มีการออกเสียงประชามติ (ม.๑๖๕ (๑) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย) ซึ่งในประกาศดังกล่าวจะต้องประกอบด้วย

(๑) เรื่องที่ต้องจัดทำประชามติ ต้องมีข้อความและรายละเอียดของเรื่องที่จะจัดทำประชามติอย่างชัดเจนเพียงพอที่ผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติจะสามารถตัดสินใจว่าจะลงคะแนนว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ

(๒) การจัดทำให้มีการออกเสียงประชามติดังกล่าวเป็นไปเพื่อให้มีข้อยุติโดยเสียงข้างมากของผู้มีสิทธิออกเสียง หรือเป็นไปเพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี

(๓) พื้นที่ในการจัดทำหรือออกเสียงประชามติว่าจะกระทำที่ราชอาณาจักร หรือกระทำในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นการเฉพาะ

(มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง)

๒.๒ การจัดทำประชามติในกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติให้มีการออกเสียงประชามติ มาตรา ๑๖๕ (๒) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายนั้น แต่หากไม่ได้มีกฎหมายใดบัญญัติไว้ให้เป็นตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด (มาตรา ๕ วรรคสอง)

๒.๓ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดวันออกเสียงประชามติในราชกิจจานุเบกษาภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่ที่มีประกาศนายกรัฐมนตรีให้มีการจัดทำประชามติ โดยวันออกเสียงประชามติต้องไม่ก่อน ๙๐ วัน และไม่ช้ากว่า ๑๒๐ วัน นับแต่วันประกาศกำหนดวันออกเสียงในราชกิจจานุเบกษา และจะต้องเป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร หรือทั้งเขตออกเสียงประชามติ (มาตรา ๖)

๒.๔ การกำหนดจำนวนเสียงในการจัดทำประชามติสามารถแบ่งได้เป็น ๒ กรณี ดังนี้

๒.๔.๑ การจัดให้มีการออกเสียงประชามติเพื่อให้มีข้อยุติโดยเสียงข้างมากของผู้มีสิทธิออกเสียง

(๑) กรณีมีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงประชามติไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ ให้ถือว่าประชาชนโดยเสียงข้างมากไม่เห็นชอบด้วยกับเรื่องที่ขอจัดทำประชามติ

(๒) กรณีมีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงประชามติเกินกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ และผู้ออกเสียงประชามติโดยเสียงข้างมากให้ความเห็นชอบ ให้ถือว่าประชาชนโดยเสียงข้างมากเห็นชอบกับเรื่องขอจัดทำประชามติ (มาตรา ๘ วรรคหนึ่ง)

๒.๔.๒ การจัดให้มีการออกเสียงประชามติเพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี คณะบุคคล หรือบุคคลใด

(๑) กรณีมีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงประชามติไม่มากกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ ให้ถือว่าประชาชนโดยเสียงข้างมากไม่เห็นชอบกับเรื่องที่ขอจัดทำประชามติ

(๒) กรณีมีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงประชามติเกินกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ และผู้ออกเสียงประชามติโดยเสียงข้างมากให้ความเห็นชอบ ให้ถือว่าประชาชนโดยเสียงข้างมากเห็นชอบกับเรื่องที่ขอจัดทำประชามติ (มาตรา ๘ วรรคสอง)

๒.๕ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายดำเนินการ ดังนี้

(๑) จัดให้มีการเผยแพร่กระบวนการและขั้นตอนการออกเสียงให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง

(๒) จัดให้มีการแสดงความคิดเห็นโดยอิสระและเท่าเทียมกันทั้งผู้ที่เห็นชอบและไม่เห็นชอบในเรื่องที่จัดทำประชามติ

(๓) ให้สถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีวิทยุโทรทัศน์ของรัฐจัดสรรเวลาออกอากาศในเรื่องที่เกี่ยวกับการออกเสียงประชามติ (มาตรา ๙)

๒.๖ การกำหนดเขตออกเสียงประชามติ (มาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง) แบ่งได้ ๒ ลักษณะดังนี้

(๑) การจัดให้มีการออกเสียงประชามติ ตามมาตรา ๑๖๕ (๑) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตออกเสียงประชามติ

(๒) การจัดให้มีการออกเสียงประชามติ ตามมาตรา ๑๖๕ (๒) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ใช้เขตท้องที่ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดเป็นเขตออกเสียงประชามติ

๒.๗ การแต่งตั้งคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง (มาตรา ๑๐ วรรคสองและสาม)

(๑) กรณีใช้เขตจังหวัดเป็นเขตออกเสียงประชามติ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงและผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง

(๒) กรณีใช้เขตท้องที่ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดให้เป็นเขตออกเสียงประชามติ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายแต่งตั้งคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงไม่เกิน ๕ คน และผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง ๑ คน

๒.๘ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย ประกาศกำหนดจำนวนหน่วยออกเสียงประชามติและที่ออกเสียงประชามติ โดยให้พิจารณาจากจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติในแต่ละหน่วยออกเสียง จำนวน ๘๐๐ คน เป็นประมาณ และความสะดวกในการเดินทางไปใช้สิทธิออกเสียงประชามติของผู้มีสิทธิออกเสียงด้วย (มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง)

๒.๙ ให้คณะกรรมการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย มีหน้าที่จัดทำและปิดประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงของแต่ละหน่วยออกเสียงประชามติ พร้อมกับการประกาศให้มีการออกเสียงประชามติตามมาตรา ๕ (มาตรา ๑๓ วรรคหนึ่ง)

๒.๑๐ ให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการขอเพิ่มชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งและถอนชื่อผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาใช้บังคับกับการเพิ่มชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติและการถอนชื่อผู้ไม่มีสิทธิออกเสียงประชามติโดยอนุโลม (มาตรา ๑๓ วรรคสอง)

๒.๑๑ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง หรือคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงแต่งตั้งคณะกรรมการคณะอนุกรรมการ คณะบุคคล หรือบุคคลใด เป็นผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานการออกเสียงได้ตามสมควร (มาตรา ๑๔)

๒.๑๒ ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงแต่งตั้งผู้อำนวยการประจำหน่วยออกเสียงประชามติ ๑ คน คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงไม่น้อยกว่า ๕ คน และแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลอื่นทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยและสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยออกเสียงประชามติ (มาตรา ๑๕)

๒.๑๓ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดลักษณะและขนาดของบัตรออกเสียงประชามติ และวิธีการลงคะแนนเสียงประชามติ (มาตรา ๑๘ วรรคสอง)

๒.๑๔ การลงคะแนนประชามติให้เปิดการลงคะแนนเสียง ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๑๕.๐๐ นาฬิกา (มาตรา ๒๐)

๒.๑๕ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการใช้สิทธิออกเสียงประชามติสำหรับผู้มีสิทธิซึ่งอยู่นอกเขตจังหวัดที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นเวลาน้อยกว่า ๙๐ วัน นับถึงวันออกเสียงประชามติ และผู้มีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักร (มาตรา ๒๓)

๒.๑๖ การนับคะแนนเสียงประชามติให้นับคะแนน ณ ที่ออกเสียงประชามติ (มาตรา ๒๔)

๒.๑๗ บัตรออกเสียงประชามติดังต่อไปนี้ให้ถือเป็นบัตรเสีย

- (๑) บัตรประชาชน
- (๒) บัตรที่มีได้ทำเครื่องหมายลงคะแนน
- (๓) บัตรที่ไม่อาจทราบได้ว่าลงคะแนนในทางใด
- (๔) บัตรที่ทำเครื่องหมายลงคะแนนนอกช่องทำเครื่องหมาย
- (๕) บัตรที่มีใช้บัตรที่กรรมการประจำหน่วยออกเสียงมอบให้
- (๖) บัตรที่มีลักษณะตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดว่าเป็นบัตรเสีย

(มาตรา ๒๙)

๒.๑๘ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการออกเสียงประชามติ และจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียงประชามติในราชกิจจานุเบกษาโดยเร็ว และหากเป็นการออกเสียงประชามติตามมาตรา ๑๖๕ (๑) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ให้แจ้งผลการออกเสียงประชามติไปยังนายกรัฐมนตรี (มาตรา ๓๒)

๒.๑๙ เมื่อสิ้นสุดการลงคะแนนออกเสียงประชามติ หากผู้มาใช้สิทธิออกเสียงจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ของผู้มาใช้สิทธิในหน่วยออกเสียงประชามตินั้น เห็นว่าการออกเสียงเป็นไปโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ให้ยื่นคำคัดค้านพร้อมทั้งแสดงหลักฐานว่าการออกเสียงประชามติไม่ถูกต้องหรือไม่ชอบต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ภายใน ๒๔ ชั่วโมง นับแต่การลงคะแนนออกเสียงประชามติสิ้นสุดลง (มาตรา ๓๓)

๒.๒๐ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับคำคัดค้านการออกเสียงประชามติให้ดำเนินการพิจารณาได้ส่วนเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงโดยพลัน ถ้าเห็นว่าการออกเสียงประชามติในหน่วยออกเสียงนั้นไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ให้สั่งให้มีการออกเสียงประชามติใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้น ทั้งนี้ ต้องไม่ช้ากว่า ๓๐ วัน นับแต่วันออกเสียงประชามติ เว้นแต่การออกเสียงประชามติใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้นจะไม่ทำให้ผลการออกเสียงประชามติของทุกหน่วยออกเสียงเปลี่ยนแปลงไป ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งยกคำคัดค้านนั้น (มาตรา ๓๔)

๒.๒๑ บทกำหนดโทษ (มาตรา ๓๕ - มาตรา ๔๒)

(๑) ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายกระทำการใด ๆ อันเป็นเหตุให้การออกเสียงประชามติไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม (มาตรา ๓๕)

(๒) ห้ามมิให้ผู้ใดขัดขวางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือคณะกรรมการคณะอนุกรรมการ คณะบุคคล หรือบุคคลใดที่คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งหรือมอบหมายในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ (มาตรา ๓๖)

(๓) ห้ามมิให้ผู้ใดขัดขวางหรือหน่วงเหนี่ยวหรือไม่อำนวยความสะดวกในการเดินทางไปใช้สิทธิออกเสียงประชามติของผู้มีสิทธิออกเสียง (มาตรา ๓๗)

(๔) ห้ามมิให้ผู้ใดทำลายบัตรออกเสียงประชามติ หรือทำให้บัตรออกเสียงประชามติชำรุดหรือเสียหาย หรือทำให้บัตรเสียเป็นบัตรประชามติใช้ได้ (มาตรา ๓๘)

(๕) ห้ามมิให้ผู้ใดทำการแพร่ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติในระหว่าง ๗ วัน ก่อนออกเสียงจนถึงสิ้นสุดเวลาการออกเสียงประชามติ (มาตรา ๔๑)

(๖) ห้ามมิให้กรรมการประจำหน่วยออกเสียงดำเนินการดังต่อไปนี้

- นับบัตรออกเสียงหรือคะแนเสียงให้ผิดไปจากความจริง หรือรวมคะแนนเสียงผิด
- ทำให้มีบัตรออกเสียงประชามติชำรุด เสียหาย หรือเป็นบัตรเสีย
- ทำให้บัตรเสียเป็นบัตรที่ใช้ได้
- อ่านบัตรประชามติผิดไปจากความจริง หรือทำรายงานไม่ตรงความจริง

(มาตรา ๔๒)

*หมายเหตุ สำหรับการออกเสียงประชามตินอกราชอาณาจักร ในที่ประชุมคณะกรรมการการเลือกตั้งมีกรรมการการเลือกตั้งบางท่านมีข้อสังเกตว่าไม่ควรจัดให้มีการออกเสียงประชามตินอกราชอาณาจักร เนื่องจากเหตุผล ๓ ประการ ดังนี้

๑. การออกเสียงประชามติเป็นสิทธิ มิใช่หน้าที่

๒. แม้ว่า มาตรา ๙๙ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งมีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักร ย่อมมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง แต่การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมิได้จัดให้มีการออกเสียงประชามตินอกราชอาณาจักร แต่ก็มิได้เป็นการตัดสิทธิของผู้มีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักร หากแต่ผู้นั้นจะต้องเดินทางกลับเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อใช้สิทธิออกเสียงประชามติ

๓. การจัดให้มีการเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรใช้งบประมาณในการดำเนินการสูง ขณะที่จำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรไม่มาก

รายงานของคณะกรรมการวิสามัญ
พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....
สภาผู้แทนราษฎร

รายงาน

ของ

คณะกรรมการธิการวิสามัญ

พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ

พ.ศ. ....

สภาผู้แทนราษฎร

สำนักกรรมการ ๒

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ด่วนที่สุด

ที่ ๑๑๕๗/๖๕๖

(สำเนา)

สภาผู้แทนราษฎร

ถนนอุทองใน กทม. ๑๐๓๐๐

๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๑

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้น พร้อมด้วยรายงานของคณะกรรมการวิสามัญ จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ และตั้งกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณา ซึ่งกรรมการคณะนี้ประกอบด้วย

๑. นายกมลวิศว์ แก้วแฝก	๒. พันตำรวจโท กานต์ เทียนแก้ว
๓. นายจักรพันธ์ พัวช่วย	๔. นายเจือ ราชสีห์
๕. นายชลน่าน ศรีแก้ว	๖. นายชัยวัฒน์ ทรัพย์รวงทอง
๗. นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ	๘. ร้อยตำรวจโท เชาวริน ลัทธศักดิ์ศิริ
๘. นายทนุศักดิ์ เล็กอุทัย	๑๐. นายนพดล พลเชื้อ
๑๑. นายนราพัฒน์ แก้วทอง	๑๒. นายนริศ ชำนาญรักษ์
๑๓. นายนิสิต สิ้นธุไพบ	๑๔. นายประสิทธิ์ ชัยวิรัตนะ
๑๕. นายพินิจ จันทร์สมบูรณ์	๑๖. นายพีระพันธุ์ สาลีรัฐวิภาค
๑๗. นายพีระเพชร สิริกุล	๑๘. นายภิรมย์ พลวิเศษ
๑๘. นายชวรัตน์ กมลเวชช	๒๐. นางรัชฎาภรณ์ แก้วสนิท
๒๑. นายวงศ์ เศรษฐกิจวิกรม	๒๒. นายวิจิตร พรพฤทธิพันธ์
๒๓. นายวิทยา บุรณศิริ	๒๔. นายศุภชัย โพธิ์สุ
๒๕. นายสมชัย ฉัตรพัฒนศิริ	๒๖. นายสมบูรณ์ อุทัยเวียนกุล
๒๗. นายสมศักดิ์ สุริยมงคล	๒๘. นายสัมพันธ์ เลิศนุวัฒน์
๒๘. นายสุทธิพล ทวีชัยการ	๓๐. นายสุทิน คลังแสง
๓๑. นายอภิชาติ กาวินาญจน์	๓๒. นายอรรถพร พลบุตร
๓๓. นางสาวอรุณี ชำนาญยา	๓๔. นายอัชพร จารุจินดา
๓๕. นายอารยะ ชุมดวง	๓๖. นายอิสสระ สมชัย

บัดนี้ คณะกรรมการวิสามัญได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเสร็จแล้ว
จึงกราบเรียนมาเพื่อได้โปรดนำเสนอที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ)   วิทยา บุรณศิริ

(นายวิทยา บุรณศิริ)

ประธานคณะกรรมการวิสามัญ

สำนักกรรมการ ๒

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๖๒๔-๕

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๖๒๖

สำเนาถูกต้อง

(นายสามารถ คัมภีรานนท์)

ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๒

วิลาวรรณ/ร่าง

มนตรีคณ/พิมพ์

ธวัชชัย/ตรวจ

ทานครั้งที่ ๑

วิลาวรรณ

อารีษา

ทานครั้งที่ ๒

อัจฉรา

อักรเดช

ทานครั้งที่ ๓

เผ่าพันธ์

อโณทัย

รายงานของคณะกรรมการวิสามัญ

ตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๒ (สมัยวิสามัญ) วันพฤหัสบดีที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๑ ได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ และตั้งกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณา กำหนดการแปรญัตติกภายใน ๗ วัน นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการวิสามัญได้ดำเนินการแล้ว ปรากฏผลดังนี้

๑. ที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญได้มีมติเลือกตั้ง

(๑) นายวิทยา บุรณศิริ	เป็นประธานคณะกรรมการ
(๒) นายศุภชัย โพธิ์สุ	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
(๓) นายชินวรณ์ บุญเกิดศรี	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
(๔) นายวิจิตร พรพฤฒิพันธุ์	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
(๕) นายสัมพันธ์ เลิศนุวัฒน์	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
(๖) นายยุวัฒน์ กมลเวชช	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
(๗) นายสุทธิพล ทวีชัยการ	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ และโฆษกคณะกรรมการ
(๘) นายชลน่าน ศรีแก้ว	เป็นเลขานุการคณะกรรมการ
(๙) นายสมศักดิ์ สุริยมงคล	เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
(๑๐) นายเจือ ราชสีห์	เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ คนที่สอง
(๑๑) นายประสิทธิ์ ชัยวิรัตนะ	เป็นโฆษกคณะกรรมการ
(๑๒) นายนริศ ขำนุรักษ์	เป็นโฆษกคณะกรรมการ

๒. คณะกรรมการวิสามัญได้มีมติตั้ง นางสาววิลาวัณย์ ร่ำริน นิตินทร ๖ ตำแหน่ง กรรมการ ๒ ตำแหน่ง เลขานุการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการ ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๒๒

๓. ผู้ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มอบหมายให้มาชี้แจงแสดงความคิดเห็น คือ

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(๑) นายวรภัทร วงศ์ปราโมทย์	ผู้อำนวยการสำนักสนับสนุนการเลือกตั้ง
(๒) นายบุญเกียรติ รักษาติเจริญ	ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้ง

(๓) นายกฤษ เอื้อวงศ์	รองผู้อำนวยการสำนักกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ
(๔) นายรังสรรค์ ร่วมวงศ์	รองผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้ง
(๕) ว่าที่ร้อยตรี วันชัย ใจกุศล	ผู้อำนวยการฝ่ายจัดการเลือกตั้ง ๔
(๖) นายสมพล พงษ์พิพัฒน์	ผู้อำนวยการฝ่ายสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัย
(๗) นายศิริวุฒิ สีนปุกณพงษ์	ผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมาย ๒
(๘) นายบัณฑิต วงษา	รักษาการผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ
(๙) นายชัยรักษ์ คุ่มโต	หัวหน้างานการมีส่วนร่วม สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดสมุทรสาคร
(๑๐) พันตรี โกเมธ ประทีปทอง	พนักงานสืบสวนสอบสวน ช่วยงานฝ่ายกิจการเลขานุการคณะกรรมการการเลือกตั้ง
(๑๑) นายณัฐกร คงเดชา	พนักงานสืบสวนสอบสวน ช่วยงานฝ่ายกิจการเลขานุการคณะกรรมการการเลือกตั้ง
(๑๒) ว่าที่ร้อยตรี ชาตรี อุภมาต	พนักงานการเลือกตั้ง
(๑๓) นายพงษ์พิพัฒน์ เถาถัดดา	พนักงานการเลือกตั้ง
๔. ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีผู้เสนอคำแปรญัตติ จำนวน ๘ คน คือ
- (๑) นายวิลาส จันทรพิทักษ์
  - (๒) นายนิพิฏฐ์ อินทรสมบัติ
  - (๓) นายสุชุมพงส์ โง่นคำ
  - (๔) นายไมตรี สอยเหลือง
  - (๕) นายอภิชาติ ศักดิ์เศรษฐ์
  - (๖) นายสุนัย จุลพงศธร
  - (๗) นางมุสดี ตามไท
  - (๘) นายชวน หลีกภัย

๕. ผลการพิจารณา

<u>ชื่อร่างพระราชบัญญัติ</u>	ไม่มีการแก้ไข
<u>คำปรารภ</u>	ไม่มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๑</u>	ไม่มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๒</u>	ไม่มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๒/๑</u> นายสุขุมพงษ์ โง่นคำ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๒/๑ เป็นดังนี้ “ <u>มาตรา ๒/๑ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียง ประชามติ พ.ศ. ๒๕๔๑</u> ”	คณะกรรมการธิการเพิ่มขึ้นใหม่
คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว	ผู้แปรญัตติพอใจ
<u>มาตรา ๓</u> นายวิลาส จันทร์พิทักษ์ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นนิยามคำว่า “เทศบาล” ของ มาตรา ๓ เป็นดังนี้ ““เทศบาล” หมายรวมถึง เมืองพัทยา <u>และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มี กฎหมายพิเศษจัดตั้งขึ้น</u> ”	มีการแก้ไข
คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว	ผู้แปรญัตติพอใจ
<u>มาตรา ๔</u>	ไม่มีการแก้ไข
<u>ส่วนที่ ๑ บททั่วไป</u>	ไม่มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๕</u> มีกรรมการขอสงวนความเห็นและผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ <u>ร้อยตำรวจโท เชาวริน ลัทธศักดิ์ศิริ (กรรมการ)</u> ขอสงวนความเห็นโดยขอให้เพิ่ม ความเห็นในมาตรา ๕ (๑) เป็นดังนี้ “(๑) กำหนดเรื่องในการจัดทำประชามติ ซึ่งจะต้องมีข้อมูลที่ชัดเจนและเข้าใจได้ เพียงพอที่จะให้ผู้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในเรื่องที่จะจัดทำประชามติ” <u>นายชัยวัฒน์ ทรัพย์รวงทอง (กรรมการ)</u> ขอสงวนความเห็นโดยขอให้แก้ไขความ	มีการแก้ไข

มาตรา ๕ (๑) เป็นดังนี้

“(๑) กำหนดเรื่องในการจัดทำประชามติ ซึ่งจะต้องมีข้อควมที่ชัดเจนเพียงพอที่จะให้ผู้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในเรื่องที่จะจัดทำประชามติ”

นายอภิชาติ ศักดิ์เศรษฐ์ ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นวรรคสองของมาตรา ๕ เป็นดังนี้
“กรณีที่จะดำเนินการจัดทำประชามติ ตามมาตรา ๑๖๕ (๑) ให้นายกรัฐมนตรีแจ้งไปยังประธานรัฐสภาขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา เพื่อฟังความคิดเห็นตามมาตรา ๑๗๕ ก่อนประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มีการออกเสียงประชามติ”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

นางศุภสดี ตามไท ขอแปรญัตติแก้ไขความในมาตรา ๕ (๑) เป็นดังนี้

“(๑) กำหนดว่าการจัดให้มีการออกเสียงดังกล่าวจะกระทำที่ราชอาณาจักรหรือ
ระหว่างในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นทวีปเฉพาะ”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

มาตรา ๖

มีการแก้ไข

มาตรา ๖/๑

คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่

มาตรา ๗

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๘

มีการแก้ไข

มีผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

นายสุขุมพงศ์ โง่นคำ ขอแปรญัตติแก้ไขความในมาตรา ๘ เป็นดังนี้

“มาตรา ๘ การออกเสียงเพื่อมีข้อยุติโดยเสียงข้างมากของผู้มีสิทธิออกเสียง หากปรากฏว่าผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเป็นจำนวนไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียง ให้ถือว่าประชาชนโดยเสียงข้างมากไม่เห็นชอบด้วยกับเรื่องที่จะจัดทำประชามติ แต่ถ้ามีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเกินกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียง และปรากฏว่าผู้ออกเสียงโดยเสียงข้างมากให้ความเห็นชอบ ให้ถือว่าประชาชนโดยเสียงข้างมากเห็นชอบด้วยกับเรื่องที่จะจัดทำประชามตินั้น”

การออกเสียงเพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี คณะบุคคลหรือบุคคลใด หากปรากฏว่าผู้มาออกเสียงเป็นจำนวนไม่มากกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียง ให้ถือว่าประชาชนโดยเสียงข้างมากไม่เห็นชอบด้วยกับเรื่องที่จะจัดทำประชามติ แต่ถ้ามีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเกินกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียง และปรากฏว่าผู้ออกเสียงโดยเสียงข้างมากให้ความเห็นชอบ ให้ถือว่าประชาชนโดยเสียงข้างมาก

เห็นชอบด้วยกับเรื่องที่จะจัดทำประชามติ”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

นายอภิชาติ ศักดิ์เศรษญ์ ขอแปรญัตติแก้ไขความในวรรคสองของมาตรา ๘ เป็นดังนี้

“การออกเสียงเพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี คณะบุคคลหรือบุคคลใด หากปรากฏว่าผู้มาออกเสียงเป็นจำนวน ไม่มากกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียง ให้ถือว่าประชาชนโดยเสียงข้างมากไม่เห็นชอบด้วยกับเรื่องที่จะจัดทำประชามติ แต่ถ้ามีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเกินกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียง และปรากฏว่าผู้ออกเสียงโดยเสียงข้างมากให้ความเห็นชอบ ให้ถือว่าประชาชนโดยเสียงข้างมากเห็นชอบด้วยกับเรื่องที่จะจัดทำประชามติ”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

นายสุนัย จุกพงศธร ขอแปรญัตติแก้ไขความในมาตรา ๘ เป็นดังนี้

“มาตรา ๘ การออกเสียงเพื่อมีข้อยุติโดยเสียงข้างมากของผู้มีสิทธิออกเสียง หากปรากฏว่าผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเป็นส่วนหนึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียง ให้ถือว่าประชาชนโดยเสียงข้างมากไม่เห็นชอบด้วยกับเรื่องที่จะจัดทำประชามติ แต่ถ้ามีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเกินกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียง และปรากฏว่าผู้ออกเสียงโดยเสียงข้างมากให้ความเห็นชอบ ให้ถือว่าประชาชนโดยเสียงข้างมากเห็นชอบด้วยกับเรื่องที่จะจัดทำประชามตินั้น

การออกเสียงเพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี คณะบุคคลหรือบุคคลใด หากปรากฏว่าผู้มาออกเสียงเป็นส่วนหนึ่งในห้าของจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียง ให้ถือว่าประชาชนโดยเสียงข้างมากไม่เห็นชอบด้วยกับเรื่องที่จะจัดทำประชามติ แต่ถ้ามีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเกินกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียง และปรากฏว่าผู้ออกเสียงโดยเสียงข้างมากให้ความเห็นชอบ ให้ถือว่าประชาชนโดยเสียงข้างมากเห็นชอบด้วยกับเรื่องที่จะจัดทำประชามติ”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

นางศุภติ ตามไท ขอแปรญัตติแก้ไขความในวรรคสองของมาตรา ๘ เป็นดังนี้

“การออกเสียงเพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี คณะบุคคลหรือบุคคลใด หากปรากฏว่าผู้มาออกเสียงเป็นจำนวน ไม่มากกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียง ให้ถือว่าประชาชนโดยเสียงข้างมากไม่เห็นชอบด้วยกับเรื่องที่จะจัดทำประชามติ แต่ถ้ามีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเกินกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียง และปรากฏว่าผู้ออกเสียงโดยเสียงข้างมากให้ความเห็นชอบ ให้ถือว่าประชาชนโดยเสียงข้างมากเห็นชอบด้วยกับเรื่องที่จะจัดทำประชามติ”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

ส่วนที่ ๒ การจัดให้มีการแสดงความคิดเห็น

ในเรื่องที่จัดทำประชาคมติ

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๕

มีการแก้ไข

มีกรรมาธิการขอสงวนความเห็นและผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

พันตำรวจโท กานต์ เทียนแก้ว (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็นโดยขอให้แก้ไข

เพิ่มเติมความในวรรคหนึ่งและวรรคสองของมาตรา ๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๕ เมื่อมีประกาศกำหนดวันออกเสียงตามมาตรา ๖ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการเลือกตั้งมอบหมาย เผยแพร่กระบวนการและขั้นตอนการออกเสียงให้ผู้มีสิทธิออกเสียงได้รับทราบอย่างทั่วถึง รวมทั้งจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นโดยอิสระมีจำนวนคนและเวลาอย่างเท่าเทียมกันทั้งผู้บุคคลฝ่ายที่เห็นชอบและไม่เห็นชอบในเรื่องที่จัดทำประชาคมติ

ให้สถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีวิทยุโทรทัศน์ของรัฐ จัดสรรเวลาออกอากาศตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด”

นายสุขุมพงศ์ โง่นคำ ขอแปรญัตติเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๕ เมื่อมีประกาศกำหนดวันออกเสียงตามมาตรา ๖ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย เผยแพร่กระบวนการและขั้นตอนการออกเสียงให้ผู้มีสิทธิออกเสียงได้รับทราบอย่างทั่วถึง รวมทั้งจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นโดยอิสระและเท่าเทียมกันทั้งผู้เห็นชอบและไม่เห็นชอบในเรื่องที่จัดทำประชาคมติ โดยรัฐต้องจัดสรรงบประมาณสนับสนุนให้เพียงพอ”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

นายอภิชาติ ศักดิ์เสริมชัย ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสองของมาตรา ๕

เป็นดังนี้

“ให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย จัดสรรเวลาออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียง และสถานีวิทยุโทรทัศน์ของรัฐ จัดสรรเวลาออกอากาศที่ คณะกรรมการเลือกตั้งกำหนดอย่างเป็นธรรม รวมทั้งพิจารณารูปแบบ แนวทางและวิธีการ โดยประสานความร่วมมือกับสื่อทั้งภาครัฐและเอกชนในการดำเนินการตามวรรคหนึ่งให้กว้างขวางและทั่วถึง”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

นางสุคดี ตามไท ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๕ เป็น
ดังนี้

“มาตรา ๕ เมื่อมีประกาศกำหนดวันออกเสียงตามมาตรา ๖ ให้คณะกรรมการการ
เลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการเลือกตั้งมอบหมาย เผยแพร่กระบวนการและขั้นตอนการออกเสียงให้ผู้มี
สิทธิออกเสียง ได้รับทราบอย่างทั่วถึง และให้มีการนำเสนอข้อมูลครบทุกด้าน รวมทั้งจัดให้มีการแสดงความ
ความคิดเห็นโดยอิสระและเท่าเทียมกันทั้งผู้ไม่เห็นชอบและไม่เห็นชอบในเรื่องที่จัดทําประชามติทุกฝ่าย”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย	ผู้แปรญัตติขอสงวน
<u>ส่วนที่ ๓ เขตออกเสียง</u> <u>และหน่วยออกเสียง</u>	
มาตรา ๑๐	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๑๑	มีการแก้ไข
มาตรา ๑๑/๑	มีการแก้ไข
	คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่
<u>ส่วนที่ ๔ ผู้มีสิทธิออกเสียง</u> <u>และบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง</u>	
มาตรา ๑๒	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๑๓	มีการแก้ไข

มีผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

นายไมตรี สอยเหลือ ขอแปรญัตติตัดความในวรรคสองของมาตรา ๑๓ ออก

ทั้งวรรค เป็นดังนี้

“ให้หน่วยบัญชีผู้ลงทะเบียนเลือกตั้งด้วยบัตรเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งและบัตรลงชื่อผู้ไม่มีสิทธิ
เลือกตั้งตามกฎหมายของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐด้วยบัตรเลือกตั้งสมมติสภาผู้แทนราษฎรและบัตรลงชื่อซึ่ง
สมมติด้วยสภา พ.ศ. ๒๕๕๖ ลงใช้บังคับด้วยบัตรเลือกตั้งของผู้มีสิทธิออกเสียงและบัตรลงชื่อผู้ไม่มีสิทธิออกเสียง
โดยอนุโลม ทั้งนี้ โดยให้ยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อหรือถอนชื่อต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตออกเสียง
หรือผู้ที่คณะกรรมการเลือกตั้งมอบหมาย”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย	ผู้แปรญัตติขอสงวน

ส่วนที่ ๕ เข้าพนักงาน

ผู้ดำเนินการออกเสียง

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๔

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๕

มีการแก้ไข

มาตรา ๑๖

มีการแก้ไข

นายวิลาส จันทร์พิทักษ์ ขอแปรญัตติตัดความในวรรคสองของมาตรา ๑๖ ออก
ทั้งวรรค เป็นดังนี้

“ในกรณีที่กรรมการประจำหน่วยออกเสียงมีจำนวนไม่ถึงห้าคน ให้คณะกรรมการ
ตวออกเสียงประจำเขตออกเสียงแต่งตั้งผู้มีสิทธิออกเสียงในเขตออกเสียงนั้นเป็นกรรมการประจำหน่วย
ออกเสียงให้ได้จำนวนตามหมวด ๑๕ (๖)”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๑๗

มีการแก้ไข

ส่วนที่ ๖ หีบบัตรออกเสียง

และบัตรออกเสียงประชามติ

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๘

มีการแก้ไข

ส่วนที่ ๗ การลงคะแนนออกเสียง

และการนับคะแนน

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๙

ไม่มีการแก้ไข

มีผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

นายสุขุมพงศ์ โง่นคำ ขอแปรญัตติเพิ่มความในมาตรา ๑๙ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๙ การลงคะแนนในบัตรออกเสียงประชามติ ให้ผู้ออกเสียงทำเครื่องหมาย
กากบาท ในช่องทำเครื่องหมายแสดงความคิดเห็นที่ผู้ออกเสียงเลือก ในกรณีที่ผู้ออกเสียงไม่ประสงค์แสดง
ความคิดเห็นให้ทำเครื่องหมายกากบาทในช่องทำเครื่องหมายไม่ประสงค์แสดงความคิดเห็น”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

มาตรา ๒๐

มีการแก้ไข

มีผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

นายนิพิฏฐ์ อินทรสมบัติ ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๒๐ เป็นดังนี้
“มาตรา ๒๐ ในวันออกเสียง ให้เปิดการลงคะแนนออกเสียง ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา
ถึงเวลา ๑๕.๐๐ นาฬิกา”

คณะกรรมการธิการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

นายชวน หลีกภัย ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๒๐ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๐ ในวันออกเสียง ให้เปิดการลงคะแนนออกเสียง ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา
ถึงเวลา ๑๕.๐๐ นาฬิกา”

คณะกรรมการธิการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๒๑

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๒

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๓

มีการแก้ไข

มีผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

นายวิลาส จันทร์พิทักษ์ ขอแปรญัตติแก้ไขความในวรรคหนึ่งและวรรคสองของ
มาตรา ๒๓ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๓ กรณีการออกเสียงประชามติที่พระราชอาณาจักร คณะกรรมการการ
เลือกตั้งมีอำนาจออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการใช้สิทธิออกเสียงของผู้มีสิทธิซึ่งอยู่นอกเขต
จังหวัดที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นเวลาน้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันออกเสียง
ประชามติ หรือผู้ที่มิได้มีชื่อในทะเบียนบ้านรวมทั้งวิธีการนับคะแนน และแจ้งผลคะแนนการออกเสียง
ประชามติในกรณีดังกล่าวด้วย

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ผู้มีสิทธิออกเสียงผู้ใดอยู่ในจังหวัดอื่นนอกจังหวัดที่ตน
มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านติดต่อกันเป็นเวลาน้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันออกเสียง
หรือมีชื่อในทะเบียนบ้าน หากประสงค์จะใช้สิทธิออกเสียงในจังหวัดที่ตนอยู่หรือในต่างประเทศที่ตนมีถิ่น
ที่อยู่ ต้องมาลงทะเบียนเพื่อขอใช้สิทธิออกเสียงนอกเขตจังหวัดหรือในสหราชอาณาจักร แล้วแต่กรณี โดยต้อง
ลงทะเบียนก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่าสามสิบวัน”

คณะกรรมการธิการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

นายสุขุมพงษ์ โง่นคำ ขอแปรญัตติแก้ไขความในวรรคหนึ่งและวรรคสองของมาตรา ๒๓ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๓ กรณีการออกเสียงประชามติที่ราชอาณาจักร คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ ในการใช้สิทธิออกเสียงของผู้มีสิทธิซึ่งอยู่นอกเขต จังหวัดที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นเวลาน้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันออกเสียง ประชามติ หรือผู้มีสิทธิ์ที่สูญสทรวชชวชนวส์ทรว รวมทั้งวิธีการนับคะแนน และแจ้งผลคะแนนการออกเสียง ประชามติในกรณีดังกล่าวด้วย

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ผู้มีสิทธิออกเสียงผู้ใดอยู่ในจังหวัดอื่นนอกจังหวัดที่ตน มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านติดต่อกันเป็นเวลาน้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันออกเสียง หรือผู้มีสิทธิ์ที่สูญสทรวชชวชนวส์ทรว หากประสงค์จะใช้สิทธิออกเสียงในจังหวัดที่ตนอยู่หรือในระยะเวลาที่ตนมีสิทธิ์ ที่สูญ ต้องมาลงทะเบียนเพื่อขอใช้สิทธิออกเสียงนอกเขตจังหวัดหรือสูญสทรวชชวชนวส์ทรว แล้วแต่กรณี โดยต้อง ลงทะเบียนก่อนวันออกเสียง ไม่น้อยกว่าสามสิบวัน”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

มาตรา ๒๔

มีการแก้ไข

มีกรรมการขอสงวนความเห็น

พันตำรวจโท กานต์ เทียนแก้ว (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้เพิ่มความ ในมาตรา ๒๔ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๔ ก่อนเริ่มเปิดให้มีการออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงจัด คูหาออกเสียงโดยกำหนดให้หันหน้าออกคูหาออกเสียง และนับจำนวนบัตรออกเสียงประชามติทั้งหมดของ หน่วยออกเสียงนั้น และปิดประกาศจำนวนบัตรทั้งหมดในที่ออกเสียงไว้ในที่เปิดเผย และเมื่อถึงเวลาเปิดการ ลงคะแนนให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงเปิดหีบบัตรออกเสียงในที่เปิดเผยแสดงให้ผู้มีสิทธิออกเสียง ซึ่ง อยู่ ณ ที่ออกเสียงนั้นเห็นว่าเป็นหีบเปล่า และให้ปิดหีบบัตรออกเสียงตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง กำหนดแล้วให้ทำการบันทึกการดำเนินการดังกล่าว โดยให้ผู้มีสิทธิออกเสียง ไม่น้อยกว่าสองคนซึ่งอยู่ในที่ออก เสียงในขณะนั้นลงลายมือชื่อในบันทึกนั้นด้วย เว้นแต่ไม่มีผู้มีสิทธิออกเสียงอยู่ในขณะนั้น”

มาตรา ๒๕

ไม่มีมีการแก้ไข

มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายสมบุญ อุทัยเวียนกุล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไขความใน วรรคสองของมาตรา ๒๕ เป็นดังนี้

นายสุขุมพงศ์ โง่นคำ ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๓๓ เป็นดังนี้
 “มาตรา ๓๓ เมื่อสิ้นสุดการลงคะแนนออกเสียง หากผู้มาใช้สิทธิออกเสียงจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละสิบคนของผู้มาใช้สิทธิในหน่วยออกเสียงใด เห็นว่าการออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้นเป็นไปโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ให้มีสิทธิยื่นคำคัดค้านพร้อมทั้งแสดงหลักฐานว่าการออกเสียงนั้นไม่ถูกต้องหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ภายในสี่สิบสี่ชั่วโมงสามวันนับแต่ตราลงคะแนนวันถัดจากวันออกเสียงสิ้นสุด”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย	ผู้แปรญัตติขอสงวน
<u>มาตรา ๓๔</u>	มีการแก้ไข
<u>ส่วนที่ ๑๐ ความผิดและบทกำหนดโทษ</u>	ไม่มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๓๕</u>	มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๓๖</u>	ไม่มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๓๗</u>	ไม่มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๓๘</u>	ไม่มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๓๙</u>	มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๔๐</u>	มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๔๑</u>	ไม่มีการแก้ไข
<u>มาตรา ๔๒</u>	ไม่มีการแก้ไข

๖. ข้อสังเกตของคณะกรรมการ

คณะกรรมการได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เริ่มตั้งแต่ชื่อร่างพระราชบัญญัติคำปรารภ แล้วพิจารณาเรียงตามลำดับมาตราจนจบร่างแล้วเห็นว่า มีข้อสังเกตที่คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องควรทราบหรือควรปฏิบัติไว้ท้ายรายงานร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณา ดังนี้

(๑) ในมาตรา ๕ วรรคสอง การจัดสรรเวลาออกอากาศตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดนั้น นอกจากการกำหนดให้สถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีวิทยุโทรทัศน์ของรัฐจัดสรรเวลาออกอากาศอย่างเท่าเทียมกันทั้งสองฝ่ายแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งสมควรกำหนดหลักเกณฑ์

การแสดงความคิดเห็นในสถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีวิทยุโทรทัศน์ของเอกชนให้เป็นไปอย่างเท่าเทียมกัน และให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลอย่างเพียงพอ

(๒) ในมาตรา ๒๐ การขยายเวลาปิดการลงคะแนนออกเสียงจากเดิมเวลา ๑๕.๐๐ นาฬิกา เป็น เวลา ๑๖.๐๐ นาฬิกา ในอนาคตหากมีการบัญญัติกฎหมายในลักษณะดังกล่าวนี้ ควรใช้หลักเกณฑ์การขยายระยะเวลาการปิดหีบการลงคะแนนออกเสียงของร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาและควรแก้ไขปรับปรุงกฎหมายอื่นให้สอดคล้องกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ด้วย เพื่อเป็นการส่งเสริมการใช้สิทธิของประชาชน

(๓) ในมาตรา ๒๒ เป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้มีสิทธิออกเสียงที่ได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยออกเสียงอื่นที่อยู่นอกหน่วยออกเสียงที่ตนมีสิทธิออกเสียงในเขตออกเสียงเดียวกันให้มีสิทธิออกเสียงในหน่วยออกเสียงที่ตนปฏิบัติหน้าที่อยู่นั้น สมควรมีกระบวนการตรวจสอบมิให้มีการใช้สิทธิซ้ำซ้อนกัน

(๔) ในมาตรา ๒๓ วรรคหนึ่งและวรรคสอง กรณีผู้มีสิทธิออกเสียงมีชื่อในทะเบียนบ้านเป็นเวลาน้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันออกเสียง

ก. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องประชาสัมพันธ์เรื่องการแจ้งลงทะเบียนใช้สิทธิออกเขตให้ประชาชนผู้มีชื่อในทะเบียนบ้านเป็นเวลาน้อยกว่าเก้าสิบวันได้ทราบอย่างทั่วถึง

ข. วันที่ ๑ มกราคม ของทุกปี ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้มีการประกาศรายชื่อเพิ่มเติมหรือลดรายชื่อในแต่ละเขต ถ้าประชาชนได้แจ้งย้ายเข้าหรือย้ายออกให้คณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจสอบจำนวนรายการการแจ้งย้ายเข้าหรือย้ายออก อันเป็นการลดภาระของประชาชน

ค. การออกเสียงนอกราชอาณาจักร มีการใช้งบประมาณจำนวนมาก และผลของการออกเสียงนอกราชอาณาจักรก็ไม้อาจทำให้ผลของการออกเสียงประชามติเปลี่ยนแปลงไปได้ เนื่องจากผู้ที่อยู่นอกราชอาณาจักรนอกจากมีจำนวนน้อยแล้วยังอาจไม่มีความสนใจเท่ากับการเลือกตั้ง ดังนั้น ควรพิจารณาทบทวนการออกเสียงนอกราชอาณาจักร

(๕) ในมาตรา ๒๕ บัตรออกเสียงประชามติที่ถือเป็นบัตรเสียนั้น ควรมีการแยกประเภทของบัตรเสียแต่ละประเภทตาม (๑) ถึง (๗) พร้อมระบุเหตุผลว่าเป็นบัตรเสียเพราะสาเหตุใด แล้วรวมจำนวนบัตรเสียแต่ละสาเหตุมีจำนวนเท่าใด และในแต่ละหน่วยออกเสียงควรมีการจัดทำเอกสารใบคุมกำกับไว้ด้วยว่ามีจำนวนผู้มาใช้สิทธิจำนวนเท่าไร บัตรดีเท่าไร บัตรเสียเท่าไร ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการศึกษา ค้นคว้า และการวิจัยทางวิชาการต่อไป

(๔๕)

๗. ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม และ
ข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญ มาพร้อมกับรายงานนี้ด้วยแล้ว

(นายชุลน่าน ศรีแก้ว)

เลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ

(๔๖)

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ
พ.ศ. ....

หลักการ

ให้มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ

เหตุผล

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๒ บัญญัติให้ คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

หมายความรวมถึงบริเวณที่กำหนดขึ้น โดยรอบที่ออกเสียงประชามติ

“หีบบัตรออกเสียง” หมายความว่า หีบบัตรออกเสียงประชามติ

“จังหวัด” หมายความรวมถึง กรุงเทพมหานคร

“อำเภอ” หมายความรวมถึง เขตและกิ่งอำเภอ

“เทศบาล” หมายความรวมถึง เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมาย

จัดตั้งขึ้น

มาตรา ๔ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งรักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญนี้

ส่วนที่ ๑

บททั่วไป

มาตรา ๕ ในกรณีที่จะดำเนินการจัดทำประชามติตามมาตรา ๑๖๕ (๑) ของรัฐธรรมนูญ ให้มีการออกประกาศของนายกรัฐมนตรีเพื่อประท้วงในราชกิจจานุเบกษา โดยจะต้องมีรายละเอียด ดังนี้

(๑) กำหนดเรื่องในการจัดทำประชามติ ซึ่งจะต้องมีข้อความที่ชัดเจนเพียงพอที่จะให้ผู้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในเรื่องที่จะจัดทำประชามติ

(๒) กำหนดว่าการจัดให้มีการออกเสียงดังกล่าวเป็นไปเพื่อให้มีข้อยุติโดยเสียงข้างมากของผู้มีสิทธิออกเสียง หรือเป็นไปเพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี

(๓) กำหนดวาทะที่ให้ผู้มีสิทธิออกเสียงดังกล่าวจะกระทำที่วาทะของนวัตกรหรือกระทำใน
พื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นวาทะเฉพาะ

ในกรณีที่จะดำเนินการจัดทำประชามติตามที่มีกฎหมายบัญญัติตามมาตรา ๑๖๕ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ให้มีการประกาศให้มีการออกเสียงในราชกิจจานุเบกษา โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดทำประชามติให้เขียนไปตามบทที่กฎหมายนั้นบัญญัติขอร ถ้ากฎหมายนั้น หรือบทกฎหมายดังกล่าวมิได้บัญญัติผู้มีอำนาจออกประกาศให้มีการออกเสียงไว้ ให้เขียนไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจออกประกาศกำหนดให้มีการออกเสียงตามกฎหมายนั้น

เมื่อมีประกาศให้มีการออกเสียง ให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในเรื่องที่จะจัดทำประชามติต้องดำเนินการให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่จะจัดทำประชามติแก่ผู้มีสิทธิออกเสียงได้รับทราบอย่างเพียงพอ

มาตรา ๖ เมื่อมีประกาศของนวัตกรรัฐมนตรีให้ผู้มีสิทธิออกเสียงตามวาทะ ๕ วาทะหนึ่ง หรือประท้วงให้มีการออกเสียงตามมาตรา ๕ วาทะสอง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดวันออกเสียง

ในราชกิจจานุเบกษาภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มิประกาศดังกล่าว โดตวันออกเสียงต้องไม่ก่อนเก้าสิบวัน แต่ไม่ช้ากว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวัน นับแต่วันประกาศกำหนดวันออกเสียงในราชกิจจานุเบกษา และวันออกเสียงต้องกำหนดเป็นวันเดียวกันทั่วประเทศออกเสียง และต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

วันออกเสียงต้องกำหนดเป็นวันเดียวกันทุกเขตออกเสียง และต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

(๑) วันออกเสียงในการจัดทำประชามติตามมาตรา ๑๖๕ (๑) ของรัฐธรรมนูญ ต้องกำหนดวันออกเสียงไม่ก่อนเก้าสิบวัน แต่ไม่ช้ากว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวัน นับแต่วันประกาศกำหนดวันออกเสียงในราชกิจจานุเบกษา

(๒) วันออกเสียงในการจัดทำประชามติตามที่มีกฎหมายบัญญัติตามมาตรา ๑๖๕ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ต้องกำหนดวันออกเสียงตามที่กฎหมายนั้นบัญญัติ ซึ่งต้องกำหนดวันออกเสียงไม่ก่อนเก้าสิบวัน แต่ไม่ช้ากว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวัน ถ้ากฎหมายดังกล่าวมิได้บัญญัติวันออกเสียง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดวันออกเสียงตามระยะเวลาที่กำหนดใน (๑)

มาตรา ๖/๑ ในการดำเนินการจัดทำประชามติตามที่มีกฎหมายบัญญัติตามมาตรา ๑๖๕ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในเรื่องที่จัดทำประชามติรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายในการออกเสียงทั้งหมด เว้นแต่ค่าใช้จ่ายของคณะกรรมการเลือกตั้งและคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง

มาตรา ๗ การออกเสียง ให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ

มาตรา ๘ การออกเสียงเพื่อที่จะถือว่ามีข้อยุติโดยเสียงข้างมากของในเรื่องที่จัดทำประชามติต้องมีผู้มีสิทธิออกเสียง หกตพรตฎวผู้มิใช่สิทธิออกเสียงเป็นจำนวนไม่เสียงข้างมากตพรตฎวหนึ่งของส่วนผู้มีสิทธิออกเสียง ให้ถือว่าประชชนโดยเสียงข้างมากไม่เห็นชอบด้วยด้วยเรื่องที่สุดทพรตฎวแต่ตัวผู้มิใช่สิทธิออกเสียงและมีจำนวนเสียงเกินกว่ากึ่งหนึ่งของส่วนผู้มีสิทธิออกเสียง และปรตฎวผู้สิทธิออกเสียงโดยเสียงข้างมากให้ตพรตฎวเห็นชอบ ให้ถือว่าประชชนโดยเสียงข้างมากเห็นชอบด้วยด้วยในเรื่องที่ชจัดทำประชามตินั้น

การออกเสียงเพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี ตบชชตตหรือชชตตสไต หตพรตฎวผู้สิทธิออกเสียงให้ถือเสียงเป็นส่วนไม่ข้างมากตพรตฎวหนึ่งของส่วนผู้มีสิทธิออกเสียง ให้ถือว่าประชชนโดยเสียงข้างมากไม่ในการให้ความเห็นชอบด้วยด้วยเรื่องที่สุดทพรตฎว แต่ตัวผู้มิใช่สิทธิออกเสียงเห็นตพรตฎวหนึ่งในหัวของส่วนผู้มีสิทธิออกเสียง และปรตฎวผู้สิทธิออกเสียงโดยเสียงข้างมากให้ตพรตฎวหรือไม่เห็นชอบ ให้ถือว่าประชชนโดยเสียงข้างมากเห็นชอบด้วยด้วยในเรื่องที่ชจัดทำประชามติ

การออกเสียงตามที่มีกฎหมายบัญญัติตามมาตรา ๑๖๕ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ให้ถือจำนวนคะแนนเสียงตามที่กฎหมายนั้นบัญญัติ แต่ถ้ากฎหมายดังกล่าวมิได้บัญญัติจำนวนคะแนนเสียงไว้ให้นำความในวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง แล้วแต่กรณี มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ส่วนที่ ๒

การจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่จัดทำประชามติ

มาตรา ๙ เมื่อมีประกาศกำหนดวันออกเสียงตามมาตรา ๖ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งตั้งมอบหมาย เผยแพร่กระบวนการและขั้นตอนการออกเสียงให้ผู้มีสิทธิออกเสียงได้รับทราบอย่างทั่วถึง รวมทั้งจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นโดยอิสระและเท่าเทียมกันทั้งผู้บุคคลฝ่ายที่เห็นชอบและไม่เห็นชอบในเรื่องที่จัดทำประชามติ

ให้สถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีวิทยุโทรทัศน์ของรัฐ จัดสรรเวลาออกอากาศตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

ส่วนที่ ๓

เขตออกเสียง และหน่วยออกเสียง

มาตรา ๑๐ การออกเสียงตามมาตรา ๑๖๕ (๑) ของรัฐธรรมนูญ ให้ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตออกเสียงสำหรับการออกเสียงตามมาตรา ๑๖๕ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ให้ใช้เขตที่ซึ่งออกเสียงที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดเป็นเขตออกเสียง

กรณีใช้เขตจังหวัดเป็นเขตออกเสียงให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงและผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในเขตออกเสียงตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด รวมทั้งปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย

กรณีมิได้ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตออกเสียงให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายแต่งตั้งคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงไม่เกินห้าคนและผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหนึ่งคน โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในเขตออกเสียงตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด รวมทั้งปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย

มาตรา ๑๑ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งตั้งมอบหมาย ทำหนดหน่วยออกเสียงที่ซึ่งมีในแต่จังหวัดหรือเขตออกเสียง และทำหนดที่ประจำเขตออกเสียงของกำหนดหน่วยออกเสียงนั้น ทั้งนี้ โดยส่วนหนึ่งส่วนหนึ่งของผู้ที่จะมีสิทธิออกเสียงในแต่ละหน่วยเขตจังหวัดหรือเขตออกเสียงส่วนหนึ่งส่วนหนึ่งเป็นประชาชน และโดยคำนึงถึงความสะดวกในการ

ในเขตออกเสียงใดถ้าเห็นว่าจะเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิออกเสียง หรือเพื่อความ
ปลอดภัยของผู้มีสิทธิออกเสียง อาจประกาศกำหนดที่ออกเสียงนอกเขตออกเสียงก็ได้ แต่ต้องอยู่ในบริเวณ
ใกล้เคียงกับหน่วยออกเสียงนั้น

ส่วนที่ ๔

ผู้มีสิทธิออกเสียง และบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง

มาตรา ๑๒ ผู้มีสิทธิออกเสียงต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และไม่มีลักษณะ
ต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๑๓ เมื่อได้มีประกาศกำหนดวันออกเสียง ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง
หรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย จัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงของแต่ละหน่วยออกเสียง
และปิดประกาศบัญชีรายชื่อดังกล่าว พร้อมทั้งประกาศสงฆ์ของรัฐมหาดไทย ๕ วรรคหนึ่งหรือ
๕ วรรคสอง ให้มีการออกเสียงตามมาตรา ๕ วรรคสองไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร
ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเขต ที่ว่าการกิ่งอำเภอ สำนักงานเทศบาล ศาลาว่าการเมืองพัทยา ที่ทำการองค์การ
บริหารส่วนตำบล ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน หรือที่ทำการชุมชนเมือง และที่ออกเสียงหรือบริเวณ ใกล้เคียงกับที่
ออกเสียงในเขตออกเสียงนั้น ไม่น้อยกว่าสี่สิบวันก่อนวันออกเสียง

ให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการขอเพิ่มชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งและการถอนชื่อผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้งตาม
กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา
พ.ศ. ๒๕๕๖ มาใช้บังคับกับการเพิ่มชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงและการถอนชื่อผู้ไม่มีสิทธิออกเสียงโดยอนุโลม
ทั้งนี้ โดยให้ยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อหรือถอนชื่อต่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ที่ซึ่ง
คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย

ส่วนที่ ๕

เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง

มาตรา ๑๔ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ผู้อำนวยการ
การออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงแต่งตั้ง
คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะบุคคล หรือบุคคลใดเป็นผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานการออกเสียง
ได้ตามสมควร

มาตรา ๑๕ ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงแต่งตั้งบุคคลเป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง ดังนี้

(๑) ผู้อำนวยการประจำหน่วยออกเสียงหนึ่งคน มีหน้าที่อำนวยความสะดวกช่วยเหลือ และให้คำแนะนำในการตรวจสอบเอกสารและการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง รวมทั้งเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย

(๒) คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงไม่น้อยกว่าห้าคน มีหน้าที่เกี่ยวกับการลงคะแนนออกเสียงในที่ออกเสียงและนับคะแนนออกเสียงของหน่วยออกเสียงแต่ละแห่ง

ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลอื่นทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยและสนับสนุนในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้อำนวยการประจำหน่วยออกเสียงและคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง

ในกรณีที่ผู้ใดขัดขวางการออกเสียง ให้กรรมการประจำหน่วยออกเสียงมีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นออกไปจากที่ออกเสียงได้ แต่ต้องไม่ขัดขวางหรือกีดขวางที่ผู้มีสิทธิออกเสียงจะไปสิทธิออกเสียง

มาตรา ๑๖ คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงตามมาตรา ๑๕ (๒) ให้ประกอบด้วยประธานกรรมการหนึ่งคนและกรรมการไม่น้อยกว่าสี่คน ซึ่งแต่งตั้งจากผู้มีสิทธิออกเสียงในเขตออกเสียงนั้น

ในกรณีที่กรรมการประจำหน่วยออกเสียงตามวรรคหนึ่งมีจำนวนไม่ถึงห้าคน ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงแต่งตั้งผู้มีสิทธิออกเสียงในเขตออกเสียงนั้นเป็นกรรมการประจำหน่วยออกเสียงให้ได้จำนวนตามมาตรา ๑๕ (๒)

ในวันออกเสียง ถ้าถึงเวลาเปิดการลงคะแนนออกเสียงแล้วมีกรรมการประจำหน่วยออกเสียงมาปฏิบัติหน้าที่ไม่ถึงห้าคน ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงที่อยู่ในขณะนั้นแต่งตั้งผู้มีสิทธิออกเสียงในเขตออกเสียงนั้นเป็นกรรมการประจำหน่วยออกเสียงนั้นจนครบห้าคน แต่ถ้าไม่มีกรรมการประจำหน่วยออกเสียงมาปฏิบัติหน้าที่เลย ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงแต่งตั้งบุคคลอื่นผู้มีสิทธิออกเสียงในเขตออกเสียงนั้นเป็นกรรมการประจำหน่วยออกเสียงเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยออกเสียง ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

มาตรา ๑๗ นอกจากที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจกำหนดวิธีปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้ง ตามมาตรา ๑๖๑๐ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้บุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งตามมาตรา ๑๖๑๐ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

คำตอบแทนของบุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งตามมาตรา ๑๖๑๐ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

ส่วนที่ ๖

หีบบัตรออกเสียง และบัตรออกเสียงประชามติ

มาตรา ๑๘ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีหีบบัตรออกเสียงและบัตรออกเสียงประชามติ โดยมีลักษณะที่เหมาะสมและอำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิออกเสียง

ลักษณะและขนาดของหีบบัตรออกเสียง บัตรออกเสียงประชามติและวิธีการลงคะแนนในบัตรออกเสียงประชามติให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

ส่วนที่ ๗

การลงคะแนนออกเสียง และการนับคะแนน

มาตรา ๑๙ การลงคะแนนในบัตรออกเสียงประชามติ ให้ผู้ออกเสียงทำเครื่องหมายกากบาท ในช่องทำเครื่องหมายแสดงความคิดเห็นที่ผู้ออกเสียงเลือก

มาตรา ๒๐ ในวันออกเสียง ให้เปิดการลงคะแนนออกเสียง ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๑๕.๐๐ นาฬิกา

มาตรา ๒๑ ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงของหน่วยออกเสียงใด ให้ลงคะแนนออกเสียงได้ ณ หน่วยออกเสียงนั้น และให้มีสิทธิลงคะแนนออกเสียงได้เพียงแห่งเดียว

มาตรา ๒๒ ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยออกเสียงอื่นที่อยู่นอกหน่วยออกเสียงที่ตนมีสิทธิออกเสียงในเขตออกเสียงเดียวกัน สามารถลงคะแนนออกเสียงในหน่วยออกเสียงที่ตนต้องปฏิบัติหน้าที่

มาตรา ๒๓ กรณีการออกเสียงประชามติที่ราชอาณาจักร คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการใช้สิทธิออกเสียงของผู้มีสิทธิซึ่งอยู่นอกเขตจังหวัดที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นเวลานานน้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันออกเสียงประชามติ หรือผู้ที่มีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักร รวมทั้งวิธีการนับคะแนน และแจ้งผลคะแนนการออกเสียงประชามติในกรณีดังกล่าวด้วย

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ผู้มีสิทธิออกเสียงผู้ใดอยู่ในจังหวัดอื่นนอกจังหวัดที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านติดต่อกันเป็นเวลานานน้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันออกเสียงหรือมีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักร หากประสงค์จะใช้สิทธิออกเสียงในจังหวัดที่ตนอยู่หรือในประเทศที่ตนมีถิ่นที่อยู่ ต้องมาลงทะเบียนเพื่อขอใช้สิทธิออกเสียงนอกเขตจังหวัดหรือนอกราชอาณาจักร แล้วแต่กรณี โดยต้อง

ลงทะเบียนก่อนวันออกเสียง ไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

การลงทะเบียนให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

มาตรา ๒๔ ก่อนเริ่มเปิดให้มีการออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงนับจำนวนบัตรออกเสียงประชามติทั้งหมดของหน่วยออกเสียงนั้น และปิดประกาศจำนวนบัตรออกเสียงประชามติทั้งหมดในที่ออกเสียงไว้ในที่เปิดเผย และเมื่อถึงเวลาปิดการลงคะแนนให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงเปิดหีบบัตรออกเสียงในที่เปิดเผยแสดงให้ผู้มีสิทธิออกเสียง ซึ่งอยู่ ณ ที่ออกเสียงนั้นเห็นว่าเป็นหีบเปล่า และให้ปิดหีบบัตรออกเสียงตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดแล้วให้ทำการบันทึกการดำเนินการดังกล่าว โดยให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่น้อยกว่าสองคนซึ่งอยู่ในที่ออกเสียงในขณะนั้นลงลายมือชื่อในบันทึกนั้นด้วย เว้นแต่ไม่มีผู้มีสิทธิออกเสียงอยู่ในขณะนั้น

มาตรา ๒๕ ในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนน ให้ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งประสงค์จะลงคะแนนไปแสดงตนต่อกรรมการประจำหน่วยออกเสียง โดยแสดงบัตรประจำตัวประชาชน บัตรประจำตัวประชาชนที่หมดอายุ หรือบัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการ หรือหน่วยงานของรัฐที่มีรูปถ่ายสามารถแสดงตนได้ และมีหมายเลขประจำตัวประชาชนของผู้ถือบัตร

เมื่อคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงตรวจสอบรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงแล้วให้อ่านชื่อตัวและชื่อสกุลของผู้นั้นดังๆ ถ้าไม่มีผู้ใดทักท้วง ให้หมายเหตุไว้ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงและให้จดหมายเลขบัตรและสถานที่ออกบัตร และชื่อหน่วยงานของรัฐที่ออกบัตร พร้อมทั้งให้กรรมการประจำหน่วยออกเสียงจดลำดับที่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงที่ต้นขั้วบัตรออกเสียงประชามติ แล้วให้ผู้มีสิทธิออกเสียงลงลายมือชื่อหรือพิมพ์ลายนิ้วมือในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงเป็นหลักฐานตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด แล้วให้กรรมการประจำหน่วยออกเสียงมอบบัตรออกเสียงประชามติให้แก่ผู้นั้นเพื่อไปลงคะแนน

ในกรณีที่มีผู้ทักท้วงหรือกรรมการประจำหน่วยออกเสียงสงสัยว่าผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งมาแสดงตนนั้นไม่ใช่เป็นผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงมีอำนาจสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาดว่าผู้ถูกทักท้วงหรือผู้ถูกสงสัยเป็นผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงหรือไม่ และในกรณีที่คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงวินิจฉัยว่าผู้ถูกทักท้วงหรือผู้ถูกสงสัยไม่ใช่เป็นผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงทำบันทึกคำวินิจฉัยและลงลายมือชื่อไว้ด้วย และให้ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงนั้น

มาตรา ๒๖ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการหรือผู้สูงอายุในการลงคะแนนออกเสียง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ที่ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย จัดให้มีการอำนวยความสะดวกสำหรับการลงคะแนนออกเสียงของคนพิการหรือผู้สูงอายุไว้เป็นพิเศษ หรือจัดให้มีการช่วยเหลือในการลงคะแนนออกเสียงภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง

แต่การให้ความช่วยเหลือดังกล่าวต้องให้คนพิการหรือผู้สูงอายุได้ลงคะแนนออกเสียงด้วยตนเอง ทั้งนี้ การอำนวยความสะดวกนั้นต้องเป็นไปเพื่อให้มีการลงคะแนนออกเสียงโดยตรงและลับ

มาตรา ๒๗ เมื่อถึงกำหนดเวลาปิดการลงคะแนนออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงประกาศปิดการลงคะแนน และงดจ่ายบัตรออกเสียงประชามติ แล้วให้ทำเครื่องหมายในบัตรออกเสียงประชามติที่เหลืออยู่ให้เป็นบัตรออกเสียงประชามติที่ใช้ลงคะแนนออกเสียงไม่ได้ ตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด ในกรณีที่มีผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งประสงค์จะลงคะแนนออกเสียงได้มาอยู่ในบริเวณที่ออกเสียงแล้วก่อนเวลาปิดการลงคะแนนออกเสียงที่เหลืออยู่แต่ยังไม่ได้รับบัตรออกเสียงประชามติ ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงมอบบัตรออกเสียงประชามติให้แก่ผู้มาแสดงตนนั้น และเมื่อผู้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนออกเสียงเสร็จสิ้นแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงปิดช่องใส่บัตรออกเสียงประชามติของหีบบัตรออกเสียง และจัดทำรายการเกี่ยวกับจำนวนบัตรออกเสียงประชามติทั้งหมด จำนวนผู้มาแสดงตนและรับบัตรออกเสียงประชามติ และจำนวนบัตรออกเสียงประชามติที่เหลือ โดยให้กรรมการประจำหน่วยออกเสียงที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในขณะนั้นทุกคนลงลายมือชื่อไว้ และให้ทำสำเนาปิดประกาศให้ผู้มีสิทธิไว้ ณ ที่ออกเสียงซึ่งอยู่ที่นั้นทราชมและให้ส่งต้นฉบับไปเก็บรักษาไว้ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๒๘ เมื่อปิดการลงคะแนนออกเสียงแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงแต่ละแห่งนับคะแนน ณ ที่ออกเสียงนั้น โดยเปิดเผยติดต่อกันจนแล้วเสร็จ

วิธีการนับคะแนนให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

มาตรา ๒๙ บัตรออกเสียงประชามติดังต่อไปนี้ ให้ถือเป็นบัตรเสีย

- (๑) บัตรปลอม
- (๒) บัตรที่ไม่ได้ทำเครื่องหมายลงคะแนน
- (๓) บัตรที่ไม่อาจทราบได้ว่าลงคะแนนในทางใด
- (๔) บัตรที่ทำเครื่องหมายลงคะแนนนอกช่องทำเครื่องหมาย
- (๕) บัตรที่มีใช้บัตรที่กรรมการประจำหน่วยออกเสียงมอบให้
- (๖) บัตรที่มีการเขียนข้อความหรือถ้อยคำอื่นใดลงไป
- (๗) บัตรที่มีลักษณะตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดว่าเป็นบัตรเสีย

ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงสลักหลังในบัตรที่มีลักษณะตามวรรคหนึ่งว่า “เสีย” พร้อมทั้งระบุเหตุผลว่าเป็นบัตรเสียตามความในอนุมาตราใด แล้วลงลายมือชื่อกำกับไว้ไม่น้อยกว่าสามคน และห้ามมิให้นำบัตรเสียเป็นคะแนน แต่ให้นำรวมเป็นจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียงด้วย

มาตรา ๓๐ เมื่อนับคะแนนเสร็จแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงนำบัตรออกเสียง
ประชามติของผู้มาใช้สิทธิออกเสียงทั้งหมดใส่ไว้ในหีบบัตรออกเสียง พร้อมทั้งรายงานผลการนับคะแนน
แล้วปิดหีบบัตรออกเสียงจัดส่งไปให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงตามวิธีการที่
คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

มาตรา ๓๑ ในกรณีที่เกิดจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย หรือเหตุสุดวิสัยอย่างอื่นที่ทำให้การลงคะแนน
ออกเสียงในหน่วยออกเสียงแห่งใดไม่สามารถกระทำได้ ถ้าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นก่อนวันออกเสียงให้
คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงกำหนดหน่วยออกเสียงใหม่ให้ผู้มีสิทธิออกเสียงสามารถ
ไปลงคะแนนได้โดยสะดวก แล้วรายงานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ในกรณีที่เหตุตามวรรคหนึ่งเกิดขึ้นในวันออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง
ประกาศลงคะแนนในหน่วยออกเสียงนั้นและประกาศให้ผู้มีสิทธิออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้นไปใช้
สิทธิออกเสียงที่หน่วยออกเสียงที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงกำหนดแทน แล้วรายงาน
ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ส่วนที่ ๘

การประกาศผลการออกเสียง

มาตรา ๓๒ เมื่อได้ผลการนับคะแนนออกเสียงประชามติจากที่ออกเสียงทุกแห่งแล้ว ให้คณะกรรมการ
การเลือกตั้งประกาศผลการออกเสียงและจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียงในราชกิจจานุเบกษาโดยเร็ว และหาก
เป็นการออกเสียงประชามติตามมาตรา ๑๖๕ (๑) ของรัฐธรรมนูญให้แจ้งผลไปยังนายกรัฐมนตรี

ส่วนที่ ๙

การคัดค้านการออกเสียง

มาตรา ๓๓ เมื่อสิ้นสุดการลงคะแนนออกเสียง ทหตผู้มาใช้สิทธิออกเสียงส่วนหนึ่งไม่ขอรับ
ผลของการออกเสียงในหน่วยออกเสียงใด เห็นว่าการออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้นเป็นไปโดยไม่สุจริต
และเที่ยงธรรม ให้มีสิทธิยื่นคำคัดค้านพร้อมทั้งแสดงหลักฐานว่าการออกเสียงนั้นไม่ถูกต้องหรือไม่ชอบ
ด้วยกฎหมายต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ภายในสี่สิบสี่แปดชั่วโมงนับแต่การลงคะแนนออกเสียง
สิ้นสุดลง

มาตรา ๓๔ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับคำคัดค้านแล้วให้ดำเนินการพิจารณาได้สืบสวน สอบสวนเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงโดยพลัน ถ้าเห็นว่าการออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้นไม่สุจริตและเที่ยง ธรรม ให้มีคำสั่งให้ดำเนินการออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้น ทั้งนี้ ต้องไม่ช้ากว่าสามสิบวันนับแต่วัน ออกเสียง เว้นแต่การออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้นจะไม่ทำให้ผลการออกเสียงของทุกหน่วยออกเสียง เปลี่ยนแปลงไป ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งยกคำคัดค้านนั้นเสีย

วิธีการยื่นคำคัดค้านการออกเสียงและการพิจารณาให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการ การเลือกตั้งกำหนด

ส่วนที่ ๑๐

ความผิดและบทกำหนดโทษ

มาตรา ๓๕ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตาม พระราชบัญญัตินี้โดยมิชอบด้วยกฎหมาย กระทำการใดๆ อันเป็นเหตุให้การออกเสียงไม่เป็นไปโดยสุจริต และเที่ยงธรรม

การใช้ตำแหน่งหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายตามวรรคหนึ่ง มิได้ให้หมายความ รวมถึงการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติที่พึงต้องปฏิบัติในตำแหน่งหน้าที่หรือตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายของ เจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น หรือการแนะนำหรือช่วยเหลือในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการออกเสียง โดยมิได้ เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ แม้ว่าการกระทำจะเป็นคุณหรือโทษแก่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด

ในกรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการ การเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นยุติหรือระงับการกระทำใดที่เห็นว่า อาจทำให้การออกเสียง ไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสามต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และ ปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

มาตรา ๓๖ ผู้ใดขัดขวางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง กรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้อำนวยการ การเลือกตั้งประจำจังหวัด คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง กรรมการการออกเสียง ประจำเขตออกเสียง ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง คณะกรรมการประจำหน่วย ออกเสียง กรรมการประจำหน่วยออกเสียง คณะอนุกรรมการ อนุกรรมการ คณะบุคคลหรือ บุคคลที่คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการขัดขวางการปฏิบัติงานตามวรรคหนึ่ง ได้กระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๗ ผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างผู้ใดขัดขวางหรือหน่วงเหนี่ยวหรือไม่ให้ความสะดวกพอสมควรต่อการไปใช้สิทธิออกเสียงของผู้ใต้บังคับบัญชาหรือลูกจ้าง แล้วแต่กรณี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๘ ผู้ใดทำลายบัตรที่มีไว้สำหรับการออกเสียงโดยไม่มีอำนาจกระทำได้หรือจงใจกระทำการด้วยประการใดๆ ให้บัตรออกเสียงประชามติชำรุด หรือเสียหาย หรือกระทำการด้วยประการใดๆ แก่บัตรเสียให้เป็นบัตรที่ใช้ได้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

ถ้าผู้กระทำตามวรรคหนึ่งเป็นเจ้าพนักงานหรือเป็นผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการออกเสียงต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

มาตรา ๓๙ ผู้ใดกระทำการในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนนออกเสียง ดังต่อไปนี้

- (๑) ออกเสียงหรือพยายามออกเสียง โดยรู้อยู่แล้วว่าตนเป็นผู้ไม่มีสิทธิออกเสียงหรือไม่มีสิทธิลงคะแนนในหน่วยออกเสียงนั้น
- (๒) ใช้บัตรอื่นที่มีใช้บัตรออกเสียงประชามติออกเสียง
- (๓) นำบัตรออกเสียงประชามติออกไปจากที่ออกเสียง
- (๔) ทำเครื่องหมายเพื่อเป็นที่สังเกตโดยวิธีใด ไร่ที่บัตรออกเสียงประชามติ เพื่อให้ผู้อื่นรู้ว่าบัตรออกเสียงประชามติของตน หรือใช้เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ใดบันทึกภาพบัตรออกเสียงประชามติที่ตนได้ลงคะแนนออกเสียงแล้ว

(๕) ขัดคำสั่งกรรมการประจำหน่วยออกเสียงที่สั่งให้ออกไปจากที่ออกเสียง เพราะเหตุที่ผู้นั้นขัดขวางการออกเสียง ตามมาตรา ๑๕ วรรคสองตาม

(๖) นำบัตรออกเสียงประชามติใส่ในหีบบัตรออกเสียงประชามติ โดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือกระทำการใดในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง เพื่อแสดงว่ามีผู้มาแสดงตนออกเสียง โดยผิดไปจากความจริง หรือกระทำการใดอันเป็นเหตุให้มีบัตรออกเสียงประชามติเพิ่มขึ้นจากความจริง

(๗) กระทำการโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อมิให้ผู้มีสิทธิออกเสียงสามารถใช้สิทธิได้หรือขัดขวาง หรือหน่วงเหนี่ยวมิให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไป ณ ที่ออกเสียง หรือเข้าไป ณ ที่ออกเสียง หรือมิให้ไปถึง ณ ที่ดังกล่าว ภายในกำหนดเวลาที่จะออกเสียง

(๘) ก่อความวุ่นวายขึ้นในที่ออกเสียง หรือกระทำการใดอันเป็นการรบกวนหรือเป็นอุปสรรคแก่การออกเสียง

ผู้กระทำได้ตาม (๑) (๒) (๓) (๔) หรือ (๕) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และผู้กระทำได้ตาม (๖) (๗) หรือ (๘) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท

มาตรา ๔๐ ผู้ใดกระทำการ ดังต่อไปนี้

(๑) ก่อความวุ่นวายเพื่อให้การออกเสียงไม่เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

(๒) ให้ เสนอให้หรือสัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด เพื่อจะจงใจให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง

(๓) หลอกลวง บังคับ ชูเชิญ หรือใช้อิทธิพลคุกคาม เพื่อให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง ออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง หรือเพื่อให้สำคัญผิดในวัน เวลา ที่ออกเสียง หรือวิธีการลงคะแนนออกเสียง

(๔) เปิด ทำลาย ทำให้เสียหาย ทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพ ทำให้สูญหาย ทำให้ไร้ประโยชน์ นำไป หรือขัดขวางการส่งซึ่งหีบบัตรออกเสียงประชามติหรือบัตรออกเสียงประชามติ เว้นแต่เป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมาย

(๕) เล่นหรือจัดให้มีการเล่นการพนันขึ้นต่อใดๆ อันมีผลเป็นการจงใจให้ผู้มีสิทธิออกเสียง ไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง

(๖) เรียก รับ หรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่น เพื่อจะนำไปใช้สิทธิออกเสียงหรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง

ผู้ใดกระทำได้ตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท และผู้กระทำได้ตาม (๕) หรือ (๖) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งนี้ ศาลอาจสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดไม่เกินห้าปีด้วยก็ได้

ในกรณีที่ผู้ฝ่าฝืนตาม (๖) เป็นผู้รับหรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใด ถ้าได้แจ้งถึงการกระทำได้กล่าวต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายก่อน หรือในวันออกเสียง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษและไม่ต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

มาตรา ๔๑ ผู้ใดเผยแพร่ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการออกเสียงในระหว่างเวลาเจ็ดวันก่อนวันออกเสียงจนถึงเวลาสิ้นสุดการออกเสียงในวันออกเสียง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๒ กรรมการประจำหน่วยออกเสียงผู้ใดจงใจนับบัตรออกเสียงประชามติหรือคะแนนในการออกเสียงให้ผิดไปจากความจริง หรือรวมคะแนนให้ผิดไป หรือกระทำด้วยประการใดๆ โดยมีได้มีอำนาจกระทำโดยชอบด้วยกฎหมายให้บัตรออกเสียงประชามติชำรุด หรือเสียหาย หรือให้เป็นบัตรเสีย หรือกระทำการด้วยประการใดๆ แก่บัตรเสียเพื่อให้เป็นบัตรที่ใช้ได้ หรืออ่านบัตรออกเสียงประชามติให้ผิดไปจากความจริง หรือทำรายงานการออกเสียงไม่ตรงความจริง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

.....

.....

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....
สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว

(๖๓)

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
เลขรับ 6192
วันที่ 1 ก.ย. 2551
เวลา 15.00 น.

ที่ สผ ๐๐๑๔/ ๕๖๖๐

สภาผู้แทนราษฎร

ถนนอุทองใน กทม. ๑๐๓๐๐

๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๑

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวข้างต้น พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล

ด้วยในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๘ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพฤหัสบดีที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๑ ที่ประชุมได้ลงมติเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ

ฉะนั้น จึงส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวมาเพื่อนำเสนอต่อวุฒิสภา พิจารณาต่อไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๐๒

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายชัย ชิดชอบ)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร

กลุ่มงานพระราชบัญญัติ

รับที่ 1 / 2551

วันที่ 1 / ก.ย. / ๕๑

เวลา 15.15 น.

สำนักการประชุม

กลุ่มงานบริหารทั่วไป สำนักการประชุม

รับที่ ๑๗๗ / ๒๕๕๑

วันที่ ๑ / ก.ย. / ๒๕๕๑ เวลา ๑๕.๑๗ น.

ส่ง พรบ. ดำเนินการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๓๖

๐ ๒๒๔๔ ๒๕๓๗

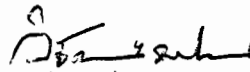
สารบบ

เรื่อง การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ
พ.ศ. .... ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบแล้ว

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ
พ.ศ. .... ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ ที่ประชุมได้พิจารณาและลงมติรับหลักการแห่ง
ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๑
ครั้งที่ ๒ (สมัยวิสามัญ) วันพฤหัสบดีที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๑ และตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง
เพื่อพิจารณา เมื่อคณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้วจึงได้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร

ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๘ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ)
วันพฤหัสบดีที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๑ ที่ประชุมได้พิจารณาในวาระที่สอง แล้วลงมติในวาระที่สามเห็นชอบด้วย
กับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ และให้เสนอต่อวุฒิสภาเพื่อพิจารณาต่อไปตามรัฐธรรมนูญฯ

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้สภาผู้แทนราษฎรส่งให้วุฒิสภาเมื่อวันที่
๑ กันยายน ๒๕๕๑

(นายวิจักขณ์ นาควัชระ)

รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติราชการแทน
เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

(๖๕)

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ

พ.ศ. ....

หลักการ

ให้มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ

เหตุผล

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๒ บัญญัติให้
คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ
เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้
จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

(คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)

(๖๗)

ร่าง
พระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ
พ.ศ. ....

.....
.....
.....

.....
.....
.....
โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ

.....
.....
.....
มาตรา ๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ
พ.ศ. ๒๕๔๑

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้
“การออกเสียง” หมายความว่า การออกเสียงประชามติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ
“ผู้มีสิทธิออกเสียง” หมายความว่า ผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ
“วันออกเสียง” หมายความว่า วันที่กำหนดให้เป็นวันออกเสียงประชามติ
“เขตออกเสียง” หมายความว่า ท้องที่ที่กำหนดให้เป็นเขตออกเสียงประชามติ
“หน่วยออกเสียง” หมายความว่า ท้องถิ่นที่กำหนดให้ทำการลงคะแนนออกเสียงประชามติ
“ที่ออกเสียง” หมายความว่า สถานที่ที่กำหนดให้ทำการลงคะแนนออกเสียงประชามติ และให้
หมายความรวมถึงบริเวณที่กำหนดขึ้นโดยรอบที่ออกเสียงประชามติ

“หีบบัตรออกเสียง” หมายความว่า หีบบัตรออกเสียงประชามติ

“จังหวัด” หมายความว่ารวมถึง กรุงเทพมหานคร

“อำเภอ” หมายความว่ารวมถึง เขตและกิ่งอำเภอ

“เทศบาล” หมายความว่ารวมถึง เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมาย

จัดตั้งขึ้น

มาตรา ๕ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งรักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบ

รัฐธรรมนูญนี้

ส่วนที่ ๑

บททั่วไป

มาตรา ๖ ในกรณีที่จะดำเนินการจัดทำประชามติตามมาตรา ๑๖๕ (๑) ของรัฐธรรมนูญ ให้มีการออกประกาศของนายกรัฐมนตรีในราชกิจจานุเบกษา โดยจะต้องมีรายละเอียด ดังนี้

(๑) กำหนดเรื่องในการจัดทำประชามติ ซึ่งจะต้องมีข้อความที่ชัดเจนเพียงพอที่จะให้ผู้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในเรื่องที่จะจัดทำประชามติ

(๒) กำหนดว่าการจัดให้มีการออกเสียงดังกล่าวเป็นไปเพื่อให้มีข้อยุติโดยเสียงข้างมากของผู้มีสิทธิออกเสียง หรือเป็นไปเพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี

ในกรณีที่จะดำเนินการจัดทำประชามติตามที่มีกฎหมายบัญญัติตามมาตรา ๑๖๕ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ให้มีการประกาศให้มีการออกเสียงในราชกิจจานุเบกษา โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดทำประชามติตามที่กฎหมายนั้นบัญญัติ ถ้ากฎหมายดังกล่าวมิได้บัญญัติผู้มีอำนาจออกประกาศ ให้มีการออกเสียงไว้ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจออกประกาศให้มีการออกเสียงตามกฎหมายนั้น

เมื่อมีประกาศให้มีการออกเสียง ให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในเรื่องที่จะจัดทำประชามติ ต้องดำเนินการให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่จะจัดทำประชามติแก่ผู้มีสิทธิออกเสียงได้รับทราบอย่างเพียงพอ

มาตรา ๗ เมื่อมีประกาศให้มีการออกเสียงตามมาตรา ๖ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดวันออกเสียงในราชกิจจานุเบกษาภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มีประกาศดังกล่าว

วันออกเสียงต้องกำหนดเป็นวันเดียวกันทุกเขตออกเสียง และต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

(๑) วันออกเสียงในการจัดทำประชามติตามมาตรา ๑๖๕ (๑) ของรัฐธรรมนูญ ต้องกำหนดวันออกเสียงไม่ก่อนเก้าสิบวัน แต่ไม่ช้ากว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศกำหนดวันออกเสียงในราชกิจจานุเบกษา

(๒) วันออกเสียงในการจัดทำประชามติตามที่กฎหมายบัญญัติตามมาตรา ๑๖๕ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ต้องกำหนดวันออกเสียงตามที่กฎหมายนั้นบัญญัติ ซึ่งต้องกำหนดวันออกเสียงไม่ก่อนเก้าสิบวัน แต่ไม่ช้ากว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวัน ถ้ากฎหมายดังกล่าวมิได้บัญญัติวันออกเสียง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดวันออกเสียงตามระยะเวลาที่กำหนดใน (๑)

มาตรา ๘ ในการดำเนินการจัดทำประชามติตามที่กฎหมายบัญญัติตามมาตรา ๑๖๕ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในเรื่องที่จัดทำประชามติรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายในการออกเสียงทั้งหมด เว้นแต่ค่าใช้จ่ายของคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง

มาตรา ๙ การออกเสียง ให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ

มาตรา ๑๐ การออกเสียงที่จะถือว่ามีข้อยุติในเรื่องที่จัดทำประชามติต้องมีผู้มาออกเสียงเป็นจำนวนเสียงข้างมากของผู้มีสิทธิออกเสียงและมีจำนวนเสียงเกินกว่ากึ่งหนึ่งของผู้มาออกเสียงในเรื่องที่จัดทำประชามตินั้น

การออกเสียงเพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี ให้ถือเสียงข้างมากของผู้มาออกเสียงในการให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในเรื่องที่จัดทำประชามติ

การออกเสียงตามที่กฎหมายบัญญัติตามมาตรา ๑๖๕ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ให้ถือจำนวนคะแนนเสียงตามที่กฎหมายนั้นบัญญัติ แต่ถ้ากฎหมายดังกล่าวมิได้บัญญัติจำนวนคะแนนเสียงไว้ให้นำความในวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง แล้วแต่กรณี มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ส่วนที่ ๒

การจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่จัดทำประชามติ

มาตรา ๑๑ เมื่อมีประกาศกำหนดวันออกเสียงตามมาตรา ๗ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเผยแพร่กระบวนการและขั้นตอนการออกเสียงให้ผู้มีสิทธิออกเสียงได้รับทราบอย่างทั่วถึง รวมทั้งจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นโดยอิสระและเท่าเทียมกันทั้งบุคคลฝ่ายที่เห็นชอบและไม่เห็นชอบในเรื่องที่จัดทำประชามติ

ให้สถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีวิทยุโทรทัศน์ของรัฐ จัดสรรเวลาออกอากาศตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

ส่วนที่ ๓
เขตออกเสียง และหน่วยออกเสียง

มาตรา ๑๒ การออกเสียงตามมาตรา ๑๖๕ (๑) ของรัฐธรรมนูญ ให้ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตออกเสียง สำหรับการออกเสียงตามมาตรา ๑๖๕ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ให้ใช้เขตออกเสียงที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดเป็นเขตออกเสียง

กรณีใช้เขตจังหวัดเป็นเขตออกเสียงให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงและผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในเขตออกเสียงตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด รวมทั้งปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย

กรณีมิได้ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตออกเสียงให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายแต่งตั้งคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงไม่เกินห้าคนและผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหนึ่งคน โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในเขตออกเสียงตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด รวมทั้งปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย

มาตรา ๑๓ ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงกำหนดหน่วยออกเสียงที่จะพึงมีในแต่ละเขตจังหวัดหรือเขตออกเสียง โดยคำนึงถึงความสะดวกในการเดินทางมาใช้สิทธิออกเสียงของผู้มีสิทธิออกเสียง

การกำหนดหน่วยออกเสียงตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ใช้เขตหมู่บ้านเป็นเขตของหน่วยออกเสียง เว้นแต่ในกรณีที่มีผู้มีสิทธิออกเสียงจำนวนน้อยจะรวมหมู่บ้านที่อยู่ติดกันตั้งแต่สองหมู่บ้านขึ้นไปเป็นหน่วยออกเสียงเดียวกันก็ได้ สำหรับเขตเทศบาล เขตกรุงเทพมหานคร หรือเขตชุมชนหนาแน่น อาจกำหนดให้ใช้เขตชุมชน แนวถนน ตรอก ซอย คลอง หรือแม่น้ำ เป็นเขตของหน่วยออกเสียงก็ได้ และ

(๒) ให้ถือเกณฑ์จำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงหน่วยละแปดร้อยคนเป็นประมาณ แต่ถ้าเห็นว่าไม่เป็นการสะดวกหรือไม่ปลอดภัยในการไปลงคะแนนของผู้มีสิทธิออกเสียง อาจกำหนดจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงมากกว่าจำนวนดังกล่าวก็ได้ หรือจะกำหนดหน่วยออกเสียงเพิ่มขึ้นโดยมีจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงน้อยกว่าจำนวนดังกล่าวก็ได้

ให้ดำเนินการประกาศหน่วยออกเสียงไม่น้อยกว่าสี่สิบวันก่อนวันออกเสียง โดยให้ปิดประกาศไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเขต ที่ว่าการกิ่งอำเภอ สำนักงานเทศบาล ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน และเขตชุมชนหนาแน่นที่เห็นสมควร ในกรณีจำเป็นอาจให้จัดทำแผนที่สังเขปแสดงเขตของหน่วยออกเสียงไว้ด้วยก็ได้

การเปลี่ยนแปลงเขตของหน่วยออกเสียง ให้กระทำได้โดยประกาศก่อนวันออกเสียง ไม่น้อยกว่าสิบวัน เว้นแต่ในกรณีเกิดเหตุจลาจล อุทกภัย เหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอย่างอื่นจะประกาศเปลี่ยนแปลงก่อนวันออกเสียงน้อยกว่าสิบวันก็ได้ และให้นำความในวรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๔ ในการกำหนดหน่วยออกเสียงตามมาตรา ๑๓ ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง กำหนดที่ออกเสียงของแต่ละหน่วยออกเสียงไว้ด้วย และให้นำความในมาตรา ๑๓ วรรคสามและวรรคสี่ มาใช้บังคับโดยอนุโลมกับการประกาศกำหนดที่ออกเสียงและการเปลี่ยนแปลงที่ออกเสียง

ที่ออกเสียงตามวรรคหนึ่งต้องเป็นสถานที่ที่ประชาชนเข้าออกได้สะดวก เพื่อการลงคะแนนออกเสียง มีความเหมาะสม มีขนาดพอสมควร และควรตั้งอยู่ในย่านกลางของหน่วยออกเสียง พร้อมทั้งให้มีป้ายหรือเครื่องหมายอื่นใดเพื่อแสดงขอบเขตบริเวณของที่ออกเสียงไว้ด้วย ตามลักษณะของท้องที่ และภูมิประเทศในการลงคะแนนออกเสียงของผู้มีสิทธิออกเสียง

ในเขตออกเสียงใดถ้าเห็นว่าจะเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิออกเสียง หรือเพื่อความปลอดภัยของผู้มีสิทธิออกเสียง อาจประกาศกำหนดที่ออกเสียงนอกเขตออกเสียงก็ได้ แต่ต้องอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับหน่วยออกเสียงนั้น

ส่วนที่ ๔

ผู้มีสิทธิออกเสียง และบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง

มาตรา ๑๕ ผู้มีสิทธิออกเสียงต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และไม่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๑๖ เมื่อมีประกาศกำหนดวันออกเสียง ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย จัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงของแต่ละหน่วยออกเสียงและปิดประกาศบัญชีรายชื่อดังกล่าว พร้อมทั้งประกาศให้มีการออกเสียงตามมาตรา ๖ ไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเขต ที่ว่าการกิ่งอำเภอ สำนักงานเทศบาล ศาลาว่าการเมืองพัทยา ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน หรือที่ทำการชุมชนเมือง และที่ออกเสียงหรือบริเวณใกล้เคียงกับที่ออกเสียงในเขตออกเสียงนั้นไม่น้อยกว่ายี่สิบวันก่อนวันออกเสียง

ให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการขอเพิ่มชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งและการถอนชื่อผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้ง ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา มาใช้บังคับกับการเพิ่มชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงและการถอนชื่อผู้ไม่มีสิทธิออกเสียงโดยอนุโลม ทั้งนี้ โดยให้ยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อหรือถอนชื่อต่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย

ส่วนที่ ๕
เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง

มาตรา ๑๗ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ผู้อำนวยความสะดวก การออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงแต่งตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะบุคคล หรือบุคคลใดเป็นผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานการออกเสียงได้ตามสมควร

มาตรา ๑๘ ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงแต่งตั้งบุคคลเป็น เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง ดังนี้

(๑) ผู้อำนวยการประจำหน่วยออกเสียงหนึ่งคน มีหน้าที่อำนวยความสะดวกช่วยเหลือ และให้คำแนะนำในการตรวจสอบเอกสารและการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง รวมทั้งเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย

(๒) คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงไม่น้อยกว่าห้าคน มีหน้าที่เกี่ยวกับการลงคะแนน ออกเสียงในที่ออกเสียงและนับคะแนนออกเสียงของหน่วยออกเสียงแต่ละแห่ง

ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลอื่น ทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยและสนับสนุนในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้อำนวยความสะดวก ประจำหน่วยออกเสียง และคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง

ในกรณีที่ผู้ใดขัดขวางการออกเสียง ให้กรรมการประจำหน่วยออกเสียงมีอำนาจสั่งให้ผู้นั้น ออกไปจากที่ออกเสียงได้

มาตรา ๑๙ คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงตามมาตรา ๑๘ (๒) ให้ประกอบด้วย ประธานกรรมการหนึ่งคนและกรรมการไม่น้อยกว่าสี่คน ซึ่งแต่งตั้งจากผู้มีสิทธิออกเสียงในเขตออกเสียงนั้น

ในกรณีที่กรรมการประจำหน่วยออกเสียงตามวรรคหนึ่งมีจำนวนไม่ถึงห้าคน ให้คณะกรรมการ การออกเสียงประจำเขตออกเสียงแต่งตั้งผู้มีสิทธิออกเสียงในเขตออกเสียงนั้นเป็นกรรมการประจำหน่วย ออกเสียงให้ได้จำนวนตามมาตรา ๑๘ (๒)

ในวันออกเสียง ถ้าถึงเวลาเปิดการลงคะแนนออกเสียงแล้วมีกรรมการประจำหน่วยออกเสียง มาปฏิบัติหน้าที่ไม่ถึงห้าคน ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงที่อยู่ในขณะนั้นแต่งตั้งผู้มีสิทธิออกเสียง ในเขตออกเสียงนั้นเป็นกรรมการประจำหน่วยออกเสียงนั้นจนครบห้าคน แต่ถ้าไม่มีกรรมการประจำหน่วย ออกเสียงมาปฏิบัติหน้าที่เลย ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงแต่งตั้งผู้มีสิทธิออกเสียง ในเขตออกเสียงนั้นเป็นกรรมการประจำหน่วยออกเสียงเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยออกเสียง ทั้งนี้ ตามที่ คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

(๗๓)

มาตรา ๒๐ นอกจากที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจกำหนดวิธีปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งตามมาตรา ๑๒ มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้บุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งตามมาตรา ๑๒ มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

ค่าตอบแทนของบุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งตามมาตรา ๑๒ มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙ ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

ส่วนที่ ๖

หีบบัตรออกเสียง และบัตรออกเสียงประชามติ

มาตรา ๒๑ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีหีบบัตรออกเสียงและบัตรออกเสียงประชามติ โดยมีลักษณะที่เหมาะสมและอำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิออกเสียง

ลักษณะและขนาดของหีบบัตรออกเสียง บัตรออกเสียงประชามติและวิธีการลงคะแนนในบัตรออกเสียงประชามติ ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

ส่วนที่ ๗

การลงคะแนนออกเสียง และการนับคะแนน

มาตรา ๒๒ การลงคะแนนในบัตรออกเสียงประชามติ ให้ผู้ออกเสียงทำเครื่องหมายกากบาทในช่องทำเครื่องหมายแสดงความคิดเห็นที่ผู้ออกเสียงเลือก

มาตรา ๒๓ ในวันออกเสียง ให้เปิดการลงคะแนนออกเสียง ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๑๖.๐๐ นาฬิกา

มาตรา ๒๔ ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงของหน่วยออกเสียงใด ให้ลงคะแนนออกเสียงได้ ณ หน่วยออกเสียงนั้น และให้มีสิทธิลงคะแนนออกเสียงได้เพียงแห่งเดียว

มาตรา ๒๕ ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยออกเสียงอื่น ที่อยู่นอกหน่วยออกเสียงที่ตนมีสิทธิออกเสียงในเขตออกเสียงเดียวกัน สามารถลงคะแนนออกเสียงในหน่วยออกเสียงที่ตนต้องปฏิบัติหน้าที่

มาตรา ๒๖ กรณีการออกเสียงทั่วราชอาณาจักร คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการใช้สิทธิออกเสียงของผู้มีสิทธิซึ่งอยู่นอกเขตจังหวัดที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นเวลานานน้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันออกเสียง หรือผู้ที่มีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักร รวมทั้งวิธีการนับคะแนน และแจ้งผลคะแนนการออกเสียงในกรณีดังกล่าวด้วย

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ผู้มีสิทธิออกเสียงผู้ใดอยู่ในจังหวัดอื่นนอกจังหวัดที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านติดต่อกันเป็นเวลานานน้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันออกเสียง หรือมีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักร หากประสงค์จะใช้สิทธิออกเสียงในจังหวัดที่ตนอยู่หรือในประเทศที่ตนมีถิ่นที่อยู่ ต้องมาลงทะเบียนเพื่อขอใช้สิทธิออกเสียงนอกเขตจังหวัดหรือนอกราชอาณาจักร แล้วแต่กรณี โดยต้องลงทะเบียนก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

การลงทะเบียน ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

มาตรา ๒๗ ก่อนเริ่มเปิดให้มีการออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงนับจำนวนบัตรออกเสียงประชามติทั้งหมดของหน่วยออกเสียงนั้น และปิดประกาศจำนวนบัตรออกเสียงประชามติทั้งหมดในที่ออกเสียงไว้ในที่เปิดเผย และเมื่อถึงเวลาเปิดการลงคะแนนให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงเปิดหีบบัตรออกเสียงในที่เปิดเผยแสดงให้ผู้มีสิทธิออกเสียง ซึ่งอยู่ ณ ที่ออกเสียงนั้นเห็นว่าเป็นหีบเปล่า และให้ปิดหีบบัตรออกเสียงตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดแล้วให้ทำการบันทึกการดำเนินการดังกล่าว โดยให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่น้อยกว่าสองคนซึ่งอยู่ในที่ออกเสียงในขณะนั้นลงลายมือชื่อในบันทึกนั้นด้วย เว้นแต่ไม่มีผู้มีสิทธิออกเสียงอยู่ในขณะนั้น

มาตรา ๒๘ ในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนน ให้ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งประสงค์จะลงคะแนนไปแสดงตนต่อกรรมการประจำหน่วยออกเสียงโดยแสดงบัตรประจำตัวประชาชน บัตรประจำตัวประชาชนที่หมดอายุ หรือบัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการ หรือหน่วยงานของรัฐที่มีรูปถ่ายสามารถแสดงตนได้ และมีหมายเลขประจำตัวประชาชนของผู้ถือบัตร

เมื่อคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงตรวจสอบรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงแล้วให้อ่านชื่อตัวและชื่อสกุลของผู้นั้นดัง ๆ ถ้าไม่มีผู้ใดทักท้วง ให้หมายเหตุไว้ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงและให้จดหมายเลขบัตรและสถานที่ออกบัตร และชื่อหน่วยงานของรัฐที่ออกบัตร พร้อมทั้งให้กรรมการประจำหน่วยออกเสียงจดลำดับที่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงที่ตนรับบัตรออกเสียงประชามติ แล้วให้ผู้มีสิทธิออกเสียงลงลายมือชื่อหรือพิมพ์ลายนิ้วมือในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงเป็นหลักฐานตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด แล้วให้กรรมการประจำหน่วยออกเสียงมอบบัตรออกเสียงประชามติให้แก่ผู้นั้นเพื่อไปลงคะแนน

ในกรณีที่มิผู้ทักท้วงหรือกรรมการประจำหน่วยออกเสียงสงสัยว่าผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งมาแสดงตนนั้นไม่ใช่เป็นผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงมีอำนาจสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาดว่าผู้ถูกทักท้วงหรือผู้ถูกสงสัยเป็นผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง

หรือไม่ และในกรณีที่คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงวินิจฉัยว่าผู้ถูกทักท้วงหรือผู้ถูกสงสัยไม่ใช่เป็นผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงทำบันทึกคำวินิจฉัยและลงลายมือชื่อไว้ด้วย และให้ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงนั้น

มาตรา ๒๙ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการหรือผู้สูงอายุในการลงคะแนนออกเสียง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย จัดให้มีการอำนวยความสะดวกสำหรับการลงคะแนนออกเสียงของคนพิการหรือผู้สูงอายุไว้เป็นพิเศษ หรือจัดให้มีการช่วยเหลือในการลงคะแนนออกเสียงภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง แต่การให้ความช่วยเหลือดังกล่าวต้องให้คนพิการหรือผู้สูงอายุได้ลงคะแนนออกเสียงด้วยตนเอง ทั้งนี้ การอำนวยความสะดวกนั้นต้องเป็นไปเพื่อให้มีการลงคะแนนออกเสียงโดยตรงและลับ

มาตรา ๓๐ เมื่อถึงกำหนดเวลาปิดการลงคะแนนออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงประกาศปิดการลงคะแนน และงดจ่ายบัตรออกเสียงประชามติ แล้วให้ทำเครื่องหมายในบัตรออกเสียงประชามติที่เหลืออยู่ให้เป็นบัตรออกเสียงประชามติที่ใช้ลงคะแนนออกเสียงไม่ได้ตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด ในกรณีที่มีผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งประสงค์จะลงคะแนนออกเสียงได้มาอยู่ในบริเวณที่ออกเสียงแล้วก่อนเวลาปิดการลงคะแนนออกเสียงที่เหลืออยู่แต่ยังไม่ได้รับบัตรออกเสียงประชามติ ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงมอบบัตรออกเสียงประชามติให้แก่ผู้มาแสดงตนนั้น และเมื่อผู้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนออกเสียงเสร็จสิ้นแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงปิดช่องใส่บัตรออกเสียงประชามติของหีบบัตรออกเสียง และจัดทำรายการเกี่ยวกับจำนวนบัตรออกเสียงประชามติทั้งหมด จำนวนผู้มาแสดงตนและรับบัตรออกเสียงประชามติ และจำนวนบัตรออกเสียงประชามติที่เหลือ โดยให้กรรมการประจำหน่วยออกเสียงทุกคนลงลายมือชื่อไว้ และให้ทำสำเนาปิดประกาศไว้ ณ ที่ออกเสียง และให้ส่งต้นฉบับไปเก็บรักษาไว้ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๓๑ เมื่อปิดการลงคะแนนออกเสียงแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงแต่ละแห่งนับคะแนน ณ ที่ออกเสียงนั้น โดยเปิดเผยติดต่อกันจนแล้วเสร็จ

วิธีการนับคะแนน ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

มาตรา ๓๒ บัตรออกเสียงประชามติดังต่อไปนี้ ให้ถือเป็นบัตรเสีย

- (๑) บัตรปลอม
- (๒) บัตรที่มีได้ทำเครื่องหมายลงคะแนน
- (๓) บัตรที่ไม่อาจทราบได้ว่าลงคะแนนในทางใด
- (๔) บัตรที่ทำเครื่องหมายลงคะแนนนอกช่องทำเครื่องหมาย
- (๕) บัตรที่มีใช้บัตรที่กรรมการประจำหน่วยออกเสียงมอบให้
- (๖) บัตรที่มีการเขียนข้อความหรือถ้อยคำอื่นใดลงไป
- (๗) บัตรที่มีลักษณะตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดว่าเป็นบัตรเสีย

(๗๖)

ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงสลักหลังในบัตรที่มีลักษณะตามวรรคหนึ่งว่า “เสีย” พร้อมทั้งระบุเหตุผลว่าเป็นบัตรเสียตามความในอนุมาตราใด แล้วลงลายมือชื่อกำกับไว้ไม่น้อยกว่าสามคน และห้ามมิให้นับบัตรเสียเป็นคะแนน แต่ให้นับรวมเป็นจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียงด้วย

มาตรา ๓๓ เมื่อนับคะแนนเสร็จแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงนำบัตรออกเสียงประชามติของผู้มาใช้สิทธิออกเสียงทั้งหมดใส่ไว้ในหีบบัตรออกเสียง พร้อมทั้งรายงานผลการนับคะแนน แล้วปิดหีบบัตรออกเสียงจัดส่งไปให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

มาตรา ๓๔ ในกรณีที่เกิดจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย หรือเหตุสุดวิสัยอย่างอื่นที่ทำให้การลงคะแนนออกเสียงในหน่วยออกเสียงแห่งใดไม่สามารถกระทำได้ ถ้าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นก่อนวันออกเสียงให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงกำหนดหน่วยออกเสียงใหม่ให้ผู้มีสิทธิออกเสียงสามารถไปลงคะแนนได้โดยสะดวก แล้วรายงานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ในกรณีที่เหตุตามวรรคหนึ่งเกิดขึ้นในวันออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงประกาศลงคะแนนในหน่วยออกเสียงนั้นและประกาศให้ผู้มีสิทธิออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้นไปใช้สิทธิออกเสียงที่หน่วยออกเสียงที่คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงกำหนดแทน แล้วรายงานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ส่วนที่ ๘

การประกาศผลการออกเสียง

มาตรา ๓๕ เมื่อได้ผลการนับคะแนนออกเสียงประชามติจากที่ออกเสียงทุกแห่งแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการออกเสียงและจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียงในราชกิจจานุเบกษาโดยเร็ว และหากเป็นการออกเสียงตามมาตรา ๑๖๕ (๑) ของรัฐธรรมนูญให้แจ้งผลไปยังนายกรัฐมนตรี

ส่วนที่ ๙

การคัดค้านการออกเสียง

มาตรา ๓๖ ผู้มาใช้สิทธิออกเสียงในหน่วยออกเสียงใด เห็นว่าการออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้นเป็นไปโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ให้มีสิทธิยื่นคำคัดค้านพร้อมทั้งแสดงหลักฐานว่าการออกเสียงนั้นไม่ถูกต้องหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ภายในสี่สิบแปดชั่วโมง นับแต่การลงคะแนนออกเสียงสิ้นสุดลง

มาตรา ๓๗ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับคำคัดค้านแล้วให้ดำเนินการพิจารณา สืบสวนสอบสวนเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงโดยพลัน ถ้าเห็นว่าการออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้นไม่สุจริตและ เทียงธรรม ให้มีคำสั่งให้ดำเนินการออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้น ทั้งนี้ ต้องไม่ช้ากว่าสามสิบวันนับแต่ วันออกเสียง เว้นแต่การออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้นจะไม่ทำให้ผลการออกเสียงของทุกหน่วยออกเสียง เปลี่ยนแปลงไป ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งยกคำคัดค้านนั้นเสีย

วิธีการยื่นคำคัดค้านการออกเสียงและการพิจารณา ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการ การเลือกตั้งกำหนด

ส่วนที่ ๑๐

ความผิดและบทกำหนดโทษ

มาตรา ๓๘ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ตามพระราชบัญญัตินี้โดยมิชอบด้วยกฎหมาย กระทำการใด ๆ อันเป็นเหตุให้การออกเสียงไม่เป็นไป โดยสุจริตและเที่ยงธรรม

การใช้ตำแหน่งหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายตามวรรคหนึ่ง มิให้ หมายรวมถึงการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติที่พึงต้องปฏิบัติในตำแหน่งหน้าที่หรือตามหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น หรือการแนะนำหรือช่วยเหลือในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับ การออกเสียง โดยมีได้เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ แม้ว่าการกระทำจะเป็นคุณหรือโทษแก่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด

ในกรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการ การเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นยุติหรือระงับการกระทำใดที่เห็นว่า อาจทำให้การออกเสียง ไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

มาตรา ๓๙ ผู้ใดขัดขวางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง กรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้อำนวยการการเลือกตั้ง ประจำจังหวัด คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง กรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง กรรมการประจำ หน่วยออกเสียง คณะอนุกรรมการ อนุกรรมการ คณะบุคคลหรือบุคคลที่คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้ง ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับ ไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการขัดขวางการปฏิบัติงานตามวรรคหนึ่ง ได้กระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาทหรือทั้งจำ ทั้งปรับ

มาตรา ๔๐ ผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างผู้ใดขัดขวางหรือหน่วงเหนี่ยวหรือไม่ให้ความสะดวกพอสมควรต่อการไปใช้สิทธิออกเสียงของผู้ใต้บังคับบัญชาหรือลูกจ้าง แล้วแต่กรณี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๑ ผู้ใดทำลายบัตรที่มีไว้สำหรับการออกเสียงโดยไม่มีอำนาจกระทำได้หรือจงใจกระทำการด้วยประการใด ๆ ให้บัตรออกเสียงประชามติชำรุด หรือเสียหาย หรือกระทำการด้วยประการใด ๆ แก่บัตรเสียให้เป็นบัตรที่ใช้ได้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

ถ้าผู้กระทำความผิดหนึ่งเป็นเจ้าพนักงานหรือเป็นผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการออกเสียง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

มาตรา ๔๒ ผู้ใดกระทำการในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนนออกเสียง ดังต่อไปนี้

(๑) ออกเสียงหรือพยายามออกเสียง โดยรู้อยู่แล้วว่าตนเป็นผู้ไม่มีสิทธิออกเสียง หรือไม่มีสิทธิลงคะแนนในหน่วยออกเสียงนั้น

(๒) ใช้บัตรอื่นที่มีใช้บัตรออกเสียงประชามติมาออกเสียง

(๓) นำบัตรออกเสียงประชามติออกไปจากที่ออกเสียง

(๔) ทำเครื่องหมายเพื่อเป็นที่สังเกตโดยวิธีใดไว้ที่บัตรออกเสียงประชามติ เพื่อให้ผู้อื่นรู้ว่าเป็นบัตรออกเสียงประชามติของตน หรือใช้เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ใดบันทึกภาพบัตรออกเสียงประชามติที่ตนได้ลงคะแนนออกเสียงแล้ว

(๕) ขัดคำสั่งกรรมการประจำหน่วยออกเสียงที่สั่งให้ออกไปจากที่ออกเสียง เพราะเหตุที่ผู้นั้นขัดขวางการออกเสียงตามมาตรา ๑๘ วรรคสาม

(๖) นำบัตรออกเสียงประชามติใส่ในหีบบัตรออกเสียงโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือกระทำการใดในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง เพื่อแสดงว่ามีผู้มาแสดงตนออกเสียงโดยผิดไปจากความจริง หรือกระทำการใดอันเป็นเหตุให้มีบัตรออกเสียงประชามติเพิ่มขึ้นจากความจริง

(๗) กระทำการโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อมิให้ผู้มีสิทธิออกเสียงสามารถใช้สิทธิได้หรือขัดขวาง หรือหน่วงเหนี่ยวมิให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไป ณ ที่ออกเสียง หรือเข้าไป ณ ที่ออกเสียง หรือมิให้ไปถึง ณ ที่ดังกล่าว ภายในกำหนดเวลาที่จะออกเสียง

(๘) ก่อความวุ่นวายขึ้นในที่ออกเสียง หรือกระทำการใดอันเป็นการรบกวนหรือเป็นอุปสรรคแก่การออกเสียง

ผู้กระทำความผิด (๑) (๒) (๓) (๔) หรือ (๕) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และผู้กระทำความผิด (๖) (๗) หรือ (๘) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท

มาตรา ๔๓ ผู้ใดกระทำการ ดังต่อไปนี้

(๑) ก่อความวุ่นวายเพื่อให้การออกเสียงไม่เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

(๒) ให้ เสนอให้หรือสัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่น อันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด เพื่อจะจูงใจให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียง อย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง

(๓) หลอกลวง บังคับ ชูเชิญ หรือใช้อิทธิพลคุกคาม เพื่อให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิ ออกเสียง ออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง หรือเพื่อให้สำคัญผิดในวัน เวลา ที่ออกเสียง หรือวิธีการลงคะแนนออกเสียง

(๔) เปิด ทำลาย ทำให้เสียหาย ทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพ ทำให้สูญหาย ทำให้ไร้ประโยชน์ นำไป หรือขัดขวางการส่งซึ่งหีบบัตรออกเสียงหรือบัตรออกเสียงประชามติ เว้นแต่เป็นการดำเนินการ ตามอำนาจหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมาย

(๕) เล่นหรือจัดให้มีการเล่นการพนันชั้นต่อใด ๆ อันมีผลเป็นการจูงใจให้ผู้มีสิทธิออกเสียง ไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง

(๖) เรียก รับ หรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่น เพื่อจะไม่นำไปใช้สิทธิออกเสียงหรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง

ผู้ใดกระทำตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกิน สองแสนบาท และผู้กระทำตาม (๕) หรือ (๖) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาท ถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งนี้ ศาลอาจสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดไม่เกินห้าปีด้วยก็ได้

ในกรณีที่ผู้ฝ่าฝืนตาม (๖) เป็นผู้รับหรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใด ถ้าได้แจ้งถึงการกระทำดังกล่าวต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย ก่อนหรือในวันออกเสียง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษและไม่ต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

มาตรา ๔๔ ผู้ใดเผยแพร่ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการออกเสียง ในระหว่างเวลาเจ็ดวันก่อนวันออกเสียงจนถึงเวลาสิ้นสุดการออกเสียงในวันออกเสียง ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๘๐)

มาตรา ๔๕ กรรมการประจำหน่วยออกเสียงผู้ใดจงใจนับบัตรออกเสียงประชามติหรือ
คะแนนในการออกเสียงให้ผิดไปจากความจริง หรือรวมคะแนนให้ผิดไป หรือกระทำด้วยประการใด ๆ
โดยมิได้มีอำนาจกระทำโดยชอบด้วยกฎหมายให้บัตรออกเสียงประชามติชำรุด หรือเสียหาย
หรือให้เป็นบัตรเสีย หรือกระทำการด้วยประการใด ๆ แก่บัตรเสียเพื่อให้เป็นบัตรที่ใช้ได้ หรืออ่านบัตร
ออกเสียงประชามติให้ผิดไปจากความจริง หรือทำรายงานการออกเสียงไม่ตรงความจริง ต้องระวางโทษ
จำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

.....

.....

ถูกต้องตามมติของสภาผู้แทนราษฎร

(นางสุภาวดี ตันตระกุล)

ผู้อำนวยการกลุ่มงานพระราชบัญญัติและยุติติ ๑

สำนักการประชุม

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

อำนาจนิติบัญญัติ

" ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติ
จะตราขึ้นเป็นกฎหมายได้ก็แต่โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา
และเมื่อพระมหากษัตริย์ได้ทรงลงพระปรมาภิไธย
หรือถือเสมือนว่าได้ทรงลงพระปรมาภิไธยตามรัฐธรรมนูญนี้แล้ว
ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อใช้บังคับเป็นกฎหมายต่อไป "

(บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๙๐)